

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยปฏิบัติการ เรื่อง

“การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ:
กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น)
ในโรงเรียนเขตพื้นที่ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”ระยะที่ 2

(ตั้งแต่เดือนกันยายน 2553–ธันวาคม2556)

โดย

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาภาษา-วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ
มหาวิทยาลัยมหิดล

(งานวิจัยยังไม่สมบูรณ์ โปรดอย่านำไปใช้อ้างอิง)

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการฯ

1

ส่วนที่ 2 หลักการและแนวคิดทฤษฎีดำเนินงานโครงการฯ13

- 2.1 ความหลากหลายของภาษา วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์และแนวทางการพัฒนา
การศึกษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อ 14
- 2.2 ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา 25
- 2.3 หลักการและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา 33

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานโครงการ

47

3.1 ผลการดำเนินงานและความสำเร็จหลัก

49

- 3.1.1 การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานชุดต่างๆ ในโครงการฯ 49
- 3.1.2 การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนการสอน และการสร้างสื่อฯ 72
- 3.1.3 การพัฒนาภาษามลายู (อักษรไทยและอักษรยาวี) ให้เป็นมาตรฐานเพื่อเข้า
สู่การศึกษาในระบบโรงเรียนของรัฐ 77
- 3.1.4 การสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
โครงการฯ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ 111
- 3.1.5 การติดตามและประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 119
- 3.1.6 การติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อโครงการฯ 145
- 3.1.7 จำนวนนักเรียนและบุคลากรในโครงการ 150
- 3.1.8 การสร้างความร่วมมือระดับชุมชน สังคม และหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งการขยาย
เครือข่ายและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 153

3.2 ผลการดำเนินงานและความสำเร็จที่เกิดจากการต่อยอดและขยายงานวิจัยหลัก

159

- 3.2.1 โครงการถ่ายโอนความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิ/พหุภาษาสู่
สถาบันการศึกษาในพื้นที่ (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา) 159
- 3.2.2 โครงการขยายผลโรงเรียนทวิภาษาฯ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
(สนับสนุนโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอ.บต.) 161
- 3.2.3 โครงการจัดทำนโยบายภาษาและการศึกษาแห่งชาติ 165
- 3.2.4 การทำวิจัยติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์พัฒนาการนักเรียนระยะยาว
(Longitudinal studies) 184

3.3 ผลงานอื่นๆ

184

- 3.3.1 หนังสือและคู่มือชุดความรู้หรือภูมิปัญญาด้านภาษาและวัฒนธรรม
ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 184

ส่วนที่ 4สรุปและอภิปรายผล	186
ส่วนที่ 5 บรรณานุกรม	190
ส่วนที่ 6ผลงานประกอบรายงาน(จัดทำเป็นเอกสารประกอบ)	
ส่วนที่ 7รายงานการเงิน (จัดทำเป็นเอกสารประกอบ)	

ส่วนที่ 1

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการฯ

ส่วนที่ 1

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการฯ

โครงการวิจัย “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทย เป็นสื่อ: กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น)

ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

1. ความเป็นมาของโครงการ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นดินแดนที่มีอัตลักษณ์พิเศษด้านภาษาและวัฒนธรรม ประชากรร้อยละ 83 พูดภาษามลายูถิ่น (สุวีไลและคณะ 2544, 2547) และส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ดินแดนนี้มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์จากการเป็นรัฐปัตตานี อันเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ก่อนที่จะอยู่ใต้การปกครองของไทย อัตลักษณ์ด้านภาษาและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่มีความแตกต่างจากภาษาราชการและวัฒนธรรมส่วนกลางเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและกระทบกระทั่งกันมาโดยตลอด โดยเฉพาะการต่อต้านรัฐบาลในปี พ.ศ. 2465 เกิดขึ้นเนื่องจากรัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายการศึกษาภาคบังคับ ให้เยาวชนในประเทศซึ่งรวมทั้งเยาวชนไทยมุสลิมที่พูดภาษามลายูในพื้นที่ดังกล่าวเข้าเรียนในโรงเรียนสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ อีกทั้งการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยที่ผลิตจากส่วนกลางกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตอิสลาม (ในขณะที่ในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีการจัดการศึกษาแก่เยาวชนในรูปแบบของโรงเรียนปอเนาะ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนตาดีกาซึ่งเป็นโรงเรียนของมัสยิดจัดการเรียนการสอนเริ่มจากเด็กเล็ก)

ทั้งนี้การบังคับให้เด็กที่พูดภาษามลายูท้องถิ่นเปลี่ยนมาใช้ภาษาไทยในทันทีทันใด ไม่ให้ระยะเวลาในการปรับตัว และระบบคิดที่ต่างกันระหว่างภาษาท้องถิ่นและภาษาราชการ ย่อมส่งผลให้เด็กปรับตัวไม่ทัน และทำให้มีพื้นฐานทางภาษาไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการเรียนในทุกๆ วิชา อันเป็นสาเหตุทำให้ผลการเรียนของนักเรียนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อีกทั้งคนส่วนใหญ่ในพื้นที่เชื่อว่าการออกกฎหมายบังคับดังกล่าวเป็นความจงใจของรัฐบาลกลางที่จะทำลายอัตลักษณ์ความเป็นมลายูของคนไทยมุสลิมที่พูดภาษามลายูถิ่นและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง

ดังนั้นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ยังไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการพื้นฐานของประชากรในพื้นที่ ทำให้ประชาชน

ส่วนหนึ่งไม่ประสบความสำเร็จ ไม่มีความสุขในการเรียนในโรงเรียน ไม่มีความมั่นคงในอัตลักษณ์ ไม่มีความผูกพัน ไม่รักโรงเรียน ไม่มีความมั่นใจในระบบโรงเรียนของรัฐ และแสดงออกด้วยการเผาโรงเรียน ครั้งแล้วครั้งเล่าในหลายพื้นที่ จนกระทั่งถึงการประทุษร้ายครูและผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งความรุนแรงต่างๆ ในพื้นที่ เป็นไฟใต้ที่ยังไม่สามารถจะทำให้ดับได้โดยง่าย

โครงการวิจัย “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ” เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ที่ให้ความสำคัญของการใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญสู่การเรียนรู้ทั้งภาษาไทยและสาระความรู้อื่นๆ โดยกำหนดให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการมหาวิทยาลัยมหิดล จากส่วนกลางและคนในพื้นที่และ โดยการวางแผนการพัฒนาภาษามลายูถิ่นให้เป็นมาตรฐานและการใช้ภาษามลายูถิ่น (มลายูปัตตานี) ซึ่งเป็นภาษาแม่ของคนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนควบคู่ไปกับภาษาราชการ ตามรูปแบบของการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาตั้งแต่อนุบาลที่ 1 ตลอดการศึกษาภาคบังคับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดอัตราส่วนการใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยผูกผันตามชั้นปีที่สูงขึ้นของผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของเด็ก และการเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นของการพัฒนาภาษา โดยใช้ภาษามลายูถิ่น (ภาษาแม่) ควบคู่ไปกับภาษาไทยในช่วงแรกของการเริ่มเรียน (ระดับปฐมวัย) โดยการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ (การอ่านออกเขียนได้) ในภาษาท้องถิ่นก่อน แล้วเชื่อมโยงไปสู่ภาษาไทยอย่างเป็นลำดับคล้ายบันได ซึ่งการเชื่อมโยงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ง่ายและรวดเร็ว เนื่องจากอักษรไทยที่ใช้ในการเขียนภาษามลายูถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมระหว่างภาษามลายูถิ่น (ความรู้และวัฒนธรรม) ที่บ้านของนักเรียน และภาษาไทย (ความรู้ใหม่และวัฒนธรรมส่วนกลาง) ของโรงเรียน

การดำเนินการดังกล่าว นอกจากจะเป็นการรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูแล้ว การใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอน (language of instruction) ในระยะต้นของการศึกษา จะส่งผลดีต่อสุขภาพจิตของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา (การรู้หนังสือ) เนื่องจากเป็นภาษาที่เด็กคุ้นเคย ไม่มีความเครียด ไม่มีปัญหาการสื่อความหมายและความไม่เข้าใจ ดังนั้นในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ซึ่งการใช้ภาษาท้องถิ่นยังเข้มข้น) การใช้ภาษาแม่หรือภาษามลายูถิ่นเป็นสื่อร่วมกับภาษาไทยในการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติ ไม่เกิดความทุกข์ใจจากปัญหาความไม่เข้าใจความหมายชัดเจน เป็นฐานของการรู้หนังสือที่สามารถต่อยอดไปสู่ความสำเร็จในระดับสูงต่อไปได้ ซึ่งในระยะยาวจะนำไปสู่การฟื้นฟูสันติสุข และการสร้างประชากรไทยที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงภายในที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งยังสอดคล้อง

กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 อาทิ มาตรา 30 ตลอดจนอนุสัญญาระหว่างประเทศข้อบพที่ 27 ระบุว่า “ต้องให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิทางภาษา สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน พลเมือง และสิทธิทางการเมือง รวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก”

โครงการวิจัย “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ” มีระยะเวลาในการทำงานอย่างต่อเนื่อง 9 ปี โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 (กันยายน 2550 – สิงหาคม 2553) การเตรียมการและการจัดการเรียนการสอนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ภาคเรียนที่ 1)
- ระยะที่ 2 (กันยายน 2553 – ธันวาคม 2556) การเตรียมการและการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ภาคเรียนที่ 2) - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ภาคเรียนที่ 1)
- ระยะที่ 3 (กันยายน 2556 – กันยายน 2559) การเตรียมการและการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ภาคเรียนที่ 2) - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของการศึกษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ตะเข็บชายแดนรอบประเทศ ซึ่งรวมถึงเยาวชนไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบกับปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ชาติเป็นอย่างมาก จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ.) พบว่าค่าร้อยละของการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสูงมาก กล่าวคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 อ่านไม่ออกถึงร้อยละ 25.50 และต้องปรับปรุง 17.08 ส่วนการเขียนไม่ได้มีถึงร้อยละ 42.11 และต้องปรับปรุง 20.86 จากข้อมูลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานวิจัยปฏิบัติการโครงการทวิภาษา โดยในระยะที่ 1 (2550-2553) เป็นการจัดการเรียนการสอนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมเพื่อการเรียนรู้ ในระยะที่ 2 (กันยายน 2553 – สิงหาคม 2556) ที่เป็นช่วงของการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ภาคเรียนที่ 2) - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ภาคเรียนที่ 1) ซึ่งโครงการได้มีการออกแบบกระบวนการเพื่อแก้ไขปัญหาอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของเยาวชน (เริ่มตั้งแต่อนุบาล 2) โดยได้นำกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้หนังสือด้วยภาษาท้องถิ่นก่อนและถ่ายโอนความรู้ดังกล่าวเข้าสู่ภาษาไทยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้สาระวิชาต่างๆ ที่เป็นภาษาไทยและการสอบวัดผลเกณฑ์มาตรฐาน (National Standard Test) หรือ NT ของนักเรียนที่ดีขึ้น

2. โจทย์การทำงาน

2.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อจะมีส่วนช่วยในการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ได้จริงหรือไม่ และอย่างไร

2.2 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ สามารถพัฒนาทักษะภาษาไทยของเด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดีขึ้นได้จริงหรือไม่ และอย่างไร

2.3 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อจะมีส่วนช่วยให้เยาวชนไทยเชื้อสายมลายูสามารถอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้จริงหรือไม่ และอย่างไร

2.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อจะทำให้ครอบครัวของเด็กและคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากกว่าในปัจจุบัน และมีความมั่นใจกับโรงเรียนของรัฐมากขึ้นหรือไม่

2.5 ภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ได้แก่ ชุมชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา นักวิชาการ องค์กรนานาชาติ สื่อมวลชน และคนทั่วไปที่สนใจ จะมีส่วนร่วมในการผลักดันและสนับสนุนให้โครงการนี้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อในโรงเรียนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับนำมาใช้ในระบบการศึกษา และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในประเทศไทย

3.2 เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ของเยาวชนในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะส่งผลสู่พัฒนาการในวิชาอื่นๆ ที่ใช้ภาษาไทยเป็นสื่อได้มากยิ่งขึ้น

3.3 เพื่อให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน, หน่วยงานภาครัฐ, นักวิชาการ, หน่วยงานเอกชนและองค์กรนานาชาติ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้พัฒนาและผลักดันโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอยู่อย่างยั่งยืน

4. ชุมชน / พื้นที่เป้าหมาย

โรงเรียนเป้าหมายจำนวน 4 แห่ง ในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลานราธิวาส สตูล และชุมชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อาศัยในเขตพื้นที่โรงเรียนเป้าหมายตั้งอยู่

5. ระยะเวลาในการดำเนินงาน

โครงการทวิภาษาเริ่มการเตรียมงานตั้งแต่ปี 2550 และต่อเนื่องจนถึงปี 2559 แต่สำหรับการดำเนินงานของระยะที่ 2 คือ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2553 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2556 (รวมระยะเวลา 3 ปี)

6. เป้าหมายสูงสุด

เพื่อสร้างเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นประชากรไทยที่มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จในการศึกษา การทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมไทย โดยสามารถรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้ได้ เป็นผู้ที่พูด-เขียนทั้งสองภาษา คือ ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย ปฏิบัติตนได้เหมาะสมทั้งในวัฒนธรรมความเป็นมลายูและความเป็นไทย

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้รูปแบบทางการศึกษาที่เหมาะสมกับเยาวชนไทยมุสลิมในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 7.2 อนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นมรดกของประเทศไทย
- 7.3 สร้างความมั่นคงในด้านการศึกษาและการเมือง
- 7.4 สามารถฟื้นฟูความมั่นใจที่ชุมชนมีต่อรัฐให้กลับคืนมา (เนื่องจากโครงการฯ สามารถแสดงให้เห็นถึงความจริงใจใส่ใจเรื่องการศึกษาของคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูอย่างแท้จริง เข้าถึงและเข้าใจปัญหา อีกทั้งมีระยะเวลาการทำงานยาวนาน)
- 7.5 ได้แนวทางการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงทั้งที่เป็นชุมชน, หน่วยงานภาครัฐ, นักวิชาการ, หน่วยงานเอกชนและองค์กรนานาชาติ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้พัฒนาและผลักดันโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอยู่อย่างยั่งยืน
- 7.6 ได้กลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านการประสานงานระหว่าง ฝ่ายวิชาการ ชุมชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรเอกชน
- 7.7 ได้ผลการวิจัยซึ่งแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนที่เข้ารับการศึกษาคาดบ่งชี้ในระบบทวิภาษา เพื่อการอ้างอิงจากประเทศไทยและเอเชีย ในระดับชั้นต่างๆ
- 7.8 ได้บทความและผลงานทางวิชาการรูปแบบต่างๆ

8. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล (ผ่านศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

9. หลักการและแนวคิดทฤษฎีในการศึกษาวิจัย

โครงการวิจัยปฏิบัติการเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีการจัดการศึกษาแบบ ทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น – ภาษาไทย) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยบูรณาการองค์ความรู้ 2 สาขา ได้แก่ ภาษาศาสตร์และศึกษาศาสตร์เป็นหลัก และมีความรู้ด้านจิตวิทยา มานุษยวิทยาและสังคมศาสตร์เป็นองค์ประกอบร่วมเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่อันก่อให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งเป้าไปสู่การแก้ไขปัญหาการศึกษาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

โครงการฯ ได้นำหลักการพื้นฐานทางการศึกษาคือ เรียนรู้สิ่งใหม่จากสิ่งที่รู้อยู่แล้ว (Known to Unknown) คือ เรียนรู้จากวัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่วัฒนธรรมไทย, เรียนรู้จากภาษาที่บ้านไปสู่ภาษาของโรงเรียน, เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปสู่สิ่งไกลตัว โดยสามารถใช้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนร่วมกับการใช้ภาษาและวัฒนธรรมหรือความรู้ใหม่ได้ ดังรูป

ในขณะเดียวกัน การจัดการเรียนการสอนแบบทวิ /พหุภาษาได้อาศัยแนวคิดการเรียนรู้ภาษาแบบเชื่อมโยง (Bridging Language) ในการเชื่อมโยงจากภาษาแม่ของเด็กไปสู่ภาษาราชการโดยผ่านกระบวนการใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของเด็กเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างฐานความรู้ที่มั่นคงของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กมีความเข้าใจในความรู้เดิมหรือความรู้พื้นฐานซึ่งสั่งสมโดยการเรียนรู้ในวัยเด็กและเด็กจะเรียนรู้ได้ดีตั้งแต่แรกโดยผ่านภาษาที่เด็กมีความเข้าใจดีที่สุดคือ ภาษาแม่ (หรือภาษาที่หนึ่ง) จากนั้นจึงมีการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาที่สองอย่างเป็นระบบและลำดับขั้นตอนต่อไป

โครงการทวิภาษาฯ ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและยึดตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการทุกประการ แต่ได้เพิ่มจุดเน้นของการจัดการศึกษาแบบทวิ/พหุภาษา (BE/MLE principles) 3 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการทางภาษา (Language development)

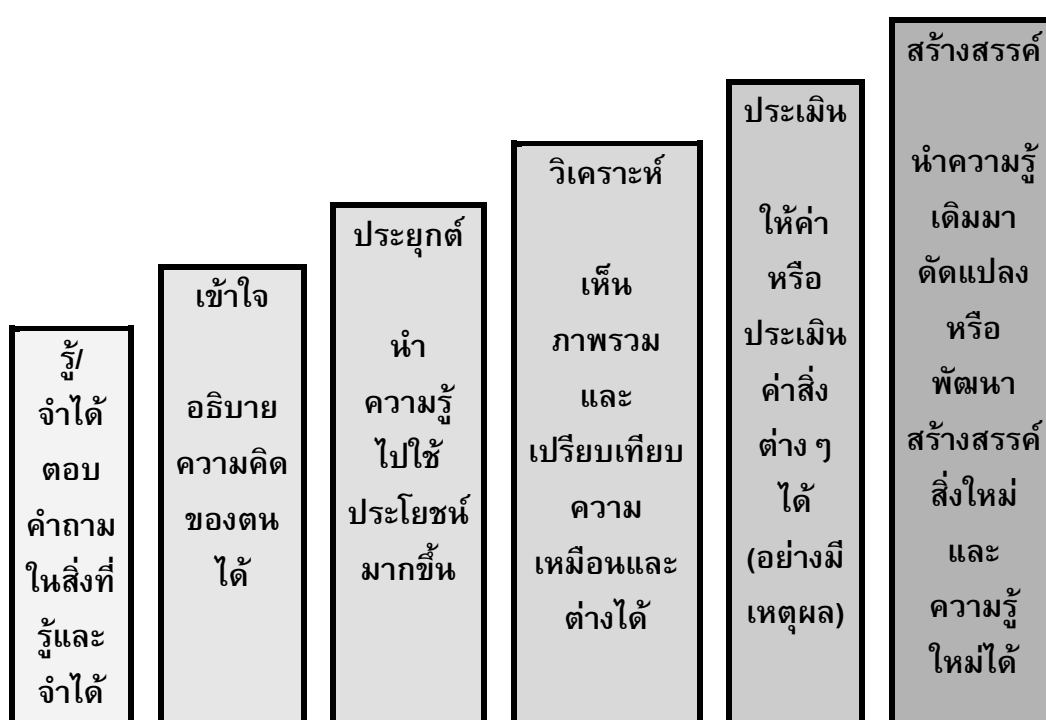
โครงการฯ ได้นำแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาแบบขั้นบันได โดยเริ่มต้นจากภาษาที่ 1 ไปสู่ภาษาที่ 2 ซึ่งมีลำดับขั้นของการพัฒนาการซึ่งเริ่มต้นด้วยการสร้างทักษะที่ดีในการฟัง และการพูดก่อน จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ทักษะการอ่าน-เขียนอย่างเป็นลำดับคล้ายบันได ดังรูปข้างล่างนี้

การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำหรับเยาวชนที่ภาษาแม่แตกต่างจากภาษาของโรงเรียน การนำภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 เป็นสื่อในการเรียนการสอน ตั้งแต่ชั้นปฐมวัยหรือปีแรกของ การเข้าเรียนมีความสำคัญมาก เนื่องจากการสร้างฐานที่มั่นคงแก่เด็ก เป็นการปูพื้นฐานด้วยวิธีการที่เหมาะสมในการนำเด็กจากบ้านเข้าสู่โรงเรียน เป็นการต่อยอดจากภาษาที่บ้านไปสู่ภาษาโรงเรียน ซึ่งเด็กจะใช้ระยะเวลาในการปรับตัวและเรียนรู้กับสถานที่ใหม่ ด้วยภาษาที่เด็กคุ้นเคยก่อน (ฟัง-พูด ภาษาที่ 1) จากนั้นเมื่อเด็กพร้อมระยะหนึ่งจึงเตรียมความพร้อมสู่การเขียนโดยเชื่อมโยงภาษาที่ใช้ฟัง-พูดเข้าสู่ภาษาเขียน (อ่าน-เขียนภาษาที่ 1) ต่อจากนั้นจึงเชื่อมโยงจากภาษาที่ 1 เข้าสู่ภาษาที่ 2 โดยวางพื้นฐานทางภาษาที่ 2 ด้วยการฟัง-พูดเช่นเดียวกับภาษาแรก (ฟัง-พูดภาษาที่ 2) และนำเข้าสู่การเขียนในภาษาที่ 2 โดยการเชื่อมโยงอักษร (อ่าน-เขียนภาษาที่ 2)

2. พัฒนาการทางวิชาการ (Academic development)

การออกแบบและจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ในโครงการทวิ / พหุภาษาได้ยึดตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและได้มีการปรับคุณภาพที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็กในพื้นที่ ในขณะที่กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และกลวิธีการสอนได้ประยุกต์ให้สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดสำคัญๆ ได้แก่ การเน้นความหมายและความถูกต้อง (Meaning and accuracy) และ แนวคิดลำดับขั้น พัฒนาการทางสมองของบลูม (Bloom's Taxonomy) ดังแผนภาพ

Bloom's Taxonomy of Education Objectives อ้างอิงจาก Dr. Susan Malone

ในโครงการฯ ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบกิจกรรมและใช้กลวิธีการสอนที่เน้นการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดกระบวนการคิด ตั้งแต่ขั้นง่าย ๆ โดยใช้คำถามปลายปิด ไปสู่ การอธิบายรายละเอียดและคำถามเชิงประยุกต์ รวมทั้งคำถามที่เชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เด็กตัดสินใจ (ประเมินค่า) โดยสามารถบอกเหตุผล การเลือกและรู้จักแยกแยะลักษณะที่แตกต่างของสิ่งนั้นได้ และ สุดท้ายสามารถใช้ทักษะต่างๆ มาประมวลเพื่อสร้างสิ่งใหม่ได้

3. พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรม (Socio-cultural development)

หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ /พหุภาษาได้ปรับประยุกต์ให้มี รูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนในพื้นที่ ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมในการ

ออกแบบหลักสูตรประกอบด้วย ผู้แทนชาวบ้านในพื้นที่ ผู้แทนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม ผู้แทนคณะกรรมการอิสลามศึกษา นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ สื่อการเรียนการสอนและสื่อการอ่านต่างๆ ก็มีการปรับใช้ เนื้อหาที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นและสิ่งที่เด็กคุ้นเคย

10. วิธีการศึกษาวิจัย

เนื่องจาก โครงการนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีต่างๆ ได้แก่ คนจากชุมชน บุคลากรจากสถานศึกษา นักวิชาการท้องถิ่น และนักวิชาการจากส่วนกลาง รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานประกอบด้วยกระบวนการหลัก 3 ส่วน คือ

1) การประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา ซึ่งเป็นความรู้ในระดับสากล โดยใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาแม่) เป็นสื่อพื้นฐานนำเข้าสู่การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเยาวชนในพื้นที่ เนื้อหาการเรียนการสอนจัดเป็น 2 ส่วน คือ

(ก) วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษา ได้แก่ วิชาภาษามลายูถิ่น และวิชาภาษาไทย (ในระดับอนุบาล) โดยวิชาภาษามลายูถิ่น มีการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านได้แก่ การฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อพัฒนาภาษาและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก โดยเรียนรู้ผ่านเนื้อหา วัฒนธรรมมลายูถิ่น เช่น วิถีชีวิต เรื่องเล่า วรรณกรรม จริยธรรม ภูมิปัญญา ฯลฯ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับวิชาภาษามลายูถิ่นศึกษาในระดับสูงต่อไป สำหรับวิชาภาษาไทยยังคงดำเนินไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กลวิธีการสอนแบบพิเศษ ซึ่งเริ่มต้นจาก การฟัง – พูด ไปสู่การอ่าน - เขียนแบบเชื่อมโยงกับภาษามลายูถิ่น ทั้งนี้ จะมีการสร้างสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยความร่วมมือของคนจากชุมชน สถานศึกษา และนักวิชาการท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับความรู้พื้นฐานด้านภาษาและวัฒนธรรมของเด็ก และค่อยๆ เชื่อมโยงเข้าสู่การเรียนรู้ภาษาที่ละน้อย ทั้งนี้ในระดับปฐมวัยจะเป็นการใช้ภาษาแม่ของเด็กแล้วเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทย หลังจากนั้นจะมีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ภาษามลายูกลางอักษรยาวี และภาษามาลาเลเซีย(อักษรรูมี) ตามลำดับ

(ข) วิชาพื้นฐาน 8 สาระ โดยการใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อการสอน กล่าวคือ ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการอธิบายความคิดรวบยอด (concept) และเนื้อหาในเบื้องต้น รวมทั้งใช้ในการทบทวนและทดสอบความเข้าใจของเด็ก ส่วนการสอนคำศัพท์วิชาการ และชื่อเฉพาะ ยังคงใช้ภาษาไทย โดยกำหนดสัดส่วนการใช้ภาษาทั้งสองให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก และเหมาะสมตามมาตรฐานทางวิชาการที่กระทรวงกำหนด

2) การจัดตั้งคณะกรรมการ 2 ชุด เพื่อขับเคลื่อนงานโครงการ ได้แก่

(ก) คณะกรรมการอำนวยการวิจัย ประกอบด้วยผู้แทนจากชุมชน จากมหาวิทยาลัย และสถาบันวิชาการ หน่วยงานด้านความมั่นคงจากส่วนกลาง และจากพื้นที่ รวมทั้งผู้แทนที่มงานวิจัย และองค์กรด้านการสนับสนุนทุนวิจัยและเทคนิควิธีการ โดยคณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่ดูแลให้การ สนับสนุนและผลักดันโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยจัดหาทุน ให้ข้อคิดเห็น ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมแก้ไขปัญหาช่วยประสานงานสร้างเครือข่าย และทำความเข้าใจกับสังคมทั่วไป รวมทั้งติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานวิจัย

(ข) คณะกรรมการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รองประธานฝ่ายต่างๆ คือ ฝ่าย ยุทธศาสตร์ , ฝ่ายบริหารและติดตามผล และฝ่ายอำนวยการสำนักงาน นอกจากนี้ คณะกรรมการ ดำเนินงานโครงการฯ ยังแบ่งออกเป็น 5 ชุด คือ ฝ่ายวิชาการ , ฝ่ายหลักสูตร , ฝ่ายทางด้านภาษามลายู ศึกษา, ฝ่ายสื่อการเรียนการสอนและฝ่ายปฏิบัติการในเขตพื้นที่การศึกษาและชุมชน

3) การดำเนินงานตามภารกิจหลัก 9 ประการ

หลังจากที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนงาน โครงการฯ ได้เริ่ม ดำเนินงานในภารกิจต่างๆ ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานโครงการตามภารกิจ 9 ประการนี้ นำไปสู่ผลการดำเนินงานและ ความสำเร็จต่างๆ ดังจะนำเสนอต่อไป (ในส่วนที่ 3)

11. ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบที่เป็นผลงานวิจัยสามารถไปปรับใช้กับพื้นที่ที่มีการใช้ภาษามลายูถิ่น หรือโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงในพื้นที่อื่นที่มีการใช้ภาษาถิ่นอื่นร่วมกับภาษาไทย อาทิ ชาวไทยเขมรในเขตอีสานใต้ ชาวไทยภูเขา โดยอาจประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้การเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้ภาษาถิ่นในพื้นที่ รวมถึงรูปแบบวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ อีกทั้งนำเข้าสู่การเรียนการสอนสำหรับสถาบันวิชาการที่ผลิตครูที่จะสอนในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์

ประโยชน์ของผลการวิจัย

- ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างคนในพื้นที่กับหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากผลของการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีความพึงพอใจกับผลที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กมีความสุข กล้าแสดงออก รักการไปโรงเรียน และสามารถเรียนรู้ภาษาไทย และสาระวิชาต่างๆ ได้ดี ทำให้ชุมชนมีความมั่นใจ ในโรงเรียนของรัฐมากขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาพื้นฐานทางภาษาที่เข้มแข็งทั้งภาษาไทยและภาษามลายู ยังเป็นการวางแนวทางสำหรับการศึกษาภาษาเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษามาลายู ภาษาอินโดนีเซีย ภาษามลายูบรูไน เพื่อเข้าสู่การเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนอย่างมั่นคง
- โครงการวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐสภา โดยผลการวิจัยเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานโดยตรงให้กับคณะกรรมการการศึกษา และคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยคณะกรรมการดังกล่าวสามารถนำผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้คำแนะนำกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงมหาดไทย ในการปกครองและดูแลคนในพื้นที่ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากส่วนกลาง โดยคำนึงถึงต้นทุนทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้นำองค์ความรู้หรือข้อค้นพบที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้ในพื้นที่ที่มีการใช้ภาษาท้องถิ่น โดยอาจประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้การเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้ภาษาถิ่นในพื้นที่ รวมถึงรูปแบบวัฒนธรรมในท้องถิ่นต่อไป

ส่วนที่ 2

หลักการและแนวคิดทฤษฎีดำเนินงานโครงการฯ

ส่วนที่ 2

หลักการและแนวคิดทฤษฎีดำเนินงานโครงการฯ

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการทวิภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ คือ 1) ความหลากหลายของภาษา วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ และแนวทางการพัฒนาการศึกษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อ 2) ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา และ 3) หลักการและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหลากหลายของภาษา วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ และแนวทางการพัฒนาการศึกษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อ

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของ “ภาษาท้องถิ่น”

“ภาษาท้องถิ่น” หมายถึง ภาษาไทยถิ่นและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นภาษาของประชากรไทยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ ภาษาท้องถิ่น หมายถึงภาษาพูดที่บุคคลในแต่ละวัฒนธรรมใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ภาษาท้องถิ่นสะท้อนถึงวิถีการที่คนในแต่ละกลุ่มใช้ทำความเข้าใจและสร้างความหมายให้แก่โลกและสิ่งแวดล้อม ภาษาท้องถิ่นจึงเป็นแผนที่นำทางเข้าสู่ทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นเครื่องมือการสร้างอัตลักษณ์ให้กับคนท้องถิ่น เป็นเครื่องบอกสมาชิกภาพของกลุ่ม เป็นปมบันทึกภูมิปัญญา ประวัติของกลุ่มคน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่ปฐมวัย ภาษาท้องถิ่นบางภาษามีภาษาเขียนบางภาษามีภาษาเขียนหลายระบบ บางภาษายังไม่มีภาษาเขียน บางภาษามีภาษาเขียนดั้งเดิม ซึ่งมักเป็นกลุ่มภาษาใหญ่ที่มีความสัมพันธ์เชิงเชื้อสายเกี่ยวข้องกับภาษาในประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนต่อเนื่อง บางภาษาเป็นภาษาราชการ/ภาษาประจำชาติของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาเขมร ภาษามลายูหรือภาษามอญ เป็นต้น ภาษาเขียนนับว่าเป็นภูมิปัญญาของกลุ่มชน มีคุณค่าไม่น้อยกว่าภาษาพูด แต่ในยุคปัจจุบันภาษาเขียนหลายภาษามีผู้เข้าถึงได้ยาก จึงควรแก่การศึกษาฟื้นฟูและนำมาใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม หลายภาษาได้มีการสร้างระบบเขียนโดยชุมชนเจ้าของภาษาด้วยความร่วมมือจากนักวิชาการภายนอก เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาที่อยู่แนวชายแดนหรือพื้นที่พิเศษ

2.1.2 ความหลากหลายของภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ประเทศไทย ตั้งอยู่ใจกลางของแผ่นดินใหญ่เอเชียอาคเนย์หรือสุวรรณภูมิ มีความร่ำรวยหลากหลายด้านภาษาชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง โดยในจำนวนประชากรกว่า 60 ล้านคนนั้น

มีภาษาพูดต่างๆ กันถึงกว่า 70 กลุ่ม¹ กระจายอยู่ในส่วนต่างๆ ของประเทศ การกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ในบทความนี้จะกล่าวถึงในสองลักษณะคือ

1.) ภาษากับความสัมพันธ์เชิงเชื้อสาย ภาษาท้องถิ่นในประเทศไทยจัดอยู่ในตระกูลใหญ่ๆ ได้ 5 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลไท (24 กลุ่ม), ตระกูลออสโตรเอเชียติก (23 กลุ่ม), ตระกูลออสโตรเนเซียน (3กลุ่ม), ตระกูลจีน-ทิเบต (21 กลุ่ม) และตระกูลม้ง-เมี่ยน (2 กลุ่ม) ส่วนมากเป็นภาษาของชนพื้นถิ่นดั้งเดิมเป็นดินแดนเอเชียอาคเนย์

• **ภาษาตระกูลไท (Tai language family)** มีจำนวน 24 กลุ่มภาษา ภาษาในตระกูลนี้เป็นภาษาพูดของคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นกลุ่มภาษาที่มีการกระจายทั่วไปในส่วนต่างๆ ทั่วประเทศ นอกเหนือจากในประเทศไทยยังพบผู้พูดภาษาตระกูลไท ในลาว พม่า เวียดนาม และจีน รวมทั้งบางหมู่บ้านในตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย เฉพาะในประเทศไทยมีผู้พูดภาษาในตระกูลนี้เป็นจำนวนร้อยละ 92 ของประชากรในประเทศ ได้แก่

1. กะเลิง	Kaloeng	2. คำเมือง/ ยวน	Khammuang/Yuan
3. โข่ง/ ไทดำ	Tai Dam	4. ญ้อ	Nyaw
5. ไทขิ่น	Tai Khun	6. ไทกลาง	Central Thai
7. ไทโยโคราช	Thai Korat	8. ไทตากใบ	Thai Takbai
9. ไทยเลย	Thai Loei	10. ไทลื้อ	Tai Lu
11. ไทหย่า	Tai Ya	12. ไทใหญ่	Tai Yai, Shan
13. ปักษ์ใต้	Southern Thai	14. ผู้ไท	Phu Thai
15. พวน	Phuan	16. ยอง	Yong
17. โย้ย	Yoy	18. ลาวครั่ง	Lao Khrang
19. ลาวเงี้ยว	Lao Ngaew	20. ลาวตี้	Lao Ti
21. ลาวเวียง	Lao Wiang	22. ลาวหล่ม	Lao Lom
23. ลาวอีสาน	Lao Isan	24. แสก	Saek

• **ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic language family)** มีจำนวน 23 กลุ่มภาษาหลัก โดยทั่วไปเชื่อกันว่า กลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมในภาคพื้นดินเอเชียอาคเนย์ (Mainland Southeast Asia) ภาษาออสโตรเอเชียติก ในเอเชียอาคเนย์ทั้งหมดมีประมาณ 150 ภาษา กระจายอยู่ในบริเวณกว้างทั่วดินแดนเอเชียอาคเนย์ ภาษาเหล่านี้มีคุณค่าอย่างยิ่งด้านประวัติศาสตร์และความเข้าใจในมนุษยชาติของดินแดนแถบนี้ ภาษาตระกูลออสโตรเอเชีย

¹ จากงานวิจัยแผนที่ภาษาของชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย โดยสุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ(2544) และ สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์. (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ 2549) และภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทย (2552)

ดึกที่พบในประเทศไทยในปัจจุบันทั้งหมดเป็น **ภาษากลุ่มมอญ-เขมร** มีทั้งกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยและกลุ่มใหญ่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ มีผู้พูดเป็นจำนวนร้อยละ 4.3 ของประชากรในประเทศไทย ได้แก่

1. กะซอง	Kasong	2. กูย-กาย(ส่วย)	Kuy/ Kuay
3. ขมุ	Khmu	4. เขมรถิ่นไทย	Thailand Khmer (Northern Khmer)
5. ชอง	Chong	6. ชะโอจ(ซ่ง)	Sa-oc (Chung)
7. ซาไก (เกนซิว)	Sakai (Kensiw)	8. ซัมเร	Samre
9. โซ	So	10. โซ(ทะวืง)	So (Thavuong)
11. ญัฮกุร(ชาบอน)	Nyah Kur (Chaobon)	12. ญอ	Nyoe
13. บรู/ฆ่า	Bru	14. ปลั่ง(สามเต้า, ลัวะ)	Plang(Samtao, Lua)
15. ปะหล่อง(ดะลั้ง)	Palaung (Dala-ang)	16. มอญ	Mon
17. มัล-ปราย(ลัวะ/ถิ่น)	Mal-Pray (Lua/Tin)	18. มลาบรี(ตองเหลือง)	Mlabri (Tongluang)
19. ละเม็ต(ลัวะ)	Lamet (Lua)	20. ละเวือะ(ละว้า/ลัวะ)	Lavua (Lawa/Lua)
21. ว้า(ลัวะ)	Wa (Lua)	22. เวียดนาม(ญวน/แกว)	Vietnamese

• **ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan language family)** มีจำนวน 21 กลุ่มภาษาหลัก ประกอบไปด้วยกลุ่มภาษาจีน ซึ่งผู้พูดมีบรรพบุรุษอพยพมาจากส่วนต่างๆ ของจีน และมักตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตตัวเมืองหรือตลาดทั่วประเทศ ยกเว้นกลุ่มจีนฮ่อ ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่เขตภูเขาในภาคเหนือ ส่วนต่อกับพม่าและจีน ภาษาในกลุ่มภาษาจีนมีทั้งหมด 7 กลุ่มภาษา และมีกลุ่มภาษาทิเบต-พม่าจำนวนทั้งสิ้น 14 กลุ่มภาษา ผู้ที่พูดภาษาทิเบต-พม่า เป็นชนกลุ่มใหญ่ทางตอนเหนือของเอเชียอาคเนย์ติดต่อกับจีน มีจำนวนภาษากว่า 200 ภาษา สำหรับในประเทศไทยพบในเขตภาคเหนือและตะวันตกเป็นส่วนมาก ภาษาในตระกูลนี้มีผู้พูดเป็นจำนวนร้อยละ 3.1 ของประชากรในประเทศ

1. กลุ่มภาษาจีน

1. กวางตุ้ง	Cantonese	2. แค / ฮักกะ	Hakka
3. เต๋จิว	Teochiu	4. แมนดาริน / จีนกลาง	Mandarin
5. ไหหล้า	Hinanese	6. ฮกเกี้ยน	Hokkian
7. ฮ่อ	Yunnanese (Western mandarin)		

2. กลุ่มภาษาทิเบต-พม่า

1. กะยา	Kaya	2. กะยอ	Kayo
3. จิงโป / คะฉิ่น	Jingpaw/Kachin	4. บเว	Bwe
5. บิซู	Bisu	6. ปะกายอ	Sgaw Karen
7. ปะด่อง	Padaung	8. โปว	Pwo Karen
9. พม่า	Burmese	10. ละหู่ / มูเซอว์	Lahu
11. ละว้า (ก๋อง)	Lawa (Gong)	12. ลิซู / ลีซอ	Lisu
13. อะข่า / อีเก้อ	Akha	14. อีมีปี้	Mpi

- **ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน หรือมาลาโยโพลีเนเซียน (Austronesian or Malayo-Polynesian language family)** มีจำนวน 3 กลุ่มภาษาหลัก กลุ่มชนที่พูดภาษาออสโตรเนเซียนส่วนมากเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่อยู่ในเขตหมู่เกาะทางตอนใต้ของเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เป็นต้นภาษาตระกูลนี้ในประเทศไทยพบในเขตภาคใต้เป็นส่วนมาก มีผู้พูดเป็นจำนวนร้อยละ 0.3 ของประชากรในประเทศ²

1. มลายูถิ่น / นાયู	Melayu/ Nayu/ Yawi
2. มอเก็น / มอเกล็น	Moken/Moklen
3. อูรักละโวย	Urak Lawoy

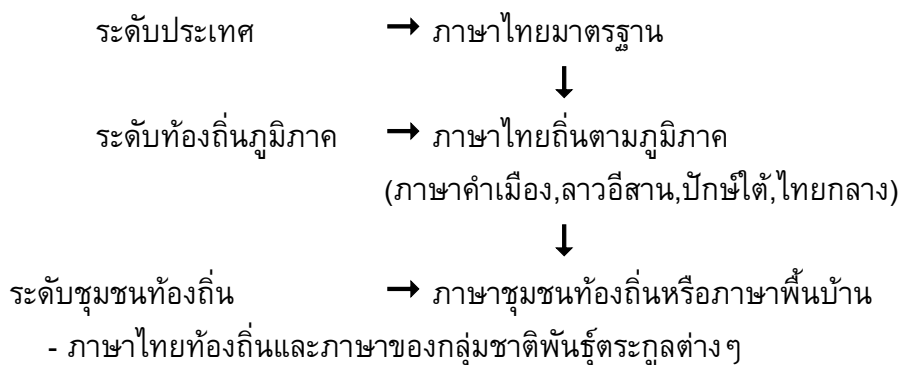
- **ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน (หรือแม้ว-เย้า) (Hmong-Mien or Miao-Yao language family)** มีจำนวน 2 กลุ่มภาษาหลัก กลุ่มม้ง-เมี่ยนหรือแม้ว-เย้าเป็นกลุ่มชนที่ตั้งถิ่นฐาน อยู่ทางตอนเหนือของเอเชียอาคเนย์ ในประเทศไทยพบในภาคเหนือเป็นส่วนมากมีผู้พูดเป็นจำนวนร้อยละ 0.3 ของประชากรในประเทศ

1. ม้ง / แม้ว (ม้งดำ, ม้งขาว)	Hmong / Meo	2. เมี่ยน / เย้า	Mien / Yao

2.) ความสัมพันธ์เชิงสังคมของภาษาต่างๆ

กลุ่มภาษาต่างๆ ทั้งกว่า 70 กลุ่ม จากตระกูลภาษาต่างๆ นั้น มีสถานภาพทางสังคมหรือมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่นภูมิภาค และระดับชุมชน โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่ใช้เชื่อมโยงกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาต่างๆ เข้าด้วยกัน ภาษาไทยกลางสำเนียงที่ใช้ในหมู่ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่พัฒนามาจากภาษาของชนชั้นสูง ผู้มีการศึกษามีอิทธิพลในวงการเมืองการปกครองในจังหวัดอยุธยา ทั้งนี้เนื่องจากอยุธยาเป็นเมืองหลวงเก่ามาหลายร้อยปี (William Smalley 1994) จึงได้เกิดการพัฒนาภาษาที่ใช้ในราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาเขียน ซึ่งพัฒนามาจากภาษาอินเดียตอนใต้ (ภาษาพราหมี/เทวนาครี) และพัฒนาการต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน ภาษาไทยมาตรฐานยังได้รับอิทธิพลจากหลายภาษา เช่น ภาษาบาลีสันสกฤต เขมร จีน และภาษาอังกฤษ และได้ใช้เป็นภาษาราชการ และถือว่าเป็นภาษาประจำชาติ ใช้เป็นการติดต่อทั่วไป ในระดับประเทศ เพียงภาษาเดียว ส่วนภาษาอื่นๆ เป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนท้องถิ่น ทั้งระดับท้องถิ่นภูมิภาค และระดับชุมชนท้องถิ่น/ พื้นบ้าน ดังนี้

² นอกจากนี้ยังมีกลุ่มจาม (Cham) ในเขตกรุงเทพมหานคร (บ้านแขกครัว) โดยมีประวัติว่ามาจากประเทศกัมพูชา และรับราชการในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ (กองอาสาจาม) ปัจจุบันไม่ได้พูดภาษาจามในชีวิตประจำวัน

ภาษาไทยมาตรฐาน เป็นภาษาที่ใช้ในกิจกรรมทางราชการระดับชาติและโอกาสที่เป็นทางการทุกประเภท เป็นสื่อในการเรียนการสอนในโรงเรียนและเป็นภาษาของสื่อสารมวลชนทุกแขนง เช่น วิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์ทั่วทั้งประเทศ

ในแต่ละภูมิภาคมีการใช้ **ภาษาท้องถิ่นตามภูมิภาค** ซึ่งพูดโดยประชากรส่วนใหญ่และใช้เป็นภาษากลางในการสื่อสารระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาต่างๆ เช่น ภาษาคำเมือง ใช้เป็นภาษากลางในเขตภาคเหนือตอนบน, ลาวอีสานใช้ในเขตภาคอีสาน (ตะวันออกเฉียงเหนือ) ภาษาปักษ์ใต้ใช้เขตภาคใต้ เป็นต้น ส่วน**ภาษาของชุมชนท้องถิ่น**มีทั้งภาษาชุมชนท้องถิ่นในกลุ่มตระกูลไทและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลอื่นๆ ซึ่งพูดในภูมิภาคต่างๆ นอกจากนี้ยังมี **ภาษาในเขตตลาดหรือตัวเมือง** ได้แก่ ภาษาจีนต่างๆ และภาษาเวียดนาม (เฉพาะอีสานตอนบน) มีกลุ่ม **ภาษาในเขตแนวชายแดน** ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ โดยต่อเนื่องกับกลุ่มชนเดียวกับข้ามพรมแดนประเทศ เช่น ชาวเขาต่างๆ ในภาคเหนือ, ภาษามอญและกะเหรี่ยงในทางภาคตะวันตก, ภาษาเขมรถิ่นไทย³ ทางภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือและภาษามลายูถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น ภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษามลายูถิ่นในประเทศไทยมีความเกี่ยวเนื่องโดยใกล้ชิดทางเชื้อสายกับภาษาราชการและภาษาประจำชาติของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ภาษาเขมรกัมพูชาและภาษามาลาเซีย แม้ว่าจะไม่สามารถเข้าใจกันได้ทั้งหมดและต้องมีการเรียนเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังมีกลุ่มภาษาซึ่งมีจำนวนผู้พูดไม่มากนัก และบางภาษาภาวะถดถอยหรืออยู่ในภาวะวิกฤต ได้แก่ 1.ซอง 2. กะซอง 3.ซัมเร 4.ซุง 5.มลาปรี 6. มานี (ซาไก) 7.ญัฮกุร 8.โซ (ทะวืง) 9. ลัวะ (ละเวือะ) 10.ละว้า (ก่อง) 11.อีมีปี่ 12.มิซู 13.อุรักละโว้ย 14. มอเกล็น และ 15. แสก

ภาษาต่างประเทศ นอกจากภาษาต่างๆในสังคมไทยแล้ว การใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการศึกษาและธุรกิจและการเมืองก็มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญมากที่สุด ภาษาญี่ปุ่นและโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีนกำลังมีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ภาษาเพื่อนบ้าน

³ ชื่อนี้มาจากการประชุมการพัฒนากระบวนการเขียนภาษาเขียนด้วยอักษรไทย เมื่อปี 2533 ที่จังหวัดสุรินทร์

เช่น ภาษาเวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า มาเลเซียฯ มีความสำคัญ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เช่นเดียวกัน

จากการที่สังคมไทยเป็นสังคมพหุภาษาและภาษาต่างๆ มีหน้าที่ทางสังคมแตกต่างกัน ประชากรไทยจึงมักจะเป็นผู้ที่พูดได้ 2 ภาษาหรือ 3 ภาษา หรือมากกว่า ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ภาษาท้องถิ่นในครอบครัว หรือในชุมชน ใช้ภาษากลางของท้องถิ่น (แต่ละภูมิภาค) เพื่อติดต่อและค้าขายต่างกลุ่ม และใช้ภาษาไทยกลาง (ไทยมาตรฐาน) ในโรงเรียนและสถานที่ราชการ รวมทั้งการใช้ภาษาต่างประเทศในแวดวงการงานและการศึกษา เป็นต้น ซึ่งวิธีการใช้ต่างภาษาในต่างวาระและต่างกิจกรรมเช่นนี้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันอยู่โดยทั่วไป ยกเว้นในกลุ่มชนขนาดใหญ่ตามแนวชายแดน ซึ่งคนในชนบทยังมีปัญหาการสื่อสาร บางครั้งเกิดการเข้าใจผิดและความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างคนในพื้นที่และคนจากส่วนกลาง ปัญหาเล็กเป็นปัญหาใหญ่ อีกทั้งไม่สามารถเข้าถึงการศึกษา ซึ่งใช้สื่อภาษาไทยทั้งเพียงภาษาเดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ปัญหาการถดถอยของภาษาท้องถิ่นในปัจจุบัน

ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาแต่ละกลุ่มล้วนมีคุณค่าเป็นมรดกของมนุษยชาติ ระบบสื่อสารสร้างขึ้นมาจากภูมิปัญญาเฉพาะของแต่ละกลุ่ม เพื่อวิถีการดำรงชีวิต ที่ใช้อย่างต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ภาษาจึงเป็นทั้งระบบคิด ระบบความรู้ความเข้าใจในโลกและสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งเก็บภูมิปัญญาต่างๆ รวมทั้งเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมหรือความเป็นตัวตนของแต่ละกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามในโลกปัจจุบันภาษาต่างๆ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กลุ่มชาติพันธุ์ภาษาต่างๆ ล้วนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงอันเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมสมัยใหม่ซึ่งมีอิทธิพลจากโลกตะวันตกได้มีการแพร่ขยายอย่างไร้พรมแดน ด้วยอำนาจและความเจริญด้านการสื่อสารมวลชนที่ทรงพลัง ทำให้สามารถเข้าถึงในเกือบทุกพื้นที่ แม้ในเขตห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งหนังสือพิมพ์ (ในบางพื้นที่) โดยใช้ภาษาใหญ่ระดับชาติเช่น ภาษาราชการหรือภาษานานาชาติ (ภาษาอังกฤษ) ภาษาท้องถิ่นของกลุ่มชนต่างๆ จำนวนมากจึงอยู่ในภาวะถดถอย วิกฤตและอาจสูญสิ้นไป สภาวะการดำรงชีวิตด้านการใช้ภาษาที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากโอกาสของอาชีพการงาน ทำให้ทุกคนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาสำคัญหรือภาษาใหญ่ เช่น ภาษาราชการ ภาษาประจำชาติหรือภาษานานาชาติ (ได้แก่ ภาษา อังกฤษ จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ) การทำงานตามแหล่งงานนอกชุมชน ทำให้มีการใช้ภาษากลางมากขึ้นและใช้ภาษาท้องถิ่นน้อยลง และการแต่งงานข้ามกลุ่มซึ่งมีเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความเข้มข้นการใช้ภาษาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ลดลงส่งผลต่อการใช้ภาษาภายในบ้านและการส่งผลต่อการรักษามรดกทางภาษาแก่ลูกหลาน

นอกจากนี้ การกำหนด **นโยบายทางการศึกษาหรือระบบการศึกษา** ที่ใช้เฉพาะภาษาราชการเพียงภาษาเดียว เป็นสื่อในการเรียนการสอน ทำให้ภาษาท้องถิ่นหมดความหมายและเยาวชนไม่เห็นประโยชน์ของภาษาท้องถิ่นของตน อีกทั้ง **นโยบายภาษาแห่งชาติ** ที่ส่งเสริมการใช้ภาษาราชการเพียงอย่างเดียวทำให้ภาษาท้องถิ่นต่างๆ หมดหน้าที่และหมดความสำคัญ สถานศึกษาต่างๆ แม้จะอยู่ในชุมชนก็ใช้ภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาของชุมชน สำหรับ **สื่อสารมวลชน** ซึ่งเป็นแหล่งของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและบันเทิงคดีต่างๆ จากส่วนกลาง ซึ่งใช้ภาษาราชการเป็นหลักภาษาเดียว ในปัจจุบันสามารถเข้าถึงในชนบทห่างไกล ทำให้เกิดการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยภาษาราชการเท่านั้น

สาเหตุปัญหาและสภาวะข้างต้นนำไปสู่ทัศนคติของเจ้าของภาษาที่ไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของภาษาชาติพันธุ์ของตนในโลกปัจจุบัน คนรุ่นเยาว์มีการใช้ภาษาราชการมากขึ้นและใช้ภาษาชุมชนท้องถิ่นของตนลดลงเรื่อยๆ หรือเปลี่ยนไปใช้ภาษาราชการเพียงภาษาเดียวหรือใช้เฉพาะภาษาใหญ่ๆ ทำให้ความสามารถในการใช้สองหรือสามภาษาในหมู่เยาวชนลดน้อยลงไปเรื่อยๆ จากงานวิจัยของสุวิไลและคณะ (2545) ได้พบว่ามีอย่างน้อยถึง 15 กลุ่มชาติพันธุ์ภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤตรุนแรงใกล้สูญ ในขณะที่ภาษาท้องถิ่นอื่นๆ อยู่ในภาวะไม่ปลอดภัยเช่นกัน ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่ทั่วโลกทำให้นักภาษาศาสตร์ เช่น ไมเคิล เคราส (Michel Krauss 1922) ได้ทำนายไว้ว่า หากไม่มีการดำเนินการอย่างใด 90 % ของภาษาในโลกจะสูญสิ้นไปภายในศตวรรษนี้ โดยในประเทศไทยอาจมีเพียงภาษาราชการหรือภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียวที่ปลอดภัย

ภาษาท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สืบเนื่องกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน บางภาษามีระบบเขียนดั้งเดิมและวรรณคดีลายลักษณ์เป็นของตนเอง มีการบันทึกภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ เอาไว้มากมาย แต่ในปัจจุบันมีผู้ที่สามารถเข้าถึงภูมิปัญญาเหล่านี้ได้น้อยลงเรื่อยๆ เนื่องจากขาดผู้ที่มีความสามารถที่จะอ่านและเข้าใจภาษาท้องถิ่น นอกจากนี้ภาษาท้องถิ่นจำนวนมากในประเทศไทยเป็นภาษาที่ไม่มีระบบตัวเขียน แต่ก็มิได้หมายความว่าภาษาเหล่านี้ไม่มีระบบบันทึกข้อมูลของเจ้าของภาษาเอาไว้ วรรณคดีมุขปาฐะหลากหลายรูปแบบของกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งกระจายอยู่ในหลายท้องถิ่นของประเทศไทย ถือเป็นคลังของภูมิปัญญาที่ยังไม่ได้มีการนำออกมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบ จากการนี้ภาษาท้องถิ่นยังเป็นแผนที่นำทางการเข้าถึงคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่น หากภาษาท้องถิ่นเสื่อมสลายไป คนอาจถูกตัดขาดจากทรัพยากรเพราะขาดแผนที่นำทางความรู้ด้านชีวพรรณไม้ในภาษาท้องถิ่น รวมทั้งการใช้ประโยชน์กำลังจะสูญสลายไปเพราะผู้สูงวัยอายุไล่ทั้งหลายนี้อายุยืนยาวไปทุกวัน

ในขณะที่ ภาษาของชนกลุ่มเล็ก กลุ่มน้อยกำลังค่อยๆ สูญสลายไป เยาวชนเปลี่ยนไปพูดภาษาใหญ่ ปรับตัวเข้ากับกับสังคมใหญ่ภายนอก ซึ่งบางส่วนก็ประสบความสำเร็จ แต่ก็มีอีกจำนวนไม่น้อย

ที่ยังไม่สามารถปรับตัวได้ หรือยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก กลุ่มชาติพันธุ์ขนาดใหญ่ ตามตะเข็บชายแดน ซึ่งมีความแตกต่างด้านอัตลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อและการสื่อความหมายเป็นอย่างมาก ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การปกครอง การยุติธรรม ฯลฯ ซึ่งสื่อสารผ่านภาษาราชการได้อย่างเต็มที่ นำไปสู่การขาดความเท่าเทียมในการดำรงชีวิต ไม่มีความมั่นคงในอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของตนและกลุ่ม ความไม่มั่นคงทางภาษานำไปสู่ปัญหาความไม่มั่นคงทางการศึกษาและความไม่มั่นคงในคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและเป็นปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ

2.1.4 สรุปสภาวะการใช้ภาษาในโรงเรียนและชุมชนในปัจจุบัน

ในชุมชนท้องถิ่น	ในโรงเรียน
ภาษาท้องถิ่น (หนึ่งภาษาหรือมากกว่า)	ภาษาไทยมาตรฐาน (ภาษาเดียว)
• ในบ้าน(ในครอบครัว)- ภาษาแม่(ภาษาบรรพบุรุษ) • ในชุมชน(ในหมู่บ้าน) • ในตลาด ในเมือง นอกหมู่บ้าน	• ในชั้นเรียน (ภาษาไทย/ภาษาราชการเป็นสื่อในการเรียนการสอนของครูและนักเรียน) เพียงภาษาเดียว • นอกห้องเรียน (ภาษาไทยใช้กับครูและเพื่อน หรืออาจใช้ภาษาท้องถิ่น กรณีที่ใช้ภาษาเดียวกัน)
ภาษาชุมชน/ สังคม	
ระดับชุมชน - ภาษาแม่ - ภาษาของชุมชน/ สังคม	ระดับชาติ - ภาษาต่างประเทศ(ภาษาเพื่อนบ้าน/ ภาษาอังกฤษ) - ภาษาราชการ(ภาษาไทย)

เป้าหมายการรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น(ภาษาและภูมิปัญญา) และดำรงชีวิตอย่างมั่นคง โดยเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพชีวิตที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคมไทย ซึ่งจะต้องมีแนวทางการเชื่อมโยงจากภาษาแม่หรือภาษาชุมชนไปสู่ภาษาราชการ (ภาษาไทย) หรือภาษาของโรงเรียน

2.1.5 การฟื้นฟูทำนุบำรุงและการนำภาษาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาและสังคม

การที่จะช่วยให้ภาษาท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ภาษาท้องถิ่นยังคงมีบทบาทหน้าที่ในสังคมและ

ชุมชนต่อไป การฟื้นฟู ทำนุบำรุงภาษาท้องถิ่นและการนำภาษาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การศึกษาและสังคม สามารถดำเนินการได้ดังนี้

I. การสร้างความตระหนักแก่เจ้าของภาษาและบุคคลทั่วไป บุคคลเจ้าของภาษา มีความสำคัญมากต่อการรักษาภาษาท้องถิ่น ภาษาที่จะคงอยู่เมื่อมีผู้ใช้ ดังนั้นจึงควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของภาษาท้องถิ่นและความตระหนักถึงปัญหาความถดถอยและการ เสื่อมสลายของภาษาท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่น และจะทำให้ ชุมชนท้องถิ่นเกิดความตื่นตัว ศึกษาข้อมูลภาษาและวัฒนธรรมชุมชนและร่วมมือกันพลิกฟื้น สถานการณ์ เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นและนำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดกับชุมชนและ สังคมโดยรวม ทั้งด้านการศึกษาและการพัฒนาชุมชนและสังคม ในขณะที่บุคคลทั่วไปเห็น ความสำคัญของภาษาท้องถิ่นช่วยส่งเสริม จะทำให้เกิดกำลังใจมากขึ้น

- ส่งเสริม การใช้ภาษาท้องถิ่น ให้มากขึ้น ทั้งระหว่างบุคคลในครอบครัว ในชุมชนและใน พื้นที่สาธารณะต่างๆ ตามบริบทที่เหมาะสม สร้างความเข้าใจและส่งเสริมการใช้ภาษา ท้องถิ่นและภาษาไทยในบริบทที่ต่างกัน

II. การพัฒนาการศึกษา

การศึกษาที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากชีวิตของเด็กอยู่ในโรงเรียนเป็นส่วนมาก และโรงเรียนเป็น สถานที่ให้ความรู้และการแนะนำสั่งสอนในเรื่องต่างๆ โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าโรงเรียนส่งเสริมหรือให้ความสำคัญกับสิ่งใด มักมีอิทธิพลต่อความคิดของเด็กและผู้ปกครอง โรงเรียนจึงควรมีบทบาท เช่น

- 1) สนับสนุนส่งเสริมให้มีการ **ศึกษาวิจัยด้านภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น** รวมทั้งการ **อนุรักษ์และสืบทอดภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น** ซึ่งได้แก่
 - ภาษาท้องถิ่นทุกภาษา ทั้งภาษาไทยถิ่นและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยศึกษา โครงสร้างทางเสียง ไวยากรณ์และ ระบบการให้ความหมาย รวมทั้งศึกษาให้เข้าใจ ความแตกต่างระหว่างภาษาท้องถิ่นกับภาษาอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาราชการ(ภาษาไทย มาตรฐาน)
 - วรรณกรรมมุขปาฐะประเภทต่างๆ นิทาน เพลงพื้นบ้าน บทกวี ฯ
 - วรรณกรรมลายลักษณ์ทุกชนิด เช่น สมุดข่อย ใบลาน เอกสารโบราณต่างๆ

2) จัดการเรียนรู้การสอนภาษาท้องถิ่นในระดับต่างๆ ตั้งแต่ปฐมวัย ถึงมหาวิทยาลัยตามความเหมาะสมของบริบทท้องถิ่น โดยมีการกำหนดหลักสูตรที่ชัดเจน มีการประเมินผลการพัฒนาครูผู้สอน และวิธีการสอนที่หลากหลาย

- ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนอักษรหรือภาษาเขียนดั้งเดิมของแต่ละภาษา(ถ้ามี) โดยมีการจัดสอนเป็นวิชา เช่น ภาษาและอักษรล้านนา/มอญ/กะเหรี่ยง/ยาวิ เป็นต้น ถ้าหากภาษาท้องถิ่นนั้นเป็นภาษาที่ไม่เคยมีระบบเขียน ก็จะต้องมีการพัฒนาภาษา ได้แก่ การสร้างระบบเขียน เพื่อใช้ในการบันทึกภาษา วรรณกรรม มุขปาฐะ และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ดังที่ได้มีการดำเนินการในกลุ่มของภาษาญ้อ ภาษาโซ(ทะวืง) เป็นต้น โดยภาษาเหล่านี้ได้มีการพัฒนาภาษา ในด้านต่างๆ เช่น การสร้างแบบเรียน หนังสืออ่านและหลักสูตร จนสามารถสู่การเรียนรู้การสอนภาษาท้องถิ่นในโรงเรียนได้

3) ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้การสอน ร่วมกับภาษาราชการ เช่น การศึกษาแบบทวิ/ พหุภาษา เริ่มตั้งแต่ศูนย์เด็กเล็กและอนุบาลขึ้นไป โดยใช้ทั้งทักษะฟัง-พูด-อ่าน-เขียน เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาคุณภาพแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาแม่ต่างจากภาษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่ระดับพื้นฐานถึงระดับวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชน โดยไม่มีปัญหาทางภาษามากีดกัน เป็นการสนองต่อสิทธิทางภาษาของเด็กและเป็นแนวทางไปสู่ความสำเร็จตามโครงการ “การศึกษาเพื่อทุกคน ” (Education for All) ซึ่งองค์การสหประชาชาติ UNESCO กำลังรณรงค์ และประเทศไทยก็เป็นสมาชิกด้วยการใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อร่วมกับภาษาราชการ(ภาษาไทย) มีการดำเนินการในโรงเรียนที่เด็กพูดภาษามลายูถิ่นในสี่โรงเรียนนำร่องในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล และโรงเรียนที่เด็กพูดภาษามอญในจังหวัดกาญจนบุรี ภาษาม้งในจังหวัดเชียงใหม่ ภาษาละเวือะในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และภาษาเขมรถิ่นไทยในจังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น

III. การพัฒนาสังคม

ภาษาเป็นเครื่องมือของการสื่อสารในแต่ละกลุ่มชนและระหว่างกลุ่ม การเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมในแต่ละบริบทมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารเป็นอย่างมาก การใช้ภาษาที่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาความคิด การเสนอข้อคิดเห็น ข้อถกเถียงโต้แย้ง อันจะนำไปสู่ความเข้าใจที่แท้จริงและการมีส่วนร่วมของบุคคลต่างๆ และได้ข้อตกลงและแนวทางที่เกิดประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีแนวทางดังนี้

1. การใช้ภาษาท้องถิ่นในบริบทของงานชุมชนท้องถิ่นด้านต่างๆ เช่น การประชุม อบต.

การประชุมหมู่บ้าน ทำให้เกิดความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง (ไม่มีกำแพง

ภาษาและทำให้มีการถกเถียงวิเคราะห์ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ได้โดยไม่มีขีดจำกัด เป็นการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

2. การนำภาษาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบโรงเรียน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยผ่านกระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาภาษาต่างๆ เช่น การสร้างระบบเขียน วรรณกรรมท้องถิ่น การสร้างหลักสูตร ลือการเรียนการสอนเพื่อสอนภาษาในชั้นเรียน และการฝึกอบรมเป็นครูสอน รวมทั้งการผสมผสานความรู้ภาคปฏิบัติด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น หัตถกรรม อาหารพื้นบ้าน สมุนไพร พืชผักพื้นบ้านและการเดินป่าฯ โดยผู้รู้จากชุมชน ทำให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดระบบคุณค่าภูมิปัญญาแก่ชนรุ่นหลัง โดยทำให้เกิดความภูมิใจและมั่นใจแก่ชุมชนเจ้าของภาษา เป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคคล ชุมชน และสังคม การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา/ พหุภาษา มีส่วนช่วยในการลดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม และสร้างความสมานฉันท์

3. การใช้ภาษาท้องถิ่น ในสื่อสารมวลชนท้องถิ่น ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายประกาศ แผ่นปลิว ฯ ทำให้เกิดเผยแพร่ภาษาท้องถิ่นและการสร้างความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการพัฒนาภาษาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่เพื่อความยั่งยืนควรมีการทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาและนโยบายภาษาแห่งชาติ เพื่อให้เอื้อการใช้ภาษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นภาษาที่หนึ่งของเด็กในระบบการศึกษา เพื่อสร้างประชากรไทยที่มีคุณภาพบนฐานของอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่เข้มแข็ง ในขณะที่เดียวกับที่สามารถเข้าถึงอัตลักษณ์ความเป็นประชากรไทยในระดับชาติ ด้วยความเป็นไทยของชนในชาติ มิได้หมายความว่าทุกคนจะต้องสละอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน และใช้ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยของส่วนกลางเพียงอย่างเดียว แต่ความสามารถที่จะดำรงอัตลักษณ์ท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ภาษา โดยที่สามารถสื่อสารและอยู่ร่วมกับประชากรไทยกลุ่มอื่นๆ ในสังคมไทย เข้าถึงบริการของรัฐด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียม มีความมั่นคงในชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ปรารถนา จะทำให้เกิดอัตลักษณ์ของความเป็นไทยในระดับชาติไปด้วยพร้อมกัน

หมายเหตุ : สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างคำเรียกภาษา

1. ภาษาท้องถิ่น ภาษาแม่ ภาษาที่หนึ่ง ภาษาที่สอง ภาษาต่างประเทศ
2. ภาษาท้องถิ่น และ ภาษาราชการ เช่น ภาษาคำเมือง หรือ ภาษาเขมรถิ่นไทยกับภาษาไทย(มาตรฐาน)

3. ภาษาถิ่นกับภาษากลาง/ ภาษามาตรฐาน เช่น ภาษาคำเมืองกับภาษาไทย (มาตรฐาน)
ภาษาเขมรถิ่นไทยกับภาษาเขมรกำพูชา ภาษามลายูถิ่นกับภาษามาเลเซีย
4. ภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษามอญและตัวเขียนมอญ/ ตัวเขียนไทย
5. ภาษาไทยกลาง ภาษามาตรฐาน ภาษาตระกูลไท
 - ภาษาไทยกลาง เช่น ภาษากรุงเทพฯ ภาษาสุพรรณ ภาษาอยุธยา ภาษาเพชรบุรีฯ
 - ภาษามาตรฐาน เช่น ภาษาไทยที่เป็นทางการ ใช้ในการเขียน ฯ
 - ภาษาตระกูลไทเช่น ภาษาคำเมือง ลาวอีสาน ลื้อ ญ้อ ยอง ฯ

2.2 ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา

2.2.1 แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาได้ดำเนินงานบนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ที่สำคัญ 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับภาษาและการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของการเรียนรู้ (Developmental Learning)

โดย จอห์น เพียเจต์ (Jean Piaget: 1896-1980) เพียเจต์ ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์และเชื่อว่ามนุษย์มีสัญชาตญาณในการเรียนรู้โลกหรือสิ่งต่างๆ รอบตัว และมีการจัดเก็บข้อมูลที่ได้เรียนรู้ภายใต้การทำงานของระบบสมอง โดยการเรียนรู้นั้นจะมีทั้งการซึมซับ (assimilation) และปรับตัว (accommodation) ทั้งนี้เพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการการเรียนรู้ หรือพัฒนาการเกี่ยวกับความสามารถของระบบความคิดมนุษย์ออกเป็น 4 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 SENSORIMOTOR STAGE: เริ่มตั้งแต่เด็กในวัยแรกเกิดจนถึงอายุ 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ จะมีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของประสาทสัมผัส ความรู้สึก และการเคลื่อนไหว โดยจะมีพัฒนาการย่อย

ขั้นที่ 2 PREOPERATIONAL STAGE: เด็กในวัย 2-7 ขวบ (อนุบาล) จะเรียนรู้โดยการทดลองปฏิบัติ (แสดงท่าทาง เปล่งเสียง และพูด) เด็กจะเริ่มรู้จักสัญลักษณ์ในภาษา (เช่น ในเบื้องต้นเริ่มเรียนรู้ที่

จะสื่อสารโดยใช้คำเพียงคำเดียวแต่มีความหมายรวมแทนบุคคล หรือสิ่งต่างๆ ที่เด็กต้องการ จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การพูดเป็นข้อความ) เด็กมีพัฒนาการในเรื่องการคิด มีการประสมและรวบรวมความคิด และมีแนวโน้มจะคิดว่าสิ่งของที่ไม่มีชีวิตนั้นมีชีวิต เด็กจะเห็นตัวเองเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

ขั้นที่ 3 CONCRETE OPERATIONAL STAGE: เด็กในวัย 7-11 ปี (ประถมศึกษา) มีพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ที่เห็นเป็นรูปธรรมและนามธรรม (โดยคิดเปรียบเทียบจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมก่อน) เด็กในวัยนี้สามารถคิดอย่างเป็นลำดับได้ และนำสัญลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบคิดด้วย (เช่น สัญลักษณ์ตัวเลข) รวมทั้งคิดในเชิงตรรกะมากขึ้น

ขั้นที่ 4 FORMAL OPERATIONS STAGE: เด็กอายุ 12 ปีขึ้นไป (มัธยมศึกษาขึ้นไป) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากภายในระบบความคิด (เรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยประมวลความคิดจากการเรียนรู้ที่สะสมมา) และระบบคิดมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์หรือนามธรรมมากยิ่งขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมอีกต่อไป

ทฤษฎีและพัฒนาการของการเรียนรู้: ในโครงสร้างของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการออกแบบสื่อและกลวิธีการสอน ได้ดำเนินไปบนพื้นฐานทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยเด็ก หรือให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย (โดยผสมผสานกับแนวคิดอื่นๆ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ผ่านภาษา) เช่น การพัฒนาระบบความคิดของเด็กในวัยอนุบาลจำเป็นต้องใช้ภาษาแม่ของเด็ก เพราะเด็กเริ่มเรียนรู้และรู้จักสัญลักษณ์ในภาษาของตนเอง หากใช้ภาษาใหม่จะเพิ่มภาระการเรียนรู้และทำให้มีผลต่อการพัฒนาการที่ช้าลงของเด็ก นอกจากนี้เด็กในวัย 2-7 ขวบจะเห็นตนเองเป็นศูนย์กลางของทุกอย่าง ดังนั้นการเรียนรู้ต้องใช้สิ่งใกล้ตัวหรือเรื่องราวที่อยู่รอบตัวเด็กในการกระตุ้นเพื่อให้เกิดพัฒนาการของการเรียนรู้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด (Schema Theory)

นักจิตวิทยาการศึกษา ริชาร์ด ซี แอนเดอร์สัน (Richard C. Anderson: 1977) ได้มีการศึกษาและพัฒนาอย่างละเอียด และได้อธิบายถึง Schema Theory ไว้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด หรือ โครงสร้างความคิด (Schema) เป็นกระบวนการทำงานในระบบคิดของสมอง ซึ่งเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการเชื่อมโยงความรู้ที่เกิดขึ้นจากภายใน และเชื่อมโยงโดยระบบการเปรียบเทียบความรู้ที่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกัน แล้วประมวล (การประมวล ต้องอาศัยความรู้เท่าในการเปรียบเทียบ ประเมิน วิเคราะห์) เพื่อสร้างความเข้าใจในความรู้ใหม่ ซึ่งผลการเรียนรู้จะถูกสะสมเป็น

โครงสร้างความรู้เพื่อใช้ในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ต่อไป ซึ่งเครือข่ายความรู้นี้อาจยืดหยุ่นหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้ขึ้นอยู่กับวัฏจักรของการเชื่อมโยงเครือข่ายความคิด

การเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิดนี้มียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ คือ (1) ความรู้ทั่วไปหรือมโนทัศน์พื้นฐาน (ความรู้เดิม) และ (2) การเชื่อมโยงความคิดใหม่ ทั้งนี้ผลสำเร็จของการเรียนรู้ความคิดใหม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดใหม่เข้ากับความรู้เดิม ดังนั้นหากความรู้เดิมมีคุณภาพหรือบุคคลนั้นมีความเข้าใจในความรู้นี้เป็นอย่างดีตั้งแต่วัยเด็ก ก็จะทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่หรือพัฒนาการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่มีประสิทธิภาพสูงด้วย

การเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิดนี้ ความเข้าใจในความรู้ต่างๆ นับเป็นสิ่งสำคัญ โดยความรู้ดั้งเดิม/ความรู้เก่า (มโนทัศน์) มนุษย์จะรับรู้จนเข้าใจและยึดเป็นความรู้พื้นฐานที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนความรู้ใหม่เกิดจากความเข้าใจที่ผ่านการเชื่อมโยงความรู้และประมวลผล ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้และขึ้นอยู่กับผล ของการเชื่อมโยงความรู้นั้น

ทฤษฎีและทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด: แนวทางการเรียนรู้ของทฤษฎีภาษา ซึ่งคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ของเด็กเป็นสำคัญ หรือ (Child-Centered) รวมทั้งหลักการจัดการเรียนการสอน “เรียนรู้จากสิ่งที่รู้อยู่แล้วไปสู่สิ่งใหม่ ” (known to unknown) ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ แบบเครือข่ายความคิดนี้ โดยสิ่งสำคัญ คือ ความเข้าใจในความรู้นี้ (ความรู้เก่าหรือความรู้พื้นฐาน) จะสั่งสมโดยการเรียนรู้ในวัยเด็ก และเด็กจะเรียนรู้ได้ดีตั้งแต่แรกเริ่มโดยผ่านภาษาที่เด็กเข้าใจดีที่สุด คือ ภาษาแม่ (หรือภาษาที่ ๑) จากนั้นเมื่อเข้าสู่การเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด ผ่านกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ใหม่และเก่า เด็กจึงจะประมวลเพื่อเกิดความเข้าใจในความรู้ใหม่ได้อย่างลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

โดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura: 1977) เป็นทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของมนุษย์ในเชิงสังคม โดยมนุษย์เรียนรู้สิ่งใหม่จากการสังเกต (Attention) นำไปสู่การจดจำ/บันทึก/จัดระบบข้อมูล (Retention) จากนั้นจะมีการประมวลผล (หากเป็นเด็กในวัยเรียนรู้) สมองจะสั่งการให้มีการจำลองแบบ (Motor reproduction) หรือการเลียนแบบจากการสังเกตและจดจำสิ่งที่ต้นแบบกระทำ จากนั้นประมวลผลเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivation) โดยรับข้อมูลจากผู้อื่นโดยสังเกตจากปฏิกิริยา คำพูด (คำชมเชย) และอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่นๆ และอาจจะส่งผลให้เกิดการทำซ้ำอีกครั้งหรือฝึกฝน เพื่อทำให้ดียิ่งขึ้น (จนกระทั่งพอใจ หรือ หมดแรงจูงใจในการปฏิบัติ)

ความสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก มีองค์ประกอบหลักคือ การเลียนแบบ(จำลองแบบ) โดยการปฏิบัติ และการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้

เกิดการเลียนแบบนั้นซ้ำๆ จนเกิดเป็นทักษะ หรือจนเข้าใจและสามารถทำได้ในระดับเทียบเท่ากับ
ต้นแบบและเหนือกว่าต้นแบบ โดยเด็กจะเรียนรู้ด้วยพัฒนาการเช่นนี้สำหรับสิ่งที่เป็นความรู้ใหม่
แบนดูราได้กล่าวถึงผลของการพัฒนาการจากการเรียนรู้ทางสังคมนี้ว่า การเรียนรู้จะมี
ประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการสังเกต การบันทึก-จัดระบบข้อมูล และการฝึกฝน (ซึ่งขึ้นอยู่กับการ
แรงจูงใจ) โดยการสังเกตต้องมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสังเกต นอกจากนี้การบันทึกข้อมูลไม่ได้มี
เพียงการจำเท่านั้นยังมีการจัดระบบข้อมูลโดยแปลงข้อมูลที่รับมาเป็นคำพูด ภาพ สัญลักษณ์ หรือ
ข้อความเพื่อเพิ่มความเข้าใจยิ่งขึ้น แล้วจึงนำไปปฏิบัติตามหรือเลียนแบบ จากนั้นผลของการเรียนรู้จะ
ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนหรือการปฏิบัติซ้ำ นอกจากนี้แล้วยังสังเกตว่ามนุษย์จะมีแนวโน้มของการเลียนแบบ
และฝึกฝนได้ ถ้าหากต้นแบบพฤติกรรมนั้นมีความคล้ายคลึงกับตนเองหรือตนเองนับถือสถานภาพของ
ต้นแบบ หรือผ่านการประมวลผลแล้วว่าพฤติกรรมของต้นแบบมีคุณค่าพอที่จะนำไปใช้ได้จริงกล่าวคือ
จะทำเมื่อตนเองถูกกระตุ้นจากแรงจูงใจให้กระทำ(แรงจูงใจ อาจหมายถึง คำชมเชย เสี่ยงปรบมือ
ของขวัญ หรือการยอมรับจากคนอื่น ๆ เป็นต้น)

ทฤษฎีภาษาและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม : ในรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ
ภาษาไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาระบบความคิด และพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน
ล้วนนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมไปใช้ในการเสริมสร้างการคิดและเสริมทักษะทางภาษาให้กับ
เด็ก เช่น ครูทำท่าทางใน TPR ให้เด็กได้สังเกต หรือ ครูอ่านคำ-แจกคำ-ประสมคำในแบบเรียนอ่านเขียน
(Primer) ให้เด็กดู หรือครูอ่านหนังสือเล่มยักษ์ (Big book) อย่างสนุกสนาน (การสังเกตและการจดจำ)
จากนั้นจึงกระตุ้นให้เด็กได้ทำตามอย่างครู โดยให้เด็กทำพร้อมกับครูก่อน (การจำลองแบบ- 1) เมื่อเด็ก
ทำถูกต้องให้กล่าวชมเชย (การสร้างแรงจูงใจ 1) จากนั้นให้เด็กได้ลองทำเองโดยมีครูอยู่ใกล้ๆ (การ
จำลองแบบ-2) เมื่อเด็กทำได้ให้กล่าวชมเชยและปรบมือ (การสร้างแรงจูงใจ 2) และครูควรกระตุ้นและ
เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนหรือทดสอบตัวเองอย่างสม่ำเสมอ

4. แนวคิดเกี่ยวกับภาษาและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรม (Socio-cultural Learning Theory)

โดย เลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky: 1896-1934) ไวโกตสกีเป็นนักวิชาการชาวรัสเซีย ศึกษา
เกี่ยวกับการแพทย์ ปรัชญา ประวัติศาสตร์และกฎหมาย โดยเขาได้ค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก
และจิตวิทยาการศึกษาและพบว่า การเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับ
ภาษา ความคิด การปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการเลียนแบบ รวมทั้งการชี้แนะและ
ช่วยเหลือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนที่คล้ายคลึงกับแนวคิดของแอนเดอร์สัน และแบนดูรา แต่มีรายละเอียดที่
แตกต่างกันดังนี้

ภาษา กับความคิด (Language): ในช่วงแรกๆ ภาษา กับความคิด ไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อเด็กมีพัฒนาการมากขึ้น ความคิดกับภาษาจะเริ่มมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ความคิดจะถ่ายทอดโดยใช้ภาษา และภาษาจะมีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้นสืบเนื่องจากการใช้ความคิดที่มากขึ้น ดังนั้นภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความคิดและในขณะเดียวกันความคิดก็ช่วยพัฒนาภาษาเช่นกัน

เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารความคิดระหว่างบุคคล และสื่อสารกับความคิดของตนเองด้วยการพูดกับตนเอง (Inner Speech) โดยเด็กจะพูดไปพร้อมๆ กับการทำกิจกรรม เด็กเริ่มต้นจากสื่อสารกับบุคคลอื่น แล้วกลายมาเป็นการสื่อสารกับความคิดโดยการพูดกับตนเอง ต่อมาเมื่อได้สร้างความรู้และความเข้าใจสิ่งต่างๆ มากขึ้น เสียงที่พูดกับตนเองจึงค่อยๆ เงียบไป กลายเป็นการสื่อสารภายในกระบวนการคิดของเด็กเท่านั้น ซึ่งขณะที่ใช้ความคิดแสดงว่ากำลังสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตน (Internalization) ขึ้น นับเป็นการสร้างความรู้ใหม่จากภายในโดยใช้ความคิดของตนเองตีความหมายของภาษาหรือปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อทำให้ความรู้ความเข้าใจของตนเองมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction): การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) กับพ่อแม่ ครู และคนอื่นๆ ที่ให้ความเอาใจใส่ ดูแล ช่วยเหลือแก่เด็ก จะช่วยให้เด็กได้สร้างและเด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัดขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมที่จะเอื้อให้เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน รวมไปถึงการร่วมมือทางสังคมในการทำกิจกรรมด้วย ซึ่งไม่ใช่เพียงเด็กต้องการผู้ใหญ่ที่คอยให้ความช่วยเหลือเท่านั้น ไวโกตสกีเชื่อว่าเด็กสามารถเริ่มกิจกรรมในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการระดับที่สูงขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนๆ ที่อยู่ในระดับพัฒนาการที่ต่างกัน หรือแม้กระทั่งกับเพื่อนในจินตนาการ (เด็กจะก้าวข้ามพัฒนาการได้ด้วยตัวเด็กเองและด้วยผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วม)

วัฒนธรรม (Culture): ไวโกตสกีอธิบายว่า เด็กจะปรับเปลี่ยนความคิดความเข้าใจไปตามประสบการณ์ที่ได้รับจากสังคม และวัฒนธรรมของเขา จนกระทั่งสร้างความรู้ขึ้นมาทำให้เด็กมีกระบวนการทางปัญญาในระดับที่สูงขึ้น (Higher Mental Functions) ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของความเชื่อและค่านิยมในวัฒนธรรมนั้นไปสู่เด็กๆ ทำให้เขารู้ว่ากำลังคิดอะไร และควรคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม

การเลียนแบบ (Imitation): ไวโกตสกีอธิบายว่า บทบาทของการเลียนแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการ เช่น ถ้าเด็กกำลังเกิดอุปสรรคในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ครูควรแก้ปัญหมาให้เห็นเป็นตัวอย่างบนกระดานดำ ซึ่งในขณะนั้นเด็กอาจจะเลียนแบบวิธีการแก้ปัญหของครู โดยสร้างความเข้าใจขึ้นภายในตนเอง แต่ถ้าครูให้แก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ยากขึ้นโดยไม่ทำตัวอย่างให้ดู อันเป็นการขยายสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปสู่สิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เด็กอาจจะยังไม่สามารถเข้าใจได้ ในขณะนั้น ครูจึง

จำเป็นต้องแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ลักษณะนี้หลายๆ ครั้ง เพื่อให้เด็กค่อยๆ เลียนแบบวิธีการแก้ปัญหาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเกิดพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การชี้แนะหรือการช่วยเหลือ (Guidance or Assistance): การชี้แนะหรือการช่วยเหลือเป็นการร่วมมือทางสังคม (Social Collaborative) ที่สนับสนุนให้พัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจเกิดการเจริญงอกงาม ไวก็อตสกีจะเน้นไปที่การมีบุคคลที่เชี่ยวชาญกว่าคอยให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ เป็นการเรียนรู้โดยให้การดูแลเอาใจใส่และปรับปรุงผู้เรียนที่เริ่มฝึกหัด และนับเป็นการจัดเตรียมสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา ซึ่งไวก็อตสกีเปรียบเทียบกับลักษณะนี้ว่าเป็น “นั่งร้าน (Scaffold)” หรือในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หมายถึง “การเสริมต่อการเรียนรู้”

ทวิภาษาและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรมผ่านภาษา: แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับ “ภาษาและความคิด ” ซึ่งโครงการทวิภาษาเชื่อว่าระบบความคิดและสติปัญญาของเด็กจะพัฒนาการผ่านทางภาษา ดังนั้นการกระตุ้นให้เด็กได้พูด สื่อสาร โดยการตั้งคำถามอย่างมีขั้นตอนและคาดเดาว่าเด็กสามารถตอบได้เป็นวิธีการพัฒนาความคิด โดยสังเกตจากคำตอบ ทั้งนี้การตั้งคำถามในระยะที่เด็กสามารถตอบได้ คือระยะของการพัฒนาการ นอกจากนี้เนื้อหาในการตั้งคำถามที่เหมาะสมกับเด็กควรเป็นสิ่งที่เด็กรับรู้ได้ง่าย ใกล้ตัวเด็ก หรือเป็นสิ่งที่อยู่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็ก ดังนั้นเนื้อหาสาระที่เด็กเรียนจึงควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก เป็นเรื่องราวในวิถีชีวิตของชุมชนที่เด็กอยู่จึงเป็นการเริ่มต้นแห่งพัฒนาการของการเรียนรู้ที่ดี จากนั้นเด็กจะเริ่มเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองมีและสามารถพัฒนาการตนเองจากภายในได้อย่างเต็มที่ (เมื่อได้รับการส่งเสริมโดยการกระตุ้นจากภายนอก อันได้แก่ การตั้งคำถามหรือสร้างกิจกรรมให้เกิดการสื่อสาร ด้วยเนื้อหาที่เด็กรับรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว รวมถึงการได้รับคำชมเชย)

5. พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ⁴ และ การเสริมต่อการเรียนรู้ (Zone of Proximal Development and Scaffolding)

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) เป็นหนึ่งในมโนทัศน์ของ เลฟ เซเมโนวิช ไวก็อตสกี (Lev Semenovich Vygotsky) ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์

ไวก็อตสกี ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการ 2 ระดับ คือ (1) ระดับพัฒนาการที่เป็นจริง/ที่เป็นอยู่ (Actual Development Level) และ (2) ระดับพัฒนาการที่น่าจะเป็นไปได้/สามารถพัฒนาได้ (Potential Development Level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็น

⁴ เนื้อหาในเอกสารฉบับนี้ได้เรียบเรียงและดัดแปลงมาจากบทความเรื่อง “การเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ” โดยผศ. ชีระชน พลโยธา ปี 2551

จริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ เรียกว่า “พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ” ซึ่งไวก็อตสกีเปรียบเทียบการเรียนรู้กับพัฒนาการไว้ดังนี้

Past Learning :	Actual Development Level
Present Learning :	Zone of Proximal Development
Future Learning :	Potential Development Level

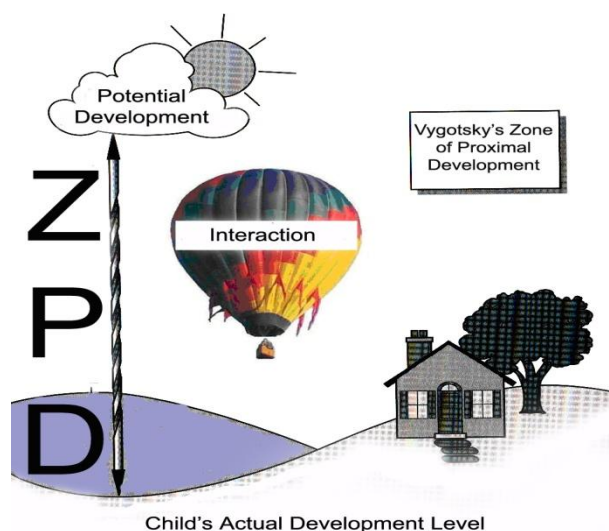
(Wing & Putney. 2002: 95)

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) เป็นการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่ในปัจจุบันบุคคลยังไม่มีความสามารถจะทำได้ แต่อยู่ในกระบวนการที่จะทำให้บุคคลนั้นมีความพร้อมสามารถทำหน้าที่หรือทำงานได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต เป็นกระบวนการที่ยังอยู่ในระหว่างการเริ่มต้น (Embryonic State) ซึ่งไวก็อตสกีเปรียบเทียบว่าเป็น “ดอกตูม” (Buds) หรือ ดอกไม้ (Flowers) ของพัฒนาการมากกว่าที่จะเป็น “ผล” (Fruits) ของพัฒนาการ (Vygotsky. 1978: 86)

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการคือ ช่วงห่างหรือบริเวณที่เด็กกำลังจะเข้าใจในบางสิ่งบางอย่าง ไวก็อตสกีได้เรียนรู้จากการเป็นครูและการเป็นนักวิจัยทำให้เขาตระหนักว่า เด็กๆ มีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาซึ่งเกินกว่าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่พวกเขามีอยู่ เมื่อเขาได้รับคำแนะนำ ถูกกระตุ้นหรือชักจูงโดยใครบางคนที่มีความสามารถหรือสติปัญญาที่ดีกว่า บุคคลเหล่านี้อาจเป็นเพื่อน พ่อแม่ ครู หรือใครก็ได้ที่มีความเชี่ยวชาญ ไวก็อตสกีจึงได้ให้คำนิยาม “พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ” นี้ว่า

“ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่แท้จริงของเด็ก ซึ่งกำหนดโดยลักษณะการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคล กับ ระดับของศักยภาพแห่งพัฒนาการที่กำหนด โดยผ่านกระบวนการแก้ปัญหาลงมือได้ คำแนะนำของผู้ใหญ่ หรือในการร่วมมือและช่วยเหลือกับเพื่อนที่มีความสามารถเหนือกว่า ” และได้กล่าวสนับสนุนอีกว่า

“พื้นที่รอยต่อพัฒนาการในวันนี้ จะเป็นระดับของพัฒนาการในวันพรุ่งนี้ อะไรก็ตามที่เด็กสามารถทำได้โดยอยู่ภายใต้ความช่วยเหลือในวันนี้ วันพรุ่งนี้เขาจะสามารถทำได้ด้วยตัวของเขาเอง เพียงได้รับการเรียนรู้ที่ดีก็จะนำมาซึ่งพัฒนาการที่ออกมาดียิ่งขึ้น” (Vygotsky. 1978: 86-89)

ภาพการเปรียบเทียบบทบาทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อพัฒนาการเรียนรู้

(Wing & Putney. 2002: 88)

เด็กแต่ละคนอาจมีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการที่มีความแตกต่างกัน สำหรับเด็กบางคนอาจเป็นไปได้ว่าเขาต้องการความช่วยเหลือมากขึ้นของพัฒนาการเรียนรู้จะเล็กน้อยก็ตาม ในขณะที่เด็กบางคนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบก้าวกระโดดแม้ว่าจะได้รับความช่วยเหลือเล็กน้อยก็ตาม และอาจเป็นไปได้ว่าเด็กบางคนอาจต้องการความช่วยเหลือในการเรียนรู้ในเรื่องบางเรื่องมากกว่าเรื่องอื่นๆ ดังนั้นเด็กจะมีการตอบสนองต่อการได้รับความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในแต่ละครั้งที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ เช่น เด็กที่ใช้ภาษาได้ดีจะไม่มีความรู้สึกยุ่งยากที่จะสรุปแนวความคิดที่ได้จากการอ่านเพื่อความเข้าใจ แต่อาจจะรู้สึกลำบากอย่างยิ่งเมื่อต้องเรียนรู้การคำนวณตัวเลขที่มีจำนวนมาก เป็นต้น

นอกจากนี้ ขณะที่อยู่ในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง พฤติกรรมการตอบสนองของเด็กที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือจะแตกต่างกัน เช่น ในช่วงสัปดาห์แรกของการฝึกนับสิ่งของ เด็กต้องการความช่วยเหลือเป็นอย่างมาก โดยเด็กจะแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่อยู่ในความคิดของตนออกมาอย่างมากมาย เป็นต้นว่า การเป็นคนช่างซักช่างถามเรื่องจำนวนสิ่งของกับพ่อแม่ หรือ ให้พ่อแม่เป็นฝ่ายตั้งโจทย์ถามคำถามเกี่ยวกับจำนวนสิ่งของ ถ้าในเวลานั้นหรือในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ พ่อแม่ได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก เด็กจะสามารถนับเลขได้ถูกต้องและเร็วกว่าที่เด็กจะเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกตามลำพัง แต่เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนับจำนวนสิ่งของได้บ้างแล้ว พฤติกรรมที่ต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องนี้ของเด็กก็จะค่อยๆ ยุติไปในที่สุด

แนวทางที่ไวก็อตสกีเสนอไว้ ต่อมาบรูเนอร์ได้ริเริ่มนำมาเผยแพร่ ขยายความ และมีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก คือ การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) ซึ่งอธิบายไว้ดังนี้

การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) หมายถึง บทบาทเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ที่ให้การช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ ตามสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ในขณะนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองได้ (Wood, Bruner & Ross. 1976: 98) โดยเป็นการจัดเตรียมสิ่งที่เอื้ออำนวยให้การช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุน ขณะที่ผู้เรียนกำลังแก้ปัญหาหรือกำลังอยู่ในระหว่างการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ผู้เรียนกำลังอยู่ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ) ทำให้ผู้เรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และปรับการสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตน (Internalization) ให้กลายเป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ภายในตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้ก้าวไปสู่ขั้นหรือระดับพัฒนาการที่สูงขึ้นไป (Raymond. 2000: 176) ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถทำกับตนเองในการเรียนรู้และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

โดยสรุปแล้ว แนวคิดเรื่องพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ของไวทือทสกี สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมากมาย ทำให้นักจิตวิทยาหรือนักการศึกษา มีความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับพัฒนาการความคิดความเข้าใจของเด็กได้อย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเครื่องมือหรือสื่อกลาง เช่น ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ภาษา วัฒนธรรม วิธีการเรียนรู้ การชี้แนะและให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น จึงทำให้เกิดการขยายแนวคิดไปสู่การคิดกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้

2.3 หลักการและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาหรือพหุภาษา เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่กำลังเป็นที่ยอมรับและมีหลายรูปแบบ แต่การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา/พหุภาษาที่จะกล่าวถึงในที่นี้ เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นที่เป็นภาษาแม่ของเด็ก ร่วมเป็นสื่อในการเรียนการสอนร่วมกับภาษาราชการซึ่งเป็นภาษาของโรงเรียน ซึ่งเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า **MTB MLE (Mother Tongue-Based Multilingual Education)** ซึ่งเป็นความพยายามของนักวิชาการด้านภาษาและนักการศึกษาที่หาแนวทางจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาพูดของตนเองต่างไปจากภาษาของโรงเรียน ซึ่งทำให้เกิดกำแพงทางภาษาและไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเท่าที่ควร จากงานวิจัยทั่วโลกได้แสดงผลออกมาว่า การใช้ภาษาแม่ของเด็กในการจัดการศึกษาในขั้นพื้นฐาน มีส่วนช่วยในการเรียนของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก องค์การสหประชาชาติจึงได้มีการณรงค์ให้มีการใช้ภาษาแม่ในการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1953 และในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา/พหุภาษา โดยมีการเชื่อมโยงจากภาษาแม่ของเด็ก สู่ภาษาราชการและภาษาอื่นๆ

ในปัจจุบันนักวิชาการและนักการศึกษาจากทั่วโลกกำลังมีความพยายามที่จะประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากมีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบและขั้นตอนที่สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดทฤษฎี และมีตัวอย่างการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหาการเรียนรู้อาษาราชการหรือภาษาที่สองของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ หรือประเทศต่างๆ ทั่วโลกอย่างชัดเจน

ในขณะที่องค์กรยูเนสโกได้มีการรณรงค์เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกัน ภายใต้โครงการ Education for All (EFA) ซึ่งแม้ว่ารัฐและประเทศต่างๆ จะมีความพยายามส่งเสริมการศึกษา อย่างไรก็ตามยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร เนื่องจากเด็กกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาแม่แตกต่างจากภาษาราชการที่ใช้ในโรงเรียน ไม่เข้าใจการเรียนการสอน ยิ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง แนวทางที่จะใช้เพื่อแก้ปัญหานี้ คือ การใช้วิธีของ MTB MLE กำหนดให้ผู้เรียนใช้ภาษาแม่ของตนเป็นสื่อในการเรียนในปีแรกๆ ในขณะที่เรียนภาษาราชการเป็นวิชาหนึ่งของการเรียนไปพร้อมกัน โดยเมื่อผู้เรียนสามารถใช้ภาษาราชการในการพูด อ่าน เขียน ได้แล้วจึงจะใช้ภาษาราชการเป็นสื่อในการเรียนต่อไป การจัดการศึกษาแบบทวิ/พหุภาษา ที่ดีที่สุด คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ ทั้งสองภาษาในการสื่อสารและการเรียนตลอดการศึกษาภาคบังคับ⁵

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา/พหุภาษา หมายถึง การใช้สองภาษาหรือมากกว่านั้นเป็นสื่อหรือเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน (Medium of Instruction) โดยองค์กรยูเนสโกได้ให้คำจำกัดความของคำว่า Multilingual education (ในปี 1999 ในการประชุม *The General Conference Resolution 12*) ว่า **เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้อย่างน้อย 3 ภาษา ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษาแม่ ภาษาราชการ และภาษานานาชาติ**⁶

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาเต็มรูปแบบ หมายถึง **การใช้ภาษาแม่ (ภาษาที่ 1) เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กเพื่อเป็นฐานในการเรียนรู้ ผ่านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ครบทั้ง 4 ทักษะ โดยมีการเชื่อมโยงไปสู่ภาษาราชการ (ภาษาที่ 2) อย่างเป็นระบบขั้นตอน จากนั้นจึงเพิ่มพูนไปสู่ การรู้ภาษาที่ 3 ภาษาที่ 4 และภาษาอื่นๆ ต่อไป**⁷

ทั้งนี้โดยทักษะในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านภาษาแม่จะถ่ายโอนสู่การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในภาษาที่สองและสามต่อไปได้โดยอัตโนมัติ กระบวนการถ่ายโอนดังกล่าวเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กผ่าน

⁵ UNESCO. 2007. *Advocacy kit for Promoting Multilingual Education: Including the Excluded Policy Markers Booklet*. Thailand.

⁶ UNESCO. 2003. *Education in a Multilingual World*. France.

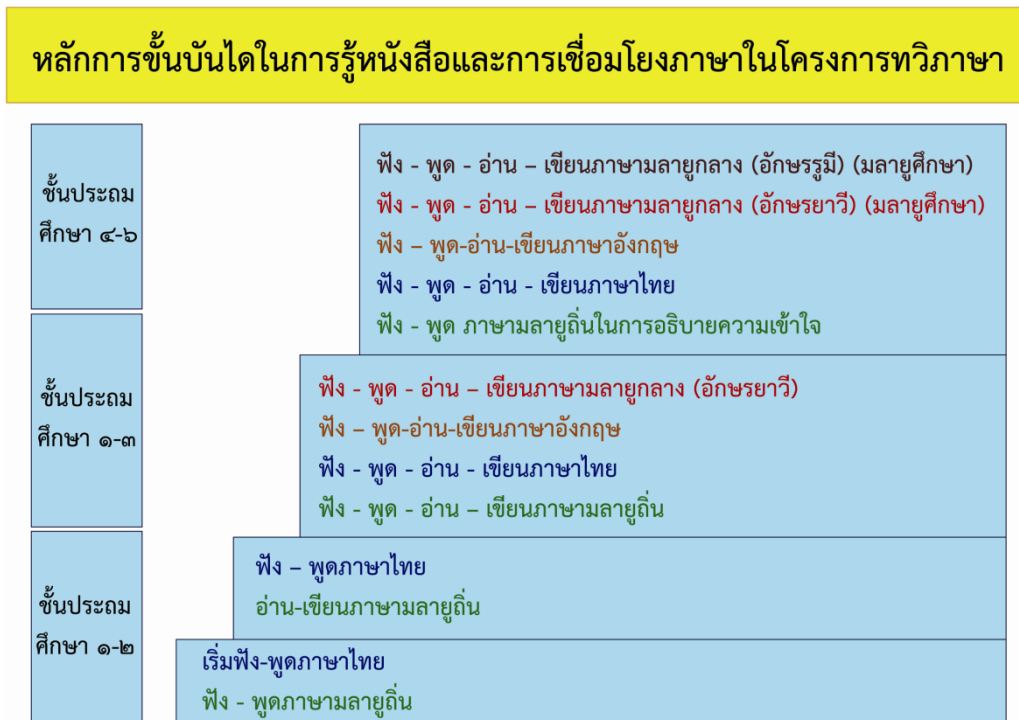
⁷ แม้ว่าโครงการวิจัยทั้งกระบวนการจะมีลักษณะการเรียนการสอนแบบพหุภาษา แต่ในการดำเนินงานโดยส่วนใหญ่และในระยะแรก กระบวนการวิจัยและการจัดการเรียนการสอนจะเน้นไปที่การใช้ ๒ ภาษา คือ ภาษาแม่และภาษาราชการ และเพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจได้โดยง่าย คณะวิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “ทวิภาษา” แทนคำว่า “พหุภาษา”

แนวทางการพัฒนาภาษา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของมนุษย์ (Learning theory) ที่ประกอบด้วย กลไกการเรียนรู้จากภายในระบบสมอง และการเรียนรู้จากภายนอกด้วยการรับรู้สิ่งต่างๆ ในโลก

กรอบแนวคิดทวิภาษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการด้านภาษาและพัฒนาการทางสมอง อย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้หลักการ “ขั้นบันได”

การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางภาษา โดยเริ่มต้นจากภาษาที่ ๑ ไปสู่ภาษาที่ ๒ มีลำดับขั้นของการพัฒนาการซึ่งเริ่มต้นด้วยการสร้างทักษะที่ดีในการฟังและการพูดก่อน จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ทักษะการอ่าน-เขียนอย่างเป็นลำดับคล้ายบันได ดังรูปข้างล่างนี้

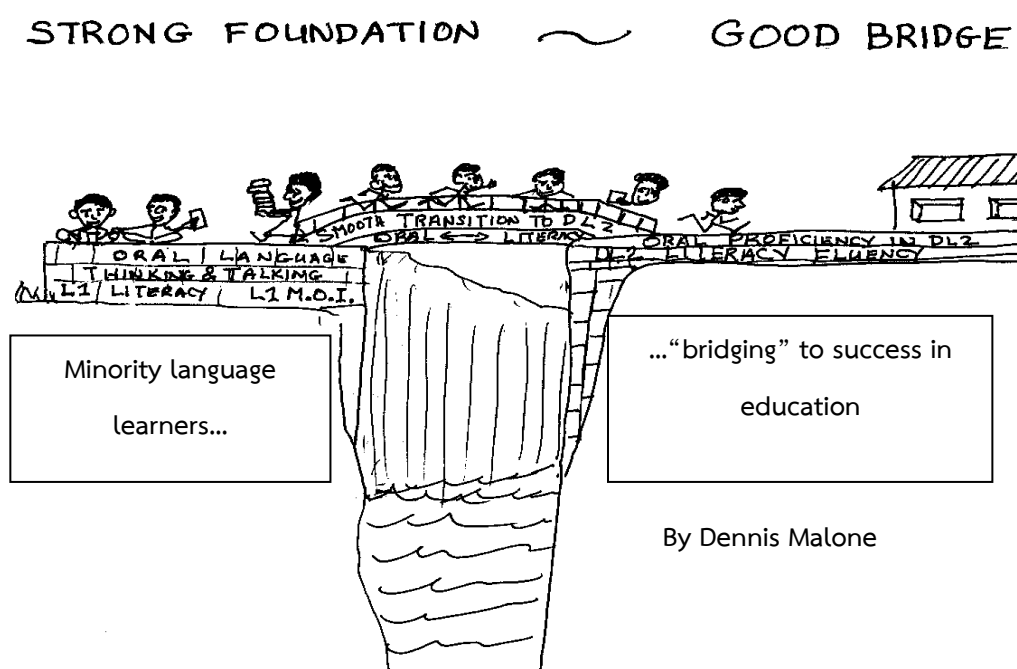
การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สำหรับเยาวชนที่ภาษาแม่แตกต่างจากภาษาของโรงเรียน การนำภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 เป็นสื่อในการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นปฐมวัยหรือปีแรกๆ ของการเข้าเรียนมีความสำคัญมาก เนื่องจากการเป็นรากฐานที่มั่นคงแก่เด็ก เป็นการ ปลูกพื้นฐานด้วยวิธีการที่เหมาะสมในการนำเด็กจากบ้านเข้าสู่โรงเรียน เป็นการต่อยอดจากภาษาที่บ้านไปสู่ภาษาโรงเรียน ซึ่งเด็กจะใช้ระยะเวลาในการปรับตัวและเรียนรู้กับสถานที่ใหม่ ด้วยภาษาที่เด็กคุ้นเคยก่อน (ฟัง-พูด ภาษาที่ 1) จากนั้นเมื่อเด็กพร้อมระยะหนึ่ง จึงเตรียมความพร้อมสู่การเขียนโดยเชื่อมโยงภาษาที่ใช้ฟัง-พูดเข้าสู่ภาษาเขียน (อ่าน-เขียนภาษาที่ 1) ต่อจากนั้นจึงเชื่อมโยงจากภาษาที่ 1 เข้าสู่ภาษาที่ 2 โดยวางพื้นฐานทางภาษาที่ 2 ด้วยการฟัง-พูดเช่นเดียวกับภาษาแรก (ฟัง-พูดภาษาที่ 2) และนำเข้าสู่การเขียนในภาษาที่ 2 โดยการเชื่อมโยงอักษร (อ่าน-เขียนภาษาที่ 2) ทั้งนี้การเริ่มสอนภาษาที่สองควรทิ้งระยะห่างจากการฟัง-พูดภาษาที่ 2 ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบความคิด โดยอาจเริ่มในจังหวะที่เด็กเตรียม

ความพร้อมในการอ่าน-เขียนภาษาแรกเรียบร้อยแล้วหรือหลังจากนั้น เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความสับสนและรับภาระหนักเกินไปในการเรียนรู้

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา : แนวคิดพัฒนาการทางภาษาโดยใช้หลักการขั้นบันไดนี้ เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบ และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามพื้นฐานทางภาษาของเด็ก รวมทั้งให้เป็นไปตามความต้องการของคนในพื้นที่และให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่เด็กสามารถกระทำได้

2. แนวคิดการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมแบบเชื่อมโยง (Bridging and Transferring)

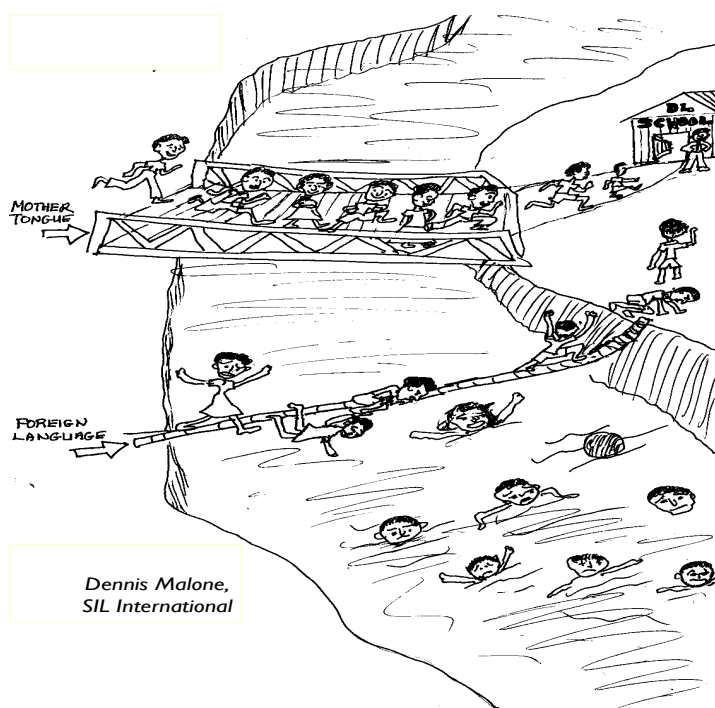
การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาหรือพหุภาษา ได้อาศัยแนวคิดการเรียนรู้ภาษาแบบเชื่อมโยง (Bridging Language) ในการเชื่อมโยงจากภาษาแม่ของเด็กไปสู่ภาษาราชการ โดยผ่านกระบวนการใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของเด็กเป็นสื่อ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างฐานความรู้ที่มั่นคงของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กมีความเข้าใจในความรู้เดิมหรือความรู้พื้นฐาน ซึ่งสั่งสมโดยการเรียนรู้ในวัยเด็กและเด็กจะเรียนรู้ได้ดีตั้งแต่แรก โดยผ่านภาษาที่เด็กมีความเข้าใจดีที่สุด คือ ภาษาแม่ (หรือภาษาที่หนึ่ง) จากนั้นจึงมีการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาที่สองอย่างเป็นระบบและลำดับขั้นตอนต่อไปดังรูปต่อไปนี้

จากตัวอย่างรูปภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่าโครงสร้างสะพานที่มั่นคงและแข็งแรงจะสามารถนำเด็กไปสู่อีกฝั่งหนึ่งได้อย่างมั่นคงและปลอดภัย โครงสร้างดังกล่าวประกอบด้วยกระบวนการและขั้นตอนของ

การเชื่อมโยงตามหลักชั้นบันได ได้แก่ ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อการสอนโดยเน้นให้เกิดการคิดและพูด แล้วนำไปสู่การอ่าน-เขียนในภาษาที่ 1 แล้วใช้วิธีการสอนภาษาที่ 2 แบบเชื่อมโยงทั้งในทักษะการฟัง-พูด และอ่าน-เขียนในภาษาที่ 2 และสร้างความเข้มแข็งของทั้ง 2 ภาษาย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการรู้ทั้ง 2 ภาษาย่างแท้จริง

ในทางตรงกันข้าม หากในกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่มีการเชื่อมโยงจากภาษาแม่ไปสู่ภาษาที่สองก็จะส่งผลทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรและนำไปสู่ปัญหาการศึกษาที่เรื้อรัง ดังตัวอย่างสะพานด้านล่าง

จากภาพสะพานด้านล่างที่ไม่มีการสร้างฐานหรือโครงสร้างที่มั่นคง หรือมีโครงสร้างที่ไม่ครบทุกส่วน เปรียบเสมือนไม่มีกระบวนการวางแผนด้านภาษาอย่างเต็มรูปแบบเพื่อให้เกิดทักษะ ด้านภาษาที่สมบูรณ์ ย่อมส่งผลให้เด็กจำนวนมากตกสะพาน หรือไม่สามรถก้าวข้ามสะพานไปจนสุดทางได้ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก

การประยุกต์ใช้ในการจัดการ

เรียนการสอนแบบทวิภาษา : จาก

แนวคิดการเรียนรู้ภาษาแบบเชื่อมโยงผนวกกับหลักการชั้นบันไดดังกล่าว นำมาปรับใช้กับรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาภาษาแก่เด็กอย่างเป็นขั้นตอนโดยใช้กิจกรรมและสื่อที่เน้นการฟัง-พูดภาษาแม่ และใช้กระบวนการถาม-ตอบ เพื่อพัฒนาการความคิดและสติปัญญา โดยแสดงออกผ่านการใช้ภาษาและการกระทำ จากนั้นพัฒนาทักษะภาษาที่ 2 โดยเริ่มจากการฟังอย่างเข้าใจ ไม่เร่งรัดให้เด็กพูดจนกว่า จะพร้อม แล้ววางรากฐานการอ่าน-เขียนเชิงสร้างสรรค์ และความคุ้นเคยกับอักษรให้แก่เด็ก ก่อนเข้าสู่การเรียนรู้ระบบอักษรในภาษาแม่อย่างเป็นทางการด้วยอักษรไทย จนกระทั่งอ่าน-เขียนได้ในภาษาแม่ และเชื่อมโยงเข้าสู่การอ่าน-เขียนภาษาไทยโดยใช้อักษรเดียวกัน จากนั้นเพิ่มพูนทักษะการอ่านเขียนด้วยสื่อประกอบต่างๆ ที่พัฒนาทักษะภาษาให้ดียิ่งขึ้น

3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง/ เป็นสำคัญ (Child Centered)

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหมายถึง การจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงประโยชน์และสิ่งที่ผู้เรียนควรจะได้รับเป็นประการสำคัญ

แนวคิดนี้มาจากการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งเป็นต้นคิดในเรื่องของ “การเรียนรู้โดยการกระทำ” หรือ “Learning by Doing” (Dewey, 1963) อันเป็นแนวคิดที่แพร่หลาย และได้รับการยอมรับทั่วโลก การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัตินี้นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้เรียนจากการเป็น “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และเปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้สอน หรือ ผู้ถ่ายทอดความรู้” มาเป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้” ให้ผู้เรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทนี้เป็นการเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้ว่าอยู่ที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน ดังนั้นผู้เรียนจึงมีบทบาทสำคัญ และกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน

การประยุกต์ใช้ในโครงการทวิภาษา: จากแนวคิด “Learning by Doing” และ “Child -Centered” ได้มีผู้พัฒนาแนวคิดใหม่ขึ้นจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่สนับสนุนแนวคิดพื้นฐานของดิวอี้ทั้งสิ้น โดยส่งเสริมแนวคิดดังกล่าวให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาใช้แนวคิดนี้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยครูไม่ได้เป็นผู้ให้ความรู้ แต่สร้างกิจกรรมเพื่อให้เด็กค้นพบความรู้นั้นเอง หรือเกิดทักษะจากกิจกรรมนั้นๆเอง

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา : จากแนวคิด “Learning by Doing” และ “Child Centered” ได้มีผู้พัฒนาแนวคิดใหม่ขึ้นจำนวนมากซึ่งล้วนแต่สนับสนุนแนวคิดพื้นฐานของดิวอี้ทั้งสิ้น โดยส่งเสริมแนวคิดดังกล่าวให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาใช้แนวคิดนี้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยครูไม่ได้เป็นผู้ให้ความรู้ แต่สร้างกิจกรรมเพื่อให้เด็กค้นพบความรู้นั้นเอง หรือเกิดทักษะจากกิจกรรมนั้นๆเอง

4. แนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจและความถูกต้อง (Meaning and Accuracy)

เดวิด พี. ออซุเบล (Ausubel, David 1963) นักจิตวิทยาแนวปัญญานิยม ทฤษฎีหลักการการเรียนรู้ที่เรียกว่า "Meaningful Verbal Learning" โดยเฉพาะการเชื่อมโยงความรู้ที่ใหม่ในโรงเรียนกับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียน ในโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) หรือการสอนโดยวิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้วยถ้อยคำ เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรวมหรือเชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่เรียนรู้ใหม่หรือข้อมูลใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด (Concept) หรือความรู้ที่ได้รับใหม่ในโครงสร้างสติปัญญา กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนอยู่แล้ว

การเรียนรู้ที่มีความหมาย คือ ผู้เรียนได้เชื่อมโยง(Subsumme) สิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่ หรือ ข้อมูลใหม่ กับความรู้เดิมที่มีมาก่อนที่มีในโครงสร้างในสติปัญญาของผู้เรียนมาแล้ว

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ออซูเบล ได้แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย
2. การเรียนรู้โดยการรับแบบท่องจำโดยไม่คิดหรือแบบนกแก้วนกขุนทอง
3. การเรียนรู้โดยการค้นพบอย่างมีความหมาย
4. การเรียนรู้โดยการค้นพบแบบท่องจำโดยไม่คิด หรือแบบนกแก้วนกขุนทอง

ออซูเบลให้ความหมายการเรียนรู้ที่มีความหมาย(Meaningful learning) ว่า เป็นการเรียนที่ผู้เรียนรับความรู้จากผู้สอนด้วยความเข้าใจ โดยผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังเรียนรู้กับข้อมูลความรู้เดิม (พุทธิปัญญา) ที่ตนเองเก็บไว้ในความทรงจำซึ่งสามารถผนวกเป็นความเข้าใจใหม่/ความรู้ใหม่ในอนาคต

ออซูเบลได้แบ่งการเรียนรู้ที่มีความหมายออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. Subordinate learning เป็นการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย โดยมีวิธีการ 2 ประเภท คือ

- 1.1 Derivation Subsumption เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคยเรียนมาแล้ว โดยการได้รับข้อมูลมาเพิ่ม เช่น มีคนบอกแล้วสามารถดูซึมเข้าไปในโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่แล้วอย่างมีความหมาย โดยไม่ต้องท่องจำ
- 1.2 Correlative subsumption เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเกิดจากการขยายความหรือปรับโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีมาก่อนให้สัมพันธ์กับสิ่งที่ต้องเรียนรู้ใหม่

2. Superordinate learning เป็นการเรียนรู้โดยการอนุมาน โดยการจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนใหม่เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้างและครอบคลุมความคิดยอดของสิ่งที่เรียนใหม่ เช่น สุนัข แมว หมู เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

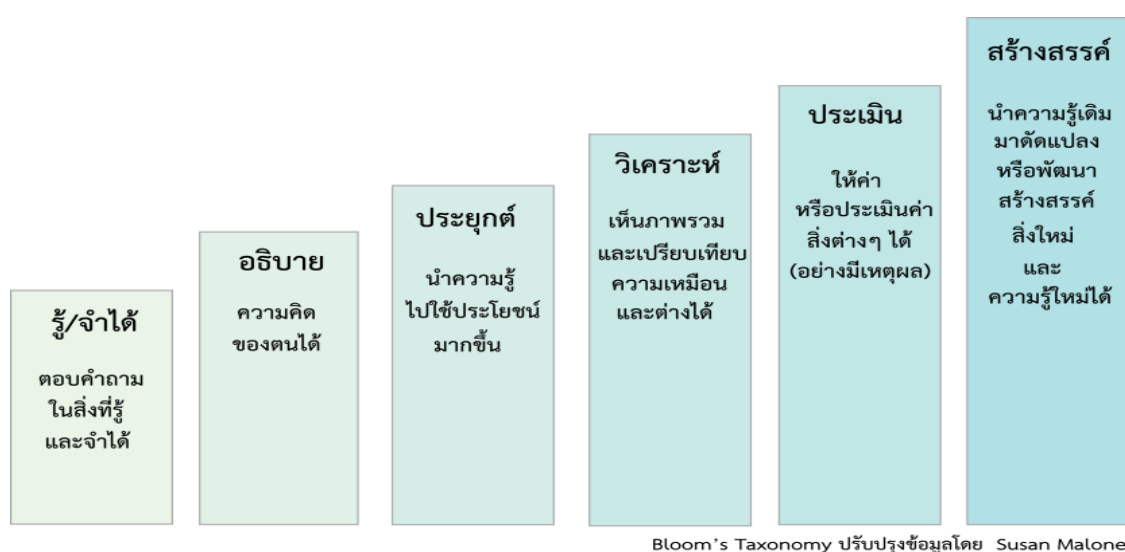
3. Combinatorial learning เป็นการเรียนรู้หลักการ กฎเกณฑ์ต่างๆเชิงผสม ในวิชาคณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ โดยใช้เหตุผล หรือการสังเกต เช่นการเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับระยะทางในการที่ทำให้เกิดความสมดุล

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา แนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจหรือความหมายนี้ได้นำไปประยุกต์ใช้กับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็ก โดยทุกๆ กิจกรรมหรือรู้ความหมายก่อน จากนั้นจึงนำไปสู่การเสริมสร้างความถูกต้องให้แก่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านภาษาที่จะต้องเริ่มด้วยการฟัง-พูด-อ่าน และเขียนด้วยความเข้าใจก่อน จากนั้นจึงค่อยๆ นำไปสู่การฟัง-พูด-อ่าน

และเขียน เพื่อความถูกต้อง เช่นเดียวกันกับการสอนความคิดรวบยอด (Concept) ต่าง ๆ ที่จะเน้นให้เด็ก ๆ เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนต้องแท้

5.แนวคิดลำดับขั้นพัฒนาการทางสมองของบลูม (Bloom's Taxonomy)

Benjamin Bloom (1956) นักจิตวิทยาพร้อมคณะทำงาน ได้เป็นผู้ศึกษา คิดค้น และจัดกลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงระดับขั้นของพัฒนาการทางสมอง (Level of learning) หรือพัฒนาการของการเรียนรู้ ต่อมาได้มีผู้ปรับปรุงรูปแบบของระดับขั้นพัฒนาการดังกล่าวขึ้นมาใหม่ แต่ยังคงเรียกกันโดยทั่วไปตามเจ้าทฤษฎีเดิม คือ Bloom's Taxonomy ทั้งนี้รูปแบบของข้อมูลที่ได้นำมาจากแนวคิดของ Susan Malone) 2008 ดังแผนภาพ

รู้/จำได้ /	ผู้เรียนสามารถระลึกหรือจดจำข้อมูลได้
เข้าใจ	ผู้เรียนสามารถอธิบายความคิดบอกเหตุและผล หรือแสดงความคิดรวบยอดได้
ประยุกต์	ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ไปจากเดิมได้ หรือเลือกใช้สิ่งอื่นที่คล้ายกันแทนสิ่งเดิม
วิเคราะห์	ผู้เรียนสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างส่วนต่างได้ โดยใช้ชี้ให้เห็นถึงความต่าง วิจารณ์ จนนำไปสู่การตรวจสอบหรือทดลอง
ประเมิน	ผู้เรียนสามารถพิสูจน์หรือตัดสินใจได้ โดยให้คำอธิบายและเหตุผลสนับสนุน
สร้างสรรค์	นักเรียนสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ หรือความคิดเห็น และให้มุมมองใหม่ๆ ได้ผ่านการพูดหรือเขียนหรือออกแบบ

สรุปข้อมูลจาก : http://web.odu.edu/educ/llschult/blooms_taxonomy.html

การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา กระบวนการพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา มีเป้าหมายให้เด็กเกิดการพัฒนาการความคิด ตั้งแต่ขั้นรับรู้/จำได้ ไปสู่ขั้นสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Bloom's Taxonomy โดยออกแบบกิจกรรมและใช้กลวิธีการสอนที่เน้นการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดกระบวนการคิด ตั้งแต่ขั้นง่าย ๆ โดยใช้คำถามปลายปิด ไปสู่การอธิบายรายละเอียด และคำถามเชิงประยุกต์ รวมทั้งคำถามที่เชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เด็กตัดสินใจ (ประเมินค่า) โดยสามารถบอกเหตุผล การเลือก และรู้จักแยกแยะลักษณะที่แตกต่างของสิ่งนั้นได้ และสุดท้ายสามารถใช้ทักษะต่างๆ มาประมวลเพื่อสร้างสิ่งใหม่ได้

อย่างไรก็ตามในระดับอนุบาลได้มีการปูพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ก่อนโดยกระตุ้นให้เกิดความคิดจินตนาการตั้งแต่แรกเริ่ม ด้วยการตั้งคำถามเหนือจริงหรือคำถามแก้ไขสถานการณ์โดยไม่จำกัดคำตอบว่าต้องอยู่บนโลกแห่งความเป็นจริง ทำให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ออกมาได้อย่างเต็มที่ไม่มีข้อจำกัด

6. การเรียนภาษาที่ 2 กับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาในชีวิตประจำวัน และภาษาวิชาการ (BICS & CALP)

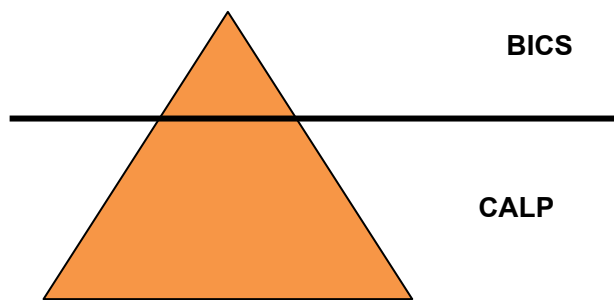
Jim Cummins (1979) นักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำ BICS และ CALP ว่า

“ ... BICS (Basic Interpersonal Communication Skills) หมายถึง ทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคลขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น การสนทนากับเพื่อนหรือการปฏิสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการอื่นๆ เป็นต้น ส่วนคำว่า CALP (Cognitive Academic Language Proficiency) หมายถึงความสามารถในการเรียนรู้ภาษาวิชาการ ซึ่งได้แก่ ภาษาที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในห้องเรียนไม่ว่าจะสำหรับการเข้าใจเนื้อหาบทเรียนต่างๆ หรือการแลกเปลี่ยนซักถามในห้องเรียน”

จากความหมายที่ได้กล่าวถึงข้างต้น จะเห็นได้ว่า BICS และ CALP มีความแตกต่างกันโดยสามารถเปรียบเทียบได้ดังตารางต่อไปนี้

BICS	CALP
-เป็นภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน	-เป็นภาษาที่ใช้ในห้องเรียน
-เป็นภาษาที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน คำส่วนใหญ่เป็นรูปธรรม เข้าใจได้ง่าย	-เป็นภาษาที่มีโครงสร้างซับซ้อน เป็นนามธรรม
-เป็นภาษาที่ใช้ในบ้าน	-คำศัพท์ยาก ไม่คุ้นเคย
-ใช้สื่อสารกับเพื่อน หรือบุคคลทั่วไป	-ภาษาในแบบเรียน ตำราเรียน

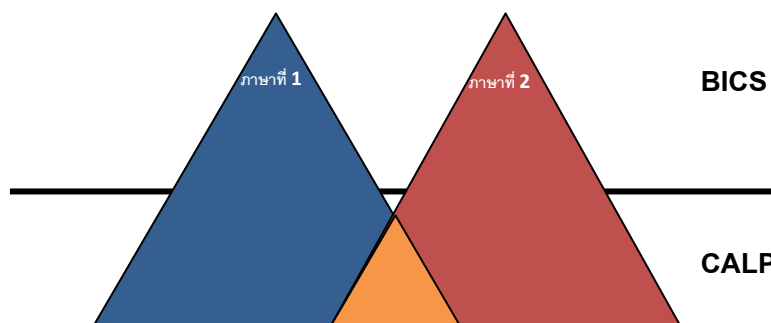
จากตารางเปรียบเทียบความแตกต่างข้างต้น สามารถจะสรุปได้ว่า BICS เป็นภาษาที่สามารถทำความเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่ายกว่า CALP ดังรูปภาพต่อไปนี้ (Cummins, J., 1982)

รูปภาพข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่า BICS มีคุณสมบัติที่เป็นแบบโครงสร้างผิว (Surface) และมีปริมาณน้อยซึ่งเป็นการสื่อให้เห็นว่า BICS เป็นภาษาที่สามารถพบเจออยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวันและใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ไม่นานนัก ในขณะที่ CALP มีคุณสมบัติที่เป็นโครงสร้างลึก (Deep) และมีปริมาณที่มากซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า CALP เป็นภาษาที่ใช้ในบริบทที่เฉพาะเจาะจงและต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้นาน สิ่งต่างๆ เหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cummins เรื่องการเรียนรู้ภาษาที่สองของผู้เรียน ซึ่งให้เห็นว่า เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาระดับ BICS (ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันและสื่อสารในสังคม) โดยใช้ระยะเวลาเพียงแค่ 2 ปี แต่เด็กต้องใช้เวลานานถึง 5 - 7 ปีเพื่อการเรียนรู้ภาษาระดับ CALP ให้ได้ดีเท่ากับเจ้าของภาษา แต่ถ้าเด็กไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใช้ภาษาที่ 2 การเรียนรู้ระดับ CALP อาจใช้เวลานานกว่านั้น

แนวคิด BICS และ CALP นำมาใช้ได้กับการเรียนรู้ภาษาที่ 1 และภาษาที่ 2 เพราะการเรียนรู้ภาษาที่ 1 ก็ต้องมีการเรียนภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันก่อนเช่นกัน หลังจากนั้นจึงไปเรียนภาษาวิชาการในโรงเรียน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ จากสิ่งที่ยาก (รูปธรรม) ไปสู่สิ่งที่ยาก (นามธรรม)

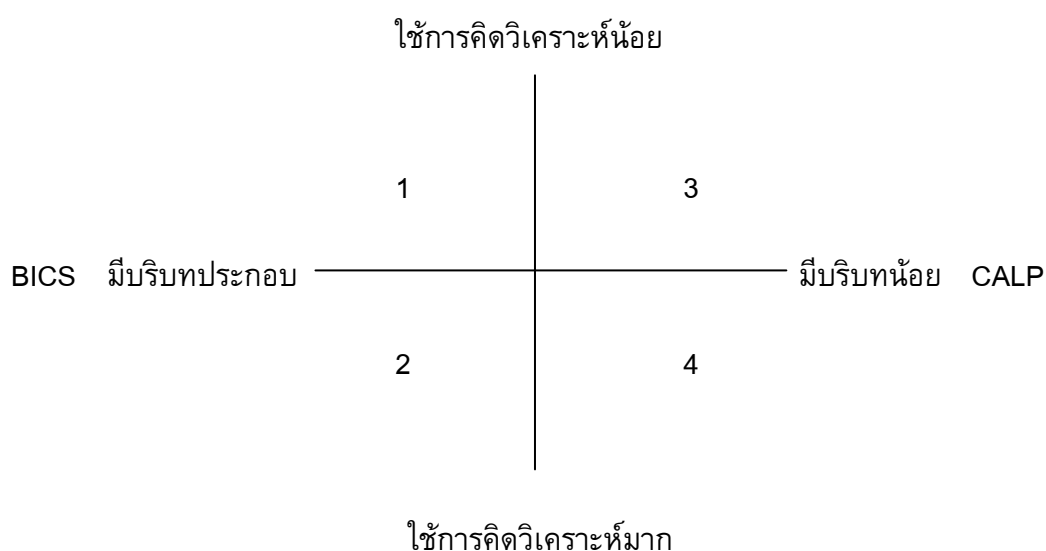
นอกจากนี้ แนวคิด BICS และ CALP ยังประกอบด้วยรูปแบบของการเรียนรู้แบบสองภาษา (Two Language Model of BICS and CALP) ดังรูปภาพต่อไปนี้ (Cummins, J., 1982)

จากรูปภาพข้างต้นอธิบายได้ว่า ภาษาที่ 1 มีส่วนในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาที่ 2 นอกจากนี้ ความเข้มแข็งของ CALP ในภาษาที่ 1 ยังเป็นฐานที่มั่นคงของ CALP ในภาษาที่ 2 อีกด้วย กล่าวโดยสรุปคือ ภาษาที่ 1 มีส่วนช่วยในการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ภาษาที่ 2 เป็นอย่างมากและถือว่าการ

เชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพเพราะไม่ใช่เป็นเพียงการเชื่อมโยงภาษาเท่านั้นแต่เป็นการถ่ายโอนองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวภาษาด้วย ด้วยเหตุนี้แนวคิดนี้จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในสังคมทวิภาษา/พหุภาษา แต่สำหรับเด็กหุนหวนจะไม่สามารถพัฒนา BICS and CALP ในภาษาชั้นพื้นฐานของพวกเขาได้

อย่างไรก็ตาม BICS and CALP ไม่ได้แยกขาดจากกันอย่างชัดเจน ทั้งสองอย่างสามารถใช้ร่วมกันได้ เช่น ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน (BICS) ในการอธิบายคำศัพท์นามธรรมที่เข้าใจยากให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ในขณะที่เดียวกันภาษาวิชาการ (CALP) ก็สามารถใช้นอกห้องเรียนได้ เช่น ใช้พูดคุยกับผู้ที่สนใจในเนื้อหาวิชาการเรื่องเดียวกัน หรือใช้อธิบายความคิดที่เป็นนามธรรมกับคนอื่น ๆ การนำแนวคิด BICS and CALP มาปรับใช้ในการสอนแบบทวิภาษา สามารถนำมาอธิบายเชิงพื้นที่ให้เข้าใจง่ายดังภาพข้างล่างนี้

แผนภาพปรับจาก Cummins (2000) อ้างจาก Dennis Malone (2013)

จากแผนภาพข้างต้น พื้นที่ 1 เข้าใจง่ายสุด เนื่องจากสามารถสื่อสารด้วยสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรม เป็นสิ่งที่จับต้องได้ เมื่อเห็นแล้วเข้าใจได้ทันที เช่น การแสดงออกทางสีหน้า การร้องเพลงภาษาที่ 2 ที่เกี่ยวกับอวัยวะร่างกายประกอบท่าทาง

พื้นที่ 2 เนื้อหาเข้าใจยากขึ้น แต่ยังสามารถสื่อสารด้วยรูปภาพ หรือท่าทางเพื่อให้เข้าใจ เช่น การสอน TPR-S เป็นการเล่าเรื่องประกอบท่าทาง

พื้นที่ 3 เป็นการสอนภาษาที่ยังไม่ซับซ้อนมาก คำศัพท์ไม่มาก สามารถหาสื่อมาประกอบให้เข้าใจได้ หรือบางครั้งเด็กอาจจะไม่เข้าใจความหมายทั้งหมดก็ได้ เช่น การร้องเพลงภาษาที่ 2 ที่มีคำกริยาประกอบ จึงต้องมีท่าทางประกอบเพื่อความเข้าใจ

พื้นที่ 4 เข้าใจยากที่สุด ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ เป็นคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย ไม่มีบริบทประกอบ บางครั้งอาจสรุปมาอธิบายประกอบได้ ตัวอย่างเช่น การแก้ปัญหาโจทย์เลข

พื้นที่ 1 และ 2 เทียบได้กับ ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (BICS) ส่วนพื้นที่ 3 และ 4 เทียบได้กับ ภาษาวិชาการ (CALP)

กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาที่ 2

1. TPR (Total Physical Response) เป็นการเรียนภาษาที่ 2 จากการฟัง ดู อย่างเข้าใจความหมาย แล้วปฏิบัติตามด้วยท่าทาง เมื่อเด็กเรียนรู้คำศัพท์จำนวนหนึ่งแล้ว อาจใช้กลวิธีเล่าเรื่องผลัดแบบปฏิเสธร ในการเรียนภาษาที่ 2 ก็ได้
2. การเรียนร่วมกัน เป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย ให้มีการเรียนรู้ด้วยกัน เป็นการเสริมกันในกลุ่ม มีการพูดคุยปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มในการเรียนรู้ เช่น หลังการอ่านเรื่องร่วมกันทั้งห้องแล้ว ให้แบ่งกลุ่มย่อย แล้วให้ช่วยกันวาดภาพอธิบายเนื้อเรื่อง แล้วให้เด็กเล่าเรื่องเป็นการทบทวน เด็กสามารถใช้ภาษาที่ 1 ช่วยได้บ้าง แต่ต้องพยายามหาคำศัพท์ในภาษาที่ 2 มาอธิบายด้วย
3. เรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ การจัดกิจกรรมคล้ายกับการเรียนรู้ภาษาที่ 1 คือเรื่องเล่าจาก ประสบการณ์ เพียงแต่เปลี่ยนเป็นการใช้ภาษาที่ 2 แทน เด็กจะมีประสบการณ์จากการเรียนภาษาที่ 1 มาแล้ว โดยใช้กระบวนการเดียวกัน แล้วให้เด็กใช้ภาษาที่ 2 จากคำศัพท์ที่รู้มาแล้ว
4. การเขียนบันทึกประจำวันในลักษณะถามตอบ เช่น ครูให้เด็กเขียนบันทึกประจำวัน แล้วครูตรวจ เมื่อ เด็กเขียนคำใดผิด ครูแก้ไขโดยการเขียนตอบ โดยมีข้อแนะนำและให้กำลังใจเด็ก

กลวิธีการสอนดังกล่าวข้างต้น บางกลวิธีอาจจะเหมาะสำหรับเด็กเล็ก บางกลวิธีอาจเหมาะ สำหรับเด็กโต ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก

สรุป

BICS หมายถึงทักษะด้านภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ที่ใช้พูดคุยสื่อสารกับผู้คนในสังคม จะใช้ ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การรับประทานอาหาร การพูดโทรศัพท์ การเล่นในสนาม บนรถบัส การเล่น กีฬา หรือการสังสรรค์ต่างๆ ซึ่งเป็นการสื่อสารที่มีความหมายตรงไปตรงมา คำศัพท์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็น รูปธรรม ไม่ต้องใช้กระบวนการคิดที่ซับซ้อน ไม่จำเป็นต้องใช้คำศัพท์เฉพาะ

CALP หมายถึงการเรียนภาษาวิชาการ ซึ่งใช้ทั้งทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อเรียนเนื้อหา ทางวิชาการในรายวิชาต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน นักเรียน จึงจำเป็นต้องใช้เวลาและการช่วยเหลือ การวิจัยของ Thomas & Collier (1995) พบว่าถ้านักเรียนไม่ได้ มีพัฒนาการเรียนรู้ในภาษาที่ 1 มาก่อน อาจต้องใช้เวลา 7-10 ปีในการเรียนรู้ภาษาวิชาการ (CALP) ของภาษาที่ 2

การพัฒนาทักษะภาษาวิชาการ ไม่ใช่เพียงแค่เข้าใจคำศัพท์วิชาการในแวดวงเนื้อหาแต่ละเรื่องเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง ทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ ประเมิน วิจัย ได้อีกด้วย เป็นภาษาที่ต้องใช้ความคิดใหม่ ดังนั้น นักเรียนจะต้องเรียนภาษากับความคิดไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งความคิดและทักษะดังกล่าวในภาษาที่ 1 สามารถถ่ายโอนไปสู่ภาษาที่ 2 ได้

ส่วนที่ 3

ผลการดำเนินงานโครงการฯ

ส่วนที่ 3

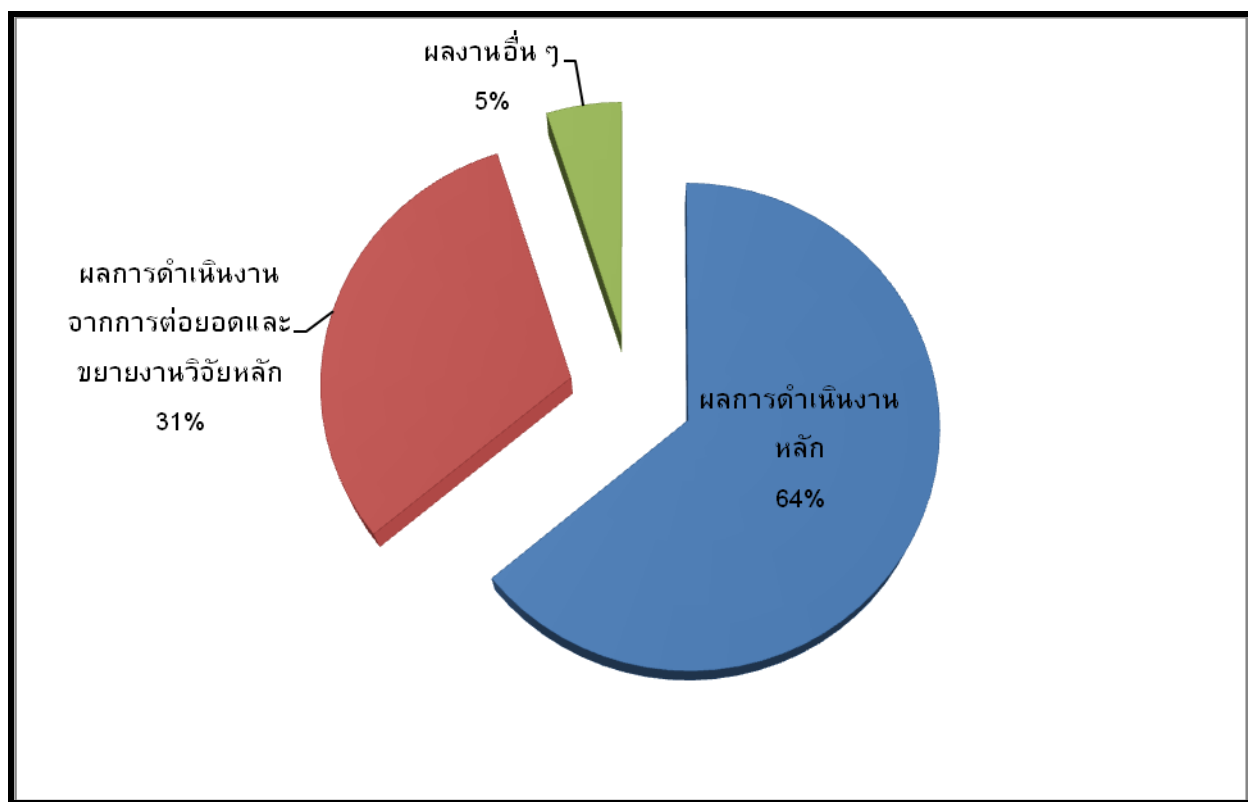
ผลการดำเนินงานโครงการฯ

จากการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 (ตั้งแต่ปี 2553 –2556) รวมเป็นเวลา 3 ปี คณะวิจัยได้ดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาแบบทวิ/พหุภาษาซึ่งใช้ภาษาแม่ของเด็กเป็นสื่อในการเรียนรู้และเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาราชการและภาษาอื่นๆ อย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การสร้างรากฐานที่ดีทั้งทางด้านทักษะภาษาและทักษะการเรียนรู้อื่นๆ ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

แนวทางการดำเนินงานโครงการฯ ยึดตามหลักการและแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยภาษาศาสตร์ประยุกต์ /ภาษาศาสตร์เชิงสังคม แนวคิดทฤษฎีการจัดการศึกษาแบบทวิ/พหุภาษา ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ แล้วนำสู่การ ดำเนินงานตามภารกิจหลัก 9 ประการ ดังต่อไปนี้

จากกรอบการดำเนินงานโครงการฯ ตามภารกิจหลัก 9 ประการนี้ นำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการฯ ในส่วนที่ 3 นี้ จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ คือ 1) ผลการดำเนินงานและความสำเร็จหลัก 2) ผลการดำเนินงาน และความสำเร็จที่เกิดจากการต่อยอดและขยายงานวิจัยหลัก และ 3) ผลงานอื่นๆ โดยมีสัดส่วนดังนี้

จากแผนภูมิข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผลการดำเนินงานและความสำเร็จของโครงการฯ ส่วนใหญ่จะเป็นผลการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ภารกิจหลัก 9 ประการ (64%) รองลงมา คือ ผลการดำเนินงานที่เกิดจากการต่อยอดและขยายผลงานวิจัยหลัก (31%) ตามด้วยผลงานอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันหรือสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในโครงการฯ (5%) โดยผลการดำเนินงานและความสำเร็จต่างๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ผลการดำเนินงานและความสำเร็จหลัก

ผลการดำเนินงานและความสำเร็จหลักส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ใน 4 โรงเรียนนาร่อง ซึ่งได้แก่ โรงเรียนบ้านประจัน จังหวัดปัตตานี , โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จังหวัดยะลา , โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 จังหวัดนราธิวาส และโรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ จังหวัดสตูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานชุดต่าง ๆ ในโครงการฯ

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานชุดต่างๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่ที่ได้เต็มไปด้วยความหวาดระแวง และมีความขัดแย้งสูง แต่เนื่องจาก

คณะกรรมการเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาและเข้าใจปัญหาในพื้นที่เป็นอย่างดี ทำให้โครงการสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 ได้มีการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานชุดต่างๆ ดังนี้

ปีที่ 1

ในช่วงการดำเนินงานปีที่ 1 โครงการฯ ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานต่างๆ ในโครงการทวิภาษา จำนวนทั้งสิ้น 3 กิจกรรม ดังนี้

1. การประชุมคณะกรรมการอำนวยการวิจัยโครงการภาษา (ครั้งที่ 6)

การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษา ครั้งที่ 6 นี้ ต่อเนื่องจากการประชุมตั้งแต่เริ่มโครงการในปี 2550 โดยจัดขึ้นตามกำหนดการประชุมประจำปีที่ตั้งไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาต่อคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และร่วมหารือเกี่ยวกับผลสำเร็จและสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ตลอดจนยังเป็นการหาความร่วมมือในระดับองค์กรอีกทางหนึ่งด้วย

การประชุมครั้งนี้ได้จัดให้มีขึ้นในวันที่ 29 มกราคม 2554 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดยประกอบไปด้วยผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นคณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 34 คน สรุปสาระของการประชุม ดังนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

1. โครงการทวิภาษาฯ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน สำหรับการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 (ปี 2553-2556) นี้ ได้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดลและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
2. โครงการทวิภาษาฯ ได้รับคัดเลือกจากสกว. ให้เป็นโครงการวิจัยเด่นกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา ประจำปี 2553 เมื่อ 28 มกราคม 2554 ที่ผ่านมา ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดยศ.ดร. สวัสดิ์ ตันตระรัตน์ (ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย) ได้ให้ความเห็นว่าโครงการทวิภาษาฯ เป็นโครงการที่มีนวัตกรรมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มในการขยายผลเพื่อประโยชน์แก่เด็กในพื้นที่ได้
3. สรุปผลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ ตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมา
 - ศ.เกียรติคุณ ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (หัวหน้าโครงการ) และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในช่วงที่ผ่านมา เป็นการวางรากฐานที่เข้มแข็งด้านภาษามลายูถิ่นให้แก่เด็ก ในขณะที่เดียวกันก็เป็นช่วงของการเชื่อมโยงไปสู่ภาษาไทย ผลที่ออกมาโดยภาพรวมเป็นที่น่าพอใจ เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก พ่อแม่และผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ครูเกิดความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

ชุมชนก็พอใจที่เด็กมีทักษะทั้งภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย สังคมภายนอกก็มีความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น

- นางอัสนะ เจอะอุบง (หัวหน้าศึกษานิเทศก์และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบของการจัดการเรียนแบบทวิภาษาซึ่งพัฒนาภาษาไทยโดยใช้หลักการขึ้นบันไดทีละขั้น คือ ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีการเรียนฟัง -พูดภาษามลายู เตรียมอ่าน-เขียนภาษามลายูและฟัง -พูดภาษาไทย (ใช้กลวิธีแบบTPR) สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีการเรียนอ่าน -เขียนภาษามลายู (โดยใช้แบบเรียน หรือ Primer) และเรียนฟัง -พูดภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น (โดยเน้นให้เด็กได้โต้ตอบและพูดคุยกมากขึ้น) และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เพิ่มการเรียนอ่าน -เขียนภาษาไทยให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เสริมสร้างทักษะฟัง พูด อ่านและเขียนภาษามลายูอย่างต่อเนื่อง
- นายมัสลัน มาหะมะ (รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา) ได้แสดงความคิดเห็นจากการที่ได้ไปติดตามและประเมินผลโครงการฯ พบว่า ผู้ที่มีส่วนในโครงการฯ ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และประชาชนมีความสุขมากกับโครงการ
- นางแวมัสนะห์ แสะเด็ง (ผู้อำนวยการ ร.บ้านประจัน) มีความเห็นว่า เด็กในโครงการทวิภาษา มีนิสัยรักการเขียน และสามารถเขียนเรื่องที่ตัวเองต้องการถ่ายทอดได้ ซึ่งบางทีก็เป็นการเขียนเรื่องที่ครูยังไม่ได้สอน บางคนเขียนเรื่องจากประสบการณ์ตนเอง เช่น การไปจับปลา การไปเที่ยวยะลา เป็นต้น นอกจากนี้ เด็กยังชอบอ่านหนังสือ ทุกครั้งที่ตนเองเดินผ่านหน้าห้องชั้นป .1 เด็กๆ ก็จะมาอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นต้น
- นางสุมาลี ลิมทียศศักดิ์ (ผู้อำนวยการ ร.บ้านบึงน้ำใส) ได้แสดงความคิดเห็นว่า โครงการทวิภาษา ทำให้เด็กมีความกล้าขึ้นมากและมีทักษะการอ่านและเขียนที่ดี
- นางนิรมน แฉงศิริ (ครูวิชาการ ร.ไทยรัฐวิทยา 10) มีความเห็นว่า จากการเปรียบเทียบระหว่างเด็กในโครงการทวิภาษา และเด็กทั่วไปพบว่า เด็กในโครงการทวิภาษา มีนิสัยรักการอ่านและชอบหนังสือ และจากการสังเกตและติดตามพบว่า เด็กชั้นป.1 ในโครงการทวิภาษา มีทักษะการอ่านดี
- นายจตุรโรจน์ สุนทรนันท์ (ผู้อำนวยการ ร.บ้านด้ามะลิ้งเหนือ) กล่าวว่า เด็กในโครงการทวิภาษา โดยเฉพาะเด็กชั้นอนุบาลมีความกล้าที่จะตอบคำถาม และเมื่อมีการถามก็จะแย่งกันยกมือตอบ ซึ่งโดยส่วนตัวแล้วอยากให้โครงการนี้ตลอดไปและอยากให้ขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นๆ ด้วย

4. การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เช่น ราชบัณฑิตยสถาน (การจัดทำคู่มือระบบตัวเขียนภาษามลายูปาตานีอักษรไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ. 2552-2555), ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือศอ.บต. (การขยายผลโครงการฯ,

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ.) , กระทรวงการต่างประเทศ (เยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอน และนำข้อมูลต่างๆ ไปจัดนิทรรศการการประชุมกรอบความร่วมมือเอเชีย-ตะวันออกกลาง) , องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization : SEAMEO) เป็นต้น

โครงการทวิภาษา อยู่ในความสนใจของนานาชาติและโครงการทวิภาษาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกับองค์กร SEAMEO, UNESCO และกลุ่มประเทศต่างๆ เช่น ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และลาว เป็นต้น โดยเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย โดยได้รับเชิญไปนำเสนองานและได้มีการนำเอาโครงการฯ ไปเป็นต้นแบบในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศ และในปีนี้อีก SEAMEO ได้มีการจัดประชุมในกลุ่มประเทศสมาชิก สำหรับประเทศไทยได้จัดฝึกอบรมกลวิธีการสอนแบบทวิภาษาแก่ครูผู้สอนที่จัดการเรียนการสอนแก่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีผู้เข้าร่วมงานจากต่างประเทศ เช่น ประเทศอินโดนีเซีย กัมพูชา ฟิลิปปินส์ ลาว ซึ่งการประชุมดังกล่าวได้จัดขึ้นที่จังหวัดสุรินทร์

5. การนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาไปขยายผลในพื้นที่ จึงได้มีการดำเนินการเพื่อชี้แจงแก่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เลขาธิการศอ.บต., ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง, สำนักงานพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพฐ.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นต้น

6. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการขยายผลการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาในพื้นที่ มีดังนี้

- นายแวหนูเซ็ง มะรอซี (ผู้แทนศอ.บต.) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ในปี 2554 ศอ.บต.ตั้งงบประมาณไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการขยายผลโครงการทวิภาษา โดยได้อนุมัติ 9 ล้านบาท โดยประมาณ นอกจากนี้ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ตัวเองได้มีโอกาสไปสังเกตการณ์โรงเรียนทวิภาษาและเห็นความสำเร็จที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะกับเด็กที่เห็นพัฒนาการที่ดีขึ้น แต่มีข้อสังเกตว่า โครงการทวิภาษาใช้ทรัพยากรมากและเป็นห่วงว่าเมื่อนำไปขยายผลแล้วผลที่ออกมาจะดีเหมือนโรงเรียนนาร่องหรือไม่
- ผศ.ปิยะ กิจถาวร (คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องยึดพื้นที่เป็นสำคัญ หรือ Area based จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้จริง และได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การทำงานเชิงวัฒนธรรมและการศึกษาในพื้นที่มีน้อยมากและช่วงนี้ถือว่าเป็นรอยต่อสำคัญในการทำงานระยะยาว ซึ่งโครงการทวิภาษาก็น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่สามารถตอบโจทย์ข้อนี้ได้ เนื่องจากเป็นโครงการที่วางอยู่บนพื้นฐานการวิจัยและมีผลของความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องพิสูจน์ ฉะนั้นจึงควรมีการขยายผลโครงการโดยไม่ต้องเป็นห่วงว่าต้องใช้ทรัพยากรมากเพราะสื่อต่างๆ มีพร้อมแล้วแต่ต้องผลิตเพิ่มเท่านั้นเอง ส่วน

- ในประเด็นของประสิทธิภาพของโครงการขยายผลนั้นไม่น่าเป็นห่วงเพราะเราจะมี การประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีการกลั่นกรองงาน
- ผศ.ดร.วรวิทย์ บารู (วุฒิสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร) แสดงความเชื่อมั่นในโครงการทวิ ภาษาเพราะมีกระบวนการ หลักการทฤษฎี และได้ผลจริง โดยเฉพาะเรื่องการสอน ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่และเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะถ้า เด็กเรียนภาษาไทยไม่ดีก็จะส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โครงการ ทวิภาษามีส่วนช่วยให้เด็กเกิดทักษะภาษาไทยและมีความสุขในการเรียน นอกจากนี้ยังได้ กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับงบประมาณสำหรับการขยายผลโครงการว่า ถ้าประชาชนมี ความสุขกับภาษาแม่และภาษาไทยแม้ว่าจะต้องใช้งบมากสักแค่ไหนรัฐบาลก็ต้องทุ่มและ สนับสนุนเพราะสิ่งนี้เห็นผลต่อชุมชน เด็ก และประเทศชาติ และสามารถแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นในพื้นที่ด้วย นอกจากนี้การส่งเสริมภาษามลายูโดยเฉพาะภาษามลายูกกลางก็เป็น การเตรียมเยาวชนสำหรับการเข้าสู่สมาคมอาเซียนในอนาคต
 - ดร.อุสมาน สารี (ผู้อำนวยการสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี) แสดงความเห็นเกี่ยวกับการขยายผล โครงการว่า การขยายผลโครงการไม่ใช่การทำงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น แต่มันเป็นการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีศักยภาพพร้อม โดยเฉพาะในเรื่องของบุคลากรเจ้าหน้าที่ เช่น ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา เป็นต้น ฉะนั้นก็คงไม่ต้องเป็นห่วงว่าต้องทุ่มงบประมาณสูงเหมือนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพราะเรามีนวัตกรรมเรียบร้อยแล้วแต่เพียงการผลิตเพิ่มเท่านั้นเอง นอกจากนี้ ยัง เห็นด้วยกับโครงการที่มีการออกแบบการสอนภาษา โดยเฉพาะการสอนภาษาไทยเพราะ ยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในพื้นที่และส่งผลทำให้เด็กไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาต่างๆ ได้
 - ผศ. วิจิตร ศรีสุวิธานนท์ (รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา) ได้ กล่าวได้ว่า ได้นำเสนอเรื่องของโครงการทวิภาษาในการประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้ว นอกจากนี้ ยังได้แสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับความเข้าใจของคนในพื้นที่ต่อโครงการ โดยเฉพาะผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเขตต่างๆ ที่ยังคงเป็นกังวลเรื่องนโยบาย การศึกษา
 - นายเจ๊ะฮูเซ็น เจ๊ะอุบง (คณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ) ได้แสดงความ คิดเห็นว่า โครงการทวิภาษาเป็นโครงการที่มีนวัตกรรมและประสบผลสำเร็จในระดับเป็น ที่น่าพอใจ อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากพ่อแม่ผู้ปกครองของบุตรหลาน ฉะนั้นการขยาย ผลโครงการจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องได้รับการสนับสนุนและมีการทำงานร่วมกันของ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการออกแบบ เช่น สฟฐ . จะต้องผลักดันให้มี นโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา, ศอ.บต. จะต้องบรรจุโครงการทวิภาษา ไว้ในแผนงานของศอ .บต. ในขณะเดียวกันก็ต้องมีบุคลากรรับผิดชอบ , สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาต้องมีนักวิชาการศึกษาที่ดูแลรับผิดชอบงานทวิภาษา เป็นต้น

- ศ.ดร.สวัสดิ์ ตันตระรัตน์ (ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย) ได้กล่าวสนับสนุนโครงการทวิภาษาและเห็นควรมีการขยายผลเพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ อีกทั้งยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในเมื่อเราต่างมีความเห็นพ้องต้องกันแล้วว่า โครงการนี้ดีและมีประโยชน์ เราจึงต้องกล้าตัดสินใจเพื่อดำเนินการเพราะในขณะที่เราไม่กล้าตัดสินใจ เด็กๆ ของเราเสียโอกาส
- รศ.ดร.โคทม อารียา (ประธานคณะกรรมการอำนวยการโครงการทวิภาษาฯ) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับการขยายผลโครงการทวิภาษาว่า ต้องมีการทำงานใน 3 ระดับ คือ ระดับบน ประกอบด้วยส่วนกลาง ได้แก่ สพฐ. สำนักงานสภการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น ในพื้นที่ ได้แก่ ศอ.บต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นต้น , ระดับกลาง ประกอบด้วยส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เป็นต้น, ระดับล่าง ได้แก่ ชุมชนที่สนใจและต้องการขยายผลโครงการฯ เป็นต้น

7. ความคิดเห็นอื่นๆ

- ผศ.ปิยะ กิจถาวร ได้กล่าวถึงการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการทวิภาษาว่าเป็นเรื่องที่ยากแต่เราสามารถอธิบายได้ว่าโครงการทวิภาษาเป็นการวางรากฐานที่ดีให้กับเด็กภายใต้เงื่อนไขของการวิจัยซึ่งสามารถตอบโจทย์เรื่องอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ได้
- ดร.รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์ (ผู้แทนองค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือ UNICEF) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการสร้างความตระหนักและความเข้าใจทุกระดับของสังคม อีกทั้งยังได้แสดงความห่วงใยต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่ว่า พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อนและอ่อนไหว ซึ่งส่งผลทำให้เด็กไม่สามารถได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด ซึ่งยูนิเซฟมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาของเด็กและยินดีให้การสนับสนุนโครงการนี้ และเสนอให้มีการสร้างสื่อเพื่อการสร้างความเข้าใจและการเผยแพร่โครงการฯ
- นางจิราพร บุณนาค (ที่ปรึกษาสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ) ได้กล่าวว่า การสร้างความเข้าใจเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นโครงการ และได้เสนอให้มีการนัดหมายและพูดคุยกับท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับโครงการทวิภาษาฯ

8. มติที่ประชุม

- ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันว่า การดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ เป็นสิ่งที่ดีและควรนำไปขยายผลในพื้นที่โรงเรียนอื่นๆ เพื่อประโยชน์ต่อเด็กในพื้นที่ต่อไป
- ที่ประชุมเห็นควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาในพื้นที่
- ที่ประชุมเห็นควรมีการสร้าง ความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิภาษาแก่สังคม

2. การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษา

การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ได้เน้นประเด็น “การขยายผลโครงการและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น” ซึ่งได้จัดขึ้น 2 ครั้ง ได้แก่ 1) การประชุมเกี่ยวกับระบบแป้นพิมพ์ภาษามลายูถิ่น และ 2) การขยายผลโครงการทวิภาษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การประชุมเกี่ยวกับ “ระบบแป้นพิมพ์ภาษามลายูถิ่น”

เนื่องจากระบบแป้นพิมพ์ปกติไม่รองรับอักขระพิเศษในภาษามลายูถิ่นอักษรไทย จึงทำให้เกิดความผิดพลาดและความล่าช้าในพิมพ์ข้อมูล ด้วยเหตุจึงนำไปสู่การปรึกษาร่วมกับนักภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ของหน่วยงาน SIL มหาวิทยาลัยพายัพ และได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือด้านเทคนิค ในการวางระบบอักขระพิเศษของภาษามลายู ถิ่นในแป้นพิมพ์ให้ใหม่ โดยให้ทางคณะวิจัยโครงการฯ ซึ่งเป็นเจ้าของภาษาได้ คัดเลือกและหารือเกี่ยวกับข้อตกลงของตำแหน่งอักขระพิเศษต่างๆ ในภาษามลายู ถิ่น เช่น . (จุด), _ (ขีด) หรือ ตัวหนอนซึ่งแสดงเสียงนาสิก เหล่านี้ควรจะอยู่ในแป้นพิมพ์เดียวกันกับภาษาไทยหรือต้องการให้กดแยกภาษา พร้อมกันนี้ยังได้เสนอให้มีการผลักดันให้ระบบอักขระพิเศษเหล่านี้ถูกระบุไว้ใน UNICODE ภาษาไทย จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวก็นำไปสู่ การประชุมทั้งในพื้นที่และส่วนกลาง ซึ่งมีประเด็นของการ หารือและข้อตกลง ดังนี้

- การกำหนดแป้นพิมพ์ภาษามลายู ถิ่นและการจัดลำดับพยัญชนะพิเศษต่างๆ ประกอบไปด้วย 3 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 ใช้แป้นพิมพ์ภาษาไทยที่มีอยู่แล้ว ข้อเสียคือ แป้นพิมพ์ไม่พอกับจำนวนอักษร สระและสัญลักษณ์พิเศษในภาษามลายูถิ่น แนวทางที่ 2 ใช้แป้นพิมพ์ใหม่ โดยกำหนดแป้นพิมพ์ให้กับอักขระพิเศษ/สัญลักษณ์พิเศษในภาษามลายูถิ่นทั้งหมด 13 ตัว และให้ ผลกระทบกับแป้นภาษาไทยที่มีอยู่เดิมให้น้อยที่สุด (ให้เหมือนภาษาไทยมากที่สุด) และแนวทางที่ 3 แบบกึ่ง คือ ไม่ต้องการเปลี่ยนภาษาเพื่อประโยชน์ในกรณีต้องการแปลภาษาเป็นภาษาไทย (ไม่ต้องเปลี่ยนภาษา) อักษร/พยัญชนะ/สัญลักษณ์พิเศษควรตั้งค่าแป้นพิมพ์ให้อยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกันมากที่สุด สำหรับข้อตกลงในที่ประชุม คือ ใช้แบบกึ่ง คือ แป้นพิมพ์ไทย-มลายูให้อยู่ในแป้นเดียวกัน โดยให้แทนค่าอักษร ค = ตัวหนอน (`) , ข = ฟลทอง (') ในขณะที่อักษรที่มีสัญลักษณ์พิเศษอื่นๆ ให้ใช้แป้น clrt ดังนี้

clrt ช = ช , clrt ก = ก , clrt ร = ร , clrt ย = ย

clrt ม = ม , clrt = น , clrt = ง , clrt = ญ

- การจัดลำดับพยัญชนะพิเศษ ที่ประชุมตกลงให้เรียงตามพจนานุกรมมลายูถิ่นปัตตานี - ไทย/ไทย - มลายูถิ่นปัตตานี ฉบับโครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีที่พิมพ์ 2551 ดังนี้

ก +สระอา +สระอามีตัวหนอน +.....ไปจนถึง สระโอ

ก (มีฝนทอง) +สระอา +ไปจนถึง สระโอ

ก (มีจุด) +สระอา +ไปจนถึง สระโอ

ก (มีฝนทองและมีจุด) +สระอา +ไปจนถึง สระโอ

-อ , -อ (มีตัวหนอน ให้วางตัวหนอนบนขีด) , - สระอะ , - สระอะ (มีตัวหนอน ให้วางตัวหนอนบนขีด) เรียงกันไปจนถึงสระเอาะ หลักการเรียง คือ เรียงตัวหนอนไล่ตามสระ ในขณะที่ตัวอื่น ๆ ไล่ตามพยัญชนะ

- แนวทางการสร้างความเข้าใจกับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับระบบตัวเขียนภาษามลายูอักษรไทย ที่ประชุม มีมติว่าจะมีการ ประชุมกับกลุ่ม ที่ไม่เห็นด้วย ในวันจันทร์ที่ 13 ธันวาคม 2553 ในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี (สถานที่จะระบุภายหลัง) โดยมี ศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอโนันต์ เป็นประธานในที่ประชุม ผศ.ดร.วรวิทย์ บารู อาจารย์แวญโซะ สามะอาลี อ.อาจารย์สาเหออับลเลาะ อัลยูฟรี อ.อาจารย์เจ๊ะฮูเซ็น เจ๊ะอุบง อาจารย์ฮัสนะ เจ๊ะอุบง และท่านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 การประชุมเกี่ยวกับการขยายผลโครงการทวิภาษา

แนวคิดเกี่ยวกับการขยายผล โครงการ ทวิภาษาเริ่ม ดันขึ้นตั้งแต่ต้นปี 2553 (3 มีนาคม 2553) โดยคณะวิจัยโครงการฯ ได้เข้าปรึกษาหารือกับผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาเต็มรูปแบบ ณ ห้องประชุมอาคารรัฐสภา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้อำนวยการ ศอ.บต. เห็นด้วยในหลักการและเสนอให้มีการประชุมต่อเนื่องไปเป็นระยะ ๆ ซึ่งคณะวิจัยได้นำประเด็นของการขยายผลโครงการฯ มาเป็นเป้าหมายหนึ่งในการดำเนินงานโครงการทวิภาษาและ นำเข้าสู่การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเรื่อยมา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วันที่ 8 มีนาคม 2553 : ประชุมแสวงหาความร่วมมือกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อการขยายผลโครงการทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) พร้อมทั้งเสนอโครงการ “การเตรียมความพร้อมเพื่อการขยายผลโครงการทวิภาษา” (ครั้งที่ 1) ณ โรงแรมซี.เอส. ปัตตานี การประชุมครั้งนี้ ผู้ร่วมประชุมได้เสนอและแสดงความคิดเห็นภายใต้กรอบความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างคณะกรรมการอำนวยการโครงการทวิภาษากับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

- คณะผู้แทน ศอ.บต. เห็นด้วยและพร้อมให้การสนับสนุนการขยายผลโครงการทวิภาษา และเสนอว่าควรดำเนินการเฉพาะในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อน
- คณะผู้แทน ศอ.บต. พร้อมจะนำหลักการหรือข้อสรุปที่ได้จากการประชุมนี้ไปนำเสนอต่อ ผู้อำนวยการศูนย์ ฯ และแสดงความพร้อมว่ามีโอกาสเป็นไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักประสานนโยบายการศึกษาฯ ศอ.บต. ยังพอมีงบประมาณสำหรับการดำเนินการ
- ผู้เข้าร่วมประชุมต่างเห็นด้วยกับการขยายผลโครงการทวิภาษา แต่ทั้งนี้ต้องมีการชี้แจงสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือกับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่ (ผู้อำนวยการ, ศึกษาธิการ)
- ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอให้มีการผลักดันและบรรจุให้โครงการทวิภาษาเข้าสู่แผนงานด้านการศึกษาของศอ.บต. ซึ่งจะทำให้มีความชัดเจนและความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

วันที่ 1 เมษายน 2553 : คณะวิจัยได้ส่งหนังสือไปยังศอ.บต. เรื่อง “การประสานความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง” โดยเสนอให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) ในแผนงาน โครงการด้านการศึกษาเพื่อความมั่นคงของเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษ

วันที่ 28 เมษายน 2553: ประชุมแสวงหาแนวทางความร่วมมือครั้งที่ 2 ณ โรงแรมซี.เอส. ปัตตานี (ประชุมร่วมกับฝ่ายการศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมและการกีฬา และฝ่ายนโยบายและแผนของศอ.บต.) สรุปผลวิจัยโครงการทวิภาษาและพิจารณาเกี่ยวกับงบประมาณที่เสนอ (มีการปรับเปลี่ยนและได้พบปะเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานของ ศอ.บต.)

วันที่ 31 สิงหาคม 2553 : คณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษา (ทั้งคณะมหิดลและในพื้นที่) ชี้แจงและเสนอโครงการทวิภาษา แก่ ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ณ โรงแรมนิวยอร์กซิตี กรุงเทพมหานคร โดยได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนในรายละเอียดและอภิปรายในประเด็นที่มีความซับซ้อนอยู่โดยละเอียด และได้รับการเสนอให้มีการประชุมในพื้นที่อีกครั้งหนึ่งในวันที่ 17 กันยายน 2553 โดยให้มีตัวแทนเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ด้วย

วันที่ 17 กันยายน 2553 : ประชุมชี้แจงโครงการทวิภาษาเพื่อการขยายผลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แก่ ศอ.บต. และหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่ ณ โรงเรียนสตรียะลา อ.เมือง จ.ยะลา (ทั้งนี้คณะวิจัยทวิภาษาฯ ได้ส่งข้อเสนอร่างโครงการขยายผล โครงการทวิภาษา ครั้งที่ 2 ก่อนหน้าการประชุมเพื่อให้มีข้อมูลในการพูดคุยในการประชุมดังกล่าว) การประชุมครั้งนี้ คุณอำนาจ วิทยานุกูล (ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้) เป็นผู้ดำเนินการประชุม และ ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ (ผอ.สำนักการศึกษาฯ) เป็นตัวแทนผอ.ศอ.บต. ทั้งนี้ผลจากที่ประชุมพบว่าตัวแทนเขตพื้นที่ (ส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์) สนใจการจัดการเรียนการสอน

แบบทวิภาษาฯ และประสงค์จะเป็นโรงเรียนขยายผล แต่อย่างไรก็ตาม ศอ.บต. และสำนักพัฒนาการศึกษาพิเศษ ยังไม่ได้ให้คำตอบที่ชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับการขยายผลโครงการ

ในการ เตรียมรับมือกับภาระงานในการขยายผลที่เกิดขึ้นได้มีการวางตำแหน่งผู้ประสานงานสำหรับการขยายผล คือ อ. อาจารย์เจษฎ์เชื่น จะอุบง และผู้ช่วยผู้ประสานงานอีก 1 คน (อาจเป็นบาติอู อาแว) และให้คณะวิจัยจัดทำแผนการดำเนินงานโดยละเอียด พร้อมทั้งคำนวณค่าใช้จ่ายสำหรับโรงเรียนที่ต้องการขยายผลจำนวน 27 โรงเรียน (ตามข้อเสนอของ ศอ.บต.) ซึ่งคำนวณจาก 9 เขตพื้นที่ เขตละ 3 โรงเรียน ทุกฝ่ายรับไปดำเนินการ

3. การประชุมสรุปผลการดำเนินงานและถอดบทเรียนเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการฯ

เนื่องด้วยโครงการทวิภาษาฯ ได้สิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษามีพัฒนาการดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จและเห็นผลเป็นรูปธรรม นอกจากนี้แล้ว การดำเนินงานในส่วนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้และพัฒนากระบวนการสอนแก่ครูผู้สอน รวมทั้งการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอนถือว่าเป็นความสำเร็จที่น่าพอใจอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ คณะวิจัยจึงจัดการประชุมครั้งนี้ขึ้นเพื่อสรุปผลการดำเนินงานโครงการและถอดบทเรียนการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงานในระยะต่อไป โดยได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2554 ณ อ้นดามันรี สอร์ต อ.เมือง จังหวัดสตูล ซึ่งประกอบด้วยผู้เข้าประชุมที่เป็นคณะวิจัยโครงการจากส่วนกลางและในพื้นที่ ครูผู้ประสานงาน ตัวแทนครูชั้นอนุบาล 1 และ 2 ตัวแทนครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 และครูผู้ช่วยสอนจากทั้ง 4 โรงเรียนทดลอง

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการระดมความคิดเห็นและให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นให้ได้มากที่สุด จากนั้นก็ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปประเด็นความสำเร็จต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการทวิภาษา

โครงการทวิภาษาฯ ได้ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กกล่าวคือนำภาษามลายูถิ่นซึ่งเป็นทุนทางภาษาของเด็กมาเป็นสื่อ ในการจัดการเรียนการสอนและมีการเชื่อมโยงต่อยอดไปสู่ภาษาไทยอย่างเป็นระบบและขั้นตอน ซึ่งผลการดำเนินการที่ผ่านมาถือว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เพราะก่อให้เกิดความสุขกับเด็ก ครูผู้สอน พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมภายนอก

ความสุขที่เกิดขึ้นกับเด็ก เห็นได้ชัดจากพัฒนาการของเด็กที่กล้าคิด กล้าแสดงออก รักการอ่าน - เขียน มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลดีทั้งในส่วนของพัฒนาการทางภาษา (ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย) และความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระอื่นๆ พร้อมทั้งสามารถปฏิบัติตัวตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมส่วนกลางได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย จากผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน

(pretest and posttest) ในชั้นอนุบาล 1 และ 2 พบว่า เด็กในโครงการทวิภาษามีพัฒนาการด้านภาษาไทยเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างมาก กล่าวคือ โดยภาพรวมแล้วมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ จากการประเมินผลภายนอกซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยหรือสกว. พบว่า การสอนแบบทวิภาษาได้พัฒนาความสามารถทางภาษา ในขณะที่เดียวกันก็เสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั้งพุทธิพิสัย (ความสามารถในการคิด ริเริ่ม) และเจตพิสัย (อารมณ์ความรู้สึก อยากเรียนรู้ อยากแสดงออก และความรักในวัฒนธรรมท้องถิ่น) ได้ดีกว่าระบบเก่าอย่างชัดเจน และล่าสุดจากการติดตามและประเมินผลระยะยาว (Longitudinal studies) ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ร่วมกับ Center for Applied Linguistics, SIL International พบว่า เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 4 สาระวิชา (วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษาและวัฒนธรรม และภาษาไทย) สูงกว่าโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกรายวิชา

ครูผู้สอนมีความสุขที่ได้เห็นนักเรียนของตนเองมีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและมีความภาคภูมิใจที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถทำให้เด็กเข้าใจในเนื้อหาที่สอน เพราะใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เด็ก ในขณะที่ตัวครูเองก็ได้ฟื้นฟูภาษามลายูถิ่นของตน มีความมั่นใจในตนเอง มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของโรงเรียนอื่นๆ มากขึ้น รวมทั้งสามารถนำวิธีการไปปรับใช้เป็นผลงานด้านวิชาการนอกจากนี้ ยังมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญและเป็นอนาคตของชาติ

พ่อแม่ผู้ปกครอง เกิดความภาคภูมิใจที่เห็นบุตรหลานของตนเองกล้าพูด กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถฟัง พูด อ่านและเขียนได้ทั้งภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย อีกทั้งมีความพึงพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของบุตรหลาน เช่น มีส่วนร่วมในการทำสื่อการเรียนการสอน คอยติดตามและประเมินผลบุตรหลาน (เช่น มีการซักถามว่าวันนี้ครูสอนอะไรบ้าง ช่วยเหลือและสอนที่บ้าน อธิบายเนื้อหาที่เด็กไม่เข้าใจ เป็นต้น) เป็นต้น การมีส่วนร่วมนี้ ส่งผลให้พ่อแม่ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา มีการเอาใจใส่และให้ความร่วมมือสนับสนุนโครงการ

โรงเรียนได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและมีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้ใช้เป็นผลงานในการนำเสนอ นวัตกรรมทางการศึกษา รวมทั้งได้รับการยอมรับจากโรงเรียนอื่นๆ และหน่วยงานต่างๆ โดยมีการเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นระยะๆ

ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการการสร้างสื่อการเรียนการสอน ทำให้สามารถรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองและมีการถ่ายทอดความรู้ศิลปวัฒนธรรมจากปราชญ์ชุมชนไปสู่เยาวชนรุ่นใหม่ เช่น การละเล่นพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน บทกลอน เป็นต้น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น มีความผูกพันกับโรงเรียนมากขึ้นและไม่เห็นโรงเรียนเป็นตัวทำลายอัตลักษณ์และวัฒนธรรม นอกจากนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนแสดงให้เห็นถึงการยอมรับของชุมชนที่มีต่อโครงการและเป็นตัวชี้วัดว่า โครงการนี้ตอบสนองความต้องการของชุมชน เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันของชุมชนทำให้เกิดความมั่นใจในระบบศึกษาของภาครัฐมากขึ้น

สังคมภายนอก ก็เกิดความเข้าใจในปัญหาในพื้นที่มากขึ้นและเข้าใจความสำคัญของการนำภาษาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนของรัฐ นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบทวิ /พหุภาษาได้นำไปเป็นแนวทางและปรับใช้กับเยาวชนในพื้นที่อื่นๆ ที่มีภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างไปจากภาษาและวัฒนธรรมส่วนกลาง ได้แก่ กลุ่มเขมรถิ่นไทย จ. สุรินทร์ กลุ่มขมุ จ. น่าน กลุ่มละเวือะ จ. แม่ฮ่องสอน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการได้ประสบกับปัญหาอุปสรรค เช่น ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน เช่น ขาดสื่อการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในแผนการเรียนการสอน เป็นต้น การใช้แผนการเรียนการสอนไม่ทันกับชั่วโมงการจัดการเรียนการสอนจริง เนื่องจากโรงเรียน มีการปิดในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบใกล้ๆ กับโรงเรียน รวมทั้งมีกิจกรรมแทรกหว่างภาคเรียน เช่น กิจกรรมกีฬาซึ่งทั้งในระดับโรงเรียนและระดับอำเภอ เป็นต้น

สำหรับแนวทางการแก้ไข คือ ทางโครงการได้มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม ทั้งสื่อในชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษา ส่วนปัญหาการสอนไม่ทันตามแผน การสอนนั้น คณะวิจัยได้มีการปรับลดจำนวนชั่วโมงสอนให้น้อยลงเพื่อให้เหมาะกับชั่วโมงการจัดการเรียนการสอนจริง โดยยังคงสามารถตอบสนองตัวชี้วัดที่กำหนดได้ทุกประการ

ปีที่ 2

ในช่วงการดำเนินงานปีที่ 2 นี้ ได้มีการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานต่างๆ ในโครงการทวิภาษาฯ จำนวน 5 กิจกรรม ดังนี้

1. การประชุมคณะกรรมการอำนวยการวิจัยโครงการทวิภาษาฯ ครั้งที่ 7

การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ ครั้งที่ 7 นี้ จัดขึ้นตามกำหนดการประชุมประจำปีที่ได้ตั้งไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาต่อคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และร่วมหารือเกี่ยวกับผลสำเร็จและสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ตลอดจนเป็นการหาความร่วมมือในระดับองค์กรอีกทางหนึ่งด้วย

การประชุมครั้งนี้ได้จัดให้มีขึ้นใน วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ซึ่งประกอบด้วยผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็น คณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 31 คน สาระสำคัญของการประชุมครั้งนี้สามารถสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. การรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ ในปีที่ผ่านมา

ในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา นอกเหนือจากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแล้ว โครงการฯ ยังได้จัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการจัดทำหนังสืออ่านร้อยเรื่อง , การจัดทำโครงการพจนานุกรมนักเรียนและโรงเรียน , การวิจัยทางด้านพัฒนานโยบายทางด้านการสอนภาษาไทย เป็นต้น

ในขณะเดียวกันก็มีการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนใน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ดำเนินการ ประเมินโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา) ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นป.1 ในโครงการทวิภาษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในช่วงคะแนนเฉลี่ยสูง (60-100 คะแนน) ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนคู่เทียบส่วนใหญ่จะมีผลการเรียนในช่วงคะแนนเฉลี่ยต่ำ (20-50 คะแนน) สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ล้วนเป็นเครื่องยืนยันว่าการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาสามารถยกผลสัมฤทธิ์ของเด็กได้

2. การวางแผนการดำเนินงานโครงการฯ ในปี 2555

เนื้อหาสำคัญที่มีการนำเสนอและพูดคุยกันในหัวข้อนี้ คือ การเตรียมนักเรียนในโครงการฯ สำหรับการสอบ วัดผลระดับชาติหรือ NT และรูปแบบการเรียนการสอน สารวิชามลายุศึกษาที่จะเริ่มในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ในขณะเดียวกัน มีการพูดคุยเกี่ยวกับ แผนการดำเนินงานขยายผลโครงการ (สนับสนุนโดยศอ.บต) ซึ่งที่ประชุมต่างเห็นด้วยให้มีการขยายผลโครงการฯ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะที่ผู้แทนจากศอ.บต. ได้ยืนยันว่า ศอ.บต.ได้จัดสรรงบประมาณที่จะเป็นการนำร่อง ซึ่งในปีนี้ได้มีการจัดทำแผนฯ ไว้เรียบร้อยแล้วและกำลังอยู่ในช่วงการรออนุมัติงบประมาณดำเนินงาน

นอกจากนี้ มีการปรึกษาหารือในประเด็น ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และสถาบันวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

สำหรับมติที่ประชุมครั้งนี้ประกอบด้วย 1) การดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ เป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์อย่างมากแก่เด็กในพื้นที่ ฉะนั้นควรนำไปขยายผลในพื้นที่โรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป 2) ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาและการผลิตบุคลากรครูในพื้นที่ และ 3) ควรมีการสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิภาษาฯ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและในพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่จำเป็นต้องเร่ง

ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจอย่างถูกต้องและชัดเจนว่า โครงการทวิภาษาไม่ได้มีเจตนาจะทำลายภาษามลายูอักษรยาวี แต่การใช้ภาษามลายูอักษรไทยนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของเด็กและการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทย

2. การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษา

การประชุมครั้งนี้ได้จัดขึ้นในวันที่ 8 มีนาคม 2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือและพิจารณาใน 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การออกแบบและวางแผนการดำเนินงานโครงการขยายผลทวิภาษา สนับสนุนโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และ 2) หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนสาระวิชามลายูศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สำหรับ ประเด็นโครงการขยายผลทวิภาษา ศอ.บต. ที่ประชุมต่างเห็นพ้องต้องและมีมติให้เร่งดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการและรายละเอียด งบประมาณให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 15 มีนาคมนี้เพื่อจะได้ยื่นเรื่องให้ทางศอ.บต. พิจารณานุมัติให้ทันภายในเดือนมีนาคมนี้ ทั้งนี้เนื่องจากโครงการฯ จำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้ทันก่อนเปิดภาคเรียน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, การประชุมฝึกอบรมระบบตัวเขียนภาษามลายูปัตตานี, การประชุมเพื่อตรวจสอบแผนการเรียนการสอน ในชั้นอนุบาลปีที่ 1, การประชุมฝึกอบรมกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาสมองโดยใช้ภาษามลายูถิ่น และการประชุมฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร ตัวชี้วัด และการใช้แผนการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน เป็นต้น

ส่วนประเด็น สาระวิชามลายูศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้มีการระดมความคิดเห็น และหาข้อตกลงในประเด็นสำคัญๆ ได้แก่ การคัดเลือก ระบบตัวเขียนภาษามลายูอักษรยาวี ที่จะนำมาใช้ในโครงการฯ ซึ่งที่ประชุมมีมติและเห็นด้วยกับระบบตัวเขียนของ Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) ในขณะเดียวกัน ก็มีการพูดถึงโครงสร้างของหลักสูตรสาระวิชามลายูศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งที่ประชุมได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรไว้คร่าวๆ ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรมลายูศึกษาชั้นป.3		
ภาคเรียนที่	การพัฒนาทักษะ	กลวิธี / สื่อการเรียนการสอน
1	ฟัง-พูดภาษามลายูกกลาง	ชุดคำศัพท์ TPR
2	อ่าน-เขียนภาษามลายูอักษรยาวี	แบบเรียนอ่าน-เขียน (Primer)

3. การประชุมสรุปการดำเนินงานถอดบทเรียนและผลการประเมินโครงการฯ

การประชุมครั้งนี้ได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 27 - 30 เมษายน 2555 ณ ห้องอาเนาะรู โรงแรมซี เอส ปัตตานี อ.เมือง จ.ปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการถอดบทเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งรูปแบบของการประชุมเป็นการร่วมพูดคุยและนำเสนอโดยครูผู้สอนเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนและปัญหาที่พบในระหว่างการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมถือว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับเมื่อเทียบกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่อาจจะมีนักเรียนบางคนที่ยังคงต้องการการดูแลและช่วยเหลือจากครู ตัวอย่างเช่น วิชาคณิตศาสตร์ โดยภาพรวมนักเรียนจะรู้ค่าตัวเลขหลักหน่วย หลักสิบ หลักร้อย และหลักพัน พร้อมทั้งสามารถแยกแยะได้ อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางคนยังคงมีปัญหาในการแยกแยะค่าตัวเลข ส่วนในเรื่องของการคำนวณและโจทย์ปัญหาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำได้ ยกเว้นนักเรียนบางคนที่ต้องใช้เวลาในการคิดคำนวณ และนักเรียนกลุ่มนี้ก็จะมีความยากในการหาร การคูณ และการคิดวิเคราะห์ด้วย ส่วน วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างและเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ แต่ในบางเนื้อหาที่ยากๆ นักเรียนหลายคนอาจจะยังไม่สามารถเข้าใจได้ สำหรับวิชาภาษาไทย นักเรียนส่วนใหญ่สามารถอ่านหนังสือได้คล่อง, เขียนตามคำบอกได้, ตอบคำถามได้ถูกต้อง, ออกเสียงวรรณยุกต์ได้ถูกต้อง และสนทนาเป็นภาษาไทยได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม นักเรียนบางคนยังคงประสบกับปัญหาการอ่านแบบสะกดคำและการเขียนตามคำบอกที่ยัง ไม่คล่องและไม่ถูกต้อง

4. การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ

การประชุมครั้งนี้ได้จัดขึ้นในวันที่ 7 กรกฎาคม 2555 ณ ศูนย์ประสานงานวิจัยฯ จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการดำเนินงานโครงการ “โรงเรียนทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) สู่วิทยาลัย ทดลองต้นแบบพหุภาษา (ภาษามลายู – ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ)” ซึ่งเป็นโครงการขยายผลทวิภาษาสู่ 15 โรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สนับสนุนโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ให้คณะกรรมการได้รับทราบถึงความก้าวหน้าความสำเร็จ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- การดำเนินงาน โครงการฯ ถือว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ โดยสามารถจัด กิจกรรมต่างๆ รวมทั้งสิ้น 6 กิจกรรม ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่จะ เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน, สื่อการเรียนการสอน, กลวิธีการสอน และการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ตลอดจนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ
- ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้แก่ เรื่องของระยะการดำเนินงานที่สั้นที่ทำให้ทางโครงการฯ จำเป็นต้องเร่งจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนถี่ นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของเหตุการณ์ความไม่สงบที่ส่งผลทำให้การเดินทางมาเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมของครูผู้สอนมีความยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ทางโครงการฯ ได้หาทางแก้ไขปัญหานั้นและสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ตามแผนที่วางไว้

นอกเหนือจากนี้ ยังมีการพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวกับการสร้างตระหนักและความเข้าใจต่อโครงการฯ ซึ่งคณะกรรมการต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงที่เริ่มมีการ

จัดการเรียนการสอนสาระวิชาภาษาไทย (ภาษามลายูกลางอักษรยาวีและอักษรรูมี) ถือว่าเป็นโอกาสที่ดีสำหรับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้คนในพื้นที่เกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการฯ

5. การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 6 - 9 กันยายน 2555 โดยมีการลงพื้นที่ที่โรงเรียนนำร่อง คือ โรงเรียนบ้านประจัน จังหวัดปัตตานี, โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จังหวัดยะลา, โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 จังหวัดนราธิวาสและโรงเรียนบ้านท่ามะลังเหนือ จังหวัดสตูล ทั้งนี้เพื่อรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ในขณะเดียวกันก็รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในอนาคตต่อไป

จากการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาของทั้ง 4 โรงเรียนได้รับทราบถึงพัฒนาการของโครงการฯ ทั้งที่เป็นความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ได้มีการแก้ไขตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการฯ นอกจากนี้ จากการที่รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปสำคัญตรงกัน คือ 1) การดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ เป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์อย่างมากแก่เด็กในพื้นที่ ฉะนั้นควรนำไปขยายผลในพื้นที่โรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป 2) ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาและการผลิตบุคลากรครูในพื้นที่ และ 3) ควรมีการสร้างตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิภาษาฯ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและในพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่จำเป็นต้องเร่งประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจอย่างถูกต้องและชัดเจนว่าโครงการทวิภาษาฯ ไม่ได้มีเจตนาจะทำลายภาษามลายูอักษรยาวี แต่การใช้ภาษามลายูอักษรไทยนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของเด็กและการเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทย

ปีที่ 3

ในช่วงการดำเนินงาน ในปีที่ 2 โครงการฯ ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น 2 กิจกรรม ดังนี้

1. การประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการทวิภาษาฯ ครั้งที่ 8

การประชุมนี้ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2556 ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ซึ่งประกอบด้วยผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งสิ้น 29 คน โดยมีสาระสำคัญของการประชุมดังนี้

- การรายงานผลการดำเนินงานวิจัยต่อยอดเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในปีที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วย 1) การนำผลการวิจัยไปใช้ในระบบโรงเรียนของรัฐ จำนวน 15 โรงเรียน สนับสนุนโดยสอ.บต. และ 2) การอบรมทวิภาษาแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

- การสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัยหลักในโรงเรียนนาร่อง 4 โรงเรียนในปีที่ผ่านมา ซึ่งได้มีการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโครงการฯ การรายงานผลการจัดการเรียนการสอนสาระวิชาภาษาอังกฤษชั้นป.3 และรายงานสรุปกิจกรรม การสร้างความเข้าใจและประชาสัมพันธ์โครงการฯ
- การนำเสนอความก้าวหน้าของนโยบายภาษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษา
- การวางแผนรูปแบบการดำเนินงานวิจัยโรงเรียนนาร่องทวิภาษาระดับชั้นป.4 โดยได้มีการพูดถึงประเด็น 1) การได้รับการอนุมัติโครงการ “การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ)” สู่โรงเรียนทดลองต้นแบบพหุภาษา ปีที่ ๒ ” (สนับสนุนโดยศอ.บต.) 2) การนำทวิภาษาเข้าสู่ระบบปกติของสพฐ. กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการดำเนินงานโครงการทวิภาษา โดยได้มีการทำงานเชิงรุกมาโดยตลอด ซึ่งตลอดระยะเวลา 6 ปีของการดำเนินงานโครงการฯ ได้มีการพบปะพูดคุยกับผู้ที่มิมีบทบาทในระดับนโยบายในส่วนกลาง และ 3) ปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิภาษา และการหาแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากโครงการทวิภาษาได้ดำเนินการมาแล้วเป็นปีที่ 6 และประสบผลสำเร็จชัดเจน มีการขยายจำนวนโรงเรียนมากขึ้น การรับรู้ของคนในพื้นที่มีมากขึ้น ซึ่งทำให้มีประเด็นความไม่เข้าใจเกิดขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นของภาษามลายูปาดานีอักษรไทย

2. การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการทวิภาษา

การประชุมนี้ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2555 ณ โรงแรม ซี เอส บัตตานี อ.เมือง จ.ปัตตานี โดยมีประเด็นหรือหัวข้อการประชุม 3 เรื่องด้วยกัน คือ 1) พัฒนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผลจากการสังเกตการณ์ในพื้นที่ที่ได้ประจำในโรงเรียน 2) การรายงานผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 3) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พัฒนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผลจากการสังเกตการณ์ในโรงเรียน

ผลพัฒนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

ด้านผู้เรียน

- เด็กสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร
- เด็กสามารถจับใจความสำคัญและสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้ (ปลายปิด, ปลายเปิด)

และสามารถตอบคำถามปลายเปิดมากยิ่งขึ้น

- เด็กอ่านหนังสือได้คล่องขึ้น
- เด็กสามารถเขียน คำ ประโยค และแต่งนิทานได้
- เด็กสามารถอ่านสื่อต่างๆ ได้ เช่น หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านนอกเวลา เป็นต้น

ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียน

ปัญหา

- การจัดการบุคลากร
- เวลาเรียนไม่เพียงพอ
- ภาระหน้าที่นอกเหนือจากการสอน

วิธีแก้ไข

- ร่วมกันปรึกษาหารือและหาแนวทางปฏิบัติ
- จัดเวลาเรียนสำหรับชดเชย
- การจัดกิจกรรมและหยุดเรียน ต้องคำนึงถึงเวลาเรียน โดยแบ่งเวลาการจัดการ

งานโรงเรียนและงานสอนให้เหมาะสม

ด้านความเข้าใจและความรู้สึกของผู้ปกครอง

- มีความภาคภูมิใจที่บุตรหลานมีนิสัยรักการอ่าน-เขียน สนใจเรียนมากยิ่งขึ้น โดยสังเกตจากการผ่านป้ายต่างๆ ข้างถนน เด็กจะชอบอ่าน
- ความแตกต่างของบุตรหลานที่เรียนแบบทวิภาษา จะเรียนรู้ได้ดีกว่าที่ไม่ได้เรียนแบบทวิภาษา

2. รายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การลงพื้นที่เพื่อนิเทศ ติดตาม และประเมินผลในครั้งนี้เน้นการแลกเปลี่ยนและพูดคุยกับครูผู้สอน โดยเชิญครูผู้สอนมาพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวิชาที่รับผิดชอบ ซึ่งทุกโรงเรียนต่างมีปัญหาค่อนข้างคล้ายกันคือ เนื้อหาสาระของแต่ละวิชามีอีกมากที่ยังไม่ได้ทำการจัดการเรียนการสอนเมื่อเทียบกับชั่วโมงการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบทำให้ต้องปิดการสอนบ่อย พร้อมทั้งต้องจัดกิจกรรมโรงเรียนอื่นๆ อีกด้วย ทางคณะนิเทศฯ จึงได้ให้คำแนะนำดังนี้ คือ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ว่าหน่วยใดที่สำคัญ ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนโดยมีการวางแผนว่า ภายใน 16 วันก่อนสอบ NT นั้นจะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร เช่น วิชาคณิตศาสตร์เหลือ 4 หน่วยการเรียนรู้ ที่ยังไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอน คือ 1. เงิน 2. รูปเรขาคณิต 3. จุด เส้นตรง รังสี ส่วนของเส้นตรง 4. การบวก ลบ คูณ หารระคน สำหรับหน่วยการบวก ลบ คูณ หารระคน จะต้องใช้ชั่วโมงการจัดการเรียนการสอนที่มากกว่าหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ เนื่องจากข้อสอบโดยปกติจะเน้นหน่วยการเรียนรู้ สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์เหลือ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ยังไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอน คือ 1. ไฟฟ้า 2. น้ำและอากาศ 3. ดาราศาสตร์ สามารถเฉลี่ยชั่วโมงการจัดการเรียนการสอนเท่ากันได้ ส่วนวิชาภาษาไทยเหลือ 4 หน่วยการเรียนรู้ที่ยังไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอน โดยสามารถเฉลี่ยชั่วโมงการสอนให้เท่ากันได้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ทั้งนี้ทางคณะนิเทศฯ ได้มีการนิเทศเรื่องแนวการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ของปีการศึกษา 2555 ที่มีความแตกต่างจากการประเมินปีที่ผ่านมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะประเมิน 3 ด้านด้วยกัน คือ ประเมินความสามารถ ด้าน

ภาษา ด้านคำนวณ และด้านเหตุผล ดังนี้ 1) ด้านภาษา นักเรียนสามารถอธิบายความหมายจากเรื่องที่อ่านในสื่อประเภทต่าง ๆ คัดคะเนเหตุการณ์เขียนสรุปเรื่องราว และข้อคิดจากการอ่าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์และสื่อสารแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสร้างสรรค์ 2) ด้านคำนวณ นักเรียนสามารถใช้ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยเน้นการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหาโดยวิธีการที่หลากหลาย และการให้เหตุผลในเรื่องจำนวนนับไม่เกินหนึ่งแสนและศูนย์ การเปรียบเทียบและคาดคะเน (ความยาว น้ำหนัก ปริมาตร หรือความจุ) เงิน และเวลา การบอกชนิดของรูปเรขาคณิตสองมิติที่เป็นส่วนประกอบของรูปเรขาคณิตสามมิติ แบบรูปและความสัมพันธ์ การอ่านข้อมูลจากแผนภูมิรูปภาพและแผนภูมิแท่ง และนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และ 3) ด้านเหตุผล นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เหตุผลในการเปรียบเทียบ จัดกลุ่ม วางแผน เลือกแนวทางหรือแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผลและสร้างสรรค์ (บนพื้นฐานของข้อมูล หลักการเหตุผล ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม) พร้อมกันนี้คณะนิเทศฯ ยังได้มีการยกตัวอย่างของข้อสอบเพื่อให้ครูผู้สอนได้เห็นแนวข้อสอบที่ออกให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้ครูสามารถเตรียมความพร้อมเด็กนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ คณะนิเทศฯ ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับครูผู้สอนวิชาสามัญศึกษาอย่างละเอียด เนื่องจากเป็นวิชาเพิ่มเติมที่โครงการได้กำหนดไว้ให้มีการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ภาษามลายูกลาง (มาเลเซีย) โดยรายละเอียด ดังนี้

- โรงเรียนบ้านประจัน จ.ปัตตานี (ครูผู้สอนคือ นายชาติดี สาและบิน)

ในขณะนี้ได้สอนถึงแผนการเรียนรู้อยู่ที่ 19 โดยครูสอนเน้นเกี่ยวกับทักษะการ ฟัง – พูด ซึ่งใช้กลวิธีการสอนแบบ TPR และเน้นการใช้ TPR-B (Body) เป็นหลัก และ TPR-O (Object) เป็นบางคาบ จึงทำให้การจัดการสอนของครูไม่เกิดความหลากหลาย แต่ในภาพรวมแล้วการโต้ตอบโดยใช้ภาษามลายูกลางของนักเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ในส่วนการสอน TPR-S (Story) ครูไม่สามารถสอนได้เนื่องจากครูยังไม่มีบทอ่านและไม่ได้เข้าใจในรูปแบบและขั้นตอนของกลวิธีดังกล่าว ส่วนการใช้ภาษาในชั้นเรียน ครูใช้ภาษามลายูกลางเป็นส่วนใหญ่ และมีการอธิบายเป็นภาษามลายูถิ่นบ้าง เมื่อเห็นว่านักเรียนไม่เข้าใจในตัวคำศัพท์บางคำที่ครูเสนอและสื่อสารกับนักเรียน

สำหรับปัญหา/อุปสรรค ได้แก่ 1) ครูไม่สามารถนำกลวิธีการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากครูไม่ได้เข้าร่วมการอบรมกลวิธีการสอนอย่างครบถ้วน อีกทั้งครูยังเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในสิ่งที่สอนไปว่าถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ 2) ครูเกิดความสับสนเกี่ยวกับการใช้แผนการสอนและมีติดขัดบ้างในบางแผนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และ 3) ครูไม่ได้สร้างสื่อการสอนด้วยตนเอง เนื่องจากเกิดความเข้าใจผิดคิดว่าสื่อทุกประเภททางศูนย์ประสานงานจะเป็นผู้ผลิตและส่งให้กับทางโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) จัดทำคู่มือกลวิธีประกอบการเรียนการสอน พร้อมวิธีที่ดีตัวอย่างการสอนเฉพาะรายวิชาสามัญศึกษา เพื่อให้ครูนำไปศึกษาและใช้ประกอบในชั้นเรียน และ 2) ควรมีโอกาสพา

ครูที่สอนมลาญศึกษาไปสังเกตการณ์สอนในโรงเรียนอื่นๆ ด้วย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

- โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จ.ยะลา (ครูผู้สอนคือ นางสาวรุสนาณี มะหะมิง)

ในขณะนี้นักเรียนสามารถฟังและโต้ตอบเป็นภาษามลาญได้เกือบทุกคน เนื่องจากครูใช้ภาษามลาญกลางในการจัดการสอนและใช้กลวิธีการสอนแบบ TPR หมดทุกแผนการสอนแล้ว ในส่วนทักษะการอ่านและเขียนภาษามลาญกลางอักษรยาวี นักเรียนที่อ่านออกเขียนได้เกินครึ่งของจำนวนนักเรียนทั้งหมด มีประมาณ 2 -3 คน เท่านั้นที่ยังไม่สามารถอ่านและเขียนได้ นอกจากนี้ครูสามารถผลิตสื่อสำหรับนักเรียนเพื่อเป็นการฝึกเขียนภาษามลาญอักษรยาวีเป็นผลงานนักเรียนที่บ่งบอกว่านักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้เป็นส่วนใหญ่ และได้มีการบันทึกหลังการสอนไว้ด้วย

สำหรับปัญหา/อุปสรรค ได้แก่ 1) ครูผู้สอนมีภาระการสอน จำนวนคาบมากและต้องสอนหลายชั้นเรียนจนไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนมากนัก ส่งผลให้บางคาบต้องสอนแบบรวบรัด 2) ระยะเวลาในการสอน กับเนื้อหาในแผนไม่พอดี ทำให้ครูใช้แผนไม่หมด และ 3) ครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับการสอนในอนาคตเพราะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะมีการสอนภาษามลาญอักษรยาวีเพิ่มมากขึ้น อาจส่งผลให้ครูสอนไม่ทันและเป็นภาระหนักกับนักเรียนด้วย

- โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 จ.นราธิวาส (ครูผู้สอนคือ นายอำรัน สนิ)

ปัจจุบันครูสอนอยู่ในแผนที่ 27 ครูจัดการเรียนการสอนโดยการจับทสนทนาในห้องเรียน ควบคู่กับการใช้กลวิธีการสอนแบบ TPR และครูใช้ภาษามลาญกลางในการจัดการสอนเป็นส่วนใหญ่และมีเพียงบางคำเท่านั้นที่ครูต้องอธิบายเพิ่มเติมเป็นภาษามลาญถิ่น

ผลที่ได้จากการสอน คือ นักเรียนสามารถโต้ตอบตามบทสนทนาได้ที่ได้สอนในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่คล่องเท่าที่ควร และไม่สามารถเปลี่ยนบทสนทนาได้ และการลำดับเหตุการณ์ยังไม่ดีมากนัก โดยครูให้ข้อคิดเห็นว่า สาเหตุเนื่องจากบทสนทนามีข้อความยาวเกินไป ไม่เหมาะกับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนจับใจความสำคัญในบทสนทนาไม่ได้

สำหรับปัญหา/อุปสรรค ได้แก่ 1) ครูใช้อักษรยาวีในการจัดการเรียนการสอนด้านทักษะการอ่านและเขียน โดยที่อักษรยาวีครูสอนให้นักเรียนรู้จักแค่พยัญชนะเท่านั้น 2) ครูไม่ถนัดที่จะใช้เพลงประกอบการสอน เนื่องจากไม่คุ้นเคยในเนื้อร้อง ทำนองเพลง จึงเสนอขอให้คณะทำงานระบุเนื้อเพลงและทำนองในแผนการสอนไว้ด้วย และ 3) ความสามารถด้านการอ่าน – เขียนด้วยอักษรยาวีของนักเรียนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ มีเพียงบางคนเท่านั้นที่พออ่านได้และเขียนได้ ในขณะที่อักษรยาวีนักเรียนที่เขียนได้มีจำนวนน้อยเช่นกัน

- โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ จ.สตูล (ครูผู้สอนคือ นางสาวซาอิต๊ะ มะลาเฮง และนางสาวสาแลฮ๊ะ จางวาง)

ครูผู้สอนจะใช้ภาษามลาญกลางในการสื่อสารกับนักเรียน การสนทนาโต้ตอบระหว่างครูผู้สอนกับเด็กส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กเก่งที่กล้าจะพูดเป็นภาษามลาญกลาง นอกจากนี้ การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง การอ่าน และการเขียน ล้วนเป็นเด็กนักเรียนกลุ่มเดิมคือ เด็กกลุ่มนักเรียนเก่ง

สำหรับปัญหา/อุปสรรค ได้แก่ การใช้แผนการสอน กล่าวคือ แผนบางแผนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ เนื่องจากไม่เข้าใจกระบวนการและวิธีการสอน จึงจำเป็นต้องมีการข้ามแผนฯ ดังกล่าวไป ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงอยากให้ทางโครงการฯ มีการอบรมกลวิธีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม

3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายถึงรูปแบบการสอนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กนักเรียน โดยมีข้อสรุปดังนี้

ขั้นตอนการสอนแบบประภภาษาในรายวิชาทั่วไป

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาฯ

(วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสังคม - ประวัติศาสตร์)

ขั้นตอนและวิธีการ		ใช้เวลาประมาณ
ขั้นที่ 1	รับรู้ภาพรวมของความคิดรวบยอดใหม่โดยใช้ภาษามลายู (ครูผู้ช่วยสอน)	10 นาที
ภาษา มลายู	• เกริ่นนำเข้าสู่บทเรียนโดยการทบทวนข้อมูลความรู้เดิมที่เด็กน่าจะรู้เพื่อเชื่อมโยงสู่ความรู้ใหม่ที่กำลังจะสอนในวันนี้ • แนะนำข้อมูลสำคัญของเนื้อหาที่จะสอนโดยสรุป ด้วยการอธิบาย สาระ และยกตัวอย่างพร้อมสื่อประกอบเพื่อให้เด็กเข้าใจภาพรวมของสิ่งที่ต้องการจะสอนในวันนี้ • เชื่อมโยงเนื้อหาสู่คำศัพท์วิชาการภาษาไทย เพื่อดำเนินการสอนขั้นต่อไป	
ขั้นที่ 2	เรียนรู้ความคิดรวบยอดใหม่ผ่านการจัดกิจกรรมโดยใช้ภาษาไทย (ครูประจำวิชา)	30 นาที
ภาษาไทย	• แนะนำคำศัพท์วิชาการภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยคำศัพท์นั้น โดยการยกตัวอย่างที่สื่อถึงคำศัพท์วิชาการนั้น และให้นักเรียนระบุว่าสอดคล้องหรือเป็นส่วนหนึ่งของคำศัพท์วิชาการนั้นหรือไม่ (กระบวนการสอนแบบ TPR เพื่อแนะนำคำศัพท์) • อธิบายความคิดรวบยอดใหม่ โดยใช้คำศัพท์ภาษาไทยง่ายๆ พร้อมสื่อประกอบที่หลากหลาย พร้อมทั้งสาธิตกิจกรรมให้นักเรียนดูเป็นเบื้องต้น • ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	

	และเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากยิ่งขึ้น	
ขั้นที่ 3	ซักถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์โดยใช้ภาษาไทย (ครูประจำวิชา)	15 นาที
ภาษาไทย	- ตั้งคำถามตรวจสอบว่าเด็กเข้าใจเนื้อหาต่างๆ ของสิ่งที่สอนหรือไม่ - ตั้งคำถามเพื่อเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมา หรือคำถามเชิงเปรียบเทียบวิเคราะห์ ประเมินค่า(บอกเหตุผลของตนเอง)ได้ (ครูถามภาษาไทย-เด็กตอบภาษาไทย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อหาคำตอบและเรียบเรียงคำพูด หากเด็กมีปัญหาติดขัดในการใช้ภาษาไทยให้เพื่อนช่วยบอกหรือช่วยแปลให้ได้ใจความ)	
ขั้นที่ 4	ทบทวนและประเมินเพื่อตรวจสอบความเข้าใจโดยใช้ภาษามลายู (ครูผู้ช่วยสอน)	5 นาที
ภาษามลายู	ตั้งคำถามโดยใช้ภาษามลายู เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมา โดยอาจให้นักเรียนพูดสรุปเนื้อหาที่เรียนพร้อมยกตัวอย่างด้วยภาษามลายู (หรือภาษาไทยหากนักเรียนต้องการ)	

3.1.2 การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนการสอน และการสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนในระดับชั้นต่าง ๆ

การดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 (ตั้งแต่กันยายน 2553 – ธันวาคม 2556) เป็นช่วงของการจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาไทยเนื่องจากเป็นช่วงของการเชื่อมโยงไปสู่ภาษาไทยอย่างเต็มรูปแบบ เพราะมีการใช้ภาษาไทยในปริมาณที่มากขึ้น ในขณะเดียวกันก็เป็นช่วงของการเริ่มกระบวนการสอนสาระวิชาต่างๆ แบบประภทภาษา (การสอนแบบแซนด์วิช หรือ การสอนแบบ L1 L2 L1) กล่าวคือ เริ่ม ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำเสนอ ความคิดรวบยอด (concept) และแนะนำคำศัพท์วิชาการ โดยใช้ภาษาที่ 1 (ภาษามลายูถิ่น) จากนั้นก็แนะนำความคิดรวบยอด (แบบง่ายๆ) และแนะนำคำศัพท์วิชาการภาษาที่ 2 (ภาษาไทย) สุดท้ายก็เป็นการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจโดยใช้ภาษาที่ 1 (ภาษามลายูถิ่น) ด้วยเหตุนี้ทำให้ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรแผนการเรียนการสอน สื่อประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งกลวิธีการสอนจึงมีความแตกต่างไปจากระดับปฐมวัยที่ผ่านมา

ในช่วงของการดำเนินงานโครงการฯ ระยะที่ 2 นี้ ได้มีการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (เทอม 1) รวมทั้งสิ้น 4 ชั้นปี ซึ่งในแต่ละชั้นปีก็จะแบ่งเป็นสาระวิชาต่างๆ ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย มลายูถิ่น มลายูศึกษา เป็นต้น

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา

สำหรับสื่อประกอบการเรียนการสอนมีการพัฒนาและผลิตตามระดับชั้นของการจัดการเรียนการสอนโดยในแต่ละชั้นเรียนก็มีความแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2		
ลำดับ	ประเภท	จำนวน	ลำดับ	ประเภท	จำนวน
1.	หนังสือเล่มยักษ์	14 เรื่อง	1.	หนังสือเล่มยักษ์ - มลายูถิ่น - ภาษาไทย	1 เรื่อง 1 เรื่อง
2.	หนังสือเล่มเล็ก	10 เรื่อง	2.	หนังสือเล่มเล็ก (มลายูถิ่น)	2 เรื่อง
3.	หนังสือเล่มเล็ก 2 ภาษา	9 เรื่อง	3.	แบบเรียนอ่าน – เขียน ภาษาไทย (Thai Transfer Primer)	
4.	นิทานภาพ	43 เรื่อง	4.	หนังสืออ่านเพิ่มเติม (ภาษาไทย)	18 เรื่อง
5.	ฉากภาพวัฒนธรรม	10 ฉาก	5.	แบบฝึกหัด/ใบงานใบกิจกรรม	6 วิชา
6.	เรื่องเล่าท้องถิ่น (วิชามลายูถิ่น)	21 เรื่อง	6.	บัตรภาพ	433 ภาพ
7.	เรื่องอ่านจากฉากภาพ	5 เรื่อง			
8.	แบบฝึกหัด/ใบงานใบกิจกรรม	6 วิชา			
9.	บัตรภาพ	382 ภาพ			
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3			ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		
ลำดับ	ประเภท	จำนวน	ลำดับ	ประเภท	จำนวน
1.	ใบงานและแบบฝึกหัด	8 กลุ่มสาระวิชา	1.	ใบงานและแบบฝึกหัด	8 กลุ่มสาระวิชา
2.	บัตรภาพประกอบการสอน	8 กลุ่มสาระวิชา	2.	บัตรภาพประกอบการสอน	7 กลุ่มสาระวิชา

หนังสือเล่มยักษ์ (Big book)

หนังสือเล่มเล็ก (Small book)

แบบเรียนอ่าน – เขียนภาษาไทยแบบเชื่อมโยง (Thai Transfer Primer)

หนังสือเล่มเล็กภาษาไทย

หนังสือเล่มยักษ์ภาษาไทย

สำหรับกลวิธีการสอนจะประกอบด้วยกลวิธีพื้นฐานซึ่งจะเหมือนกับระดับชั้นปฐมวัย โดยจะประกอบด้วย 23 กลวิธี แต่จะมีเพิ่มเติมในส่วนของกลวิธีการสอนการสอนแบบประกบ ภาษา (L1 L2 L1) ที่เป็นกลวิธีหลักในการสอนความคิดรวบยอด (concept) ในสาระวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือสังคมศึกษา เป็นต้น โดยมีขั้นตอนการสอนดังนี้

ตัวอย่างการสอนแบบประกบภาษา (L1 L2 L1) วิชาวิทยาศาสตร์

เนื้อหา “ทำไมสัตว์และพืชจึงเกิดการสูญพันธุ์”

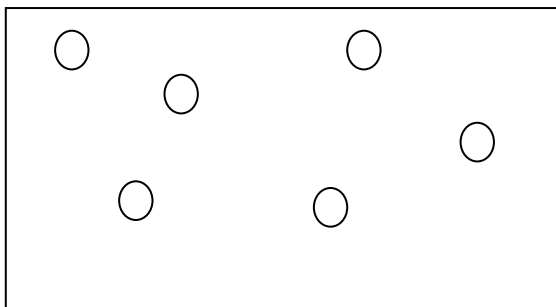
ขั้นที่ 1: จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด (concept) และแนะนำ คำศัพท์วิชาการโดยใช้ภาษาที่มัลยาณูถิน (L1)

1. ครูให้นักเรียนออกไปหาอาหารและน้ำที่อยู่ในพื้นที่ห้อง

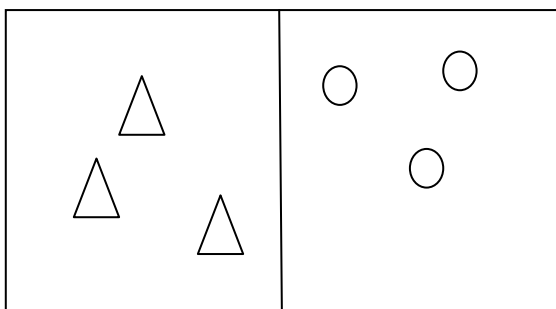
2. ครูถามนักเรียนว่า “ไหนนักเรียนลองบอกครูซิว่า ไปเจออาหารที่ไหนบ้าง ? มีอาหารอะไรบ้าง? มีน้ำอยู่ที่ไหนบ้าง?”
3. ครูถามนักเรียนว่า “นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง ที่มีอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ มีความสุขหรือไม่?”
4. ครูปูกระดาน flip chart 4 แผ่น แล้วสั่งให้นักเรียนทั้งหมดเข้ามาอยู่บนกระดาน
5. ครูสั่งให้นักเรียนสุดหยาใจเข้าลึกๆ แล้วถามนักเรียนว่า “รู้สึกอย่างไรบ้าง?”
6. ครูถามนักเรียนว่า “เมื่อมาอยู่บน กระดานแล้ว ไหนนักเรียนลองบอกครูมาซิว่าไปเจออาหารที่ไหนบ้าง? มีอาหารอะไรบ้าง? พร้อมทั้งมีน้ำอยู่ที่ไหนบ้าง?”
7. ครูถามนักเรียนว่า “ถ้าสมมติว่าบ้านเรามีพื้นที่แค่นี้ มีอาหารและน้ำอยู่แค่นี้เราจะทำอย่างไร? อาหารจะพอหรือไม่ ? เราจะมีน้ำเพียงพอหรือไม่ ? เราจะนอนอย่างไร ? เราจะวิ่งเล่นได้มั้ย?”
8. ครูดึงกระดาน flip chart ออกเรื่อย ๆ ทีละแผ่น พร้อมทั้งตั้งคำถามที่เกี่ยวกับอาหาร น้ำ และอากาศ
9. ครูเอาอาหารและน้ำไปไว้ในนอกบริเวณห้อง สมมติ แล้วสั่งให้นักเรียนชายออกไปหาอาหารและน้ำโดยใช้เวลา 10 วินาที ในขณะเดียวกัน ก็สั่งให้นักเรียนหญิงกอดคอแล้วก้มหน้าเข้าหากัน พร้อมทั้งให้ลองหายใจดู แล้วครูก็ถามนักเรียนว่า “รู้สึกอย่างไรบ้าง ? หายใจคล่องหรือเปล่า?”
10. พอนักเรียนชายกลับเข้ามาอยู่บนกระดาน flip chart ครูก็ถามนักเรียนว่า “ถ้าในอาหารนี้มีพิษจะเกิดอะไรขึ้น ? หรือถ้าหาอาหารไม่ได้เลยอะไรจะเกิดขึ้น ? ในขณะเดียวกันก็ถามนักเรียนหญิงว่า “สมมติว่าถ้าทุกคนในที่นี้ไม่อาบน้ำและก็มีกลิ่นตัว นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร?”
11. ครูพูดว่า “ตอนนี้เรารู้หรือไม่ว่ามีสัตว์และพืชหลายประเภทที่เคยมีอยู่มันหมดไปหรือไม่อยู่บนโลกนี้แล้ว ในภาษามลายูเราเรียกว่า “ลือซุฮ”
 ในอดีตสัตว์หรือพืชสูญพันธุ์เพราะสาเหตุเกิดจากธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่ทำให้สัตว์หรือพืชบางชนิดสูญพันธุ์ไป เพราะไม่สามารถออกไปหาอาหารหรือมีการสู้กันเพื่อแย่งชิงอาหาร แต่จากการกระทำของมนุษย์ เช่น การเข้าไปบุกรุกป่าที่สัตว์เหล่านั้นเคย อาศัย อยู่ หรือการทำลายพื้นที่ทางการเกษตรส่งผลทำให้เกิดการสูญพันธุ์ของสัตว์และพืชไป
12. ครูบอกนักเรียนว่า “ปรากฏการณ์ที่สัตว์หรือพืชหายไปนี้ ในภาษามลายูเรียกว่า “ลือซุฮ”

ขั้นที่ 2: แนะนำความคิดรวบยอด (แบบง่าย ๆ) และคำศัพท์วิชาการภาษาไทย (L2)

13. ครูหยิบรูปสัตว์ขึ้นมา 1 รูป แล้วถามนักเรียนว่า “นักเรียนจำได้หรือเปล่าว่าสัตว์ในรูปนี้เรียกว่าอะไร?”
14. จากนั้น ครูวาดรูป

15. ครูพูดว่า “ในรูปนี้เป็นป่าซึ่งมีเสื่ออยู่ทั้งหมด 6 ตัว มันมีพื้นที่พอสำหรับการใช้ชีวิตและมันก็ไม่แออัด ในขณะเดียวกัน มันสามารถหาอาหารได้อย่างเพียงพอ?”
16. จากนั้นครูก็ขีดเส้นแบ่งตรงกลางพื้นที่ และให้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นบ้าน

17. ครูพูดว่า “ในรูปนี้ ส่วนนี้เป็นรูปอะไร? (บ้าน) ในบ้านแต่ละหลังอยู่ด้วยกันกี่คน? ในรูปนี้ มีพื้นที่สำหรับเสื่อมากน้อยแค่ไหน? มันเพียงพอหรือไม่?”
18. ครูถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่า จะเกิดอะไรขึ้นกับเสื่อ?”
19. ครูให้เวลานักเรียนได้คิด จนกระทั่งนักเรียนสามารถตอบได้ว่า “ล้นๆ”
20. ครูแนะนำคำศัพท์วิชาการภาษาไทยให้กับนักเรียน โดยพูดว่า “ล้นๆ บาซอ ซีแย ปาเง กาทอ สูญพันธุ์”

ขั้นที่ 3: ทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจโดยใช้ภาษามลายูถิ่น (L1)

21. ครูถามนักเรียนว่า “ไหนบอก เหตุผลมาซิว่า ทำไมสัตว์ถึงสูญพันธุ์?”
22. ครูให้เด็กเขียนประโยค โดยให้ มีคำว่าสูญพันธุ์ประกอบในประโยคดังกล่าว ทั้งประโยคที่เป็นภาษามลายูและภาษาไทย

3.1.3 การพัฒนาภาษามลายู (อักษรไทยและอักษรยาวี) ให้เป็นมาตรฐานเพื่อเข้าสู่ การศึกษาในระบบโรงเรียนของรัฐ

กิจกรรมหรือการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาษามลายู (อักษรไทยและอักษรยาวี) ที่ดำเนินการในช่วงระยะที่ 2 ประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก ดังนี้

3.1.3.1 การพัฒนาและจัดทำคู่มือระบบเขียนภาษามลายูปัตตานี ด้วยอักษรไทย ฉบับราชบัณฑิต

การพัฒนาและจัดทำคู่มือระบบเขียนภาษามลายูปัตตานีด้วยอักษรไทย ฉบับราชบัณฑิต เป็นการดำเนินงานต่อยอดหลังจากที่โครงการทวิภาษาฯ ได้มีการพัฒนาและจัดทำระบบ ตัวเขียนภาษามลายูปัตตานีอักษรไทยขึ้นมาเพื่อใช้ในโครงการทวิภาษาฯ ได้แก่ ใช้เป็นเครื่องมือ ในการสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น แบบเรียนหัดอ่านเขียนภาษามลายูถิ่น (Primer) หนังสือเล่มยักษ์ หนังสือเล่มเล็ก เรื่องเล่า นิทานพื้นบ้าน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันยังได้นำไปใช้ ในการจัดบันทึกความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นประเด็นภาษา สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. นอกจากนี้ ระบบตัวเขียนนี้ยังถูก นำไปใช้ในการฝึกอบรมภาษามลายูปัตตานีแก่ผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (มลายูปัตตานี) ได้แก่ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ทั่วไป เป็นต้น

ระบบตัวเขียนนี้ถือว่ามีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายและ ถือว่าเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นระบบตัวเขียนที่ผ่านการพัฒนาและดัดแปลงให้ ตรงกับการออกเสียงมลายูปัตตานีมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์การพิจารณากำหนดตัวเขียนจาก 3 มิติ ดังต่อไปนี้

○ มิติเชิงวิชาการ

- ใกล้เคียงกับเสียงในภาษามากที่สุด
- 1 รูปแทน 1 เสียง
- คงที่สม่ำเสมอเป็นระบบ
- เลือกใช้เฉพาะอักษรกลางและอักษรต่ำ (ไม่ใช่ใช้อักษรสูง)

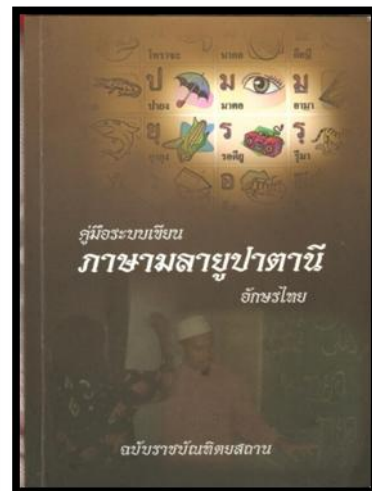
○ มิติเชิงสังคม พิจารณาจากสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

- การยอมรับของเจ้าของภาษาเช่น สามารถนำไปใช้ได้จริงของกลุ่มเป้าหมายทั้งเจ้าของภาษาและผู้สนใจเรียนรู้ภาษามลายูถิ่น
- การออกเสียงของคนไทยทั่วไป เช่นออกเสียง [g] และ [z] ไม่ได้ โดยจะออกเสียงเป็น [k] และ [s] แทนตามลำดับ การใช้ กุ หรือ ซ แทน จึงมีเหตุผล กล่าวคือ การรับฟังและรับรู้ของเจ้าของภาษา เจ้าของภาษาคุ่นชินกับการที่คนไทยออกเสียงไม่ได้ จะสามารถเดาความว่าหมายถึงคำว่าอะไร เช่น คำว่า กี้ [gi] แม้จะออกเสียงเป็น กี่ [ki] เจ้าของภาษาก็พอจะคาดเดาความหมายได้
- **มิติเชิงเทคนิค**
 - สามารถพัฒนาให้ใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์ได้

ด้วยเล็งเห็นถึงประโยชน์จากการมีระบบตัวเขียนภาษามลายูปาตานีอักษรไทย โครงการฯ จึงได้มีการทำงานร่วมกับราชบัณฑิตยสถานเพื่อพัฒนาและจัดทำคู่มือระบบภาษามลายูด้วยอักษรไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานขึ้นมาให้ระบบเขียนดังกล่าวมีความเป็นมาตรฐานและสามารถนำไปใช้ในวงกว้างมากขึ้น โดยเฉพาะการนำไปใช้อ้างอิงในวงวิชาการ ปัจจุบันกระบวนการพัฒนาและจัดทำคู่มือได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง

คณะผู้พัฒนาและจัดทำคู่มือระบบเขียนฯ

คู่มือระบบเขียนฯ

3.1.3.2 การจัดทำพจนานุกรมคำศัพท์วิชาการ (ไทย - มลายูปาตานี - มาเลเซีย - อังกฤษ)

พจนานุกรมคำศัพท์วิชาการ (ไทย - มลายูปาตานี - มาเลเซีย - อังกฤษ) จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนในระดับประถมศึกษา สำหรับครูผู้สอนในโครงการทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นดังกล่าวจะมีการนำเสนอ

หรือแนะนำคำศัพท์วิชาการภาษาไทยให้กับนักเรียน โดยสอดแทรกในสาระวิชาต่างๆ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคม พลและสุขศึกษา เป็นต้น ซึ่งการแนะนำคำศัพท์วิชาการเหล่านั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีพจนานุกรมเพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการสอน ซึ่งกระบวนการในการจัดทำพจนานุกรมฉบับนี้ มีดังต่อไปนี้

กระบวนการที่ 1 คัด เลือก คำศัพท์วิชาการจากแผนการจัดการเรียนรู้ของวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม สุขศึกษาและประวัติศาสตร์ จากนั้นก็นำคำศัพท์วิชาการเหล่านั้นมาเรียบเรียงลำดับตามหลักตัวอักษรพจนานุกรมในโปรแกรม Microsoft Word

กระบวนการที่ 2 นำคำศัพท์วิชาการที่ได้ทำการเรียบเรียงลำดับตามหลักตัวอักษรพจนานุกรมมาทำการแปลเป็นภาษามลายูถิ่น โดยใช้พจนานุกรมภาษามลายูปาตานีและพจนานุกรมภาษามลายู ถิ่น สตูลช่วยในการแปลคำศัพท์วิชาการ ตลอดจนยังมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านภาษามลายูถิ่นมาช่วยในการแปลคำศัพท์วิชาการด้วย

กระบวนการที่ 3 หลังจากที่ได้มีการแปลคำศัพท์วิชาการจากภาษาไทยเป็นภาษามลายูถิ่นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ดำเนินการส่งให้อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษามลายูถิ่นเป็นผู้ตรวจทานและตรวจสอบความถูกต้อง

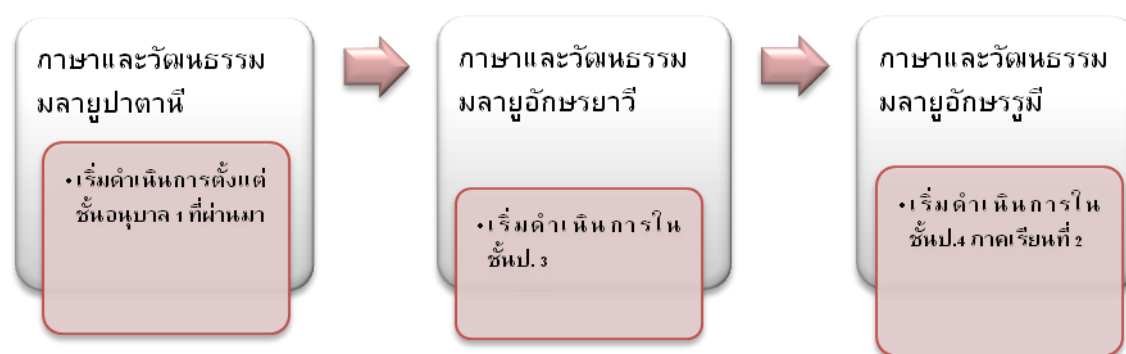
กระบวนการที่ 4 หลังจากที่ได้มีการส่งให้อาจารย์เพื่อตรวจ ทานและตรวจสอบ ความถูกต้องแล้ว ก็นำคำศัพท์เหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามที่ได้ตรวจทานและตรวจสอบ

หน้าปกพจนานุกรมคำศัพท์วิชาการ (ไทย - มลายูปาตานี - มาเลเซีย - อังกฤษ)

3.1.3.3 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาระวิชาภาษาไทย

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาระวิชาภาษาไทยเป็นแนวคิดที่ทางโครงการฯ ได้มีการวางแผนไว้ตั้งแต่แรกในโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทยโดยจะเริ่มกระบวนการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อยไปจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเนื้อหาสำคัญหรือแนวคิดหลักของรูปแบบนี้คือ 1) การสร้างความต่อเนื่องและความเข้มแข็ง (Strong Foundation) ในภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมลายูปาตานี (ซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านมา) และ 2) กระบวนการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมแบบเชื่อมโยง (โดยเชื่อมโยงการเรียนการสอนภาษามลายูถิ่นไปสู่การเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมมลายูกกลาง) โดยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อยไปจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็จะเป็นช่วงเริ่มต้นของการจัดการเรียนการสอนฟัง – พูดภาษามลายูกกลาง และเชื่อมโยงไปสู่การอ่าน - เขียนภาษามลายูอักษรยาวีและภาษามลายูอักษรโรมันต่อไป ในขณะเดียวกัน ก็มีการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นมลายูปาตานีและเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้วัฒนธรรมมลายูของประเทศเพื่อนบ้าน (ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไนและสิงคโปร์ เป็นต้น) ดังรูปภาพต่อไปนี้

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่าน โครงการได้ จัดการประชุมต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร สาระวิชา มลายูศึกษา ดังนี้

การทดสอบทักษะในการอ่าน - เขียนภาษามลายูอักษรยาวี

จากการลงพื้นที่เพื่อทดสอบพื้นฐานการอ่าน -เขียนภาษามลายูอักษรยาวีของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 พบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถอ่านพยัญชนะและสระอาหรับได้ เนื่องจากเรียนรู้มาจากการอ่านอัลกุรอาน แต่เมื่อให้อ่านคำเด็กจะอ่านได้ค่อนข้างช้าและผิดพลาดบ้าง ส่วนอักษรยาวีจะพบว่ามียอยู่ 5 ตัวที่จะอ่านไม่ได้ คือ ตัวอักษร (ج), (ك), (غ), (ب) และ (ف) สำหรับทักษะการเขียนเด็กส่วนใหญ่สามารถเขียนพยัญชนะและสระอาหรับได้

แต่มีส่วนน้อยที่สามารถเขียนเป็นคำได้เนื่องจากยังขาดทักษะการประสมผสมระหว่างพยัญชนะและสระ

การทดสอบนี้เป็นการทดสอบเบื้องต้น โดยให้นักเรียนอ่านและเขียนภาษามลายูอักษรยาวีจากหนังสือแบบเรียนอักษรยาวีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ของชมรม PUSTAKA และของ DBP โดยการคัดเลือกผู้ทดสอบนั้นเป็นแบบสุ่มเลือกและยังไม่มีเครื่องมือทดสอบที่เป็นมาตรฐานเชิงวิชาการ

การศึกษา วิเคราะห์ แบบเรียนอ่าน -เขียนภาษามลายูอักษรยาวี (ชั้นอนุบาล 1 – ประถมศึกษาปีที่ 2)

1. แบบเรียนภาษามลายูอักษรยาวีสำหรับโรงเรียนตาดีกาโดย PUSTAKA ได้แก่
 - แบบเรียนพื้นฐานการอ่านยาวีชั้นป. 1 (Asas Bacaan Pelajaran Melayu Tulisan Jawi Darjah A/Raudah 1)
 - แบบเรียนพื้นฐานการเขียนยาวีชั้นป. 1 (Asas Pelajaran Melayu Tulisan Jawi Darjah A/Raudah 1)
 - แบบเรียนพื้นฐานการอ่านยาวีชั้นป. 2 (Asas Bacaan Pelajaran Melayu Tulisan Jawi Darjah B/Raudah 2)
2. แบบเรียนภาษามลายูอักษรยาวีตามหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎู อื่น โดยสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12
 - แบบเรียนอิสลามศึกษาช่วงชั้นที่ 1 ปีที่ 1-2 ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูอื่นประจำมัสยิด พ.ศ. 2548 กระทรวงศึกษาธิการ
3. แบบเรียน Mudah Jawi จัดพิมพ์โดย Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)
 - แบบเรียน Mudah Jawi โดย Ishak Harun (2007) และฉบับปรับปรุงปี 2008
4. แบบเรียนภาษามลายูชั้นป.1-2 โดยสพฐ. กระทรวงศึกษาธิการ
 - หนังสือเรียนภาษามลายู (ยาวี) ระดับอิสลามศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
 - หนังสือเรียนภาษามลายู (ยาวี) ระดับอิสลามศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 2 หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประเด็นพิจารณา	แบบเรียนอักษรยาวี PUSTAKA	แบบเรียนอักษรยาวี เขต 12	แบบเรียนอักษรยาวี สพฐ.	แบบเรียน Mudah Jawi ของ DBP
1.พยัญชนะและสระ	- ใช้ตัว ฟา (ف) แทนเสียง 2 เสียง คือ ฟา (ف) และ ปา (پ) - ไม่มีอักษรแทนเสียงยืมจากภาษาอังกฤษ คือ ตัว วา (و) - มีตัว ลาม อาลีฟ (لا) ซึ่งไม่ใช่พยัญชนะหรือสระแต่เป็นพยางค์ - คำอธิบายตัวอักษรไม่ชัดเจน เช่น อาลีฟ -เออมะ (امق) ควรเป็น อาลีฟ-อาย้า ایم (เสียง อา ควรมาก่อนเสียง เออ), ฮัมซะฮฺ ๔ ใช้ อาลีฟ ฮัมซะฮฺ วาว ออกเสียงเป็นอุใน อูกร ซึ่งไม่ถูกต้อง เนื่องจากฮัมซะฮฺนั้นจะใช้ในสระเรียง เช่น อา-อีร์	- เหมือนกับ PUSTAKA แต่ใช้รูปแทนอักษรไม่เหมือนกัน - มีการเทียบพยางค์และคำอักษรยาวีกับอักษรรูมี	- เรียงพยัญชนะ จา ไว้หลัง คอ (خ) ในขณะที่แบบเรียนอื่นจะเรียงไว้หลัง ยีม (ج) - มีอักษรแทนเสียง ปา เหมือน DBP - มีตัวพิเศษคือฮัมซะฮฺกับวาว ในขณะที่แบบเรียนอื่นๆ มีเฉพาะฮัมซะฮฺเท่านั้น - ไม่มีตัว วา และยังคงตัว ลาม อาลีฟไว้เหมือนกับหนังสือฝึกอ่านอัลกุรอาน	- มีพยัญชนะสระทั้งหมด 37 ตัว โดยเพิ่ม ตา มัรบูเตาะฮ์ ๖ และตัวเยอ ๔ (ตัว ยอ ที่ไม่มีจุด สำหรับแทนเสียงเออที่อยู่ท้ายคำยืม โดยเฉพาะที่ยืมจากภาษาอังกฤษ เช่น nasionalisme)
2. การเรียงเนื้อหา ของบทเรียน/ความยาก-ง่าย	เน้นการจำมากกว่า ความเข้าใจ ให้อ่านตามครูเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาไม่ได้เป็นไปตามหลักสูตรของ สพฐ.	เนื้อหาเป็นไปตามหลักสูตรของกระทรวง ได้แก่ อุปกรณ์การเรียน รูปทรง สี อวัยวะร่างกาย บ้าน โรงเรียน จำนวนนับ วันต่างๆ เป็นต้น	เน้นศึกษาพยัญชนะ สระ จำนวนนับ คำศัพท์เกี่ยวกับโรงเรียน ครอบครัว อาหาร ประโยคสนทนา บอกเล่า และคำถาม ยังมีส่วนที่ต้องแก้ไข การสะกดคำและรูปภาพ	เน้นการอ่าน -เขียนไปพร้อมๆ กัน เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีการเทียบเสียง พยางค์ และคำกับอักษรรูมี

การประชุมเพื่อคัดเลือกกระบบตัวเขียนภาษามลายูอักษรยาวี (สำหรับสาระวิชามลายูศึกษา)

คณะผู้ดูแลและรับผิดชอบหลักสูตรฯ ได้มีการกำหนดตารางพยัญชนะ-สระภาษามลายูอักษรยาวี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 35 ตัว โดยเป็นพยัญชนะจำนวน 35 ตัว และสระ 3 ตัว (ในจำนวน 35 ตัวนี้มี 3 ตัวที่สามารถทำหน้าที่เป็นทั้งพยัญชนะและสระ คือ อาลีฟ ยา และวาว) ดังตารางต่อไปนี้

5. jim-jagung ยืม-ยาคุง (ข้าวโพด) ج	4. sa (tha) ซา-ซัลยี่ (หิมะ) ث	3. ta – tali ตา-ตาลี (เชือก) ت	2. ba – baju บา-บายู (เสื้อ) ب	1. alif - ayam อาลีฟ-อายำ (ไก่) ا
10. zal (dhal)-zikir ซาล-ซึกีร์ (คนกำลังระลึกถึงอัลลอฮ) ذ	9. dal-durian ดาล-ดูรียัน (ทุเรียน) د	8. kha (kho)- Khemah คา (คอก) -เคมะฮ (เต็นท์) خ	7. ha (ha)-hakim ฮา-ฮากีม (ผู้พิพากษา) ح	6. ca-cawan จา-จาวัน (ถ้วย) ج
15. sad (sod)- sabun ซอด-ซอบูน (สบู่) ص	14. syin- Syiling ซิน-ซีลิง (เหรียญ) ش	13. sin-singa ซิน-ซิงงา (สิงโต) س	12. zai-zirafah ไซ-ซึรอฟะฮ (ยีราฟ)	11. ra (ro)- rumah รา (รอ) -รุมะฮ (บ้าน) ر
20. ghain-ghulam เรน-รูลาม (เด็กทารก) غ	19. ain-askar อีน-อัซการ์ (ทหาร) ع	18. za (zo)- zalim ซอ-ซอลิม (ทารุณกรรม) ظ	17. ta (to)-tarbusy ตอ -ต็อรบุซ (หมวกชนิดหนึ่ง) ط	16. dad (dod)- dab ด็อด-ด็อบ (ตัวเงินตัวทองทะเลทราย) ض
25. kaf-kerbau กาฟ-เกิร์เบา (กระบือ/ควาย) ك	24. qaf-Quran กอฟ-กูรอ่าน (คัมภีร์อัลกุรอ่าน) ق	23. pa-pisang ปา-ปีซัง (กล้วย) ف	22. fa-fail ฟา-ไฟล (แฟ้ม) ف	21. nga-nganga งา-งางา (อ้าปาก) غ
30. wau-wau วาว-เวา (วาว) و	29. nun-nanas นูน-น่านซ์ (สับปะรด) ن	28. mim-mata มีม-มาตา (ตา) م	27. lam-lembu ลาม-เล็มบู (โควัว) ل	26. ga-gjah กา-กาเยาะฮ (ช้าง) گ
35. nya-nyamuk ญา-ญาเมาะ (ยุง) ن	34. ya-yu ยา-ยู (ฉลาม) ي	33. hamzah- arnab ฮัมซะฮ-ฮัรน์บ (กระต่าย) ه	32. ha-harimau ฮา-ฮารีเมา (เสือ) ه	31. va-van วา-วัน (รถตู้) و

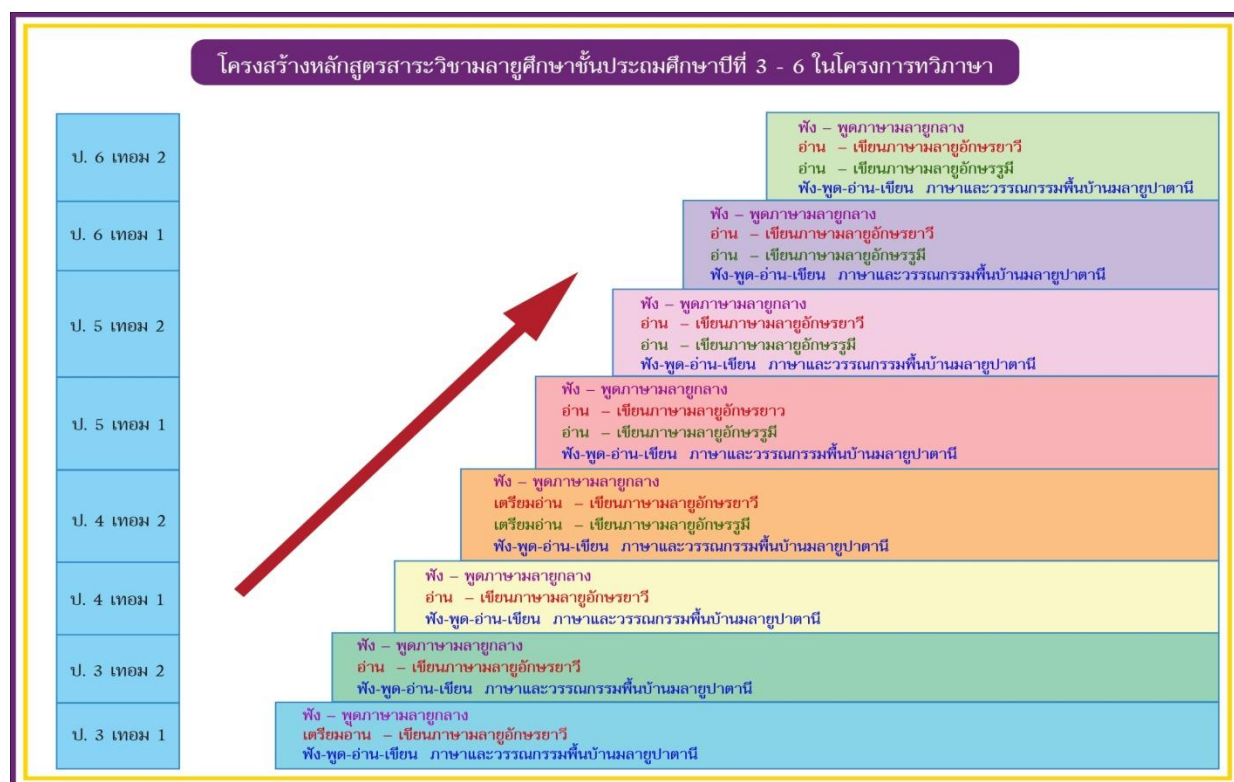
โครงสร้างหลักสูตรสาระวิชามลายูศึกษา

หลักสูตรสาระวิชา มลายูศึกษา คือ วิชาที่ปูพื้นฐานเกี่ยวกับ ทักษะ ความรู้และ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมลายูไม่ว่าจะเป็นภาษาและวัฒนธรรมมลายูท้องถิ่นปาตานีหรือภาษาและวัฒนธรรมมลายูกลาง เป็นสาระวิชาสาระเพิ่มเติมจำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี โดยเน้นความต้องการของ

ชุมชน คือ ภาษามลายูถิ่นและภาษามลายูอักษรยาวี โดยเป็นความร่วมมือระหว่างโครงการทวิภาษากับสถานศึกษา (รวมทั้งครูผู้สอนคือ ครูอิสลามศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6)

หลักสูตรมลายูศึกษาจะเริ่ม ดำเนินการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงครึ่ง (วันละ 30 นาที) ซึ่งประกอบด้วย ภาษามลายูถิ่น 60 ชั่วโมง และภาษามลายูกลาง 60 ชั่วโมง โดยภาษามลายูถิ่นจะให้การฟัง – พูด – อ่าน - เขียนด้วยอักษรไทย ในขณะที่ ภาษามลายูกลางจะให้การฟัง – พูด – อ่าน – เขียนด้วยอักษรยาวี

รูปแบบการเข้ามาของภาษามลายูอักษรยาวีน่าจะมีรูปแบบการเข้ามาเหมือนภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ (เริ่มจาก TPR ตามด้วย Primer) แต่อาจจะไม่นับจากหนึ่งเหมือนภาษาไทย เนื่องจากเด็กมีพื้นฐานแล้วจากการเรียนในโรงเรียนตาดีกา โดยมีโครงสร้างของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

สาระวิชามลายูศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

คณะผู้ดูแลและรับผิดชอบสาระวิชามลายูศึกษาได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้สาระวิชาภาษามลายูศึกษาเพื่อฝึกทักษะการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ตามกลวิธีและสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ดังนี้

การพัฒนาทักษะ	กลวิธี / สื่อการเรียนการสอน	จำนวนแผนการสอน	หมายเหตุ
1. ฟัง-พูด มลายูกลาง	ชุดคำศัพท์ TPR	20 หน่วย สำหรับภาคเรียนที่ 1	สัปดาห์ละ 1 ชม. ภาคเรียนละ 20 ชั่วโมง
2. อ่าน-เขียน มลายูอักษรยาวี	แบบเรียนอ่าน-เขียน (Primer)	20 หน่วย สำหรับภาคเรียนที่ 2	สัปดาห์ละ 1 ชม. ภาคเรียนละ 20 ชั่วโมง

ในขณะเดียวกันก็ได้มีการ เสนอให้มีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนภาษามลายูอักษรยาวีเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย

- ตารางพยัญชนะ-สระภาษามลายูอักษรยาวี
- ชุดคำศัพท์ TPR ภาษามลายูกลาง (โดยใช้ชุดคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นแนวทาง)
- แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูอักษรยาวี (Primer) เริ่มต้นด้วยเนื้อหา ง่ายๆ ก่อน จากนั้นก็นำไปสู่เนื้อหาที่ยากและซับซ้อนขึ้น ในขณะเดียวกันก็เริ่มต้นด้วยการ เน้นความเข้าใจในการสะกดคำและการผสมคำก่อน

แผน / สื่อการเรียนการสอน	ผู้รับผิดชอบ
1. แผนการเรียนการสอนภาคเรียนที่ 1-2	นายอับดุลเลาะ ขรีดาโอ๊ะ, นายซูปียัน บินดีอ๊ะเร๊ะ, นางสาวอัสนะ บินสุหลง และนางสาวนูรีดา มะสารี
2. ตารางพยัญชนะ-สระภาษามลายูอักษรยาวี	นายนรินทร์ ดอเลาะ
3. ชุดคำศัพท์ TPR สำหรับ 20 แผน ในภาคเรียนที่ 1	นายอับดุลเลาะ ขรีดาโอ๊ะ, นายซูปียัน บินดีอ๊ะเร๊ะ, นางสาวต่วนซอฟิยะห์ อัลยุฟรี และ นางสาวเจ๊ะไชนับ บากา
4. แบบเรียนอ่าน-เขียน (Primer) สำหรับ 20 แผน ในภาคเรียนที่ 2	นายอับดุลเลาะ ขรีดาโอ๊ะ, นายซูปียัน บินดีอ๊ะเร๊ะ, นางสาวต่วนซอฟิยะห์ อัลยุฟรี และ นางสาวเจ๊ะไชนับ บากา

การประชุมฝึกอบรมกลวิธีการสอนแบบ TPR สำหรับครูผู้สอนสาระวิชาภาษาไทย

เนื่องด้วยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โครงการฯ จะเริ่มให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยจะเริ่มด้วยการสอนฟัง - พูดภาษามลยาฬกลางด้วยกลวิธีการสอนแบบทีฟิอาร์ (TPR: Total Physical Response) ฉะนั้นจึงจัดให้มีการประชุมฝึกอบรมครั้งนี้ขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำกลวิธีการสอนแบบทีฟิอาร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

การประชุมมีขึ้นระหว่างวันที่ 23 - 25 เมษายน 2555 ณ ห้องประชุมฟากูอิ โรงแรมซี เอส ปัตตานี อ.เมือง จ.ปัตตานี โดยประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 ส่วน คือ 1) การบรรยายหรือให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับทีฟิอาร์ (TPR) โดยนายยูเนียนสาสมิต้า สาเมะ (ทีมวิจัยโครงการฯ) ได้พูดถึงความหมาย , หลักการ, ประเภท รวมถึงวิธีการสอนแบบทีฟิอาร์แก่ครูผู้สอนมลายูศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็ได้ทบทวน และฝึกการออกเสียงคำศัพท์ทีฟิอาร์ภาษามลยาฬกลาง โดยเน้นให้ครูผู้สอนออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจน และ 2) การฝึกอบรมเทคนิคกลวิธีการสอนแบบทีฟิอาร์ (TPR) โดยวิทยากร (นายยูเนียนสาสมิต้า สาเมะ) ได้สาธิตกลวิธีการสอนทีฟิอาร์ร่างกาย (TPR-Body) ให้ครูผู้สอนดูเป็นตัวอย่าง 1 รอบ จากนั้นก็ให้ครูผู้สอนทั้งสี่โรงเรียนคัดเลือกชุดคำศัพท์จากแผ่นฯ จำนวนคนละ 5 ชุดคำศัพท์ (จะต้องมีทั้ง TPR-Body, TPR-Object และ TPR-Picture) เพื่อใช้สำหรับการฝึกอบรม หลังจากนั้นจึงได้เริ่มกระบวนการฝึกอบรม โดยเริ่มจากครูจังหวัดปัตตานี ตามด้วยยะลา นราธิวาสและสตูล ตามลำดับ โดยเวียนครั้งละ 1 ชุดคำศัพท์ จนครบคนละ 5 ชุดคำศัพท์

ผลของการฝึกอบรมครั้งนี้ถือว่าเป็นที่น่าพอใจเพราะครูผู้สอนมลายูศึกษาสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการแม้ว่าจะยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอนก็ตาม โดยครูผู้สอนต่างก็เห็นว่าการสอนแบบทวิภาษามีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับเด็กและคาดว่าเด็กที่ผ่านกระบวนการสอนแบบนี้ น่าจะมีพัฒนาการที่ดีและเรียนรู้คำศัพท์ด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง

การประชุมจัดทำเครื่องมือทดสอบพัฒนาการฟัง-พูดภาษามลยาฬกลาง สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การประชุมสร้างเครื่องมือทดสอบครั้งนี้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 11 - 13 พฤษภาคม 2555 ณ ศูนย์ประสานงานวิจัยฯ จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือทดสอบพัฒนาการฟัง -พูดภาษามลยาฬกลางของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโครงการทวิภาษาฯ โดยเครื่องมือดังกล่าว ได้มีการออกแบบโดยทีมวิจัยที่มีความรู้ด้านภาษามลยาฬ กลาง ในขณะเดียวกันได้ ผ่านการตรวจสอบจากนักภาษาศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านภาษามลยาฬปาตานีและภาษามลยาฬกลาง (อาจารย์แวมายี ปารามัล หัวหน้าแผนกวิชาภาษามลยาฬ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี) ซึ่งแบบทดสอบ

นี้จะถูกบรรจุลงในแผนการจัดการเรียนรู้ในวิชามลัญยศึกษาเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ของครูผู้สอน
ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....			
วิชา มลัญยศึกษา	ชั้นประถมศึกษาปีที่		3
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	ชื่อหน่วย การทดสอบฟัง-พูดภาษามลัญยกลาง	เวลาเรียน 4 ชั่วโมง	
เรื่อง ทดสอบที่พีอาร์ (TPR) และสนทนา		เวลาเรียน 1 ชั่วโมง	
ชั่วโมงที่ 1 วัน.....ที่..... เดือน.....พ.ศ.....		ปีการศึกษา.....	

แบบทดสอบฟัง - พูดภาษามลัญยกลาง

TPR B, O, และ P

1. Pegang pencil jalan kekedepan cepat-cepat 3 langkah lukis bentuk 3 persegi kemudian letak pencil di atas meja.
2. Pejam mata jalan pelahan-pelahan 2 langkah celikkan mata pegang pencil lukis 4 persegi letak pencil.
3. Pegang siling nganga mulut lompat kedepan tutup mulut letak siling ke atas meja tunggang motosikal ke masjid.

บทสนทนาที่ 1

هاري راي عيدالفطر

احمد : السلام عليكم حسن، سلامت هاري راي عيدالفطر .

حسن: وعليكم السلام احمد، سلامت هاري راي جوڳ، معاف ظاهير دان باطين

احمد : کامو هندق کمانا ؟

حسن: ساي هندق ک رومه نينيق. کامو قولا دري مان ؟

احمد : ساي دري منزيار هي تانه فرقبورن

حسن : کالاو اد ماس، سيلاله ک رومه ساي

احمد : ان شاء الله. ساي مينتا دير ي دولو.

حسن : يا، سلامت جالن

احمد : سلامت جالن

Hari raya Aidilfitri

Ahmad : Assalamualaikum Hassan. Selamat Hari Raya Aidilfitri.
Hassan : Waalaikumussalam Ahmad. Selamat Hari Raya juga. Maaf zahir dan batin.
Ahmad : Kamu hendak ke mana?
Hassan : Saya hendak ke rumah nenek. Kamu pula dari mana?
Ahmad : Saya dari menziarahi tanah perkuburan.
Hassan : Kalau ada masa, silalah ke rumah saya.
Ahmad : Insya-Allah. Saya minta diri dulu.
Hassan ; Ya, selamat jalan.
Ahmad : Selamat tinggal.

บทสนทนาที่ 2

چوتي سکوله

فاطمه : نورني، کامو بوات اف قد ماس چوتي سکوله
يغ لفس ؟

نورني : ساي فرکي برجالن-جالن د مليسيا. کامو قولا ؟

فاطمه : ساي ممبنتو امق بکرجا.

نورني : کرجا اف يغ کامو بنتو ؟

فاطمه : ساي ممبنتو امق منجوال ماکنن د قاسر

نورني : کامو ساورغ يغ راجين، فاطمه.

فاطمه : امق ساغت برجاس کفد ساي، جادي ساي مستي ممبنتو
دي.

نورني : ساي برجني، ساي جوڳ اكن ممبنتو امق ساي بکرجا
ڦد ماس چوتي سکوله ننٽي.

Cuti Sekolah

Fatimah : Nurni, kamu buat apa pada cuti sekolah yang lepas?
Nurni : Saya pergi melancong di Malaysia, kamu pula?
Fatimah : Saya membantu emak bekerja.
Nurni : Kerja apa yang kamu bantu?
Fatimah : Saya membantu emak menjual makanan di pasar.
Nurni : Kamu seorang yang rajin, Fatimah.
Fatimah : Emak sangat berjasa kepada saya. Jadi, saya mesti membantu dia.
Nurni : Saya berjanji, saya juga akan membantu emak saya bekerja pada masa cuti sekolah nanti.

บทสนทนาที่ 3

چيتا – چيتا ساي

حفيظ : اڦاڪه چيتا-چيتا ڪامو هارون ؟

هارون : چيتا-چيتا ساي اياهه منجادي سآورڱ ڳورو.

حفيظ : مڱاڻ ڪامو برچيتا-چيتا منجادي ڳورو ؟

هارون : ڪران ڳورو داڦٽ مڱاجر مانسي منجادي اورڱ يڱ باءيق.

اڦاڪه چيتا-چيتا ڪامو حفيظ ؟

حفيظ : چيتا-چيتا ساي اياهه منجادي سآورڱ تنٽرا.

هارون : مڱاڻ ڪامو برچيتا-چيتا منجادي تنٽرا ؟

حفيظ : کران تنترا داقت ممفرتاهنکن تانه ایر کیت.

Cita-cita saya

Hafiz : Apakah cita-cita kamu, Harun?

Harun : Cita-cita saya ialah menjadi seorang guru.

Hafiz : Mengapa kamu bercita-cita menjadi guru?

Harun: Kerana guru dapat mengajar manusia menjadi orang yang baik. Apakah cita-cita kamu, Hafiz?

Hafiz: Cita-cita saya ialah menjadi seorang tentera.

Harun: Mengapa kamu bercita-cita menjadi tentera?

Hafiz: Kerana tentera dapat mempertahankan tanah air kita.

การทดสอบทักษะฟัง – พูดภาษามลายูกลางของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กิจกรรมนี้จัดขึ้น ระหว่างวันที่ 11 – 14 มิถุนายน 2555 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลพัฒนาการด้านการฟัง - พูดภาษามลายูกลางของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใน 4 โรงเรียนนำร่อง คือ โรงเรียนบ้านประจัน จังหวัดปัตตานี (วันที่ 11 มิถุนายน 2555), โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จังหวัดยะลา (วันที่ 12 มิถุนายน 2555), โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 จังหวัดนราธิวาส (วันที่ 13 มิถุนายน 2555) และ โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ จังหวัดสตูล (วันที่ 14 มิถุนายน 2555) ซึ่งผลการทดสอบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โรงเรียนบ้านประจัน จังหวัดปัตตานี				
ผลการทดสอบทักษะฟัง-พูดภาษามลายูกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ปีการศึกษา 2555)				
เลขที่	ชื่อ - สกุล	TPR B,O และ P (9 คะแนน)	บทสนทนา (21 คะแนน)	คะแนนรวม (30 คะแนน)
1	เด็กชายอารีฟิน กาเจ	8	17	25
2	เด็กชายอดิमान หะยีลาปะ	9	17	26
3	เด็กชายฮาซัน สนิ	7	16	23
4	เด็กชายอุสมาน เจะเงาะ	7	16	23
5	เด็กชายอับดุลมอเล็ด สาเล็ง	7	15	22
6	เด็กชายซุลกิฟลี อาแวกือจิ	8	18	26
7	เด็กชายบูคอรี กาชะ	9	19	28
8	เด็กชายอลฮัม นาสะ	9	20	29
9	เด็กชายอัมฟาน หะยีลาเต๊ะ	7	16	23
10	เด็กชายอิสมาแอ กาแบ	8	17	25
11	เด็กชายอารีฟิน กอแล	9	20	29
12	เด็กชายบุรฮัน จะปะเกีย	9	20	29
13	เด็กหญิงซูฟียะห์ กาโฮง	9	19	28
14	เด็กหญิงซูเฟียณี กาแบ	9	20	29
15	เด็กหญิงยามีละห์ แวหะยี	9	19	28
16	เด็กหญิงซูไบดะ ยามูสะนอ	8	18	26
17	เด็กหญิงแวซลวานี แวมามู	9	19	28
18	เด็กหญิงแวฟาตีมะห์ แวหะยี	8	18	26
19	เด็กหญิงซารีฟอ ยาโงะ	9	19	28
20	เด็กหญิงนิรุชิดา จะปะเกีย	9	20	29
21	เด็กหญิงซารีนา จะปะเกีย	8	17	25
22	เด็กชายฮานาฟี แมร่อ	7	15	22
23	เด็กหญิงอัลฮากิม แวหะยี	9	18	27
24	เด็กหญิงนุรมี ยะโกะ	8	17	25
25	เด็กหญิงนิโสรัตน์ ปาแน	9	18	27
26	เด็กหญิงจุฑารัตน์ แพร์	7	15	22
27	เด็กชายอนาวา กูโน	7	15	22
28	เด็กชายสะแปอิง สาละ	7	15	22

โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จังหวัดยะลา				
ผลการทดสอบทักษะฟัง-พูดภาษามลายูกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ปีการศึกษา 2555)				
เลขที่	ชื่อ - สกุล	TPR B,O และ P (9 คะแนน)	บทสนทนา (21 คะแนน)	คะแนนรวม (30 คะแนน)
1	ด.ช.ลูกมาน มะเต็ง	9	15	24
2	ด.ช.กุบาฮา อามิงแมง	7	9	16
3	ด.ช.โซฟีดี อืออะแต	7	18	25
4	ด.ช.อับดุลเลาะ กือจิ	7	11	18
5	ด.ช.มุฮัมหมัดอูสมาน พุดารอ	9	18	27
6	ด.ช.สุเฟียน สุหลง	8	12	20
7	ด.ช.ซาการียา มะสง	8	12	20
8	ด.ญ.แอนวารี เซะบากอ	9	20	29
9	ด.ญ.นุรียะห์ กาหลง	8	20	28
10	ด.ญ.อาฟีซา มะละแซ	9	20	29
11	ด.ญ.โซฟียะ มะละแซ	9	20	29
12	ด.ญ.สีตีพาตีเมาะ มะละวา	8	18	26
13	ด.ญ.นุรมี สะหะโด	8	15	23
14	ด.ญ.อัสวานี มะกะ	9	17	26
15	ด.ญ.นุรพาตี กะจิ	9	17	26
16	ด.ญ.ฮัสบียา สะมุติง	9	16	25
17	ด.ช.เซดี มะสีละ	-	-	-
18	ด.ช.สุไลมาน โตตะเซะ	7	8	15
19	ด.ญ.ตัมมี มะละวา	9	19	28
20	ด.ญ.ดีนี สาอู	9	20	29
21	ด.ญ.ซูซาน มะสง	8	18	26

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 จังหวัดนราธิวาส				
ผลการทดสอบทักษะฟัง-พูดภาษามลายูกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ปีการศึกษา 2555)				
เลขที่	ชื่อ - สกุล	TPR B,O และ P (15 คะแนน)	บทสนทนา (10 คะแนน)	คะแนนรวม (25 คะแนน)
1	ด.ญ.นุรุชาดา หะมะ			
2	ด.ญ.สุรียาณี สะตาปอ	10	7	17
3	ด.ญ.นุรีชา บินมามะ	12	7	19
4	ด.ญ.นุรอชวาณี ดอเลาะ	15	8	23
5	ด.ญ.ฟารีชา วาเตะ	12	7	19
6	ด.ญ.นุรอัยฟาซามีมี สือแม	15	7	22
7	ด.ญ.ซูฟิยะห์ สาและ	15	8	23
8	ด.ญ.มารีกะห์ เจ๊ะเลาะ	10	7	17
9	ด.ญ.โมนีก้า เซ็ง	15	8	23
10	ด.ญ.ตัสมี่มี อาสาเจ๊ะ	15	8	23
11	ด.ช.ซูไลฟาน แวสะแลแม	12	7	19
12	ด.ช.มะอารีฟ อาบูซอ	12	7	19
13	ด.ช.ฟารุคดิน ภูทับทิม	12	7	19
14	ด.ช.มุฮัมมัดซอ นาฟี ดาเฮยะ	10	7	17
15	ด.ช.อัฟนัน มามะ	15	8	23
16	ด.ช.อาซวัน บินอาแว	11	7	18
17	ด.ช.มุฮัมมัดอาฟีฟี สือนิ	10	7	17
18	ด.ช.ไฟซอล มูดอ	10	7	17
19	ด.ช.อัครอฟ แวดาโอะ	11	7	18
20	ด.ช.เทพบุรี สายสุรินทร์	9	6	15
21	ด.ช.อัสรัน ยา	12	7	19
22	ด.ช.อุสมัน มามะ	10	7	17

โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ จังหวัดสตูล				
คะแนนทดสอบฟัง-พูดภาษามลายูกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555				
เลขที่	ชื่อ - สกุล	TPR B,O และ P (9 คะแนน)	บทสนทนา (21 คะแนน)	คะแนนรวม (30 คะแนน)
1	ด.ช.สิทธิชัย อยู่ดี	5	10	15
2	ด.ช.อาดัม หมั่นส๊ะ	9	18	27
3	ด.ช.ชานนท์ กรมเมือง	9	18	27
4	ด.ช.นัสรี ยีอา	7	16	23
5	ด.ช.ภาสกร ฤทธิ์เสนี	6	10	16
6	ด.ช.สุเมธ ตาหมาด	9	16	25
7	ด.ช.มุฮัมหมัด จางวาง	5	6	11
8	ด.ช.วิกรม หลงสาม๊ะ	5	6	11
9	ด.ช.อภิรักษ์ ปาดูลัง	6	6	12
10	ด.ช.ฮุฟิร มาหมุด	6	8	14
11	ด.ช.อภิเชษฐ์ เหมบันตัน	5	6	11
12	ด.ช.อณูวัฒน์ ขวัญดี	7	16	23
13	ด.ช.อาหมีน ปูห์ดี	7	8	15
14	ด.ช.สมศักดิ์ หลังกอลอ	9	18	27
15	ด.ญ.ลาดีพะฮ์ นาวา	9	16	25
16	ด.ญ.ศศิธิดา ยาเล	9	16	25
17	ด.ญ.ซูรายา อยู่ดี	7	10	17
18	ด.ญ.สุวรรณี กะสังโรย	7	10	17
19	ด.ญ.มาเรียม เสรีรักษ์	8	12	20
20	ด.ญ.ธิดาวดี ยาปาก	9	14	23
21	ด.ญ.โซเฟีย นาวา	9	16	25
22	ด.ญ.รัตนา อยู่ดี	6	12	18
23	ด.ญ.สุภาวณี หลงสาม๊ะ	9	20	28
24	ด.ญ.วราภรณ์ ดอล๊ะ	6	12	18
25	ด.ญ.วรรณรินทร์ เหมบันตัน	9	20	29
26	ด.ญ.วนิสา หลงจี	6	16	22
27	ด.ญ.ชลิตา กรมเมือง	8	16	24
28	ด.ญ.อาติมา อยู่ดี	8	16	24
29	ด.ญ.นาตยา ปูห์ดี	7	14	21
30	ด.ญ.วรรณพรณ ยศสมบุญ	6	12	18
31	ด.ญ.โนเรีย หะหมัด	6	12	18
32	ด.ช.อับดุลฟาซัล ประดิษฐ์	5	12	17
33	ด.ช. สุรชาติ ดอล๊ะ	5	12	17

สาระวิชา มลาญศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรสาระวิชา มลาญศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดรหัสวิชา
2. กำหนดผลการเรียนรู้
3. กำหนดสาระการเรียนรู้
4. กำหนดคำอธิบายรายวิชา
5. กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้
6. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดรหัสวิชา

คณะผู้จัดทำหลักสูตร ได้ร่วมกันกำหนดรหัสวิชา มลาญศึกษา และได้มีมติให้กำหนดให้เป็นรหัสวิชา ย 14201 มลาญศึกษา 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 40 ชม. / ปี

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้

คณะผู้จัดทำหลักสูตร ได้ร่วมกันวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ และได้ผลการเรียนรู้จำนวน 9 ผลการเรียนรู้ ได้แก่

1. พูดโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล
2. พูดในสถานการณ์ต่างๆ
3. อ่าน-เขียนวลี และประโยคสั้นๆ (อักษรยาวี)
4. อ่าน-เขียน ประสมคำง่ายๆ ภาษามลาญอักษรโรมัน
5. พูดแสดงความต้องการของตนเอง และขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ
6. ตอบคำถามจากการฟังเกี่ยวกับเทศกาล / วันสำคัญ และนิทาน
7. พูดแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว
8. เขียนบันทึกและรายงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
9. อ่าน – เขียนวรรณกรรมมลาญถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้จะต้องกำหนดให้อยู่ในขอบเขตของผลการเรียนรู้ โดยสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ได้ ดังนี้

ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. พูดโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล	- แนะนำตนเอง และแนะนำผู้อื่น - การใช้สรรพนาม (บุรุษสรรพนามที่ 1 – 3 เอกพจน์ พหูพจน์) - การพูดโทรศัพท์ (การรับโทรศัพท์ / โทรศัพท์ถึงครู, เพื่อน) - มารยาทในการพูด (การเชิญชวน / การกล่าวต้อนรับแขก)
2. พูดในสถานการณ์ต่างๆ	- สถานการณ์ ซื้อ – ขาย (อาหาร, เครื่องดื่ม/ ร้านสหกรณ์) - ห้างสรรพสินค้า - สถานที่สำคัญในชุมชน (บอกเส้นทาง) - สวนสัตว์ / สวนดอกไม้ - วันสำคัญต่างๆ
3. อ่าน-เขียนวลี และประโยคสั้นๆ (อักษรยาวี)	- นามวลี - กริยาวลี - วิเศษณ์วลี - บุพบทวลี - ประโยคเกี่ยวกับของใช้ส่วนตัว / เครื่องแต่งกาย / ห้องเรียน/ โรงเรียน / เพื่อน
4. อ่าน-เขียน ประสมคำง่ายๆ ภาษามลายูอักษรโรมัน	- รู้พยัญชนะ และสระ (Mengenai Huruf) - ประสมคำ อ่านคำ และเขียนคำ
5. พูดแสดงความต้องการของตนเอง และขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ	- การใช้คำ mahu, ingin, hendak - การใช้ประโยคบอกเล่า

	- การใช้ประโยคคำถาม - การใช้ประโยคปฏิเสธ - การใช้คำอุทาน แสดงความรู้สึก (เจ็บปวด / ดีใจ / เสียใจ)
6. ตอบคำถามจากการฟังเกี่ยวกับเทศกาล / วันสำคัญ และนิทาน	- ฮารีรายอ วันเมาลิด วันอาซูรอ - นิทาน
7. พุดแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว	- พุดแสดงความคิดเห็น / ความเสียใจ / ขอบคุณ
8. เขียนบันทึกและรายงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	- วันสำคัญ - อาหารพื้นบ้าน
9. อ่าน – เขียนวรรณกรรมมลายูถิ่น	- นิทาน คำกลอน - ปันตน

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดคำอธิบายรายวิชา

คณะผู้จัดทำหลักสูตรได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นและร่วมกันกำหนดคำอธิบายรายวิชา ดังนี้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ย 14201 มลายูศึกษา 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เวลา 40 ชม. / ปี

ศึกษาการฟัง พุด อ่าน เขียน ภาษามลายูอักษรยาวี และรู้มี เกี่ยวกับการใช้สรรพนาม การออกเสียง พยัญชนะ สระ การประสมคำ การใช้วลี และประโยคสั้นๆ เรียนรู้เกี่ยวกับมารยาทในการปฏิสัมพันธ์ในสังคม และเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น

โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจมีทักษะในการพุด ได้ตอบ เพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ อ่านและเขียนภาษามลายูอักษรยาวีและอักษรรูมี เห็นคุณค่าและสามารถนำความรู้เพื่อเตรียมสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

การกำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้จะ เริ่มจากการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ทั้งหมดจำนวน 7 หน่วยฯ คือ 1.ปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2.ทันต่อสถานการณ์ 3.เรียนรู้ยาวี 4.รู้มีสู่อาเซียน 5.ประโยคน่ารู้ 6.คำถามพาเพลิน และ 7.วัฒนธรรมท้องถิ่น หลังจากนั้นจึงได้จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชามลายูศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางต่อไปนี้

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้มัลยาธิศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (เวลาเรียน 40 ชั่วโมง ะ 60 นาที)

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	ผลการเรียนรู้	ค่าน้ำหนัก
1	ปฏิสัมพันธ์ที่ดี 1.1 การใช้สรรพนาม 1.2 แนะนำตนเอง และผู้อื่น 1.3 มารยาทในการพูด	6	1, 2, 5, 6, 7	10
2	ทันต่อสถานการณ์ 2.1 การพูดในสถานการณ์ต่างๆ	6	1, 2, 5, 6, 7	10
3	เรียนรู้ยวี 3.1 นามวลี 3.2 กริยวลี 3.3 วิเศษณ์วลี 3.4 บุพบทวลี 3.5 ประโยคต่างๆ	8	3, 5	10
4	รู้มีสู่อาเขียน 4.1 พยัญชนะ และสระ (Mengenai Huruf) 4.2 ประสมคำ อ่านคำ และเขียนคำ	10	3, 4	20
5	ประโยคหน้ารู้ 5.1 การใช้ประโยคพื้นฐานทั้ง 4	4	1, 2, 5, 6, 7	10
6	คำถามพาเพลิน 6.1 คำถามเกี่ยวกับเทศกาล 6.2 คำถามเกี่ยวกับวันสำคัญ 6.3 คำถามเกี่ยวกับนิทาน	2	1, 6	5
7	วัฒนธรรมท้องถิ่น 7.1 วันสำคัญ 7.2 อาหารพื้นบ้าน 7.4 นิทานพื้นบ้าน 7.5 ปันตน	2	8	5
	ทดสอบปลายภาคเรียน	2		
สรุปคะแนนระหว่างเรียน เทอม 1 + 2		70		
คะแนนทดสอบปลายภาค เทอม 1 + 2 รวม		30		
คะแนนทั้งปี		100		

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดกิจกรรมเริ่มด้วยการทบทวนขั้นตอนในการจัดทำแผนฯ ซึ่งมีขั้นตอนทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดรหัสวิชา 2) กำหนดผลการเรียนรู้ 3) กำหนดสาระการเรียนรู้ 4) กำหนดคำอธิบายรายวิชา 5) กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ และ 6) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ปัจจุบันได้ดำเนินการถึงขั้นที่ 5 แล้ว เหลือขั้นสุดท้ายคือ ขั้นที่ 6 ที่เป็นการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสามัญศึกษาได้กำหนดให้มีจำนวน 40 แผน โดยในภาคเรียนที่ 1 จำนวน 20 แผน และภาคเรียนที่ 2 จำนวน 20 แผน

หลังจากนั้นก็ได้มีการ แบ่งกลุ่มและหน่วยการเรียนรู้ โดยได้นำข้อมูลในส่วนขั้นตอนที่ 5 มาประกอบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ สำหรับการแบ่งกลุ่มมีรายละเอียดดังนี้

หน่วยที่	จำนวนชั่วโมง	ผู้รับผิดชอบ
1, 2, 5	16	1. อ.อับดุลเลาะ ชรีดาโอ๊ะ (หัวหน้า) 2. อ.ฮัสนะ เจอะอุบง 3. นางสาวอาชียะ ดอเลาะ 4. อ.รุสดี มาซอ 5. นายมัญญ์ตัน มาโซ 6. นางสาวรุสนานี มะหะมิง 7. นางสาวเจ๊ะไซนับ บากา (เลขา)
4, 6	12	1. อ.แวมายี ปารามัล (หัวหน้า) 2. อ.มุฮัมมัดฮาฟิซ เจ๊ะแวง 3. นายบาดีอรู อาแวง 4. นายอิมรอน ดอเลาะ (เลขา)
3, 7	10	1. อ.สาเหะอับดุลเลาะ อัลยุฟรี (หัวหน้า) 2. นายรีตวาน บอเฮาะ 3. นางสาวสาแลฮ๊ะ จางวาง 4. นางสาวถ้วนชอพียะห์ อัลยุฟรี (เลขา)

การดำเนินงานในแต่ละกลุ่มจะเน้นการออกแบบกิจกรรมของแต่ละหน่วย ดังนี้

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
1	ปฏิสัมพันธ์ที่ดี	(6)				
	1.1 การใช้สรรพนาม	2	1. การใช้สรรพนาม (บุรุษสรรพนามที่ 1 – 3 เอกพจน์ พหูพจน์)	1, 2, 5, 6, 7	1. การใช้สรรพนาม (บุรุษที่ 1-3) โดยใช้บัตรคำ - บุรุษที่ 1 เอกพจน์ เช่น Aku , Saya , Hamba - บุรุษที่ 1 พหูพจน์ เช่น Kami , Kita - บุรุษที่ 2 เอกพจน์ เช่น Awak , Kamu , Engkau , Encik , Saudara , Saudari , Tuan , Puan , Anda - บุรุษที่ 2 พหูพจน์ เช่น Awak semua , Kamu semua , Saudara sekalian, Saudari sekalian , Encik-encik , Tuan-tuan , Puan-puan , Anda semua - บุรุษที่ 3 เอกพจน์ เช่น Ia, Dia , Nya , Beliau , Baginda - บุรุษที่ 3 พหูพจน์ เช่น mereka	- นำเสนอคำศัพท์เกี่ยวกับสรรพนาม และแยกแยะสรรพนาม บุรุษที่ 1-3 (ชม.ที่ 1) - ทบทวนคำศัพท์จากชั่วโมงที่ 1 และจัดกิจกรรมโดยตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ (ชม.ที่ 2)
	1.2 แนะนำตนเอง และผู้อื่น	1	2. แนะนำตนเอง และผู้อื่น			
	1.3 มารยาทในการพูด	3	3. การพูดโทรศัพท์ (การรับโทรศัพท์/โทรศัพท์ถึงครู,เพื่อน) 4. มารยาทในการพูด (การเชิญชวน/การกล่าวต้อนรับแขก) 5. พูดแสดงความยินดี/ความเสียใจ/ขอบคุณ		2. บทสนทนาการแนะนำตนเอง	

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
					และผู้อื่น 3. บทสนทนาการพูดโทรศัพท์ 3.1 การรับโทรศัพท์ 3.2 การโทรศัพท์ถึงครู 3.3 การโทรศัพท์ถึงเพื่อน 4. มารยาทในการพูด 4.1 การเชิญชวน 4.2 การกล่าวต้อนรับแขก 5. การพูดแสดงความยินดี/ แสดงความเสียใจ/ขอบคุณ	บทสนทนา/บทบาทสมมติ บทสนทนา/บทบาทสมมติ บทสนทนา/บทบาทสมมติ

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
2	ทันต่อสถานการณ์ 2.1 การซื้อขาย 2.2 สถานการณ์ในร้านค้า 2.3 การถามเส้นทาง 2.4 การเดินทาง 2.5 วันเดือนปี	(6) 1 1 1 1 2	- สถานการณ์การซื้อขาย (1 คาบ) - สถานการณ์ร้านค้า (1 คาบ) - การบอกเส้นทาง (1 คาบ) - การเดินทางและท่องเที่ยว (1 คาบ) - วันเดือนปี และ เวลา (2 คาบ)	1, 2, 5, 6, 7	1. บทสนทนาซื้อขาย 1.1 กล่าวต้อนรับลูกค้า 1.2 การถามราคา 1.3 การต่อราคา 2. บทสนทนา (ร้านอาหาร) 2.1 ถามเกี่ยวกับร้านอาหาร 2.2 การสั่งอาหาร/เครื่องดื่ม 3. บทสนทนา (การบอกทาง) 3.1 ถามเส้นทาง 3.2 ถามสถานที่/ห้อง 4. บทสนทนา (การเดินทางและการท่องเที่ยว) เช่น สถานที่เคยท่องเที่ยว 5. วัน เดือน ปี และเวลา 5.1 วันเดือนปี (สากล) 5.2 เวลา (วันนี้ พรุ่งนี้ มะรืนนี้ เมื่อวาน เมื่อวานขึ้น เดือนที่แล้ว เดือนหน้า ปีที่แล้ว ปีหน้า) 5.3 บทสนทนา (เกี่ยวกับวันเดือนปี)	- เสนอคำศัพท์หลัก - ครูสาธิตการใช้บทสนทนา - ฝึกสนทนากลุ่มใหญ่/กลุ่มย่อย/เป็นคู่ - แสดงบทบาทสมมติ

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
3	เรียนรู้ยาวิ 3.1 นามวลี 3.2 กริยาวลี 3.3 วิเศษณ์วลี 3.4 บุพพทวลี 3.5 ประโยคต่างๆ	(8)	- ชนิดของคำ เช่น คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพพท - ชนิดของวลี เช่น นามวลี กริยาวลี วิเศษณ์วลี บุพพทวลี เกี่ยวกับของใช้ส่วนตัว / เครื่องแต่งกาย / ห้องเรียน/ โรงเรียน / เพื่อน	3, 4	บัตรคำ คำศัพท์คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพพท บัตรประโยค นามวลี กริยาวลี วิเศษณ์วลี บุพพทวลี 1.1 นามวลี : โรงเรียนของฉัน, หมู่บ้านของเรา, บ้านของฉัน, รถยนต์ของพ่อ 1.2 กริยาวลี : ปั่นจักรยาน, กินข้าว, เดินไปข้างหน้า, เดินถอยหลัง 1.3 วิเศษณ์วลี : sangat besar 1.4 บุพพทวลี : di dalam bilik, ke sekolah 1.2 กริยาวลี : ปั่นจักรยาน, กินข้าว, เดินไปข้างหน้า, เดินถอยหลัง 1.3 วิเศษณ์วลี : sangat besar 1.4 บุพพทวลี : di dalam bilik, ke sekolah	ชั่วโมงที่ 1 - ครูอธิบายชนิดของคำนาม - ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกคำนาม แล้วครูเขียนบนกระดาน - ครูถามนักเรียนคำไหนบ้างที่นักเรียนไม่เข้าใจ - ครูให้นักเรียนเล่นเกม แยกแยะคำนามเฉพาะและคำนามทั่วไป - ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง - ให้นักเรียนเขียนคำนามที่นักเรียนได้แยกแยะ - ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ชั่วโมงที่ 2 - ครูอธิบายชนิดของคำกริยา - ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกคำกริยา แล้วครูเขียนบนกระดาน - ครูถามนักเรียนคำไหนบ้างที่นักเรียนไม่เข้าใจ - ครูให้นักเรียนเล่นเกม โดยครูให้ตัวแทนหยิบบัตรภาพแล้วไป

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
						คำ และให้แต่ละคนทายว่าเป็นคำอะไร แล้วเขียนลงในสมุดของตนเอง 5. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง ชั่วโมงที่ 3 1. ครูอธิบายชนิดของคำวิเศษณ์ 2. ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกคำวิเศษณ์ แล้วครูเขียนบนกระดาน 3. ครูถามนักเรียนคำไหนบ้างที่นักเรียนไม่เข้าใจ 4. ครูให้นักเรียนเล่นเกมเติมคำลงในประโยคให้สมบูรณ์ 5. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบ 6. ครูให้นักเรียนเขียนคำที่นักเรียนต่อคำลงในสมุด ชั่วโมงที่ 4 1. ครูอธิบายชนิดของคำบุพบท 2. ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกคำบุพบท แล้วครูเขียนบนกระดาน

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
						3. ครูถามนักเรียนคำไหนบ้างที่นักเรียนไม่เข้าใจ 4. ครูให้นักเรียนเล่นเกม โดยครูนำบัตรภาพและบัตรคำมาให้ นักเรียนจับคู่ให้เหมาะสม ชั่วโมงที่ 5 1. ครูอธิบายนามวลีให้นักเรียน 2. ครูนำแถบประโยคติดบนกระดานแล้วให้นักเรียนช่วยกันเติมคำนามโดยไม่ซ้ำกัน 3. ครูอธิบายกริยาวลีให้นักเรียน 4. ครูนำแถบประโยคติดบนกระดานแล้วให้นักเรียนช่วยกันเติมคำกริยาโดยไม่ซ้ำกัน 5. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง ชั่วโมงที่ 6 1. ครูอธิบายวิเศษณ์วลีให้นักเรียน 2. ครูนำแถบประโยคติดบนกระดานแล้วให้นักเรียนช่วยกันเติมคำนามโดยไม่ซ้ำกัน

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
						3. ครูอธิบายบทบาทให้นักเรียน 4. ครูนำแถบประโยคติดบนกระดานแล้วให้นักเรียนช่วยกันเติมคำกริยาโดยไม่ซ้ำกัน 5. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง ชั่วโมงที่ 7 1. ครูให้นักเรียนบอกคำศัพท์เกี่ยวกับเครื่องใช้ส่วนตัว เครื่องแต่งกาย แล้วครูเขียนบนกระดาน 2. ครูยกตัวอย่างการแต่งประโยคโดยนำคำที่นักเรียนบอก 3. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม ให้นักเรียนช่วยกันแต่งประโยค โดยใช้คำบนกระดาน 4. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง กลุ่มไหนตอบถูกมากที่สุด กลุ่มนั้นเป็นผู้ชนะ ชั่วโมงที่ 8

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
						1. ครูให้นักเรียนบอกคำศัพท์เกี่ยวกับห้องเรียน โรงเรียน เพื่อน แล้วครูเขียนบนกระดาน 2. ครูยกตัวอย่างการแต่งประโยคโดยนำคำที่นักเรียนบอก 3. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น ๒ กลุ่ม ให้นักเรียนช่วยกันแต่งประโยค โดยใช้คำบนกระดาน 4. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง กลุ่มไหนตอบถูกมากที่สุด กลุ่มนั้นเป็นผู้ชนะ
4	รู้มีสู่อ่านเขียน 4.1 พยัญชนะ และสระ (Mengenai Huruf) 4.2 ประสมคำ อ่านคำ และเขียนคำ	(10)	- รู้พยัญชนะ และสระ (Mengenai Huruf) - ประสมคำ อ่านคำ และเขียนคำ	3, 4	1. รู้พยัญชนะ และสระ (Mengenai huruf) - จากหนังสือเรียนภาษามลายูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 (อิสลามศึกษาแบบเข้ม) 2. ประสมคำ อ่านคำ และเขียนคำ - หนังสือเรียนภาษามลายูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อิสลามศึกษาแบบเข้ม)	- แบบฝึกการเขียนพยัญชนะ (Mengenai huruf) และการประสมคำ หน้า 29-34 จากหนังสือเรียนภาษามลายูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อิสลามศึกษาแบบเข้ม) - เขียน อ่านตัวเลข จากหนังสือเรียนภาษามลายูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (อิสลามศึกษาแบบเข้ม) - นำเสนออักษรรูมี (Chart อักษรรูมี)

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
						● พยัญชนะเดี่ยว ● พยัญชนะควบกล้ำ ● ให้นักเรียนอ่านสะกดคำ (บัตรคำ/ภาพ) เทียบ พยัญชนะรู้มีกับไทยและ ยาวี - นำเสนอสระรู้มี ● สระเดี่ยว a , i , u ● สระเดี่ยว o o , o o , e ● สระเดี่ยว e (e pepet , e taling) e , e e , o ● สระผสม ai an oi ● สระเรียง ai an ia iu ui ua ให้นักเรียนฝึกประสมคำ โดยใช้ตารางพยางค์ เล่นเกมโดยใช้บัตรอักษร ,บัตรพยางค์ , เกมอักษรไขว้ - ให้นักเรียนเขียนตามคำบอก - ให้นักเรียนอ่านสะกดคำ - ฝึกอ่านประโยค - อ่านเรื่องสั้นๆ แล้วตอบคำถาม

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
5	ประโยคนำรู้ 5.1 การใช้ประโยคที่แสดงถึงความต้องการ 5.2 การใช้ประโยคพื้นฐานทั้ง 4 5.3 การใช้คำอุทานแสดงอารมณ์ความรู้สึก	(4) 1 2 1	- การใช้คำ mahu, ingin, hendak, Sedang, tetapi , kerana - การใช้ประโยคคำถาม - การใช้ประโยคบอกเล่า และประโยคปฏิเสธ - การใช้คำอุทาน แสดงความรู้สึก (เจ็บปวด/ดีใจ/เสียใจ/สลด/หนักแน่น/สงสัย/รำคาญ)	1,2,5,6,7	1. การใช้ประโยคที่แสดงถึงความต้องการที่เหมาะสม - hendak , mahu , ingin - Sedang, tetapi , kerana 2. การใช้ประโยคพื้นฐานทั้งสี่ - Apa , Siapa , (di , ke , dari) mana , Bagaimana , Bila , Berapa, Mengapa - Tidak ,Tak, Bukan , 3. การใช้คำอุทานแสดงอารมณ์ความรู้สึก - Amboi , Aduh , Oh , Eh , Hai	- เสนอคำศัพท์หลัก - ครูสาธิตการใช้บทสนทนา - ฝึกสนทนากลุ่มใหญ่/กลุ่มย่อย/เป็นคู่ - แสดงบทบาทสมมติ
6	คำถามพาเพลิน 6.1 คำถามเกี่ยวกับเทศกาล 6.2 คำถามเกี่ยวกับวันสำคัญ 6.3 คำถามเกี่ยวกับนิทาน	(2)	- ฮารีรายอ - นิทาน	1,6	- จากหนังสือเรียนภาษามลายูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อิสลามศึกษาแบบเข้ม) - จากหนังสือ Koleksi cerita moral (Serigala yang memerlukan pertolongan)	- คำถามเกี่ยวกับเทศกาล ฮารีรายอ น. 15 จากหนังสือเรียนภาษามลายูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (อิสลามศึกษาแบบเข้ม) - คำถามจาก (Serigala yang memerlukan pertolongan) หนังสือ Koleksi cerita moral น.18-24

หน่วยที่	ชื่อหน่วย / เรื่อง	เวลา (คาบ)	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่	สื่อ / เนื้อหา	กิจกรรม
7	วัฒนธรรมท้องถิ่น 7.1 วันสำคัญ 7.2 อาหารพื้นบ้าน 7.4 นิทานพื้นบ้าน 7.5 ปันตน	(2)	- วันสำคัญ - อาหารพื้นบ้าน - นิทานพื้นบ้าน - ปันตน	8	- สมุดบันทึก - กระดาษรายงาน	การเขียนบันทึก 1. ครูยกตัวอย่างการเขียนบันทึก 2. ครูกระตุ้นให้นักเรียนเขียนบันทึก เรื่องวันสำคัญที่ตนเองชอบ/ ที่ผ่านมา การเขียนรายงาน 1. ครูยกตัวอย่างการเขียนรายงาน ครูให้นักเรียนเขียนรายงานเกี่ยวกับเรื่องอาหารที่ตนเองชอบ เช่น เขียนขั้นตอนการทำอาหาร, อาหารพื้นบ้านที่ตนเองประทับใจ

หลังจากนั้นแต่ละกลุ่ม ก็ได้แบ่งชั่วโมงของแผนฯ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ละเอียดและสมบูรณ์ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.1.4 การสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการฯ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ

การสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการทวิภาษา ถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากบุคคลทั่วไปหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ยังไม่รับทราบและไม่เข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ ที่มีการนำนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาที่เรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ซึ่งเป็นแนวทางการสอนโดยใช้ภาษาที่ 1(ภาษามลายูถิ่น) ของเด็กและเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาที่ 2 (ภาษาไทย) อย่างเป็นระบบ ในช่วงระยะของการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 นี้ โครงการฯ ได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1.4.1 การพัฒนาและผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์โครงการทวิภาษา (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

สื่อที่ได้มีการพัฒนาและผลิตขึ้นมาเพื่อใช้ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการทวิภาษาฯ มีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทหลัก ๆ คือ 1) สื่อโปสเตอร์ และ 2) สื่อวีดิทัศน์หรือแผ่น วีซีดี (แนะนำโครงการและกลวิธีการสอนแบบทวิภาษา) ในส่วนของแผ่นโปสเตอร์ที่ได้พัฒนาและผลิตขึ้นมาส่วนใหญ่เป็นการแนะนำและให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการฯ รวมทั้งนำเสนอผลพัฒนาการของการดำเนินงานโครงการฯ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จทั้งในด้านของพัฒนาการหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหรือด้านการนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษาโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เป็นต้น ซึ่งได้มีการผลิตเป็นจำนวนทั้งสิ้น 55 แผ่น รายชื่อต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของโปสเตอร์ที่ได้มีการพัฒนาและผลิตขึ้นมา

1. โครงการวิจัยปฏิบัติการ “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทย เป็นสื่อ: กรณีการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย- ภาษามลายูถิ่น) ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้”
2. การศึกษาและพื้นฐานทางภาษาของเยาวชนไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. การจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างภาษาที่บ้านและโรงเรียน
4. ภารกิจ 9 ประการ
5. งานวิจัยเบื้องต้นการสำรวจสถานการณ์การใช้ภาษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส

6. ระบบเขียนภาษามลายูถิ่นอักษรไทย
7. ผลการประเมินนักเรียนอนุบาลชั้นอนุบาล 1 และ 2
8. สื่อการสอนและกลวิธีการสอนที่พัฒนาการทางสมอง
9. การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย
10. นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา
11. พระราชดำรัสกับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
12. การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น - ภาษาไทย) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
13. การศึกษาแบบทวิภาษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ : การเตรียมความพร้อมเยาวชนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
14. โครงการทวิภาษา: การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
15. วันภาษาแม่สากล
16. มหิดลโมเดล
17. การวิจัยพัฒนาและฟื้นฟูภาษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
18. รางวัลวิจัยเด่นและรางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้น
19. ห้องเรียนทวิ/พหุภาษา

ตัวอย่างสื่อโปสเตอร์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการทวิภาษาฯ

สำหรับสื่อวีดิทัศน์หรือแผ่น วีซีดีที่ได้มีการผลิตขึ้นมาครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 9 แผ่น ซึ่งประกอบด้วยวีซีดีแนะนำโครงการทวิภาษา จำนวน 1 แผ่น นอกเหนือจากนั้นก็เป็นวีซีดีเกี่ยวกับกลวิธีการสอนแบบทวิภาษา จำนวน 8 แผ่น วีซีดีเหล่านี้ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการเผยแพร่โครงการฯ ในเวทีวิชาการหรือการประชุมต่างๆ รวมทั้งใช้สำหรับการแจกจ่ายแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่สนใจหรือเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ วีซีดีดังกล่าวยังถูกนำไปใช้สำหรับการทบทวนและฝึกอบรมกลวิธีการสอนแก่ครูผู้สอนในโครงการฯ อีกด้วย ตัวอย่างเช่น กลวิธีการสอนจากภาพขนาดใหญ่กับการตั้งคำถาม, นิทานภาพ, เรื่องเล่า, หนังสือเล่มยักษ์ และหนังสือเล่มเล็ก เป็นต้น

3.1.4.2 การเขียนบทความ การนำเสนอในการประชุมวิชาการ และการให้สัมภาษณ์ (ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ)

บทความ

1. บทความเรื่อง “ห้องเรียนสมานฉันท์” ในจดหมายข่าว “ประชาคมวิจัย” ปีที่ 16 ฉบับที่ 94 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553
2. บทความเรื่อง “ภาษา – วิชาการ - วัฒนธรรม กับการอยู่ร่วมกัน ” ในจดหมายข่าว “ประชาคมวิจัย” ปีที่ 16 ฉบับที่ 94 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553
3. บทความเรื่อง “สื่อและกลวิธีการสอน เครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนในจังหวัดชายแดนใต้ ” ในจดหมายข่าว “ประชาคมวิจัย” ปีที่ 16 ฉบับที่ 94 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553
4. บทความเรื่อง “การจัดการศึกษาแบบทวิภาษาและแนวคิดทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์” ในจดหมายข่าว “ประชาคมวิจัย” ปีที่ 16 ฉบับที่ 94 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553
5. บทความเรื่อง “*Patani Malay – Thai Mother Tongue – Based Bilingual Education in Southern Thailand*”. *Education in Languages of Lesser Power: Asia – Pacific Perspective*. โดย Suwilai Premasirat. (Forthcoming). Craig Volker and Fred Anderson (Eds.).
6. บทความเรื่อง “*Planning and implementing Patani Malay in bilingual education in southern Thailand*”. โดย Suwilai Premasirat & Uniansasmita Samoh. *Journal of the Southeast Asian Linguistics Society (JSEALS)* Volume 5 (2012).
7. บทความเรื่อง “*Redefining “Thainess”: Embracing Diversity, Preserving Unity*”. *Thailand Today: Socio-Cultural and Political Perspectives*. โดย Suwilai Premasirat. (Forthcoming). Edited by Pranee Liamputtong.

การนำเสนอในเวทีการประชุมวิชาการ

8. ศ.เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และนายยูเนียนสาสมิต้า สาเมาะ ชื่อเรื่อง *“Planning and Implementing Patani Malay in Bilingual Education in Southern Thailand”* ในการประชุม *Southeast Asian linguistics Society Conference ครั้งที่ 21* ระหว่างวันที่ 11 - 13 พฤษภาคม 2554 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ
9. นายแวมยัย ปารามัลและนายยูเนียนสาสมิต้า สาเมาะ ชื่อเรื่อง *“Thai - Based Patani Malay Orthography: A Tool for Language and Culture Preservation in the Southernmost Provinces of Thailand”* ในการประชุม *The International Conference on Thai Studies ครั้งที่ 11* ระหว่างวันที่ 26 - 28 กรกฎาคม 2554 ณ โรงแรม Siam City กรุงเทพฯ ประเทศไทย

การให้สัมภาษณ์

10. สัมภาษณ์พิเศษ “ศ.ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยครูสองภาษาในจังหวัดชายแดนใต้” ในจดหมายข่าว “ประชาคมวิจัย” ปีที่ 16 ฉบับที่ 94 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553
11. สัมภาษณ์พิเศษ “อาจารย์แวญโซะ สามะฮาลี” ในจดหมายข่าว “ประชาคมวิจัย” ปีที่ 16 ฉบับที่ 94 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553
12. สัมภาษณ์พิเศษ “อาจารย์เจ๊ะฮูเซ็น เจ๊ะอุบง ” ในจดหมายข่าว “ประชาคมวิจัย” ปีที่ 16 ฉบับที่ 94 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553

3.1.4.3 การประชุมสร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อโครงการฯ

ตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 นี้ โครงการฯ ได้มีการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับโครงการฯ ได้แก่ โรงเรียน (ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน) ชุมชนรอบโรงเรียน (ผู้ปกครองและผู้นำต่าง ๆ) ซึ่งกิจกรรมหลักที่สำคัญและได้มีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องคือ “การประชุมผู้อำนวยการและผู้บริหารโรงเรียนเพื่อรายงานผลนักเรียน ” และ “การประชุมผู้ปกครองเพื่อรายงานความสำเร็จของนักเรียน ” กิจกรรมทั้ง 2 ส่วนนี้เน้นการนำเสนอความสำเร็จของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการในการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความมั่นใจในโครงการฯ และให้การสนับสนุนโครงการฯ อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนโครงการฯ และนำไปสู่สัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการประชุมผู้ปกครองเพื่อรายงานความสำเร็จของนักเรียนใน

โรงเรียนนาร่องทวิภาษาฯ ทั้ง 4 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนบ้านประจัน จังหวัดปัตตานี , โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จังหวัดยะลา , โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 และโรงเรียนบ้านดามะลังเหนือ ที่ทางโครงการฯ ได้มีการลงพื้นที่เพื่อรับฟังเสียงสะท้อนและความคิดเห็นของพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการฯ และพัฒนาการของบุตรหลานที่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งกระบวนการของกิจกรรมครั้งนี้ คือ ทีมวิจัยโครงการฯ ได้มีการลงพื้นที่โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียนและสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนในประเด็นคำถามต่างๆ ซึ่งผลของการสัมภาษณ์ถือว่าเป็นที่น่าพอใจ โดยภาพรวมแล้วเห็นด้วยและมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการฯ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ดีและส่งผลดีต่อบุตรหลานของตนเองทั้งทางด้านทักษะภาษา (ภาษามลายูปัตตานี, ภาษาไทย, ภาษามลายูอักษรยาวี และภาษามลายูอักษรรูมี) รวมทั้งพัฒนาการด้านอื่นๆ ได้แก่ ความกล้าคิด กล้าทำ, รักหนังสือ และชอบแสดงออก เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยกับการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนาร่องทวิภาษาฯ เพราะเด็กจะได้เรียนรู้หลายภาษา เช่น ภาษามลายูถิ่น , ภาษาไทย และภาษามลายูกกลาง เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ ผู้ปกครองยังได้สะท้อนความคิดเห็นว่าไม่มีความกังวลต่อโครงการแต่อย่างใดเพราะว่าเป็นโครงการฯ ที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อเด็กและไม่ขัดต่อวิถีชีวิตและศาสนาแต่อย่างใด

นอกจากการประชุมในระดับโรงเรียนและชุมชน รอบโรงเรียนแล้ว ยังมีการนำเสนอข้อมูลโครงการฯ โดยเฉพาะความสำเร็จที่เกิดขึ้นแก่กลุ่มคนในระดับต่างๆ ได้แก่ 1) นักวิจัย/นักวิชาการทั่วไป (ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่) 2) สังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กลุ่มคนต่างๆ ในพื้นที่) และ 3) องค์กรหรือหน่วยงาน นานาชาติที่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษา ซึ่งได้แก่ องค์กร UNICEF, UNESCO, SEAMEO (South East Asian Ministry of Education Organization) และ SIL International เป็นต้น

3.1.4.4 การจัดนิทรรศการ

การเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์โครงการฯ ผ่านนิทรรศการ จะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1) นิทรรศการเคลื่อนที่ตามสถานที่ต่างๆ เช่น สถานที่จัดการประชุมสัมมนา (ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ) โรงเรียน หรือสถานที่ราชการหรือหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น โดยส่วนหนึ่งของประชุมสัมมนาที่ทางโครงการทวิภาษาฯ ได้มีการจัดนิทรรศการ มีดังนี้

1. การประชุม The International Conference on: *Language, Education and Millennium Development Goals (MDGs)*
2. การประชุม “The 2nd International Conference on *Language Development, Language Revitalization and Multilingual Education in Ethnolinguistic Communities*

3. การประชุม The International Conference on “National Language Policy: Language Diversity for National Unity”
4. การประชุม Asia-Middle East Dialogue-AMED
5. การประชุมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ณ โรงแรมปรี๊นเซส อ.เมือง จ. นราธิวาส
6. การประชุมสัมมนาเรื่อง การสอนแบบทวิภาษา : ความสำเร็จของการพัฒนาและทวิภาษาสู่อาเซียน ณ โรงแรมริมกก จ.เชียงใหม่
7. การประชุมปฏิบัติการระดับชาติ “การฝึกอบรมกลวิธีการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาในประเทศไทย” ณ จ.สุรินทร์ (SEAMEO)
8. งาน มุสลิมในแผ่นดินไทย : บทบาทของชาวไทยมุสลิมในการสร้างสรรค์สังคมไทย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. งาน วันนักประดิษฐ์คิดค้น (วช.)
10. งาน วิจัยเด่นสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปี 2553
11. งาน มหกรรมวิชาการสกว.: 9 บันดาลสู่งานวิจัย

งาน “มุสลิมในแผ่นดินไทยฯ จุฬาฯ”

งาน “วันนักประดิษฐ์ (วช.)”

รางวัลนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ (2555)

รางวัลงานวิจัยเด่นสกว. ประจำปี 2553

งาน “วันภาษาแม่สากล สถาบันวิจัยภาษาฯ ม.มหิดล”

งาน “นำเสนอผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล”

การประชุมวิชาการประเพณี 4 สถาบัน กองทัพเรือ 2556

นอกจากนิทรรศการเคลื่อนที่แล้ว ยังมีส่วนที่ 2) นิทรรศการประจำ ณ ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ที่มีการจัดแสดงข้อมูลโครงการทวิภาษา ซึ่งบุคลากรหรือหน่วยงานต่างๆ ได้แวะเวียนมาเยี่ยมชมอยู่เป็นประจำ ดังนี้

องค์กร SIL International เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2555

คณะอาจารย์มหาวิทยาลัยจากประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555

3.1.5 การติดตามและประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลพัฒนาการนักเรียนที่ได้ดำเนินงานในช่วงระยะที่ 2 นี้ มีจำนวน 2 กิจกรรมหลัก ดังนี้

3.1.5.1 การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภายนอก) โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้รับการประสานงานและมอบหมายจาก ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ให้เป็นผู้ประเมินโครงการวิจัยปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบให้สาธารณชนได้รับทราบ ใน 2 ประเด็น คือ 1) การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อจะมีส่วนช่วยในการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ได้จริงหรือไม่และอย่างไร และ 2) การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ สามารถพัฒนาทักษะภาษาไทยของเด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดีขึ้นได้จริงหรือไม่และอย่างไร

ผลการดำเนินงานในปีที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ

วิธีดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และ สตูล จำนวน 170 คน จากสี่โรงเรียนทดลอง จำนวน 98 คน และสี่โรงเรียนคู่เทียบ จำนวน 72 คน

กรอบการประเมิน

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ประเด็นที่ประเมิน แหล่งข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การตัดสิน ดังตารางต่อไปนี้

วัตถุประสงค์	เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ
ประเด็นที่ประเมิน	ผลการเรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 4 กลุ่มสาระที่วิเคราะห์จากตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2551ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1
แหล่งข้อมูล	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนโครงการทวิภาษา
เครื่องมือ	แบบทดสอบ 5 ฉบับ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย และทักษะการอ่าน
การวิเคราะห์ข้อมูล	ร้อยละ กราฟ คิวไทล์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ การทดสอบ χ^2 และการวิเคราะห์เนื้อหา
เกณฑ์การตัดสิน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทดลองสูงกว่าโรงเรียนคู่เทียบ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือในการประเมินครั้งนี้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐาน การศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งได้รับความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้สำรวจครูที่เชี่ยวชาญทางการสอนในวิชาที่จะออกข้อสอบ ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนที่มีนักเรียนทั้งไทยและไทยเชื้อสายมลายู สอนตรงกับสาขาที่ สำเร็จการศึกษา เพื่อคัดเลือกเป็นผู้ออกข้อสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 2 คน รวมจำนวน 10 คน เข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการสร้างข้อสอบฯ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดแกนกลาง และตัวชี้วัดที่โครงการทวิภาษา ฯ กำหนดเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดในสาระการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 กำหนดวิธีการและเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านการรู้การคิดและด้านทักษะ

ขั้นที่ 4 สร้างชุดข้อคำถาม จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือชุดที่ 2 ใช้สอบวัดหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (ค่า IOC)

ขั้นที่ 6 แปลข้อสอบฉบับโรงเรียนทดลองเป็นภาษามลายูถิ่น ส่วนฉบับที่เป็นภาษาไทยใช้กับนักเรียนโรงเรียนคู่เทียบ

ขั้นที่ 7 สร้างคู่มือการดำเนินการสอบ และการกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ขั้นที่ 8 นำไปทดลองใช้ และหาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้แก่ ความเที่ยงตรง ความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ขั้นที่ 9 ปรับปรุงและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

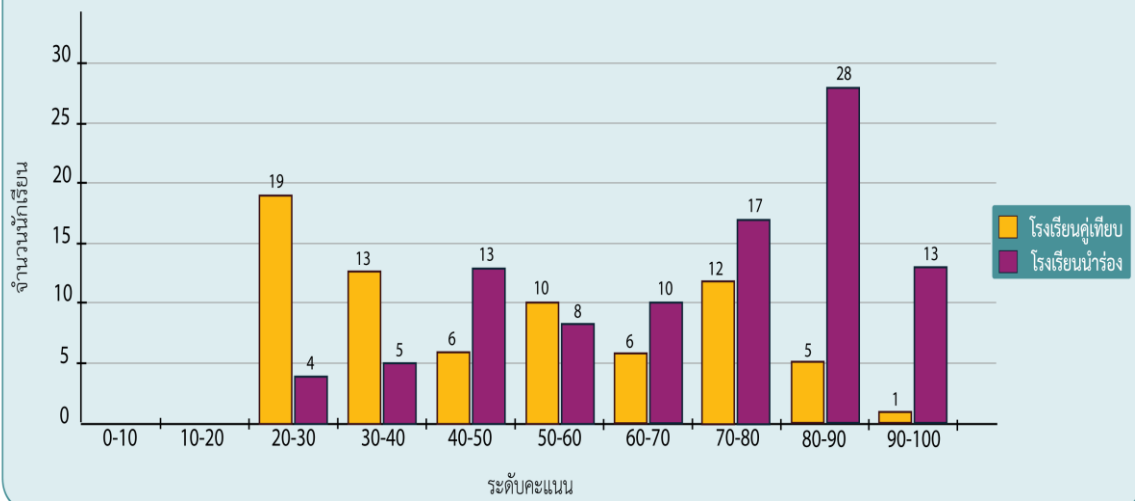
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลงพื้นที่ไปศึกษาบริบทและสภาพการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทวิภาษา
2. การทดลองใช้เครื่องมือชุดที่ 1 เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยทดลองใช้กับกลุ่มขนาดเล็ก 3-5 คน เพื่อประมาณเวลาที่ใช้ในการตอบ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามที่มีปัญหา แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นป.1 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 โรงเรียน
3. การใช้เครื่องมือชุดที่ 2 เก็บข้อมูลก่อนสิ้นสุดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นป. 1

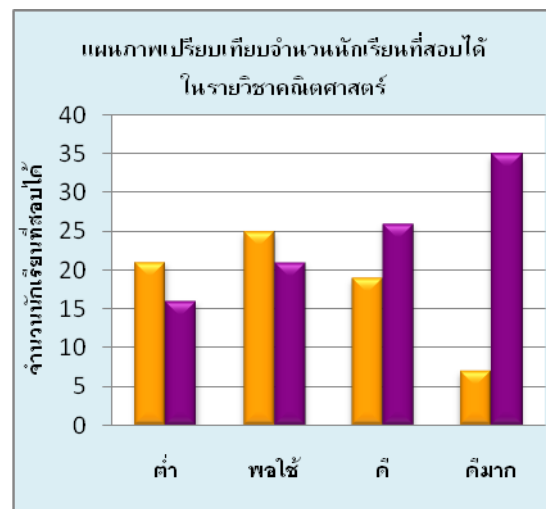
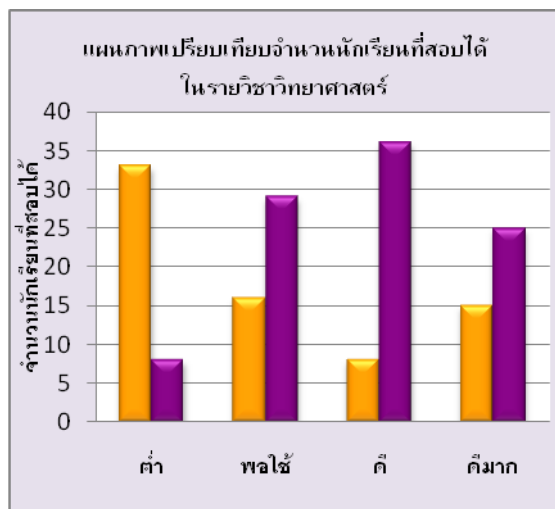
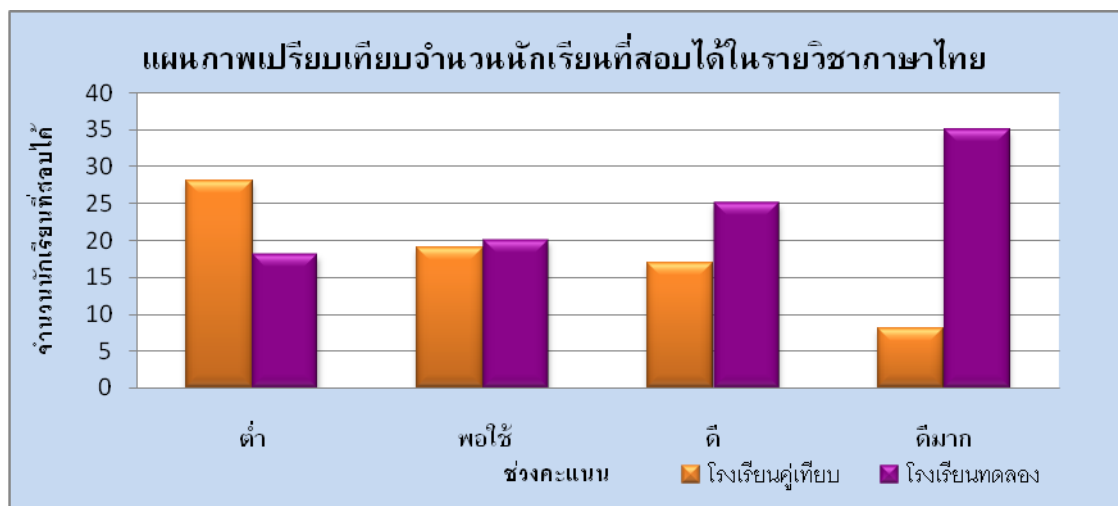
สรุปผลการประเมินฯ

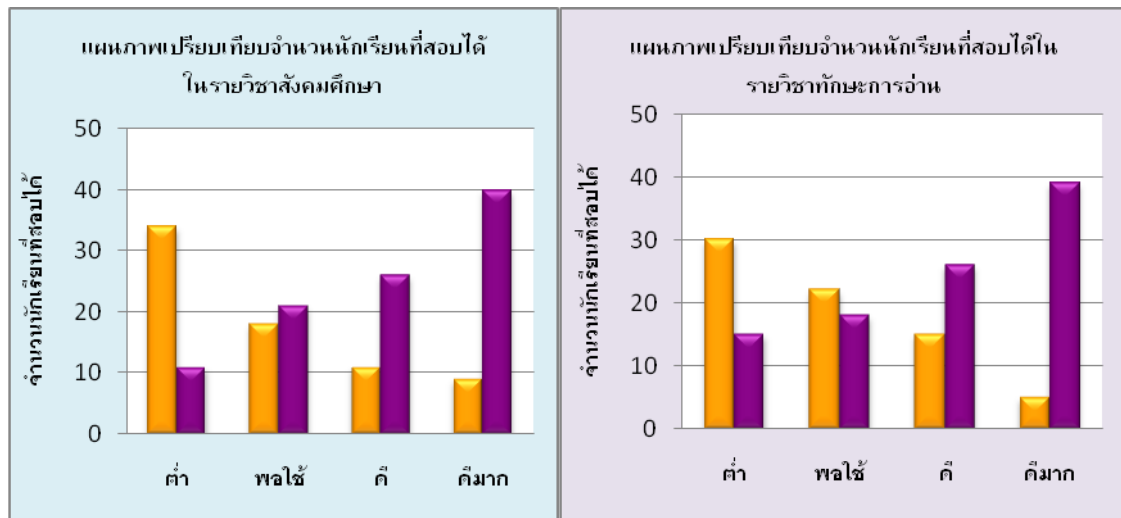
ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า 1) โรงเรียนทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าโรงเรียนคู่เทียบทั้ง 5 กลุ่มสาระวิชา 2)กลุ่มสาระวิชาที่มีผลคะแนนแตกต่างกันสูงสุด คือ สาระวิชาภาษาไทย และ 3) นักเรียนที่มีผลคะแนนระดับดี-ดีมาก ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนทดลอง ดังแผนภูมิเปรียบเทียบต่อไปนี้

แผนภูมิเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียน ชั้น ป.1 ระหว่างโรงเรียนนาร่อง (โครงการทวิภาษา) และโรงเรียนคูเตียบ

แผนภูมิเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคูเตียบทั้ง 5 กลุ่มสาระ

ข้อสังเกตคณะวิจัย : แนวทางการพัฒนาความรู้ของโครงการทวิภาษามีประโยชน์และมีคุณค่าสำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำ โดยเมื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนา นักเรียนระหว่างโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มแล้วสามารถระบุได้ว่า แนวทางการพัฒนาความแบบทวิภาษาแก่นักเรียนเป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนในกลุ่มที่มีทักษะการเรียนรู้ต่ำ-ปานกลางมีพัฒนาการด้านการเรียนสูงขึ้น แม้ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร แต่ก็สามารถสร้างความมั่นใจได้ว่านักเรียนเหล่านี้จะพัฒนาตนเองได้อย่างแน่นอน ขณะที่นักเรียนที่ได้คะแนนสูงหรือเก่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าจะใช้วิธีสอนใดๆ ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งหมด เนื่องจากต้นทุนทางความคิดและเชาว์ปัญญาของนักเรียนเหล่านี้มีอยู่ในตัวเองแล้ว

ผลการดำเนินงานในปีที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2)

การดำเนินงานในปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2553) ที่ผ่านมา คณะผู้ประเมินได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่โรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ รวม 8 โรงเรียน ด้วยวิธีการทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษาฯ ภาษาไทย และทักษะการอ่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสหสัมพันธ์ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบไคสแควร์ (χ^2 - test) และการทดสอบเอฟ (F-test) นอกจากนั้นยังได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเนื้อหาที่ได้มาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสนทนาแบบเจาะลึก ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ นักเรียนโรงเรียนทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า จังหวัดสตูล มีผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสภาวะแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนทดลองของจังหวัดสตูล มีความกันแตกต่างกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างจากโรงเรียนคู่เทียบ

สำหรับการดำเนินงานในปีที่ 2 (ปีการศึกษา 2554) จึงได้มีการติดตามประเมินผลทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และเพิ่มประเด็นศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 5 กลุ่มสาระโดยเฉพาะสาระการอ่านและสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อจักได้นำข้อค้นพบไปปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ในปีต่อ ๆ ไป ซึ่งหมายถึงความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาสำคัญของการศึกษาของเยาวชนไทย เชื่อสาขมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอาจเป็นเครื่องมือนำไปสู่การวางนโยบายทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์การประเมิน

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนโรงเรียนทดลอง ปีการศึกษา 2553 – 2554

ขอบเขตการประเมิน

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ ใน 4 จังหวัดคือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ที่กำลังเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2554

กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ ที่กำลังเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนทดลอง 4 โรงเรียน จำนวน 108 คน และโรงเรียนคู่เทียบ 4 โรงเรียน จำนวน 92 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนทดลอง 4 โรงเรียน จำนวน 98 คน และโรงเรียนคู่เทียบ 4 โรงเรียน จำนวน 72 คน

หมายเลขโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมิน

จังหวัด	โรงเรียน	หมายเลข
ยะลา	ทดลอง	1
	คู่เทียบ	2
นราธิวาส	ทดลอง	3
	คู่เทียบ	4
สตูล	ทดลอง	5
	คู่เทียบ	6
ปัตตานี	ทดลอง	7
	คู่เทียบ	8

จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในโครงการทวิภาษา

จังหวัด	โรงเรียนทดลอง			โรงเรียนคู่เทียบ		รวม
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	
ปัตตานี						
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	13(39.39)	20(60.61)	33	17(60.71)	11(39.29)	28
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	13(52.00)	12(48.00)	25	9(47.37)	10(52.63)	19
ยะลา						
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	11(55.00)	9(45.00)	20	15(53.57)	13(46.43)	28
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	4(25.00)	12(75.00)	16	7(33.33)	14(66.67)	21
นราธิวาส						
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	19(55.88)	15(44.12)	34	7(41.18)	10(58.82)	17
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	11(57.89)	8(42.11)	19	8(40.00)	12(60.00)	20
สตูล						
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	13(61.90)	8(38.10)	21	13(46.43)	15(53.57)	28
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	15(46.88)	17(53.12)	32	9(47.37)	10(52.63)	19
รวม						

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	56(51.85)	52(48.15)	108	52(51.49)	49(48.51)	101
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	43(46.79)	49(53.26)	92	33(41.77)	46(58.23)	79

2. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล จังหวัดละ 2 โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ ดังนี้

โรงเรียนทดลอง

1. โรงเรียนบ้านประจัน ตำบลประจัน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี
2. โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส ตำบลตะโล๊ะหะลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
3. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 (บ้านใหม่) ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
4. โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

โรงเรียนคู่เทียบ หมายถึง โรงเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม 4 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนชุมชนบ้านสะนอ ตำบลสะนอ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี
2. โรงเรียนบ้านตะโล๊ะหะลอ ตำบลตะโล๊ะหะลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
3. โรงเรียนบ้านโคกสยา ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
4. โรงเรียนบ้านตำมะลังใต้ ตำบลตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

3. ขอบเขตเนื้อหา

เครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐาน การศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 กลุ่มสาระ/วิชา ได้แก่

1. แบบทดสอบวิทยาศาสตร์
2. แบบทดสอบคณิตศาสตร์
3. แบบทดสอบสังคมศึกษา
4. แบบทดสอบภาษาไทย
5. แบบทดสอบทักษะการอ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ตัวอย่างข้อคำถาม	คำตอบ
วิทยาศาสตร์ : เมื่อกำหนดพืช	พืชชนิดใดมีลำต้นสูงที่สุด ก. ต้นกุหลาบ	คำตอบถูกต้อง ค.

ชนิดต่าง ๆ ให้สามารถเปรียบเทียบลักษณะได้	ข. ต้นมะม่วง ค. ต้นมะพร้าว	
คณิตศาสตร์: เมื่อกำหนดแบบรูปจำนวนที่ลดลงทีละ 1 สามารถบอกจำนวนที่ลดลงได้	6, 5, 4, จำนวนใดต้องเติมในช่องว่าง ก. 1 ข. 2 ค. 3	ข้อที่ถูกคือ ค.
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม: บอกเวลาละหมาดได้	ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามต้องละหมาดวันละกี่เวลา ก. 5 ข. 4 ค. 3	คำตอบที่ถูกคือ ก.
ภาษาไทย: เมื่อกำหนดคำต่าง ๆ ให้สามารถเรียบเรียงคำที่กำหนดให้เป็นประโยคได้	จงเรียงคำต่อไปนี้ให้เป็นประโยคที่ต้องการ พ่อ กริดยาง ไป	คำตอบที่ถูกคือ พ่อไปกริดยาง
ทักษะการอ่าน: เมื่อกำหนดเรื่องให้อ่านสามารถอ่านแล้วตอบคำถามได้ถูกต้อง	ครูอ่านเรื่องให้ฟัง 2 ครั้ง แล้วให้นักเรียนตอบคำถามเรื่อง เด็กขยัน ทุกวันชาลีจะตื่นตั้งแต่เช้าตรู่ ช่วยแม่ หุงข้าว กวาดขยะ ส่วนอาลีน้องชายช่วยนำอาหารไปป้อนให้ลูกนกสามตัวที่พ่อเลี้ยงไว้ คำถาม : เรื่องนี้มีคนอยู่กี่คน ก. 2 คน ข. 3 คน ค. 4 คน	คำตอบที่ถูกคือ ค.
ทักษะการอ่าน: เมื่อกำหนดเรื่องให้อ่านสามารถอ่านแล้วตอบคำถามได้ถูกต้อง	ครูอ่านเรื่องให้ฟัง 2 ครั้ง แล้วให้นักเรียนตอบคำถามเรื่อง เด็กขยัน ทุกวันชาลีจะตื่นตั้งแต่เช้าตรู่ ช่วยแม่ หุงข้าว กวาดขยะ ส่วนอาลีน้องชายช่วยนำอาหารไปป้อนให้ลูกนกสามตัวที่พ่อเลี้ยงไว้ คำถาม : เรื่องนี้มีคนอยู่กี่คน ก. 2 คน	คำตอบที่ถูกคือ ค.

	ข. 3 คน ค. 4 คน	
เมื่อกำหนดประโยคให้อ่าน สามารถอ่านได้ถูกต้องและชี้ภาพ ได้ตรงกับประโยคที่อ่าน	การทดสอบภาคปฏิบัติ : จงอ่าน ประโยคต่อไปนี้ทีละประโยค แล้วบอก ความหมายโดยชี้ภาพที่ตรงกับ ความหมายของประโยคที่อ่าน ตัวอย่าง : ชาลิตน้าตันไม้	

ตัวอย่างคำถามของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2

มีการแปลข้อสอบเป็นภาษามลายูถิ่น จำนวน 2 ฉบับ แปลเป็นภาษามลายูถิ่นปัตตานี 1 ฉบับ เพื่อใช้กับนักเรียนโรงเรียนทดลองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีก 1 ฉบับ แปลเป็นภาษามลายูถิ่นสตูล ใช้กับนักเรียนโรงเรียนทดลองในจังหวัดสตูล ส่วนฉบับที่เป็นภาษาไทยใช้กับนักเรียนโรงเรียนคู่เทียบทั้ง 4 โรงเรียนของโครงการทวิภาษา ก่อนส่งข้อสอบให้ผู้เชี่ยวชาญภาษามลายูถิ่นแปล ได้มีการจัดอบรมเสริมความรู้เรื่องระบบตัวเขียนภาษามลายูปัตตานีและสตูลให้กับผู้แปลและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 วัน

การนำไปทดสอบทั้งสองครั้ง ผู้ดำเนินการสอบจะต้องอ่านข้อสอบแต่ละข้อให้นักเรียนฟังข้อละ 2 ครั้ง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้ดำเนินการสอบอ่านให้ฟังข้อละ 1 ครั้ง ก่อนให้นักเรียนตอบ ดำเนินการเช่นเดียวกันทั้งในโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ และมีการดำเนินการฝึกอบรมผู้ดำเนินการสอบก่อนไปปฏิบัติจริง

ระดับชั้น	เวลาสอบ	เวลาที่ใช้ (นาที)	กลุ่มสาระ/วิชา	จำนวนข้อ
ประถมศึกษาปีที่ 1	08.45- 09.15	30	วิทยาศาสตร์	17
	09.20 - 09.50	30	คณิตศาสตร์	20
พักย่อย 10 นาที				
	10.00 - 10.30	30	สังคมศึกษาฯ	11
	10.45 - 11.15	30	ภาษาไทย	16
พักกลางวัน 1 ชั่วโมง				
	13.00 - 13.30	30	ทักษะการอ่าน	5
	13.30 - 14.30	30	ภาคปฏิบัติ ภาษาไทย	4
	14.30 - 15.30	30	ภาคปฏิบัติ ทักษะการอ่าน	10
ประถมศึกษาปีที่ 2	09.00 - 09.20	20	วิทยาศาสตร์	13
	09.30- 10.00	30	คณิตศาสตร์	20

	10.10 - 10.40	30	สังคมศึกษา	18
	10.45 - 11.15	30	ภาษาไทย	12
	11.20 - 11.50	30	ทักษะการอ่าน	4
พักกลางวัน 1 ชั่วโมง				
	13.00 - 14.00	30	ภาคปฏิบัติ ภาษาไทย	8
	14.00 - 15.00	30	ภาคปฏิบัติ ทักษะการอ่าน	10

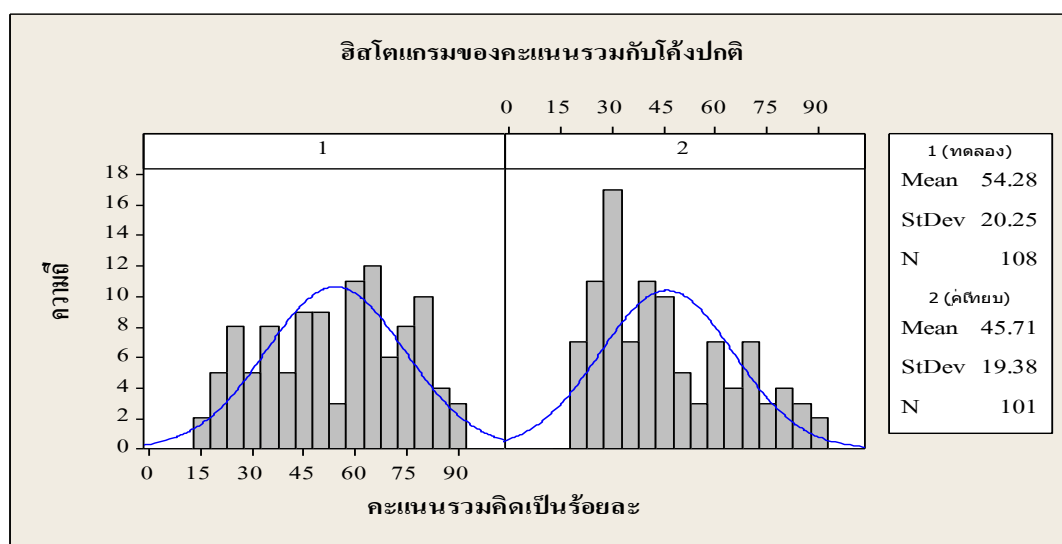
ตารางวันและเวลาสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดที่ 2 ของนักเรียนชั้นป. 1 และ 2 โครงการฯ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูผู้ช่วย ครูผู้สอน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และผู้ประสานงานโครงการฯ จำนวน 4 คน รวมทั้งข้อมูลจากการสอบถามผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 เฉพาะโรงเรียนทดลอง 4 โรงเรียน โดยคณะผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการสนทนา และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นผู้ช่วยบันทึกเทป ถอดเทป จัดพิมพ์เป็นบันทึกผลการสนทนากลุ่มและบันทึกการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

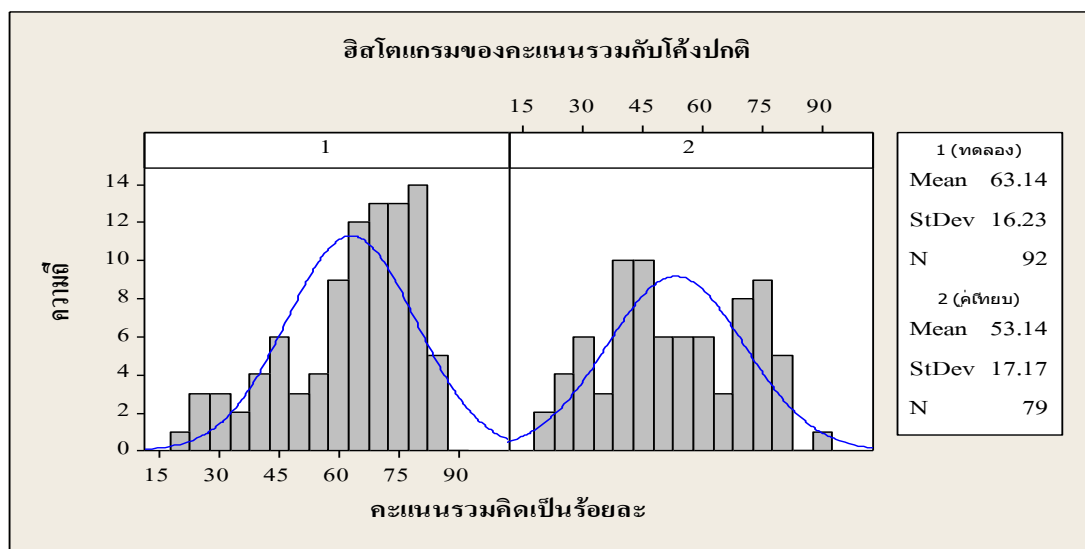
การกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม 5 กลุ่มสาระของนักเรียนชั้นป.1

เมื่อแยกตามกลุ่มโรงเรียน

การกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม 5 กลุ่มสาระ ของนักเรียนชั้นป.2

เมื่อแยกตามกลุ่มโรงเรียน

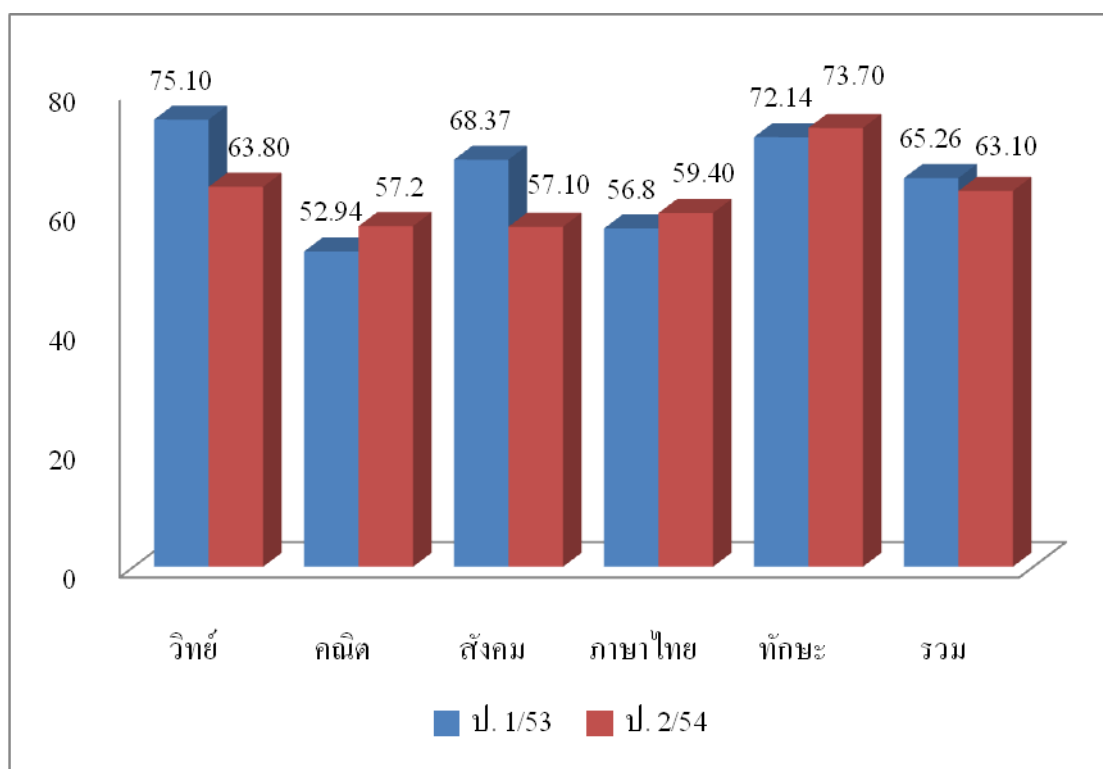

**ผลการเปรียบเทียบร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ที่ผ่านเกณฑ์ระหว่างโรงเรียนทดลองกับโรงเรียนคู่เทียบ**

สาระการเรียนรู้	ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2		
	ร้อยละ 50	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน	ร้อยละ 50	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน
วิทยาศาสตร์	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 47.84$	Md=47.06	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 60.14$	Md=61.54
ทดลอง	60.2	60.2	60.2	82.6	67.4	51.1
คู่เทียบ	24.8	24.8	24.8	59.5	48.1	32.9
คณิตศาสตร์	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 55.11$	Md=55.00	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 56.66$	Md=55.00
ทดลอง	66.7	44.4	59.3	67.4	44.6	55.4
คู่เทียบ	55.4	39.6	45.5	58.2	51.9	53.2
สังคมศึกษาฯ	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 57.32$	Md=54.55	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 55.65$	Md=55.56
ทดลอง	70.4	53.7	53.7	75.0	52.2	52.2
คู่เทียบ	52.5	40.6	40.6	70.9	40.5	40.5
ภาษาไทย	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 47.41$	Md=45.00	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x} = 55.87$	Md=55.00
ทดลอง	50.0	50.9	62.0	67.4	60.9	62.0
คู่เทียบ	43.6	43.6	45.5	54.4	35.4	49.4

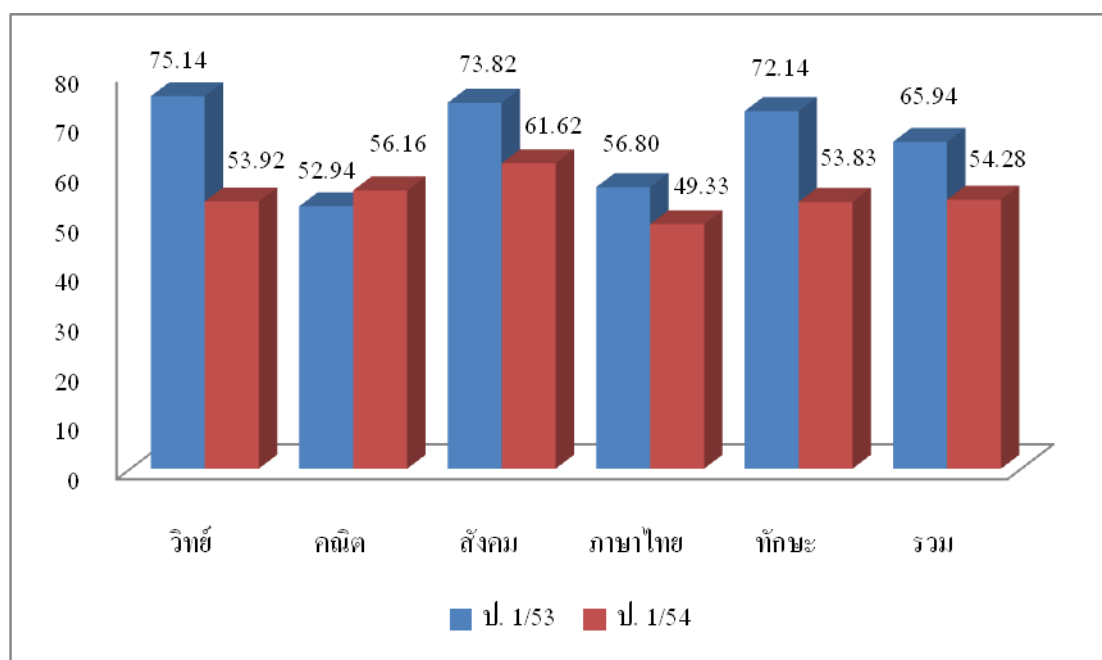
สาระการเรียนรู้	ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2		
	ร้อยละ 50	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน	ร้อยละ 50	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน
ทักษะการอ่าน	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x}$ =47.28	Md=46.67	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x}$ =62.82	Md=71.43
ทดลอง	57.4	57.4	57.4	85.9	80.4	69.6
คู่เทียบ	36.6	36.6	36.6	54.4	41.8	25.3
รวม 5 สาระ	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x}$ =51.00	Md=49.66	เกณฑ์ 50.00	$\bar{x}$ =58.52	Md=60.61
ทดลอง	60.2	60.2	62.0	76.1	70.7	62.0
คู่เทียบ	33.7	37.6	32.7	49.4	39.2	32.9

ปีการศึกษา 2554 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนทดลอง จำนวน 8 โรงเรียน พัฒนาการเรียนรู้เมื่อเทียบกับปี 2553 ที่เรียนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังแผนภาพ

แผนภูมิเปรียบเทียบพัฒนาการจากคะแนนรวมทั้ง 5 กลุ่มสาระ ของกลุ่มโรงเรียนทดลอง

สำหรับผลการศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ของ
กลุ่มโรงเรียนทดลอง มีดังต่อไปนี้

แผนภูมิเปรียบเทียบพัฒนาการจากคะแนนรวมทั้ง 5 กลุ่มสาระ ของกลุ่มโรงเรียนทดลอง

สรุป

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทดลอง มี 108 คน นักเรียนโรงเรียนคู่เทียบ มี 101 คน รวมจำนวน 209 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทดลอง 92 คน กับโรงเรียนคู่เทียบ จำนวน 79 คน รวม 171 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทดลอง มีค่าเฉลี่ยและค่ามัธยฐาน เท่ากับ 55.0 และ 56.11 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าโรงเรียนคู่เทียบ มีการแจกแจงคะแนนในรูปโค้งเบ้ซ้ายที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ทำได้คะแนนได้ค่อนข้างสูง ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนโรงเรียน คู่เทียบที่มีการแจกแจงคะแนนในรูปโค้งเบ้ขวา ที่นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ค่อนข้างต่ำ

สำหรับผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่ามัธยฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า เป็นไปในทำนองเดียวกัน นั่นคือ นักเรียนโรงเรียนทดลอง มีคะแนนรวมทั้งสูง กว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบ มีการแจกแจงคะแนนในรูปโค้งเบ้ซ้าย นักเรียนส่วนใหญ่ทำ ได้คะแนนได้ค่อนข้างสูง ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนโรงเรียนคู่เทียบที่มีการแจกแจง คะแนนในรูปโค้งเบ้ขวาที่นักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ค่อนข้างต่ำ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างโรงเรียนทดลองกับโรงเรียนคู่เทียบ พบว่า

- จากข้อมูลทั้ง 4 จังหวัด นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาเป็นกลุ่มสาระหรือรายวิชา พบว่า มีเพียง 3 วิชาเท่านั้น คือ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และทักษะการอ่านที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนทดลองสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - จากข้อมูล 3 จังหวัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกือบทุกกลุ่มสาระ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่พบว่า ผลการทดสอบไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างโรงเรียนทดลองกับโรงเรียนคู่เทียบ พบว่า
- จากข้อมูลทั้ง 4 จังหวัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาเป็นกลุ่มสาระหรือรายวิชา พบว่า มี 3 วิชาเท่านั้น คือ วิทยาศาสตร์ ทักษะการอ่านและภาษาไทย ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนทดลองสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ
 - จากข้อมูล 3 จังหวัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาเป็นกลุ่มสาระหรือรายวิชา พบว่า มี 3 วิชาเท่านั้น คือ วิทยาศาสตร์ภาษาไทย และทักษะการอ่าน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนทดลองสูงกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ผลการเปรียบเทียบร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านเกณฑ์ระหว่างโรงเรียนทดลองกับโรงเรียนคู่เทียบ พบว่า
- ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนทดลองที่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 3 ชนิด มีจำนวนมากกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนทดลองที่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 3 ชนิด มีจำนวนมากกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบเกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นคณิตศาสตร์ที่พบว่า ร้อยละของนักเรียนโรงเรียนทดลองที่ผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยมีจำนวนน้อยกว่านักเรียนโรงเรียนคู่เทียบ
5. ผลการศึกษาพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนทดลอง พบว่า พัฒนาการเรียนรู้นักเรียนโดยภาพรวมปี 2554 จะต่ำกว่าปี 2553 แต่

อย่างไรก็ตาม สารการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และทักษะการอ่าน มีพัฒนาการที่ดีขึ้นกว่าปี 2553 สำหรับพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของปี 2554 ต่ำกว่าปี 2553 เช่นเดียวกัน สารการเรียนรู้ที่ดีขึ้นคือ คณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย - ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ (โครงการต่อเนื่อง ปีที่ 2) ซึ่งคณะผู้ประเมินได้วิเคราะห์เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมปีที่ 2 ระหว่างโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ และศึกษาพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มโรงเรียนทดลอง คณะผู้ประเมิน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. โครงการทวิภาษา ควรมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารโรงเรียน ทดลองให้เข้าใจในเรื่องบทบาทของครูผู้สอนและครูผู้ช่วย เพื่อเสริมสร้างให้ครูได้ทำหน้าที่ตามแนวทางของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาอย่างถูกต้อง
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีให้กับครูในโรงเรียน ซึ่งความสามัคคีของครูในโรงเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. โครงการทวิภาษาควรเปิดโอกาสให้ครูในโครงการ ร่วมจัดทำเนื้อหาบทเรียน และแผนการสอนสาระภาษาไทย เพื่อจะได้เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ตามหลักสูตร และควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนเปิดภาคเรียน
4. ควรพัฒนาศักยภาพครูในโครงการให้สามารถสื่อสารด้วยภาษามลายูถิ่นได้ ในระดับ ที่ใช้สอนนักเรียนด้วยวิธีทวิภาษาได้โดยไม่ต้องใช้ครูผู้ช่วย ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างสะดวก และสามารถใช้วิธีการสอนแบบทวิภาษาได้อย่างยั่งยืน
5. โรงเรียนหมายเลข 5 และ 6 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน และมีสภาพแวดล้อมแตกต่างจากโรงเรียนทดลองและคู่เทียบอีก 6 โรงเรียน นอกจากนั้นโรงเรียนหมายเลข 5 เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ไม่ควรนำมาเปรียบเทียบกับโรงเรียนหมายเลข 6 ที่ไม่ได้เป็นโรงเรียนขยายโอกาส สองโรงเรียนนี้ควรแยกวิเคราะห์ต่างหาก หรือควรตัดออกจากโครงการทวิภาษา
6. โครงการทวิภาษาควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ในการรับนักศึกษาเข้ามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และควรนำความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาไปบรรจุในหลักสูตรวิชาชีพครู
7. ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบทดสอบที่ใช้ควรใช้ภาษาไทยทุกสาระวิชาทั้งโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ เพื่อให้สอดคล้องกับการสอบวัดผลเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติ (NT)

8. ควรมีการประเมินเรื่องบทบาทและการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการทวิภาษา โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยเฉพาะ

9. ผู้มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรแก้ปัญหาครูที่สอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษาให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงานในปีที่ 3 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

สถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้รับการประสานจากหัวหน้าโครงการวิจัยปฏิบัติการ เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ: กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้” ให้เป็นผู้ประเมินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 ซึ่งข้อค้นพบในปีการศึกษา 2554 ที่ผ่านมา คือ นักเรียนของโรงเรียนทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนของโรงเรียนคู่เทียบ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนในจังหวัดสตูล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสภาวะแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนทดลองของจังหวัดสตูล มีความแตกต่างกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ นักเรียนคุ้นกับการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันมากกว่า ดังนั้นในปีการศึกษา 2555 จึงได้ออกแบบการประเมินโดยแยกทำการวิเคราะห์เฉพาะจังหวัดสตูลออกไป และเพิ่มในส่วนของความคิดเห็นของผู้ปกครองสำหรับประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับพัฒนาโครงการในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนใต้ (โครงการต่อเนื่อง ปีที่ 3) โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้
 - เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 , 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ
 - เพื่อศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ของกลุ่มโรงเรียนทดลองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มโรงเรียนทดลองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนของจังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้
- เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบ
 - เพื่อศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 - เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตการประเมิน

กลุ่มเป้าหมาย คือ 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 , 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและโรงเรียนที่เป็นคู่เทียบ รวม 8 โรงเรียน 2) ครู และ 3) ผู้ปกครอง ดังตารางต่อไปนี้

ระดับชั้น โรงเรียน	จำนวนนักเรียน			จำนวนครู			จำนวน ผู้ปกครอง
ทดลอง	ป.1	ป.2	ป.3	ป.1	ป.2	ป.3	ป.3
โรงเรียนบ้านประจัน	30	31	30	2	2	2	8
โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	26	18	26	2	2	2	8
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 (บ้านใหม่)	35	27	22	2	2	2	8
โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ	20	25	33	2	2	2	8
รวม	111	101	111	8	8	8	32
คู่เทียบ							
โรงเรียนชุมชนบ้านสนอ	32	30	30	2	2	2	-

โรงเรียนบ้านตะโละทะเล	63	44	44	2	2	2	-
โรงเรียนบ้านโคกสยา	23	15	23	2	2	2	-
โรงเรียนบ้านตำมะลังใต้	23	27	19	2	2	2	-
รวม	141	116	116	8	8	8	-

เนื้อหาที่ใช้ในการประเมิน

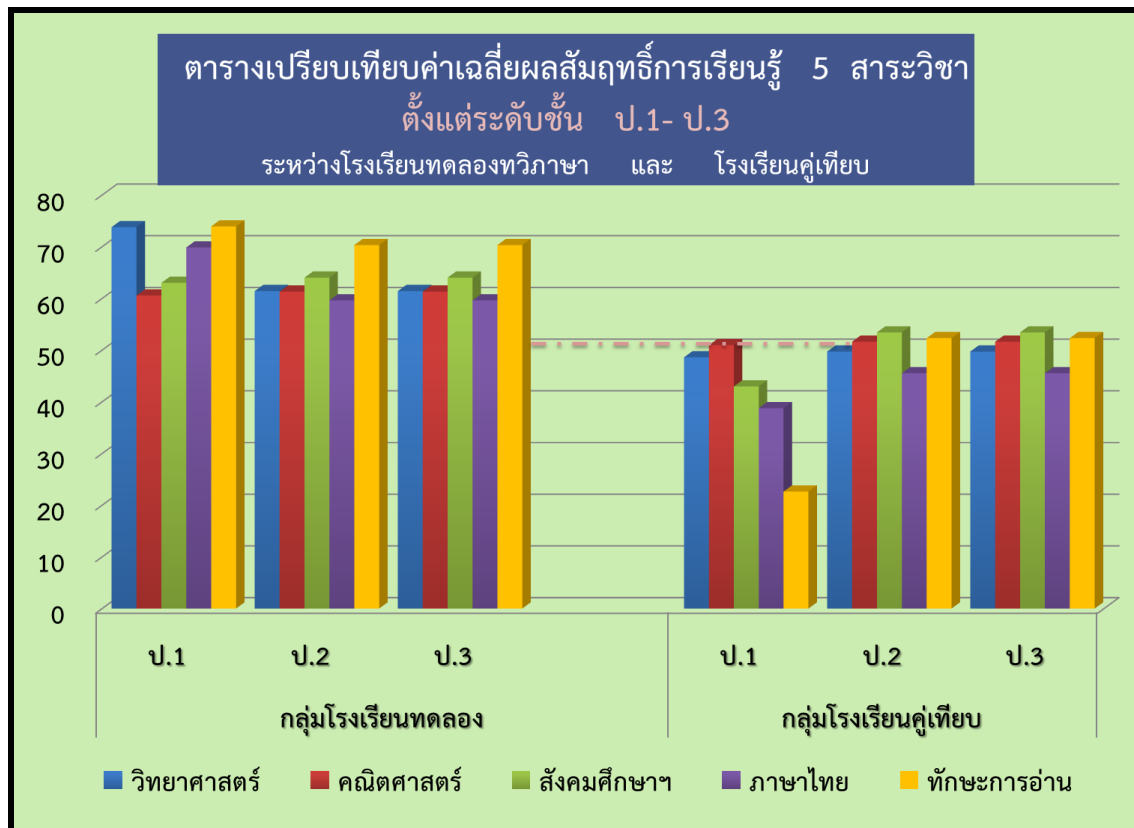
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใน 5 กลุ่มสาระวิชา ได้แก่ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระทักษะการอ่าน
3. พัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 5 กลุ่มสาระ
4. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง บริบทโรงเรียน และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ของคะแนนรวม เฉลี่ยทุกรายวิชา ระหว่างโรงเรียนทดลองและโรงเรียนคู่เทียบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

รายละเอียด/ค่าสถิติ	N	$\bar{X}$	S.D.	Q_1	Md	Q_3
ป. 1						
ทดลอง	67	68.21	19.29	54.40	73.66	82.51
คู่เทียบ	61	40.77	17.23	28.38	35.82	50.75
รวม	128	55.13	22.87	34.48	53.54	77.66

รายละเอียด/สถิติ	N	$\bar{X}$	S.D.	Q ₁	Md	Q ₃
ป.2						
ทดลอง	66	63.33	14.19	52.16	66.08	73.96
คู่เทียบ	47	50.50	13.77	41.04	48.59	61.93
รวม	113	57.99	15.33	47.02	59.94	71.00
ป.3						
ทดลอง	60	62.96	17.82	57.34	69.29	73.31
คู่เทียบ	69	55.41	14.19	44.57	53.26	66.74
รวม	129	58.92	14.91	45.92	61.41	71.74

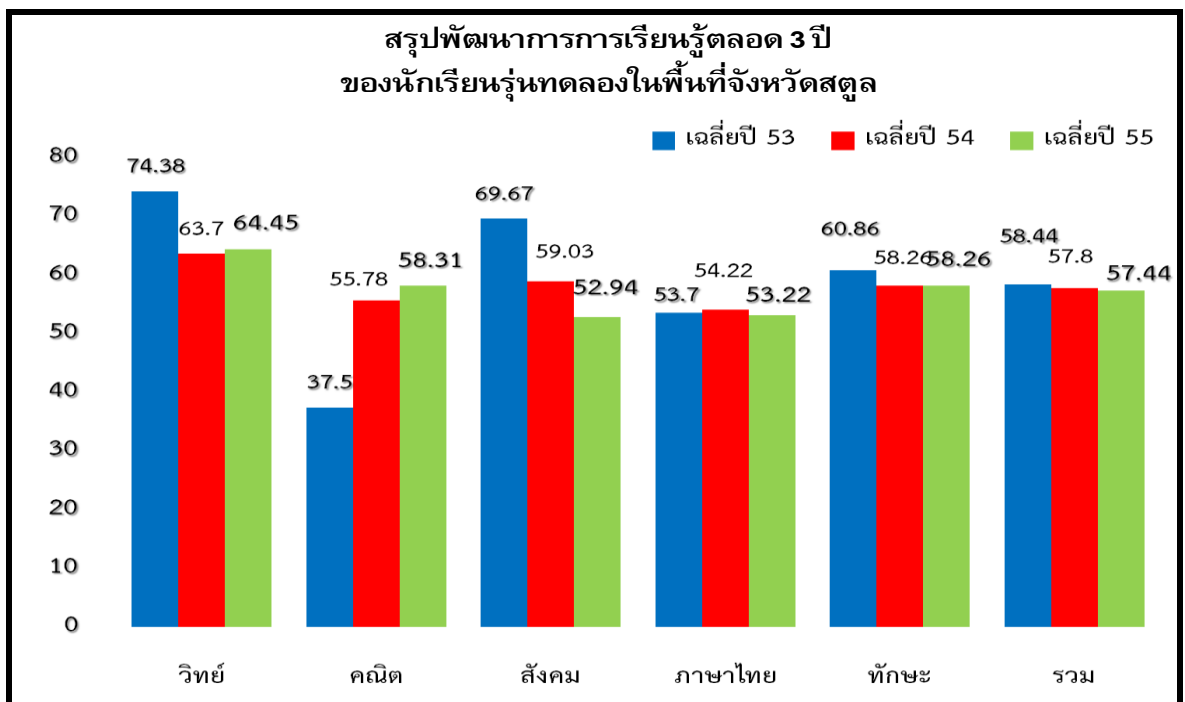
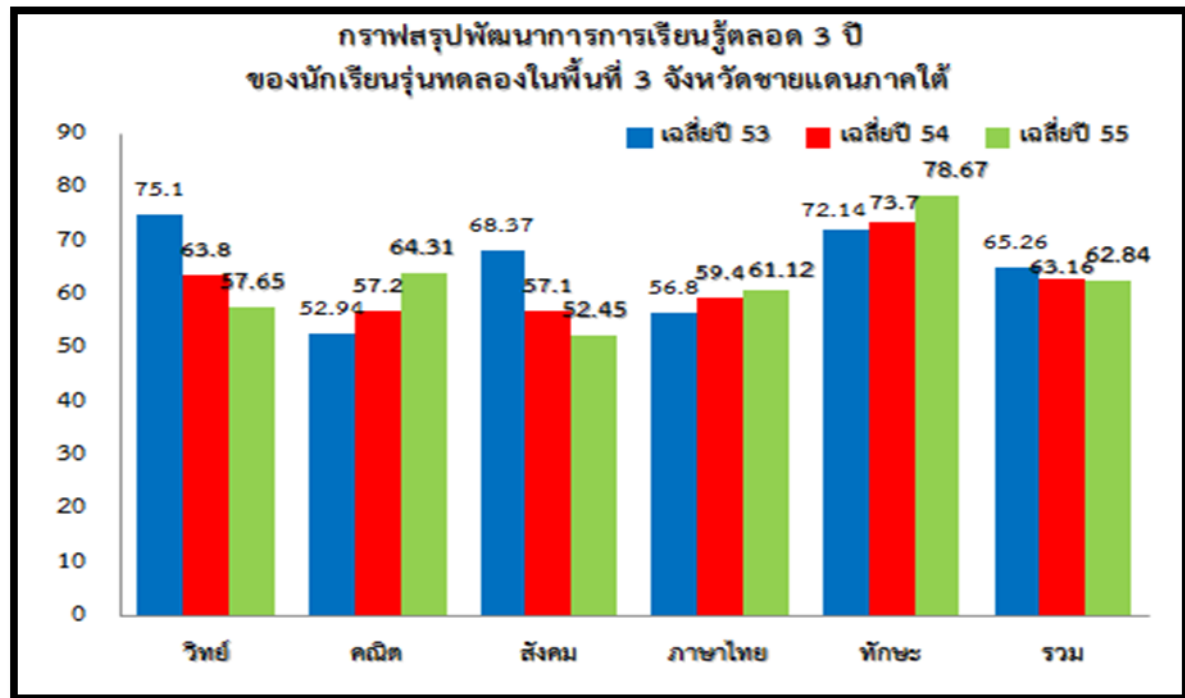

ผลการประเมินเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
ในพื้นที่จังหวัดสตูล

โรงเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	Q_1	Md	Q_3
ชั้น ป.3						
ทดลอง	23	57.44	17.37	40.14	62.86	72.61
คู่เทียบ	14	60.99	11.74	53.39	60.57	71.07
รวม	37	58.78	15.40	44.16	62.86	71.46

สรุปพัฒนาการการเรียนรู้เฉลี่ย 3 ปีของนักเรียนรุ่นทดลองในโครงการทวิภาษา

เก็บรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้จากนักเรียนโรงเรียนทดลองรุ่นแรกในโครงการทวิภาษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 – 2555 รวมเวลา 3 ปี เพื่อศึกษาพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวม

3.1.5.2 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Test)

ในปีการศึกษา 2555 สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดประเมินความสามารถพื้นฐานเบื้องต้นสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน 3 ด้าน คือ 1) ด้านภาษา (Literacy) 2) ด้านคำนวณ (Numeracy) และ 3) ด้านเหตุผล (Reasoning ability)

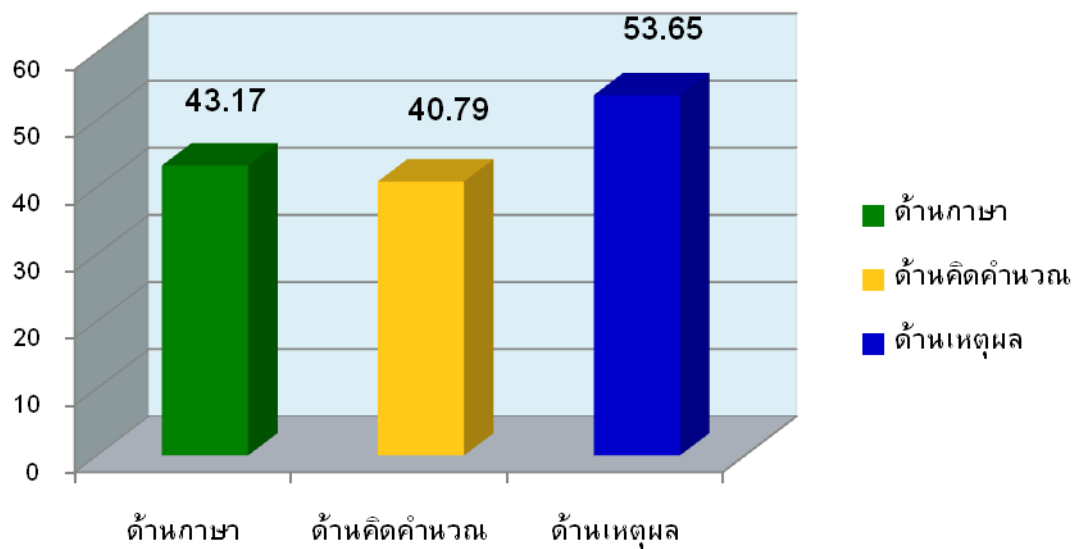
ด้านภาษา (Literacy) หมายถึง ความสามารถในการอ่าน เพื่อรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญ ประเมินสิ่งที่อ่านจากสื่อประเภทต่างๆ รู้จักเลือกอ่านตามวัตถุประสงค์ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคม ใช้การอ่านเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต และสื่อสารเป็น ภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาและอย่างสร้างสรรค์

ด้านคำนวณ (Numeracy) หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะการคิดคำนวณ ความคิดรวบยอด และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวัน

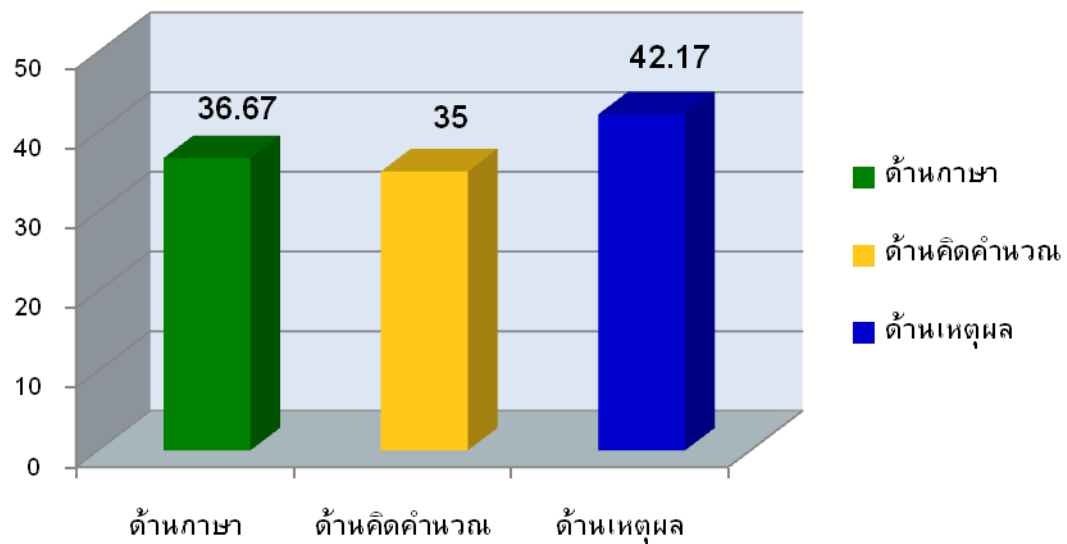
ด้านเหตุผล (Reasoning ability) หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ข้อมูล/ สถานการณ์/ สารสนเทศที่เข้ามา เพื่อการตัดสินใจ โดยมีเหตุผลประกอบอย่างสมเหตุสมผล (บนพื้นฐานของข้อมูล หลักการ เหตุผล ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม)

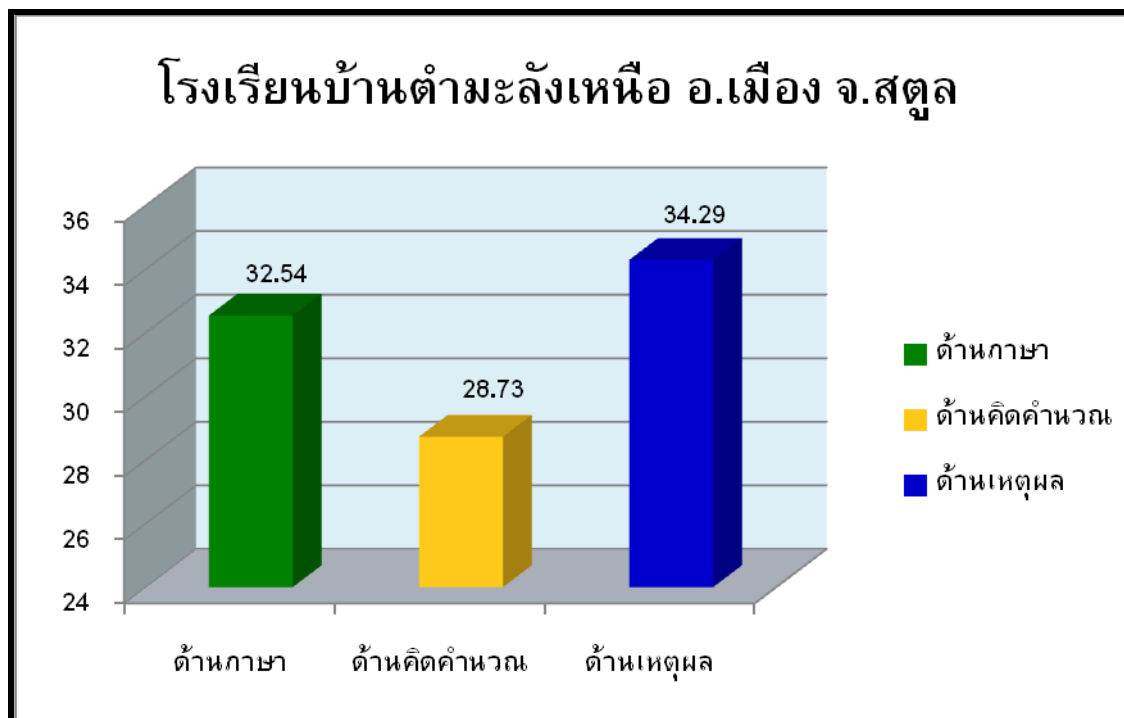
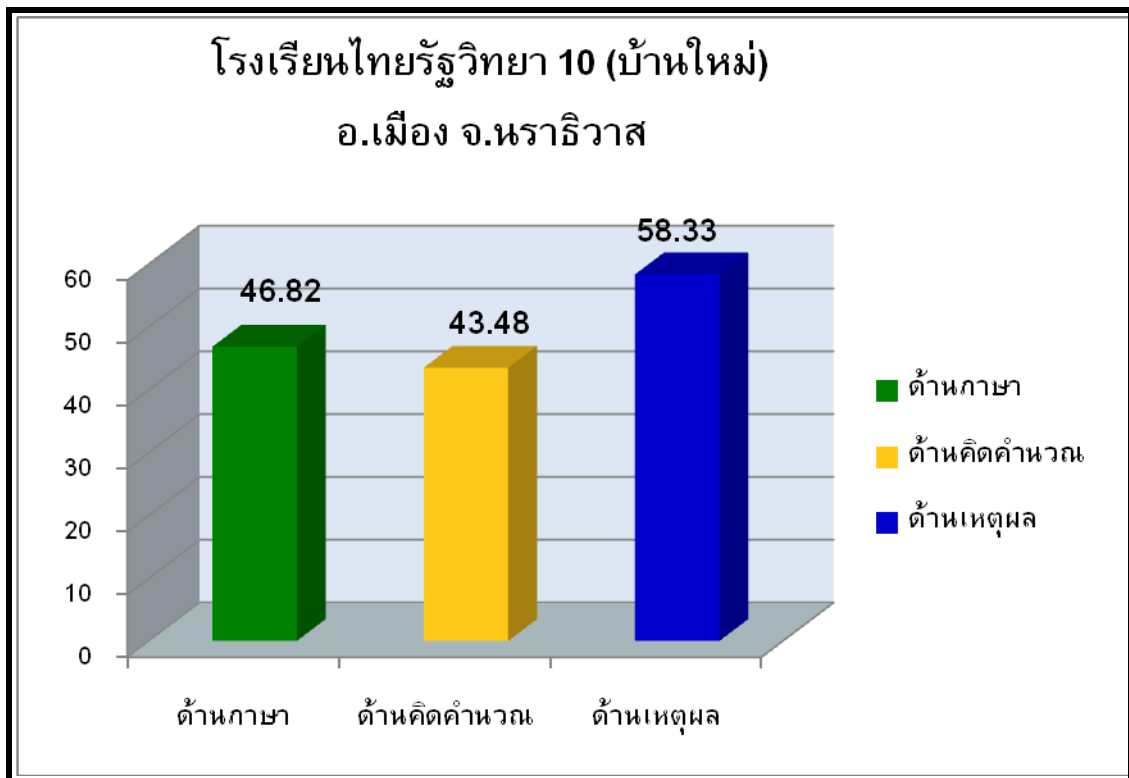
สำหรับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Test) ในโรงเรียนนาร่อง โครงการทวิภาษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โรงเรียนบ้านประจัน อ.ยะรัง จ.ปัตตานี

โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส อ.รามัน จ.ยะลา

สำหรับ ผลการประเมิน ฯ ที่มีการเปรียบเทียบระหว่าง โรงเรียน (นำร่องและคู่เทียบ)
คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและคะแนนเฉลี่ยระดับเขต มีรายละเอียดดังนี้

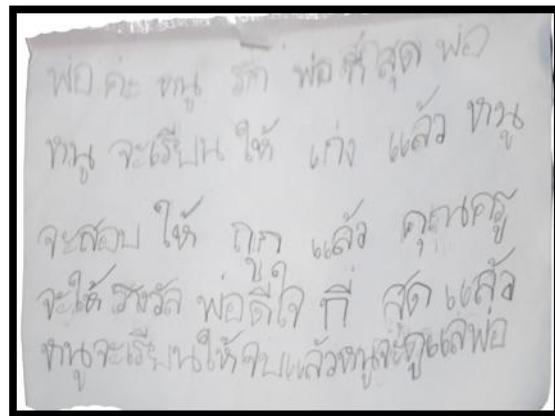
ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555

โรงเรียนนำร่องทวิภาษา 4 โรงเรียน และโรงเรียนคู่เทียบ

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	ความสามารถ						รวมเฉลี่ย ระดับประเทศ 42.10	รวมเฉลี่ย รายโรงเรียน
			ด้านภาษา		ด้านคิดคำนวณ		ด้านเหตุผล			
			คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ (คะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ 42.94)		คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ (คะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ 37.45)		คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ (คะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ 45.92)			
			คะแนน เฉลี่ย ระดับเขต	คะแนน เฉลี่ยของ โรงเรียน	คะแนน เฉลี่ย ระดับเขต	คะแนน เฉลี่ยของ โรงเรียน	คะแนน เฉลี่ย ระดับเขต	คะแนน เฉลี่ยของ โรงเรียน	รวมเฉลี่ย ระดับเขต	
1.	โรงเรียนบ้านประจัน	21	34.77	43.17	32.58	40.79	31.56	53.65	32.97	45.87
2.	โรงเรียนชุมชนบ้านสนอ	30		31.56		27.22		43.11		33.96
3.	โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	20	42.95	36.67	41.43	35.00	47.01	42.17	43.79	37.94
4.	โรงเรียนบ้านตะโละหลอ	37		37.75		46.40		37.93		40.69
5.	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10	22	39.88	46.82	38.80	43.48	43.71	58.33	40.79	49.54
6.	โรงเรียนบ้านโคกสยา	23		31.01		37.39		35.94		34.78
7.	โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ	21	42.55	32.54	36.85	28.73	45.82	34.29	41.74	31.85
8.	โรงเรียนบ้านตำมะลังใต้	17		28.82		30		37.06		31.96

ผลงานการวาดภาพและเขียนอธิบายภาพของนักเรียนชั้นอนุบาล 2

ทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นป. 1

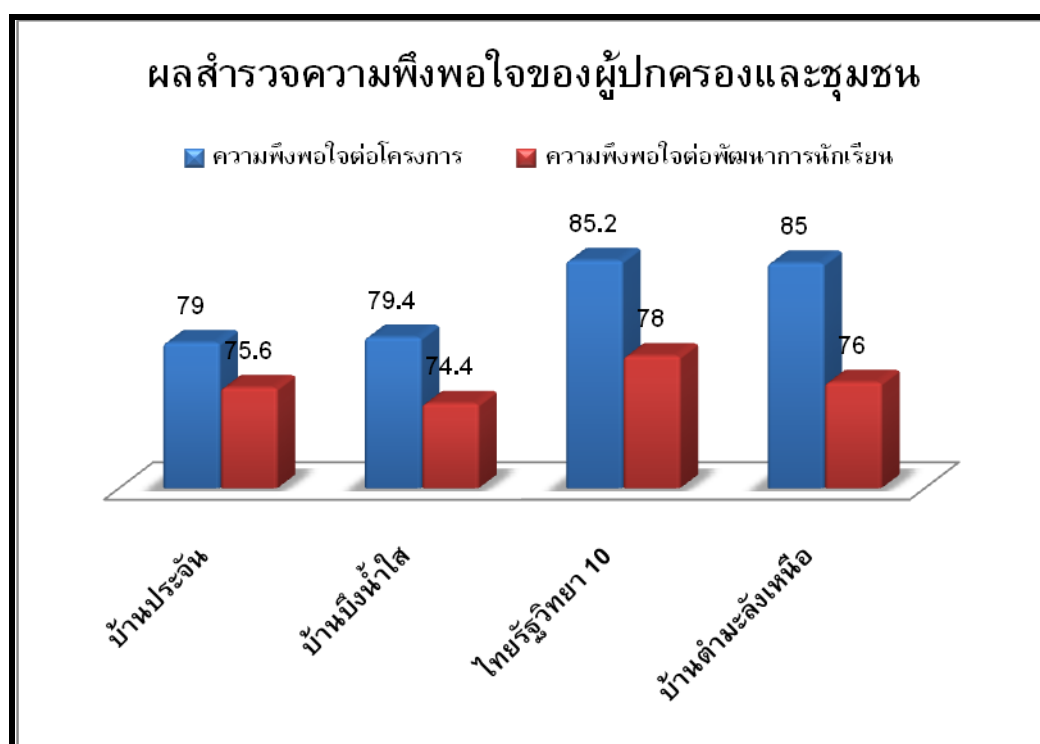

กิจกรรมการเขียนเรื่องภาษาไทยเป็นกลุ่ม (ชั้นป. 3)

3.1.6 การติดตามและประเมินผล ความพึงพอใจของผู้ปกครองและ ชุมชน ที่มีต่อโครงการฯ

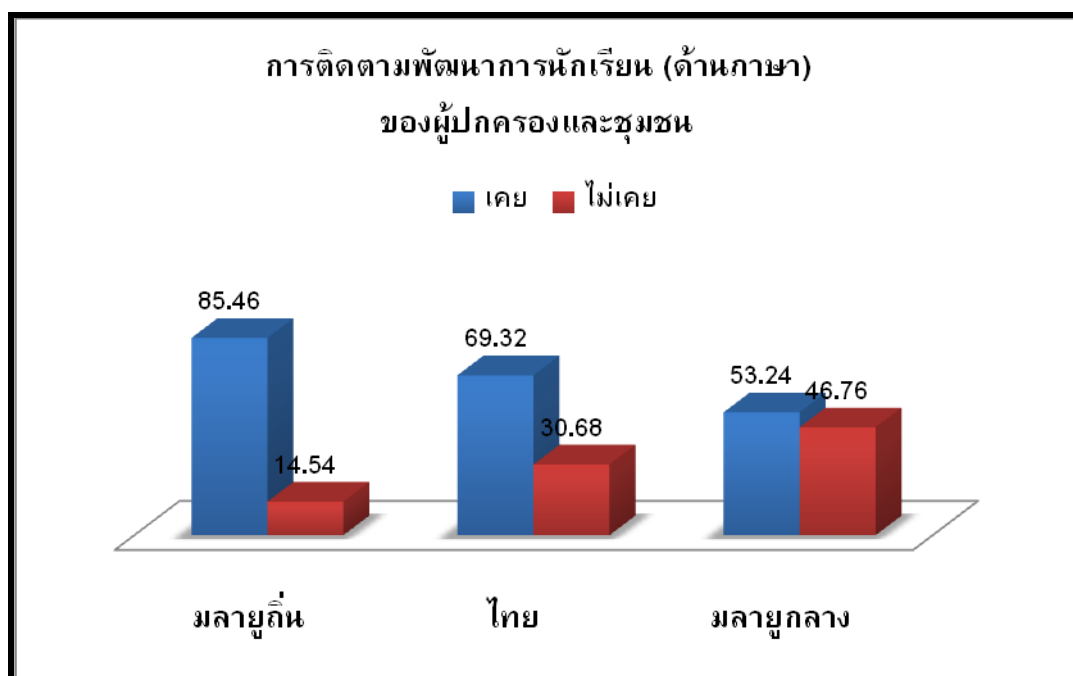
ในช่วงของการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 นี้ ได้มีการจัดทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อโครงการฯ และพัฒนาการนักเรียน ซึ่งทีมวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจครบทั้ง 4 โรงเรียนนาร่อง ซึ่งได้แก่ โรงเรียนบ้านประจัน จังหวัดปัตตานี , โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จังหวัดยะลา , โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 จังหวัดนราธิวาส และโรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ จังหวัดสตูล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 160 คน แบ่งออกเป็นโรงเรียนละ 40 คน

ผลที่ออกมาถือว่าเป็นที่น่าพอใจ โดยพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้ปกครองและชุมชนต่างมีความพึงพอใจทั้งต่อโครงการและพัฒนาการเด็กอยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมิข้างต้นจะเห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้วความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน ที่มีต่อโครงการและพัฒนาการนักเรียนมี มากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งถือว่ามีความพึงพอใจมาก โดยเฉพาะโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10 ที่มีความพึงพอใจต่อโครงการมากถึง 85.2% และต่อพัฒนาการนักเรียน 78% รองลงมาคือ โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือที่มีความพึงพอใจต่อโครงการ 85% และต่อพัฒนาการนักเรียน 76% ตามด้วยโรงเรียนบ้านประจันมีความพึงพอใจต่อโครงการ 79% และต่อพัฒนาการนักเรียน 75.6% ส่วนโรงเรียนบ้านบึงน้ำใสมีความพึงพอใจต่อโครงการ 79.4% และต่อพัฒนาการนักเรียน 74.4%

ในขณะเดียวกันนี้ ยังได้มีการสอบถามเกี่ยวกับการติดตามพัฒนาการของผู้ปกครอง และชุมชนต่อบุตรหลาน ซึ่งผลที่ออกมาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้ติดตามพัฒนาการด้าน ภาษามลายูถิ่นของบุตรหลานมากที่สุด รองลงมา คือ ภาษาไทย และตามด้วยภาษามลายูกลาง ตามลำดับ ดังแผนภูมิข้างล่าง

จากแผนภูมิข้างบนจะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองได้รับรู้และติดตามพัฒนาการด้านภาษา มลายูถิ่นมากถึง 85.46 % รองลงมาคือ ภาษาไทย 69.32% ส่วนภาษามลายูกลางมีเพียง 53.24% ซึ่งน้อยกว่าภาษาอื่นๆ อย่างไรก็ตามก็ถือว่าเป็นที่น่าพอใจเนื่องจากภาษามลายูกลาง เพิ่งจะเริ่มสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะฉะนั้นผู้ปกครองหรือชุมชนอาจจะยังไม่รับทราบ อย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ ผู้ปกครองและชุมชนยังได้แสดงความคิดเห็น ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่ น่าสนใจและเป็นประโยชน์ ดังนี้

ความพึงพอใจต่อพัฒนาการของนักเรียน/บุตรหลานในโครงการทวิภาษา	ความถี่
<u>ข้อสังเกต</u>	
• เป็นโครงการที่ดีและเหมาะสมสำหรับสภาพของเด็กๆ ที่พูดภาษามลายู	2
• เป็นโครงการที่ส่งเสริมพัฒนาการ เพราะเด็กได้เปรียบเทียบระหว่างการเรียน ทั้งสองภาษาพร้อมกัน	1
• พอใจมากที่เห็นลูกเก่งขึ้นเรื่อยๆ มีพัฒนาการมากขึ้น	1
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
• ต้องการให้สอนเพิ่มเติมในด้านภาษาอังกฤษ	4
• ต้องการให้ครูเน้นภาษามลายูกลางให้มากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม ต้อนรับ ประชาคมอาเซียน	2

• ต้องการให้เน้นเรื่องภาษาไทย	2
• ต้องการให้ครูอธิบายในรายละเอียดเนื้อหาของการเรียนการสอนให้มากๆ	2
• ควรเน้นการพูดให้มากๆ เด็กจะได้มีพัฒนาการด้านการพูด ได้ชัดเจนขึ้น ทั้ง ภาษามลายู ไทย อังกฤษ	2
• ต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติม	1
• ต้องการให้เด็กอ่านหนังสือภาษาไทยได้อย่างรวดเร็ว และพูดภาษาไทยได้ ชัดเจน	1
• ต้องการให้ครูเน้นเนื้อหาสาระให้มากกว่านี้	1
• ให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน	1
• ควรเพิ่มจำนวนครู	1
• ควรสอนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมด้วย	1
• ครูควรทบทวนนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้ให้มากๆ	1

ท่านคิดว่านักเรียน/บุตรหลานของท่าน มีพัฒนาการที่น่าสนใจ หรือโดดเด่นอย่างไรบ้าง	ความถี่
<u>ทักษะการฟัง-พูด</u>	
● พูดคุยมากขึ้น	7
● สามารถพูดภาษามลายูถิ่นได้	6
● มีพัฒนาการในการพูดเป็นภาษาไทยดีขึ้น	3
● ชอบร้องเพลง	3
● สามารถพูดภาษามลายูกลางได้	2
● ชอบดูโทรทัศน์ฟังเรื่องราวต่างๆ และอ่านตามตัวหนังสือในโทรทัศน์	1
● พูดชัดเจนมากขึ้น	1
● สามารถร้องเพลงภาษามลายูได้	1
<u>ทักษะการอ่าน-เขียน</u>	
● ชอบอ่านหนังสือ ขยันอ่านหนังสือมากขึ้น	15
● การรักการอ่านมากขึ้น	10
● สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ดีขึ้นมาก	8
● อ่านหนังสือคล่องมากขึ้น เข้าใจง่ายขึ้น	4
● สามารถอ่านหนังสือภาษาไทยได้	4
● ชอบอ่านหนังสือนิทาน ชอบแต่งเรื่อง	3
● ชอบเขียนเล่าเรื่องราวต่างๆ	3
● วาดรูป ระบายสี	3
● เขียนหนังสือภาษามลายูถิ่นได้	2
● สนใจด้านการอ่าน จากสื่อต่างๆ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา	2
● มีความสนใจในเรื่องการท่องจำ หรือสะกดคำ	1
<u>ทักษะการเรียนรู้</u>	
● ขยันทำการบ้าน	11
● ชอบไปโรงเรียนมากขึ้น	8
● มีความสุขกับการเรียน	3
● ตั้งใจเรียน ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความตั้งใจ	3
● เรียนและการทำงานเก่งขึ้นมาก	2
● ชอบทำการบ้านด้วยตนเอง	2

• มีความสนใจในการเรียนมาก สามารถอ่านและคิดได้ด้วยตนเอง	1
• ชอบงานประดิษฐ์	1
• ชอบเรียนอัลกุรอาน	1
• ชอบวิชาคณิตศาสตร์	1
<u>ทักษะทางสังคม</u>	
• มั่นใจในตัวเอง กล้าแสดงออก	24
• ขยัน กระตือรือร้น รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	7
• ชอบเล่นฟุตบอล ออกกำลังกาย	3
• ชอบเข้ากลุ่มกับเพื่อนๆ	2
• สามารถสนทนากับผู้ใหญ่ และเพื่อนๆ ไม่ว่าจะคนรู้จัก หรือคนไม่คุ้นเคยได้เป็นอย่างดี	2
• สามารถแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกับบุคคลอื่นได้	1
• รักเพื่อน	1
• มีความสามารถในการสื่อสารมากขึ้น	1
• ช่วยเหลือพ่อแม่	1
<u>ทักษะการคิดวิเคราะห์</u>	
• ชอบสังเกต	3
• ชอบจินตนาการ	3
• เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ดี	3
• ชอบคิดเลข การบวก การลบทำได้รวดเร็ว	2
• มีพัฒนาการด้านความคิด	2

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	ความถี่
<u>ข้อสังเกต</u>	
• มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับเด็กที่พูดภาษามลายู แต่เป็นแนวคิดที่ดีที่จัดทำโครงการนี้ขึ้น ทำให้เด็กสามารถเข้าใจและเปรียบเทียบกับภาษาไทยได้ง่ายขึ้น	1
• ด้านสื่อ ความสำเร็จของนักเรียน ความเชื่อมั่นต่อโครงการ คิดว่า เป็นหนทางที่ดี และเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดเป้าหมายสำหรับเด็กบ้านเรา สามารถเข้าใจภาษาได้ดีขึ้น แต่ก็ขึ้นอยู่กับเด็กด้วยว่าจะมีความเอาใจใส่มากน้อยเพียงไร	1
• โครงการนี้ช่วยให้เด็กอ่านและเขียนได้ดียิ่งขึ้น เข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม	1
• ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการนี้มาก และโครงการนี้เป็นที่ยอมรับของ	1

คนในชุมชน	
ผู้ปกครองและคนในชุมชนจึงมีความมั่นใจว่าโครงการนี้จะสามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการในเรื่องการอ่านออก เขียนได้จริง	1
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
ต้องการให้จัดโครงการนี้ต่อไป	17
ต้องการให้เพิ่มการบ้านให้มากกว่านี้	6
ต้องการให้มีโครงการนี้ทุกโรงเรียน กับนักเรียนทุกคน	4
อยากเข้าชมโครงการนี้อีก	2
เด็กยังอ่อนภาษาอังกฤษ ควรปรับปรุงภาษาอังกฤษด้วย	1
ต้องการให้ครูเข้มเรื่องการเรียนการสอนให้มากกว่านี้	
ต้องการให้ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น	1
ควรมีการแนะนำเกี่ยวกับโครงการและแนะนำโครงการแก่ผู้ปกครองและคนในชุมชนให้มากกว่านี้	1

3.1.7 จำนวนนักเรียนและบุคลากรในโครงการ

นักเรียน

การดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 นี้เป็นช่วงของการจัดการเรียนการสอนใน 4 ชั้นปี คือ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 (ปี 2553 – 2556) อย่างไรก็ตามเนื่องจากโครงการฯ ได้มีการจัดการเรียนการสอนในชั้นที่ตามหลังด้วยคือ ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ฉะนั้นหากจะคำนวณจำนวนนักเรียนในโครงการฯ ทั้งหมดจึงจำเป็นต้องคำนวณทั้ง 6 ชั้นปี คือ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีจำนวนดังต่อไปนี้

โรงเรียนบ้านประจัน			
ชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)
ชั้นอนุบาล 1	35	23	12
ชั้นอนุบาล 2	29	15	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	24	6	18
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	27	11	16
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	29	11	18
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	28	16	11
รวม	173 คน		

โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส			
ชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)
ชั้นอนุบาล 1	21	14	7
ชั้นอนุบาล 2	17	11	6
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	25	17	8
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	21	3	18
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	17	9	8
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	21	6	15
รวม	122 คน		

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10			
ชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)
ชั้นอนุบาล 1	24	13	11
ชั้นอนุบาล 2	39	22	35
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	27	18	9
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	29	20	9
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	24	11	13
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	24	13	11
รวม	167 คน		

โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ			
ชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)
ชั้นอนุบาล 1	30	15	๑๕ คน
ชั้นอนุบาล 2	25	7	๑๘ คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	22	7	๑๕ คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	19	11	๘ คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	23	16	๗ คน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	31	15	๑๖ คน
รวม	167 คน		

นอกจากนี้ ในช่วงของ การดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 นี้ ยังได้มีการดำเนินงานโครงการขยายผลการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาฯ ไปสู่โรงเรียนในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 12 โรงเรียน (ไม่รวม 3 โรงเรียนนาร่อง) โดยได้จัดการเรียนการสอนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 โดยมีจำนวนนักเรียนดังต่อไปนี้

นักเรียนในโครงการขยายผลทวิภาษาฯ 12 โรงเรียน	
ชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)
ชั้นอนุบาล 1	331
ชั้นอนุบาล 2	367
รวม	698 คน

ฉะนั้นหากจะคำนวณจำนวนนักเรียนทวิภาษาฯ จึงควรรวมนักเรียนกลุ่มนี้ด้วยเนื่องจากถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการทวิภาษาฯ หลัก ซึ่งจะได้จำนวนนักเรียนทั้งหมดดังต่อไปนี้

นักเรียนในโครงการฯ ตั้งแต่ชั้นอ. 1 – ป. 4	
โรงเรียน	จำนวน (คน)
โรงเรียนบ้านประจัน	173
โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	122
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10	167
โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ	167
โรงเรียนขยายผลฯ (12 โรงเรียน)	698
รวม	1,327

ครูผู้สอน ครูผู้ช่วยสอนและครูผู้ประสานงาน

ตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานในระยะที่ 2 นี้ (ตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) มีจำนวนครูผู้สอน ครูผู้ช่วยสอนและครูผู้ประสานงาน ดังนี้

ครูผู้สอน ครูผู้ช่วยสอน และครูผู้ประสานงาน ตั้งแต่ชั้นอ. 1 – ป. 4			
	ครู (คน)	ครูผู้ช่วยสอน (คน)	ครูผู้ประสานงาน (คน)
โรงเรียนบ้านประจัน	10	2	1
โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	10	4	1
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10	10	2	1
โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ	9	3	1
รวม	39	11	4

บุคลากรวิจัย

เป็นกลุ่มคนที่มีการสรรหาขึ้นมาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ขับเคลื่อนงานและกิจกรรมต่างๆ ในโครงการฯ ในขณะเดียวกันก็เป็นทั้งผู้ได้รับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ถ่ายทอดเทคนิควิธีการต่างๆ แก่บุคลากรครู ซึ่งประกอบด้วย

บุคลากรวิจัยในโครงการฯ	
	จำนวน (คน)
ทีมวิจัยส่วนกลาง (ประจำมหาวิทยาลัยมหิดล)	7
ทีมวิจัยในพื้นที่ (ประจำศูนย์ประสานงาน จังหวัดปัตตานี)	15
ครูผู้ประสานงาน ทำหน้าที่เป็นทั้งทีมวิจัยและผู้ประสานงานระหว่างโครงการฯ กับโรงเรียน (ใน 4 โรงเรียน)	4
รวม	26

3.1.8 การสร้างความร่วมมือระดับชุมชน สังคม และหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการขยายเครือข่ายและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

การดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯประกอบด้วยภารกิจต่างๆ ที่สำคัญและจำเป็นต้องได้รับ ความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญทั้งในพื้นที่และส่วนกลาง ตลอดจนองค์กรต่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการทำงานลักษณะนี้ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นในประเทศหรือต่างประเทศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าในส่วนของการประสานความร่วมมือ หรือให้ความช่วยเหลือแก่ทางโครงการในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

การสร้างความร่วมมือระดับชุมชน สังคม และหน่วยงานต่าง ๆ
รวมทั้งการขยายเครือข่ายและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ในพื้นที่

1. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
4. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศอ.บต.)
5. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)

ส่วนกลาง

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
3. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
4. สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
6. สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ม.มหิดล
7. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย ม.มหิดล
8. ราชบัณฑิตยสถาน
9. แผนงาน ICT สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)
10. สถาบัน NECTEC กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
11. สื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ รายการโทรทัศน์ และเว็บไซต์ (ทั้งส่วนกลางและในพื้นที่)

ต่างประเทศ

1. องค์กร SIL International
2. องค์กร UNESCO
3. องค์กร UNICEF
4. องค์กร SEAMEO
5. กลุ่มสหภาพยุโรป (European Union)

1. การสร้างความร่วมมือ ขยายเครือข่าย และการใช้ประโยชน์ (ในพื้นที่)

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่

1. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

- สนับสนุนบุคลากรด้านวิชาการ
 - คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (อาจารย์แผนกภาษามลายู) เพื่อสนับสนุนงานที่เกี่ยวกับภาษามลายู เช่น การจัดทำระบบตัวเขียนภาษามลายู ปาตานีด้วยอักษรไทย การฝึกอบรมระบบตัวเขียน เป็นต้น

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

- สนับสนุนบุคลากรด้านวิชาการ
 - คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ผศ.สุภา วัชรสุขุม)
 - สถาบันวิจัยและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดูแลและรับผิดชอบงานด้านการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโครงการทวิภาษาฯ ตั้งแต่ระดับชั้นป.1 – ป.6 (เป็นโครงการต่อเนื่อง 6 ปี)
 - คณะครุศาสตร์ ได้มีความร่วมมือเพื่อ ดำเนินงานโครงการวิจัย “การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาศึกษา เข้าสู่ระบบการผลิตครูทวิ/พหุภาษาสำหรับจังหวัดชายแดนใต้” (*Institutionalizing Mother Tongue-Based Multilingual Education (MTB MLE) in Thailand's Deep South*) สนับสนุนงบประมาณโดยกลุ่มสหภาพยุโรป หรือ EU (European Union)

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการขยายผลโรงเรียนทวิภาษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 โรงเรียน ภายใต้โครงการ “โครงการโรงเรียนทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) สู่วิทยาลัยทวิภาษาต้นแบบพหุภาษา (ภาษามลายู – ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ)”

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน(กศน.)

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนหรือ กศน. ได้นำเอาระบบตัวเขียนภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรไทยในโครงการทวิภาษาฯ ไปใช้ในการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ โดยเฉพาะการฝึกอบรมภาษามลายูถิ่นแก่ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ลงมาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือว่ามีผลมาจากโครงการทวิภาษาฯ

ไปใช้ประโยชน์ และในขณะเดียวกันก็ถือว่าเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการอีกทางหนึ่งด้วย

2. การสร้างความร่วมมือ ขยายเครือข่าย และการใช้ประโยชน์ (ส่วนกลาง)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อโครงการทวิภาษา เป็นอย่างมาก โดยได้ให้การสนับสนุนโครงการเป็นอย่างดีมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงานโครงการฯ ที่ได้ให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ช่วงต้นของการดำเนินงาน ในขณะเดียวกัน ยังได้ยังได้สนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน “โครงการวิจัยประเด็นภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่ ” เพื่อรวบรวมความรู้และจัดทำเป็นสื่อการสอนในโครงการทวิภาษาฯ เช่น การพัฒนาระบบเขียนและจัดทำพจนานุกรมภาษามลายูปาตานี เป็นต้น

นอกจากนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ยังได้ให้การช่วยเหลือในด้านอื่นๆ อีกมากมาย อาทิเช่น การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการแก่ภาคส่วนต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการฯ อันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมต่อไป เป็นต้น

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้ความร่วมมือกับโครงการทวิภาษาฯ ดังนี้

- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการ เช่น รายการโทรทัศน์ “พันแสงรุ่ง” เป็นต้น
- บุคลากรด้านวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ (รศ.ดร.โคทม อารียา)

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ถือว่าเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ โดยเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมด้านบุคลากรด้านต่างๆ ที่เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทีมวิจัยที่มีประสบการณ์การทำงานด้านภาษาและการพัฒนา รวมทั้งบุคลากรด้านวิชาการที่พร้อมและให้การช่วยเหลือโครงการมาโดยตลอด นอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของทีมวิจัยและสถานที่จัดกิจกรรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการยอมรับในแนวคิดและกระบวนการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาฯ ที่สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปปรับใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตชายแดนตามภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ

นอกจากนี้ ในกระบวนการสร้างความเข้าใจกับสพฐ. ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการทำงานและการสนับสนุนระหว่างกัน เช่น ทางสพฐ. ได้จัดสรรครูภูมิปัญญา หรือครูที่ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสอนให้แก่โรงเรียนในโครงการที่ใช้ภาษาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานร่วมจัดการประชุม วิชาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาท้องถิ่นในระบบโรงเรียน เช่น การฝึกอบรมกลวิธีการสอน การสร้างสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครูภูมิปัญญาและครูภาษาท้องถิ่นในโครงการไทยเข้มแข็ง เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ มาตั้งแต่ต้น โดยสนับสนุนให้จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในกรอบของการจัดการเรียนการสอนแบบ ทวิภาษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เห็นเป็นรูปธรรมและยั่งยืนยิ่งขึ้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการสนับสนุนโครงการทวิภาษาฯ

ราชบัณฑิตยสถาน

ราชบัณฑิตยสถานได้พิจารณาเกี่ยวกับแนวคิด แนวการดำเนินงานและประโยชน์ของโครงการทวิภาษาฯ เพื่อใช้ประกอบเหตุผลในการผลักดันนโยบายภาษาแห่งชาติ ในส่วนของภาษาท้องถิ่นและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้ผลักดันและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาและจัดทำคู่มือระบบเขียนภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

แผนงาน ICT สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

สนับสนุนองค์ความรู้และฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเว็บไซต์ของศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างห้องสมุดดิจิทัล

สถาบัน NECTEC กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ได้มีส่วนช่วยในการออกแบบ สร้าง และพัฒนารูปแบบตัวอักษร (Font) ภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรไทยให้แก่โครงการทวิภาษาฯ

3. การสร้างความร่วมมือ ขยายเครือข่าย และการใช้ประโยชน์ (ต่างประเทศ)

องค์กร SIL International

สนับสนุนบุคลากรด้านวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาและด้านอื่นๆ อาทิเช่น ดร.เดนนิส ดร.ซูซาน มาโลน และ ดร.เคอร์ก เพอร์สัน เป็นต้น

องค์กร SEAMEO (Southeast Asian Ministers of Education Organization Secretariat) และ QITEP Indonesia

SEAMEO และ QITEP ได้คัดเลือกโครงการทวิภาษา (มลายูถิ่น-ไทย) เป็นโครงการต้นแบบในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาสำหรับประเทศอินโดนีเซีย โดย ได้เชิญคณะวิจัยไปนำเสนอโครงการและแนวทางการดำเนินงาน พร้อมทั้งร่วมในการพิจารณาโครงการทวิภาษาของอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 23-24 มิถุนายน 2552 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

องค์กร UNESCO มีความร่วมมือและสนับสนุนโครงการทวิภาษาฯ ดังนี้

- ประสานความร่วมมือและทำงานร่วมกันในโครงการ MLE WG (Multilingual Education Working Group) ในภูมิภาคเอเชีย
- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการทวิภาษาฯ

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการทวิภาษาฯ ในระดับนานาชาติอีกด้วย

กลุ่มสหภาพยุโรป หรือ EU (European Union)

เป็นองค์กรที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการวิจัย “การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาศึกษา เข้าสู่ระบบการผลิตครูทวิ/พหุภาษาสำหรับจังหวัดชายแดนใต้ ” ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างโครงการทวิภาษาฯ กับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3.2 ผลการดำเนินงานและความสำเร็จที่เกิดจากการต่อยอดและขยายงานวิจัยหลัก

ผลการดำเนินงานและความสำเร็จที่เกิดจากการนำเอาองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ ไปต่อยอดหรือขยายผลไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างถือว่าเป็นตัวชี้วัดของความสำเร็จอย่างหนึ่งว่า โครงการทวิภาษาฯ สามารถเป็นที่ยอมรับขององค์กรหน่วยงานหรือบุคคลต่างๆ ซึ่งในช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะที่ 2 นี้ ได้เกิดโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นการต่อยอดหรือขยายผลวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 3 โครงการ ดังต่อไปนี้

3.2.1 โครงการถ่ายโอนความรู้ เกี่ยวกับการ จัดการศึกษา แบบทวิ /พหุ ภาษาสู่สถาบันการศึกษาในพื้นที่ (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

โครงการถ่ายโอนความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิ /พหุภาษาสู่สถาบันการศึกษาในพื้นที่เกิดขึ้นจากความตระหนักและแนวคิดที่ต้องการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับทวิ /พหุภาษาสามารถดำรงอยู่ในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนและสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตลอดไป ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเชี่ยวชาญด้านการผลิตบัณฑิตสายวิชาชีพครูเข้ามามีส่วนสำคัญในการรับเอาองค์ความรู้ทวิ /พหุภาษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดโครงการที่มีชื่อว่า **“การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาศึกษา เข้าสู่ระบบการผลิตครูทวิ/พหุภาษาสำหรับจังหวัดชายแดนใต้”** (*Institutionalizing Mother Tongue-Based Multilingual Education (MTB MLE) in Thailand's Deep South*) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการดำเนินงานโครงการฯ ภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union: EU) และกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

โครงการวิจัยเรื่อง **“การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาศึกษา เข้าสู่ระบบการผลิตครูฯ”** มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันการผลิตครูในพื้นที่ในระดับอุดมศึกษา โดยพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาและหลักสูตรระยะสั้นด้านการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์การดำเนินงานและบริการด้านการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาแม่เป็นฐานและการจัดการศึกษาแบบทวิ /พหุภาษา ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2556-2558) ผลจากการดำเนินงานดังกล่าวจะส่งผลให้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐานแบบทวิ /พหุภาษา เป็นประโยชน์ต่อคนในพื้นที่ได้อย่าง

ยั่งยืน รวมทั้งสามารถเป็นตัวอย่างแก่พื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะแบบพหุภาษาหรือพหุสังคมได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในพื้นที่ของตน ทั้งนี้ในการถ่ายโอนองค์ความรู้ดังกล่าวยังสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านได้อีกด้วย

ปัจจุบันการดำเนินงานโครงการฯ ได้เสร็จสิ้นไปแล้วในปีที่ 1 และถือว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- มีการจัดเตรียมสถานที่เพื่อจัดตั้งศูนย์ทวิ /พหุภาษาศึกษา (MLE Center) ขึ้น ณ ชั้น 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- มีการจัดทำเว็บไซต์โครงการฯ คือ [http : Edu.yru.ac.th/MLE](http://Edu.yru.ac.th/MLE) เพื่อใช้ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการ ซึ่งจะประกอบด้วยเนื้อหาความเป็นมาของโครงการ โครงสร้างคณะทำงาน และประมวลภาพกิจกรรมต่างๆ
- มีการฝึกอบรมหลักสูตรทวิภาษาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 33 คน ปัจจุบันนักศึกษาดังกล่าวได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนหน่วยฝึกประสบการณ์ไปเรียบร้อยแล้ว (2 ภาคการศึกษา)
- ได้มีการร่างออกแบบและจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ /พหุภาษาศึกษาจำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรสำหรับผู้บริหาร หลักสูตรสำหรับครู และหลักสูตรสำหรับนักศึกษา ปัจจุบันทั้ง 3 หลักสูตรดังกล่าวได้มีการจัดทำออกมาในรูปแบบของฉบับร่างและจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เสร็จสมบูรณ์
- อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้ผ่านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพทั้ง 6 กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รุ่นที่ 2 ต่อไป
- ได้เห็นตัวอย่างและรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาศึกษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน และได้เห็นวิธีการวางแผนนโยบายภาษาโดยการนำภาษาไปใช้ในระบบการศึกษา สื่อสารมวลชน ตลอดจนในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ
- ผู้บริหารและครูทั้ง 15 โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการใช้ภาษาแม่ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางแบบทวิ /พหุภาษาศึกษา และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฯ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการเข้าร่วมฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จ แต่ระหว่างทางก็ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคบางประการ เช่น ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่ทำให้กิจกรรมบางอย่างจำเป็นต้องเลื่อนออกไป , การได้รับข่าวสารที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการฯ เช่น ความเข้าใจผิดและความสับสนระหว่างโครงการทวิภาษากับโครงการ 2 ภาษา เป็นต้น นอกจากนี้ ก็

มีปัญหาอุปสรรคด้านการประสานงานและบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดการเวลาในการทำงาน ระหว่างคณะทำงานของมทิดลและราชภัฏยะลา (ความยากในการจัดหาเวลาที่ตรงกันและภาระงานที่นอกเหนือจากโครงการฯ) และเจ้าหน้าที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้งานใหม่ๆ เช่น การบริหารจัดการด้านการเงิน เป็นต้น

3.2.2 โครงการขยายผลโรงเรียนทวิภาษา ฯ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนับสนุนโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอ.บต.)

โครงการขยายผลโรงเรียนทวิภาษาฯ หรือชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า “โครงการโรงเรียนทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) สู่วิทยาลัยและโรงเรียนทวิภาษา (ภาษามลายู – ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ)” เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยศูนย์ศึกษาและพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ภายใต้การสนับสนุนจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ 1) สร้างความตระหนัก และความเข้าใจ แก่นักวิชาการ นักการศึกษา และผู้นำในท้องถิ่นในพื้นที่ให้เข้าใจแนวคิด และประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) 2) หาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) ในระบบการศึกษาแบบปกติของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ 3) หาแนวทางในการนำความรู้และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) เข้าสู่ระบบการผลิตบุคลากร ครู ในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา) ได้แก่ การจัดทำเป็นหลักสูตร และการจัดชุดฝึกอบรม เป็นต้น และ 4) หาแนวทางในการนำไปสู่การสร้างพื้นฐานสำหรับโรงเรียนต้นแบบทวิภาษา (ไทย - มลายู - อังกฤษ)

โครงการนี้มีระยะเวลาในการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 3 ปี (ตั้งแต่ปี 2555 - 2557) โดยจะดำเนินงานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน ๑๕ โรงเรียน ดังรายชื่อต่อไปนี้

เขตพื้นที่การศึกษา	ชื่อโรงเรียน	พื้นที่
สพท.เขต 1 นราธิวาส	โรงเรียนบ้านกำแพงปีแซ	อ.ยี่งอ
	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10	อ.เมือง
สพท.เขต 2 นราธิวาส	โรงเรียนบ้านควา	อ.สุไหงปาดี
	โรงเรียนบ้านลูโบ๊ะซามา	อ.สุไหงโก-ลก
สพท.เขต 3 นราธิวาส	โรงเรียนบ้านบุเกตาโมง	อ.เจาะไอร้อง
สพท.เขต 1 ปัตตานี	โรงเรียนบ้านจือโร๊ะ	อ.เมือง

	โรงเรียนบ้านลดา โรงเรียนบ้านใหม่พัฒนวิทย์	อ.เมือง อ.หนองจิก
สพท.เขต 2 ปัตตานี	โรงเรียนบ้านกรือเซะ โรงเรียนบ้านบูกะ โรงเรียนบ้านประจัน	อ.ยะรัง อ.ยะรัง อ.ยะรัง
สพท.เขต 3 ปัตตานี	โรงเรียนบ้านบน	อ.สายบุรี
สพท.เขต 1 ยะลา	โรงเรียนบ้านปงตา โรงเรียนบ้านตะโละหลอ โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	อ.รามัน อ.รามัน อ.รามัน

สรุปผลการดำเนินงานในปีที่ 1

ในช่วงของการดำเนินงานโครงการฯ ในปีที่ 1 นี้ (ชั้นอนุบาล 1) ได้มีการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ก. การประชุมคณะกรรมการโครงการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ และวางแผนการดำเนินงาน
2. ประชุมสร้างความเข้าใจเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาฯ
3. ประชุมรายงานผลและสรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ข. การประชุมฝึกอบรมปฏิบัติการตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา

ได้แก่

1. ประชุมให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการเรียนการสอนแบบทวิภาษา และฝึกอบรมการใช้แผนการเรียนการสอน
2. ประชุมฝึกอบรมระบบเขียนภาษามลายูปาตานีด้วยอักษรไทย รวมทั้งการการผลิตสื่อภาษาท้องถิ่นประกอบการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอน
3. ประชุมออกแบบ-วางแผน และฝึกอบรมกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาสมองผ่านการฟัง-พูดภาษาท้องถิ่น และกลวิธีการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ผ่านกลวิธีการสอนแบบ TPR เน้นทักษะการฟัง-พูดเพื่อความเข้าใจ

ค. วางแผน ลงพื้นที่ติดตามและประเมินผลการสอน และรายงานผลสัมฤทธิ์ของเยาวชน

ได้แก่

1. ประชุมออกแบบ วางแผน ทำความเข้าใจเครื่องมือประกอบการประเมินผล ภายในและภายนอก

2. คณะกรรมการติดตามและประเมินผลงานที่ภาคสนามทั้ง 3 จังหวัด
3. ประชุมสรุปผลการติดตามและประเมินผลและส่งรายงานต่อคณะกรรมการ
โครงการ

ง. การจัดเตรียมแผนการเรียนการสอน และผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอนระดับชั้น

อนุบาล 1

1. เอกสาร/คู่มือประกอบการเรียนการสอนและคู่มือการอ่าน-เขียนระบบเขียนภาษามลายูถิ่น
2. สื่อประกอบการเรียนการสอน
3. สื่อพัฒนาทักษะฟัง-พูดภาษามลายูถิ่นเพื่อการพัฒนาสมอง
4. สื่อพัฒนาทักษะการเตรียมอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่น
5. สื่อพัฒนาทักษะฟัง-พูดภาษาไทย (TPR)
6. สื่อพัฒนาทักษะการเตรียมอ่าน-เขียนภาษาไทย
7. สื่อประกอบการประเมินและติดตามผล
 - a. เครื่องมือประกอบการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน
 - b. เครื่องมือนิเทศ ติดตาม และประเมินผลภายในโรงเรียน
 - c. เครื่องมือนิเทศ ติดตาม และประเมินผลสำหรับศึกษานิเทศก์

จ. การส่งเสริมการดำเนินการภายในโรงเรียน สนับสนุนค่าจัดสภาพแวดล้อมภายใน

โรงเรียน

ฉ. การสร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่ผู้นำศาสนา นักวิชาการ รวมทั้งเยาวชน

ในพื้นที่

1. การประชุม ผู้นำศาสนา นักวิชาการ รวมทั้งเยาวชนในพื้นที่เพื่อชี้แจงและ
สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ
2. กิจกรรมลงพื้นที่เยี่ยมชมโรงเรียนในโครงการฯ

กิจกรรมส่วนใหญ่จะ จัดขึ้นในรูปแบบของ การประชุม และการฝึกอบรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ซึ่งผลของการดำเนินงานโครงการฯ ถือว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แม้ว่าจะต้องประสบกับปัญหาอุปสรรค ทั้งในเรื่องของระยะการดำเนินงานที่สั้นที่ทำให้ทางโครงการฯ จำเป็นต้องเร่งจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนถี่ นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของเหตุการณ์ความไม่สงบที่ส่งผลทำให้การเดินทางมาเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมของครูผู้สอนมีความยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ทางโครงการฯ ได้หาทางแก้ไขปัญหานี้

เหล่านั้นและสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้ตามแผนที่วางไว้ โดยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ไม่ว่าจะเป็นขยายผลโครงการ “การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ)” สู่โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสามารถนำความรู้ของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของหลักสูตรและแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและกลวิธีการสอน เป็นต้น ไปสู่การฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาและครูในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

สรุปผลการดำเนินงานในปีที่ 2

การดำเนินงาน โครงการฯ ในปีที่ 2 (ชั้นอนุบาล 2) ได้มีการจัดกิจกรรมเป็นโครงการย่อยๆ จำนวน 5 รายการ ดังนี้

- ก. โครงการชุดฝึกอบรม “ภาษาไทย-ภาษาซอนาญู อย่างก้าวสำคัญในนวัตกรรมการเรียนรู้แบบทวิภาษา”
- ข. โครงการ “สร้างกำลังใจให้ความรู้สึกรักโรงเรียนทวิภาษา”
- ค. โครงการ “สานสัมพันธ์แห่งความสำเร็จจากชายแดนใต้สู่ชายแดนตะวันตก”
- ง. เอกสารและสื่อการเรียนการสอน เพื่อการเตรียมการจัดแผนการเรียนการสอน
- จ. การบริหารจัดการและการประสานงานโครงการ

ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมถือว่าประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นการจัดฝึกอบรมกลวิธีต่างๆ ที่ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการ แม้ว่าจะยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอนก็ตาม โดยครูผู้สอนและครูผู้ช่วยสอนต่างก็เห็นว่าการสอนแบบทวิภาษามีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับเด็กและคาดว่าเด็กที่ผ่านกระบวนการสอนแบบนี้ น่าจะมีพัฒนาการที่ดี กล้าแสดงออก และมีความคิดสร้างสรรค์หรือมีจินตนาการ นอกจากนี้ ครูชั้นอนุบาลปีที่ 1 ได้มีโอกาสทบทวนกลวิธีการสอนแบบทวิภาษาทำให้เกิดความมั่นใจและมีทักษะความชำนาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการที่ได้สังเกตการณ์พบว่า ครูสามารถทำได้ดีและมีโอกาสฝึกและสาธิตการสอนอย่างทั่วถึงและครบถ้วน

3.2.3 โครงการจัดทำนโยบายภาษาและการศึกษาแห่งชาติ

ในช่วงของการดำเนินงานโครงการฯ ระยะที่ 2 นี้ได้มีการทำงานเกี่ยวกับนโยบายภาษา และนโยบายการศึกษา แห่งชาติ โดยในส่วนของ งานนโยบายภาษา แห่งชาติ ได้มีการทำงานร่วมกับราชบัณฑิตยสถานซึ่งได้มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดเพื่อจัดทำร่างนโยบายภาษาแห่งชาติ โดยร่างนโยบายฯ ดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาและลงนามเห็นชอบโดยนายกรัฐมนตรีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ลงนามให้ความเห็นชอบร่างนโยบายภาษาแห่งชาติเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2553 และมอบหมายให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายดังกล่าว และแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล แต่โครงการก็ยังเดินหน้าต่อเนื่อง โดยเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2555 น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ก็ได้ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและกำหนดแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ โดยมี พล.อ.ยุทธศักดิ์ ศศิประภา เป็นประธาน ปัจจุบันงานนโยบายภาษาแห่งชาติ อยู่ในกระบวนการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ของแต่ละนโยบาย ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้

(ร่าง)

โครงสร้างแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ : นโยบายภาษาท้องถิ่น ทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ

๑. นิยามศัพท์

ภาษาท้องถิ่น (Local languages)

ภาษาที่ใช้สื่อสารในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน และมักเป็นภาษาแม่ของคนในท้องถิ่นนั้น ในประเทศไทยมีภาษาท้องถิ่นทั้งที่เป็นภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ แบ่งออกเป็น ภาษาไทยถิ่นตามภูมิภาค (Regional Thai languages) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เช่น ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นใต้ และภาษาชาติพันธุ์ (ethnic languages) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น ภาษาเขมรถิ่นไทย ภาษามลายูปาตานี ภาษาม้ง ภาษาอ่าข่า ภาษาซอง ภาษาโมแกน ภาษาลื้อ ภาษาญ้อ ภาษาภูไท ภาษาพวน

๒. เหตุผลความจำเป็นของนโยบายภาษาชาตินโยบายภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ

ประเทศไทยเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางภาษาและชาติพันธุ์ โดยมีการใช้ภาษาต่างๆ ในประเทศไทยมากกว่า ๗๐ ภาษา ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลไท และตระกูลอื่น ๆ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, ๒๕๔๗ และ ๒๕๕๐) กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน การใช้ภาษาท้องถิ่นของคนส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะเสื่อมถอยลง ส่งผลให้ภาษาท้องถิ่นจำนวนหนึ่งใกล้สูญหายหรืออยู่ในภาวะวิกฤต วรรณกรรม บทกวี และบทเพลงท้องถิ่น มีผู้รู้และสืบทอดน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารตัวเขียนภาษาต่างๆ ที่บันทึกองค์ความรู้และมีจำนวนมหาศาลแต่คนในท้องถิ่นไม่สามารถจะอ่านได้

ด้วยตระหนักถึงความมั่นคงทางวัฒนธรรมและดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) จึงกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งโดยสนับสนุนการค้นหาอัตลักษณ์อันโดดเด่นของชุมชน การสร้างกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมกลไกเชิงสถาบันในชุมชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจในพหุวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม นโยบายนี้สอดคล้องกับสาระในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ (มาตรา ๓๐, ๖๔, ๖๖ และ ๖๗) และหลักเจตนารมณ์ของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง มาตรา ๑๓ และ ๑๔ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตรา ๒๙ และ ๓๐ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง ดังนั้น การอนุรักษ์และฟื้นฟูการ

ใช้ภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่นๆ รวมทั้งวรรณกรรมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นฐานรากของกลุ่มชนต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีและมีสันติสุขที่ยั่งยืน ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. ภาษาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น เป็นเครื่องมือสำคัญของการรู้หนังสือ การศึกษา และการพัฒนากลุ่มชนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีและเด็ก ซึ่งใกล้ชิดกับภาษาท้องถิ่น^๘ ทั้งนี้ ในด้านการรู้หนังสือและการศึกษานั้น การเรียนการสอนที่ใช้ภาษาท้องถิ่นที่เป็นภาษาแม่ของผู้เรียนร่วมกับภาษาไทยจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาสติปัญญาและการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเข้มแข็งในการเรียนภาษาไทย

๒. ภาษาท้องถิ่นเป็นแหล่งรวบรวมมรดกทางภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบความคิด ระบบความรู้ ความเข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อม อันแสดงออกถึงภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นปูมบันทึกประวัติศาสตร์ องค์ความรู้ท้องถิ่นและคุณค่าที่สืบทอดจากอดีต

๓. ภาษาท้องถิ่นเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชน เป็นสิ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะหรือความเป็นตัวตนของกลุ่มชนและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ของตน ที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมใหญ่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี

๔. ภาษาท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้าใจ เข้าถึง ทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชน เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สถานศึกษา ในท้องถิ่นหลายแห่ง ซึ่งประชากรบางส่วนไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาราชการอย่างดีพอ หรือไม่เข้าใจภาษาราชการได้ชัดเจน การใช้ภาษาท้องถิ่นควบคู่กับภาษาราชการจะทำให้เกิดความเข้าใจอันดี และช่วยให้บริการของรัฐเข้าถึงประชากรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕. ภาษาท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงความสามัคคี และเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ ในการดำรงรักษาความมั่นคงของประเทศไทยซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมนั้น รัฐบาลทุกชุดที่ผ่านมา ได้ตระหนักในความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประชากรในประเทศ และนำเอาภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาและความขัดแย้งภายในประเทศ ดังเช่น การแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานโดยต่ำที่สุดในประเทศอย่างต่อเนื่อง และการลดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมโดยการแสดงถึงการยอมรับภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการศึกษา ด้วยการอนุญาตและส่งเสริมการใช้ภาษามลายู

^๘ ดังปรากฏในคำประกาศขององค์การสหประชาชาติ เรื่อง สหพันธภาพแห่งการพัฒนา หรือ Millennium Development Goals (MDGs) จำนวน ๘ ประการ ซึ่งจะสำเร็จได้จะต้องใช้ภาษาแม่ของแต่ละกลุ่มชน จึงจะเข้าถึงและประสบความสำเร็จ

ปาตานีในการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังทดลองนำร่องการใช้ภาษาท้องถิ่นร่วมจัดการเรียนการสอนแก่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก รวมทั้งการให้มีล่ามแปลภาษาท้องถิ่นในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น อันเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชน เชื่อมโยงให้เกิดความสามัคคีและบังเกิดความมั่นคงภายในประเทศ นอกจากนี้การส่งเสริมสนับสนุนภาษาท้องถิ่นของกลุ่มชนต่างๆ ในประเทศยังสามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงกับประชากรของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจำนวนมากเป็นกลุ่มภาษาเดียวกันหรือใกล้เคียงกับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เป็นการสร้างความมั่นคงของประเทศที่สำคัญ ด้วยตระหนักในความสำคัญดังกล่าว ราชบัณฑิตยสถานจึงกำหนดนโยบายภาษาแห่งชาติเกี่ยวกับภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่นๆ เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนา และปฏิบัติงานด้านนี้ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑ ต่อไป

๓. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ สถานการณ์ในภาพรวม

ความเสื่อมถอยของภาษาท้องถิ่นมีสาเหตุจากปัจจัยภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายใน คือ ภาษาท้องถิ่นขาดการพัฒนาและบำรุงรักษา ไม่ได้ได้รับการยกย่อง เชิดชู และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้ แม้แต่ในชุมชนท้องถิ่นเอง จึงทำให้ภาษาท้องถิ่นเกิดการถดถอยอย่างเห็นได้ชัด

สถานการณ์ของผู้พูดภาษาท้องถิ่นต่างๆ แตกต่างกันไป บางภาษาเช่นภาษามลายูปาตานี ภาษาม้ง ภาษาปกาเกอญอ และภาษาเขมรถิ่นไทย ยังคงมีผู้พูดจำนวนมาก และมีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ บางภาษาเช่น ภาษาไทยถิ่น ภาษามอญ แม้จะยังมีผู้พูดจำนวนมาก แต่อยู่ในสภาวะถดถอย มีการนำคำศัพท์ภาษาไทยเข้าไปใช้แทนศัพท์ภาษาของตนจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ศัพท์ท้องถิ่นถูกกลืนเลือน ยังคงใช้เฉพาะเสียงของท้องถิ่น โดยภาพรวมปัจจุบันการใช้ภาษาท้องถิ่นมีจำนวนลดลงมาก ในหลายพื้นที่ คนอายุ ๓๐ ปีลงไป ไม่พูดภาษาท้องถิ่น และแม้จะยังมีการใช้ภาษา แต่ก็มักใช้คำศัพท์ภาษาไทยมาตรฐาน เพียงแต่ยังคงใช้สำเนียงภาษาท้องถิ่น คำศัพท์ซึ่งเป็นแหล่งเก็บองค์ความรู้ท้องถิ่นจึงสูญหายไปเรื่อยๆ ปัจจุบันได้มีการดำเนินการโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และนักวิชาการเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้ภาษาท้องถิ่นยังสามารถดำรงอยู่ต่อไป เช่น ภาษาของ ภาษาญ้อกร ภาษาเก่าแก่ดั้งเดิมของคนตั้งแต่สมัยเขมรและมอญโบราณ ในขณะที่อยู่ในภาวะวิกฤตใกล้สูญ จำนวนผู้พูดลดน้อยลงมาก ผู้ที่ยังคงใช้ภาษาเหล่านี้นอกจากจะสูญเสียคำศัพท์ท้องถิ่นไปกว่าครึ่งแล้ว ผู้พูดภาษาท้องถิ่นยังไม่

สามารถคงลักษณะสำคัญของภาษาดั้งเดิมได้ เช่น ภาษาซองเป็นภาษาที่มีลักษณะน้ำเสียง (register) ๔ ระดับ ผู้พูดภาษาซองรุ่นเยาว์ในปัจจุบันไม่สามารถออกเสียงคำด้วยลักษณะน้ำเสียงได้ทุกระดับ หากไม่มีการรวบรวมข้อมูลทางภาษาเหล่านี้ไว้ก่อนที่ภาษาจะสูญไป (พร้อมกับผู้พูดภาษา) ความรู้ทางวิชาการด้านนี้ก็จะหายไปด้วย

ปัจจัยภายในที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการที่คนในท้องถิ่นไม่เห็นคุณค่าของภาษาท้องถิ่นของตน อับอายที่จะใช้ภาษาของตน แต่หันไปใช้ภาษาใหญ่อื่นๆ ที่มีการใช้อย่างกว้างขวาง บางครอบครัว พ่อแม่ไม่พูดภาษาท้องถิ่นกับลูก เพราะเกรงว่าลูกจะติดสำเนียงท้องถิ่น อีกทั้งผู้นำทางปัญญาไม่ส่งเสริมการใช้ภาษาท้องถิ่น คิดว่าเป็นภาษาต่ำ ภาษาไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ การที่เด็กต้องไปเรียนหนังสือนอกหมู่บ้าน ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่พูดภาษาท้องถิ่น โอกาสที่จะใช้ภาษาท้องถิ่นจึงลดลง ส่งผลให้บางคนไม่ใช้ บางคนไม่สามารถฟังหรือพูดภาษาท้องถิ่นได้ นอกเหนือจากภาษาพูด ภาษาเขียนก็มีปัญหาภาวะวิกฤตหนักยิ่งกว่า เนื่องจาก อักษรตัวเขียนของท้องถิ่นถูกละเลย ประกอบกับระบบการจัดการศึกษาสมัยใหม่ ทำให้มีผู้อ่านเอกสารลายลักษณ์ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นได้น้อยลงเป็นอย่างมาก

ปัจจัยภายนอก คือ กระแสโลกาภิวัตน์ ระบบการศึกษาของชาติ และกระแสอาเซียน

กระแสโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางเทคโนโลยี และการสื่อสารที่ไร้พรมแดน มีอิทธิพลอย่างมากในยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน การสื่อสารมวลชน ซึ่งสามารถเข้าถึงประชาชนแม้ในที่ห่างไกล ทำให้โลกมีการเชื่อมโยงกัน ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม การที่สื่อใช้เฉพาะภาษาใหญ่ ช่วยให้ประชากรท้องถิ่นสามารถเข้าถึงภาษาราชการและภาษาใหญ่อื่นๆ (เช่น ภาษาอังกฤษ) ได้ง่ายขึ้น แต่ในเวลาเดียวกัน ก็มีผลเสียต่อภาษาท้องถิ่น คือทำให้คนไม่เห็นความจำเป็นในการใช้ภาษาท้องถิ่น อีกทั้งการทำงานซึ่งจำเป็นต้องใช้ภาษาใหญ่มากกว่าและโอกาสของการแต่งงานข้ามกลุ่มมีมากขึ้น จึงทำให้การใช้ภาษาท้องถิ่นของตนลดน้อยลงหรือหมดความหมายและหน้าที่ ภาษาใหญ่ ๆ มีความสำคัญและบทบาทหน้าที่มากขึ้น ในขณะที่ภาษาท้องถิ่นยอยมีบทบาทหน้าที่และความสำคัญน้อยลงไปเรื่อย ๆ

ระบบการศึกษา นโยบายการศึกษาของชาติในอดีตที่กำหนดให้ใช้เพียงภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียวเป็นสื่อในการเรียนการสอน ห้ามไม่ให้ใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียน จึงทำให้เยาวชนและคนทั่วไปไม่เห็นคุณค่าของภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาท้องถิ่นจึงลดน้อยลงเรื่อย ๆ โดยอาจจะมิได้ตระหนักว่า การเรียนรู้ภาษาท้องถิ่นนั้นเป็นการสร้างสมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป และจะช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ภาษาท้องถิ่นยังเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

กระแสาอาเซียน การตื่นตัวในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มอาเซียนในปัจจุบันทำให้มีการนำภาษาอาเซียน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามลายูมาตรฐาน (บาฮาซามาเลเชีย) ภาษาเขมรมาตรฐาน (ภาษาเขมรกัมพูชา) เข้าไปสอนในโรงเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาลโดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กซึ่งต้องเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัว หรือภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่ของเด็กที่ใช้ในบ้านและชุมชน การตื่นตัวเรื่องนี้ นับเป็นการตัดเด็กจากฐานรากทางภาษาและวัฒนธรรมซึ่งเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตน ซึ่งจะทำให้มีผลต่อการเรียนในระดับสูงเนื่องจากพื้นฐานการเรียนรู้ไม่แน่นพอ และความไม่มั่นคงในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน อันที่จริงแล้ว การเรียนรู้ภาษาแม่ของตนเองจะทำให้เด็กก้าวไปสู่การเรียนรู้ภาษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเรียนภาษามลายูท้องถิ่นจะทำให้เด็กสามารถก้าวไปสู่ภาษามลายูมาตรฐานได้ง่ายขึ้น หรือภาษาเขมรถิ่นไทยก็เช่นกันจะทำให้เด็กสามารถก้าวไปสู่ภาษาเขมรมาตรฐานได้ง่ายขึ้น

๓.๒ สถานการณ์เฉพาะ

๓.๒.๑ ภาษาวิกฤตของภาษาท้องถิ่น ปัจจุบันภาษาท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งกลุ่มภาษาขนาดเล็กและกลุ่มขนาดใหญ่กำลังอยู่ในภาวะวิกฤต จากความเจริญเติบโตของทุกพื้นที่ในสังคมไร้พรมแดนปัจจุบัน ยังผลให้คนไทยใช้ภาษาท้องถิ่นลดลง นอกจากไม่มีการใช้ภาษาท้องถิ่น ในสื่อการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน และในการสื่อสารมวลชนอย่างเป็นทางการแล้ว การเข้าถึงความรู้และข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ล้วนผ่านภาษาไทยมาตรฐานและภาษาต่างประเทศ (ซึ่งส่วนมากเป็นภาษาอังกฤษ) ทำให้ภาษาท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยภาษาไทยถิ่นตามภูมิภาคและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในสังคมไทยอยู่ในภาวะถดถอยและอาจสูญหายไป เยาวชนไม่เห็นความสำคัญของภาษาท้องถิ่นของตน ปัจจุบันพบว่ามีภาษาอย่างน้อยถึง ๑๕ ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งภาษาตระกูลไทและตระกูลภาษาอื่น ๆ อยู่ในภาวะวิกฤตรุนแรงใกล้สูญ ในจำนวนนี้มีถึง ๙ กลุ่มภาษา เป็นภาษากลุ่มมอญเขมร ตระกูลออสโตรเอเชียติก ซึ่งเป็นตระกูลภาษาดั้งเดิมของดินแดนสุวรรณภูมิ ส่วนภาษาอื่น ไม่ว่าภาษาใหญ่หรือภาษาเล็กล้วนอยู่ในภาวะไม่ปลอดภัย ยกเว้นภาษาราชการ/ภาษาประจำชาติ ซึ่งอยู่ในระบบการศึกษาและสื่อสารมวลชนที่ยังมั่นคงปลอดภัย

ตัวอย่างสถานการณ์เฉพาะของภาษาไทยถิ่นและภาษาชาติพันธุ์

ดังเช่น

- การถดถอยของภาษาไทยถิ่น

สถานการณ์ในภาพรวมของภาษาไทยถิ่น ในที่นี้จะยกตัวอย่างภาษาไทยถิ่นใต้ โดยเฉพาะภาษาไทยถิ่นย่อยของภาษาสงขลา ซึ่งมีโอกาสที่จะสูญหายไปจากท้องถิ่น ด้วยเหตุปัจจัย ดังต่อไปนี้

๑. ภาษาไทยถิ่นใต้ ไม่มีตัวอักษรโดยเฉพาะของตน จึงใช้อักษรไทยถิ่นกลางและอักษรขอมในการบันทึก แต่ขาดการนำไปเผยแพร่

๒. ด้านการพูด ไม่มีการส่งเสริมให้มีการพูดตั้งแต่ระดับครอบครัวเป็นต้นไป โดยเฉพาะคนที่มีการศึกษา และวงการศึกษากลับไป ผู้ที่เป็นผู้นำทางการศึกษาเช่นครู อาจารย์ถือว่าภาษาท้องถิ่น เป็นภาษาต่ำ ไม่อนุญาตให้นักเรียนหรือครูด้วยกันใช้ในการสื่อสารกันในสถานศึกษา ครูยังปลูกฝังค่านิยมที่ผิดให้กับเด็กทุกคนว่าภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาของคนขาดการศึกษา ไม่ควรนำมาใช้ในเวลาที่พูดคุยในเชิงวิชาการ แม้กระทั่งการประชุมผู้ปกครอง หรือการประชุมบุคลากรในองค์กร

๓. ในท้องถิ่นภาคใต้ มีการละเล่นพื้นบ้านหลายชนิด เช่น หนังตะลุง โนรา ลิเกป่า ฯลฯ ซึ่งการละเล่นเหล่านี้ใช้ภาษาไทยถิ่นเป็นหลัก แต่พอมาถึงเวลานี้ บรรดาการละเล่นเหล่านี้ลดความสำคัญ ขาดการส่งเสริม คนพื้นถิ่นสนใจน้อยลง บรรดาศิลปินพื้นบ้านมีผลงานน้อยลงตามลำดับ สื่อประเภทยี่สิบมีบทบาทลดลง คนรุ่นใหม่เข้าไม่ถึง หรือสนใจน้อยลง การใช้ภาษาไทยถิ่นก็ลดน้อยลงไปด้วย

๔. เกิดจากความเข้าใจผิดของผู้นำทางปัญญาหลายฝ่ายที่คิดว่าภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาชั้นต่ำ ไม่ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อสาร เพราะคิดว่าถ้าใช้แล้วจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อวงการ เช่น พระภิกษุที่เป็นนักเทศน์ นักสอน ที่แม้ว่าจะพูดกับคนในท้องถิ่นบ้านเดียวกันทั้งหมด แทนที่จะใช้ภาษาถิ่น ก็กลับใช้ภาษากลางเทศน์ หรือสอนคน ทั้ง ๆ ที่พระหลายรูปยังพูดผิดสำเนียงเพี้ยน ออกทองแดง จนบางครั้งกลับกลายเป็นเรื่องตลก ขบขัน ขาดความศักดิ์สิทธิ์ไป

๕. สื่อมวลชน ประเภทวิทยุ โทรทัศน์ ท้องถิ่น ไม่ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยถิ่น หรือแม้จะมี ก็มักใช้ภาษาไทยถิ่นเฉพาะสำเนียงแต่เป็นคำศัพท์ภาษากลาง ทำให้คนฟัง หรือเด็กเยาวชนรุ่นใหม่ เรียนรู้ในทางที่ผิดไป

สถานการณ์ภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงท้องถิ่นในจังหวัดสงขลามีแนวโน้มจะถดถอยลงไปเรื่อย ๆ ผู้พูดยุคหลังไม่พูดสำเนียงท้องถิ่นของตนเอง แต่พูดภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงสงขลาเป็นหลัก ประกอบกับการแสดงพื้นบ้านในปัจจุบัน โดยเฉพาะหนังตะลุง แม้ว่าตัวตลกหลาย ๆ ตัวในหนังตะลุงจะพูดภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงท้องถิ่นต่าง ๆ ในสงขลาอยู่บ้าง แต่ตัวตลกเหล่านั้นมักไม่ได้รับความนิยม เพราะผู้แสดงหนังตะลุงยุคใหม่ ๆ มักนำเอาตัวตลกจากถิ่นอื่น (พูดภาษาของถิ่นอื่น) มาแสดงเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดงจนได้รับความนิยม ทำให้การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลาถูกละเลยมากยิ่งขึ้น

- การถดถอยของภาษาชาติพันธุ์

สถานการณ์ในภาพรวมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างของภาษาเขมรถิ่นไทย เขตพื้นที่ อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ พบว่าเกิดความถดถอยลงอย่างรวดเร็ว และอาจสูญหายไปจากท้องถิ่นด้วยสาเหตุหลายประการ คือ

๑. ภาษาเขมรถิ่นไทยไม่มีตัวอักษรเฉพาะ ในการบันทึกภาษาเขมรถิ่นไทยแต่เดิมจะใช้อักษรเขมรบันทึก โดยมีการสะกดคำทั้งแบบเขมรกัมพูชาหรือตามสำเนียงภาษาเขมรถิ่นไทย เนื้อหาที่บันทึกเป็นเรื่องราวทางด้านศาสนา มีการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ การเรียนรู้ตามความสนใจส่วนตัว หรือในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมีการริเริ่มใช้อักษรไทยเขียนภาษาเขมรถิ่นไทย โดยมีการทำงานวิจัยที่บ้านโพธิ์ทอง อ.ปราสาท ในการสอนนักเรียนระดับประถมศึกษา และขณะนี้ ทางราชบัณฑิตยสถานได้จัดทำคู่มือระบบการเขียนภาษาเขมรถิ่นไทยด้วยอักษรไทยเพื่อนำไปใช้ทั่วไป
๒. การศึกษาในสมัยก่อนมีการห้ามนักเรียนพูดภาษาเขมรถิ่นไทยในโรงเรียน ถ้าใครพูดจะถูกปรับ และถือเป็นเรื่องที่น่าอับอายที่พูดภาษาเขมรถิ่นไทย จนถึงปัจจุบัน นักเรียนจึงพูดเฉพาะภาษาไทยในโรงเรียน
๓. ผู้ปกครองพยายามพูดภาษาไทยกับลูกทั้งที่ตนเองพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ ใช้คำศัพท์ภาษาไทยปะปนกับคำศัพท์ภาษาเขมรถิ่นไทยซึ่งคนภายนอกมองว่าเป็นคำศัพท์ของคนหัวโบราณ เชย ล้าสมัย
๔. เพลงภาษาท้องถิ่นที่แต่งขึ้นใหม่บางเพลง มักใช้ถ้อยคำท้องถิ่นที่ทำให้คนภายนอกมีภาพลักษณ์ของภาษาท้องถิ่นในทางลบ
๕. ผู้ปกครองนักเรียนและนักบริหารทางการศึกษาบางท่านไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาแบบอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาเขมรถิ่นไทย มองว่าเชย ล้าสมัย ไม่สามารถนำการศึกษาเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งที่จริงแล้วจะเป็นฐานที่เข้าสู่อาเซียนได้อย่างมั่นคง
๖. สื่อมวลชน งานพิธีในชุมชนท้องถิ่นมักใช้ภาษากลาง ทั้งที่มีน้ำเสียงท้องถิ่น และไม่ใช้คำควบกล้ำ ใ้ ร เป็น ล เกรงว่าคนอื่นจะทราบว่าตนเองเป็นคนพื้นถิ่น

๓.๒.๒ ปัญหาอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ตามแนว

ตะเข็บชายแดนรอบประเทศ ซึ่งส่วนมากเป็นกลุ่มภาษาขนาดใหญ่และส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากมีปัญหารื่องความถดถอยของภาษา โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในเขตเมืองแล้ว ยังมีปัญหาในแง่ที่ภาษาแม่ของตนซึ่งยังมีการ

ให้อยู่ในท้องถิ่นไม่ได้รับการยอมรับให้ใช้เป็นสื่อในโรงเรียนร่วมกับภาษาราชการ ทำให้เด็กส่วนมากเข้าไปไม่ถึงการศึกษาที่รัฐจัดให้ การที่โรงเรียนในพื้นที่บางแห่งกำหนดให้ใช้ภาษาไทยเพียงภาษาเดียวเป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของเด็ก เนื่องจากเด็กยังไม่เข้าใจภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน ทำให้เครียด ไม่มีความสุข ไม่อยากไปโรงเรียน ไม่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน ออกกลางคัน และจำนวนมากยังอ่านหนังสือไม่ออกแม้อยู่ในระดับ ป.๓-ป.๖ ทำให้ไม่สามารถเรียนต่อในระดับสูงในสาขาวิชาที่ต้องการได้ ต่อเนื่องไปถึงการหางานทำไม่ได้ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม เป็นปัญหาสังคม ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด นอกจากนี้ กรณีของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนจำนวนไม่น้อยมีความกลัวว่ารัฐใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการทำลายอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของตน สิ่งนี้เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน อันที่จริงการจัดการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการใช้ภาษาท้องถิ่นจะมีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงกับการทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษา และแก้ปัญหาความไม่สงบและความรุนแรง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในมิติด้านความมั่นคงของสังคมพหุวัฒนธรรม เช่น สังคมไทย ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการส่งสัญญาณการให้เกียรติและเห็นคุณค่าในอัตลักษณ์ของทุกกลุ่มภาษาท้องถิ่นและทุกกลุ่มชาติพันธุ์

การเสื่อมถอยของภาษาท้องถิ่น มีผลโดยตรงต่อการสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ที่ได้สะสมมานับร้อย นับพันปี รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งด้านอัตลักษณ์ทางภาษาที่ไม่ได้รับการยอมรับ และความขัดแย้งทางวัฒนธรรม มีผลต่อความสงบสุข และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรในสังคมโดยรวม

๓.๒.๓ ปัญหาการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาเป็นสื่อที่สำคัญของการศึกษา การใช้สื่อภาษาที่เด็กเข้าใจเมื่อเริ่มเข้าเรียนจะทำให้นำไปสู่การอ่านออกเขียนได้ของเด็ก และทำให้การเรียนการสอนสาระวิชาต่าง ๆ ได้ผลและมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยประกอบด้วยประชากรที่ใช้ภาษาแตกต่างกัน ทั้งด้าน เสียง คำ ความหมาย โครงสร้างทางไวยากรณ์ และบริบททางวัฒนธรรม นักเรียนจำนวนมากมาจากครอบครัวและชุมชนที่มีภาษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นภาษาแม่ของตนแตกต่างจากภาษาราชการที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ปัจจุบันแม้ว่าผลการทดสอบระดับชาติ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่ผลการสอบของนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลและแนวชายแดน ก็ยังต่ำกว่ามาตรฐานชาตินักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวนมาก อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ลาออกกลางคัน ผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนส่วนใหญ่ที่ต่ำกว่ามาตรฐานชาติ และเมื่อเทียบผลประเมินกับ

นานาชาติ (PISA) ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทำให้เข้าไปสู่ความกังวลว่า เด็กไทยส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพที่น่าเป็นห่วง และประเทศไทยในอนาคตยังอยู่ห่างไกลจากเป้าหมายของความเข้มแข็งทางการศึกษา ซึ่งเป็นฐานของความเจริญด้านอื่นๆ นอกจากนี้ โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลเมืองหลวงยังขาดความพร้อมทางด้านทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุนด้านการเรียนการสอน

จากการสำรวจข้อมูลทางภาษาของนักเรียน ครู และชุมชนเฉพาะในบางเขตพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการศึกษา ระหว่าง พ.ศ.๒๕๔๙-๕๐ และข้อมูลปัจจุบัน โดยสพฐ.พบว่า มีโรงเรียนจำนวนมาก ที่ทั้งโรงเรียนหรือนักเรียนส่วนใหญ่ พูดสื่อสารในชีวิตประจำวันด้วยภาษาท้องถิ่น ซึ่งมีมากกว่า ๓๐ ภาษา (เช่น ภาษาไทยล้านนา/คำเมือง ภาษาไทยอีสาน/ลาวอีสาน ไทลื้อ ไทเลย ไทดำ/โซ่ง ลาวครั่ง ไคราช ละเวือะ โผล่ง

ปกากะญอ มอญ เขมร ม้ง เมี่ยน อ่าข่า ขมุ กูย/กวย ละหู่ ปะโอ บิซุ คะฉิ่น บรู ดาละอั้ง พม่า ญัฮกุร ก่อง จินฮ่อ/จิ่นยูนนาน มลายูถิ่น และอุรักละโว้ย) บางโรงเรียนใช้ภาษาท้องถิ่นภาษาเดียวกัน บางโรงเรียนนักเรียนมีหลากหลายชาติพันธุ์และมีภาษาพูดแตกต่างกันหลายภาษา โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือตามแนวชายแดน เส้นทางทุรกันดาร ยากลำบาก ประกอบด้วยภูเขา ที่ราบสูงและป่าไม้ ประชากรมาจากหลากหลายชาติพันธุ์ ส่วนใหญ่ขาดแคลนและด้อยโอกาส ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา มีไม่พอเพียง มีภาระการสอนและงานด้านอื่น ๆ มาก ส่วนใหญ่เป็นบุคคลจากต่างพื้นที่ ต้องอยู่ห่างไกลครอบครัว มีความยากลำบากในการเดินทาง และมีอัตราโยกย้ายบ่อย ทำให้ในบางพื้นที่ขาดแคลน อัตรากำลังจำนวนมากซึ่งมีข้อมูลสรุปจากโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ๗๒๒ โรง ดังนี้

- โรงเรียน ๔๔๗ โรง (ร้อยละ ๖๑.๙๒) เป็นโรงเรียนที่เด็กพูดท้องถิ่นภาษาเดียวกัน ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ๒๔๐ โรง ในภาคกลางและตะวันตก ๓๓ โรง ในภาคอีสานและตะวันออก ๑๖๔ โรง

- โรงเรียน ๒๗๕ โรง (ร้อยละ ๓๘.๐๘) เป็นโรงเรียนที่มีเด็กจากหลากหลายชาติพันธุ์ และพูดปะปนกันหลายภาษาจำนวนนี้ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ๑๓๒ โรง ภาคกลางและตะวันตก ๒๘ โรง ภาคอีสานและตะวันออก ๑๑๕ โรง

โรงเรียนเหล่านั้น ส่วนใหญ่ ๕๑๖ โรง (ร้อยละ ๗๑.๔๗) แจ้งว่าโรงเรียนจำเป็นต้องมีครูที่รู้สองภาษาคือภาษาไทยกับภาษาที่เด็กพูด และที่เหลือ ๒๐๖ โรง (ร้อยละ ๒๘.๕๓) แจ้งว่าไม่จำเป็นต้องมีครูที่รู้สองภาษาในการสอนเด็กๆ เพราะยังพอสื่อสารกันด้วยภาษาไทยได้

สำหรับในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา (สังกัด สพฐ.) จำนวนประมาณ ๘๗๕ โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ : รายงานผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ ๖ พัฒนาการศึกษานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๔ สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ) แบ่งเป็น โรงเรียนในเขตเมืองที่มีนักเรียนผสมระหว่างเด็กไทยพุทธ และเด็กไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู จำนวนประมาณ ๑๑๗ โรงเรียน และโรงเรียนนอกเขตเมือง โรงเรียนในพื้นที่ชนบทซึ่งมีนักเรียนใช้ภาษามลายูถิ่นร้อยละ ๑๐๐ จำนวนประมาณ ๗๕๘ โรงเรียน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ครูที่รู้สองภาษา

ในสถานการณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดใหญ่ตามแนวชายแดนซึ่งมีภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ที่ใช้ในครอบครัวและชุมชนต่างจากภาษาราชการที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา/พหุภาษา ซึ่งใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ของเด็กเป็นฐานโดยรวมเป็นสื่อของการเรียนการสอนในช่วงแรกของการเรียนแล้วค่อยเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาราชการ (ภาษาไทย) จึงมีความจำเป็นเพื่อความเข้าใจเนื้อหาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และมีความจำเป็นจะต้องมีครูที่สามารถใช้ภาษาท้องถิ่นของเด็กได้และผ่านการฝึกอบรมวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยในขณะนี้ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีโรงเรียนนำร่องการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา/พหุภาษาในโรงเรียน จำนวน ๔ โรงเรียน ในเขตพื้นที่ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล (เริ่มจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ – อนุบาล ๒ จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปัจจุบันนักเรียนรุ่นแรก (รุ่นทดลอง) กำลังอยู่ในระดับชั้น ป.๓ ผลจากการประเมินที่ผ่านมามีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กได้อย่างชัดเจน) และปัจจุบันได้ทดลองเพิ่มเติมอีก ๑๕ โรงเรียนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในระบบปกติของโรงเรียนของรัฐโดยการสนับสนุนของ ศอ.บต.

๓.๒.๔ ความพยายามของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาและฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากปัญหาการเสื่อมถอยของภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นและปัญหาทางการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำนวนกว่า ๒๒ กลุ่ม จึงได้ดำเนินโครงการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑. การพัฒนาภาษาท้องถิ่นให้สามารถมีการจดบันทึกและถ่ายทอดแก่เยาวชนได้โดยสร้างระบบเขียน (สำหรับภาษาที่ไม่มีตัวเขียน) หรือปรับปรุงระบบ อักษรดั้งเดิมให้ใช้ประโยชน์ได้ในยุคปัจจุบัน

๒. การสร้างวรรณกรรมด้วยภาษาท้องถิ่น เช่น การเขียนเรื่องเล่า นิทาน
พื้นบ้าน บทกวี เพลง รวมทั้งองค์ความรู้ท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น พุทธศาสนคัมภีร์พื้นบ้าน สมุนไพร
ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม ความรู้เชิงช่าง และศิลปะด้านต่าง ๆ เป็นต้น

๓. การจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่น (รวมทั้งวรรณกรรมพื้นบ้าน
อักษรดั้งเดิมและองค์ความรู้ท้องถิ่น) เป็นรายวิชาทั้งในระดับโรงเรียนและระดับอุดมศึกษา เช่น
การสอนภาษาท้องถิ่นในหลักสูตรสาระเพิ่มเติม การจัดการเรียนการสอนภาษาเป็นรายวิชาเช่นนี้
เหมาะสำหรับการฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในภาวะวิกฤตใกล้สูญ เช่น ภาษาของ
ภาษาญ้อ หรือเพื่อรักษาระบบอักษรดั้งเดิม เช่น ภาษาคำเมือง (ล้านนา) ภาษายอง ภาษา
มอญ เป็นต้น

๔. การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา/พหุภาษา ในกลุ่มภาษาขนาดใหญ่
ตามแนวชายแดน เพื่อป้องกันการเสื่อมถอยทางภาษาและแก้ไขปัญหาในการศึกษาในระบบ
โรงเรียน เนื่องจากภาษาเป็นอุปสรรค เด็กยังไม่เข้าใจภาษาไทยอย่างชัดเจน การจัดการศึกษา
แบบทวิ/พหุภาษาโดยเริ่มจากการใช้ภาษาแม่ของเด็กเป็นฐานในเรียนรู้ และค่อย ๆ เชื่อมโยงเข้าสู่
ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาราชการ ทั้งการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน จะช่วยให้เด็กพัฒนาสมองและ
การเรียนรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ และพัฒนาความเข้มแข็งในการใช้ภาษาไทย

๕. การฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นนอกระบบโรงเรียน เช่น การจัดตั้งศูนย์
การเรียนรู้ชุมชน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา
ท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแหล่งของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน
และการฝึกอบรมวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนและผู้สนใจ เป็นต้น

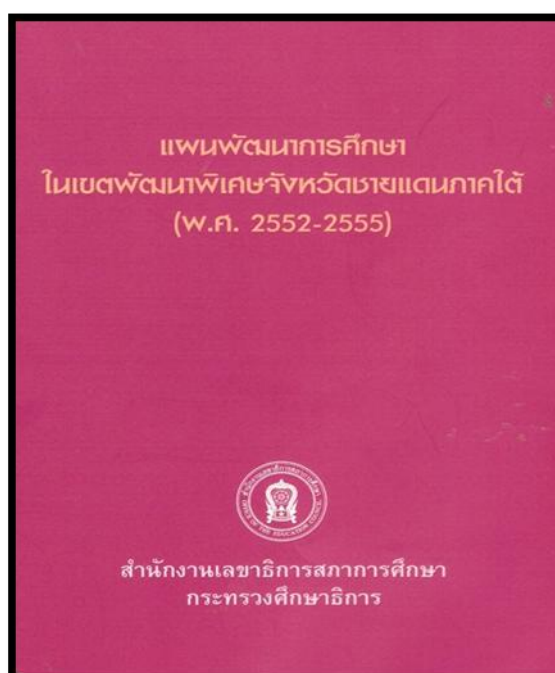
อย่างไรก็ตามชุมชนท้องถิ่นยังไม่มีพลังเพียงพอที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาและฟื้นฟู
ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

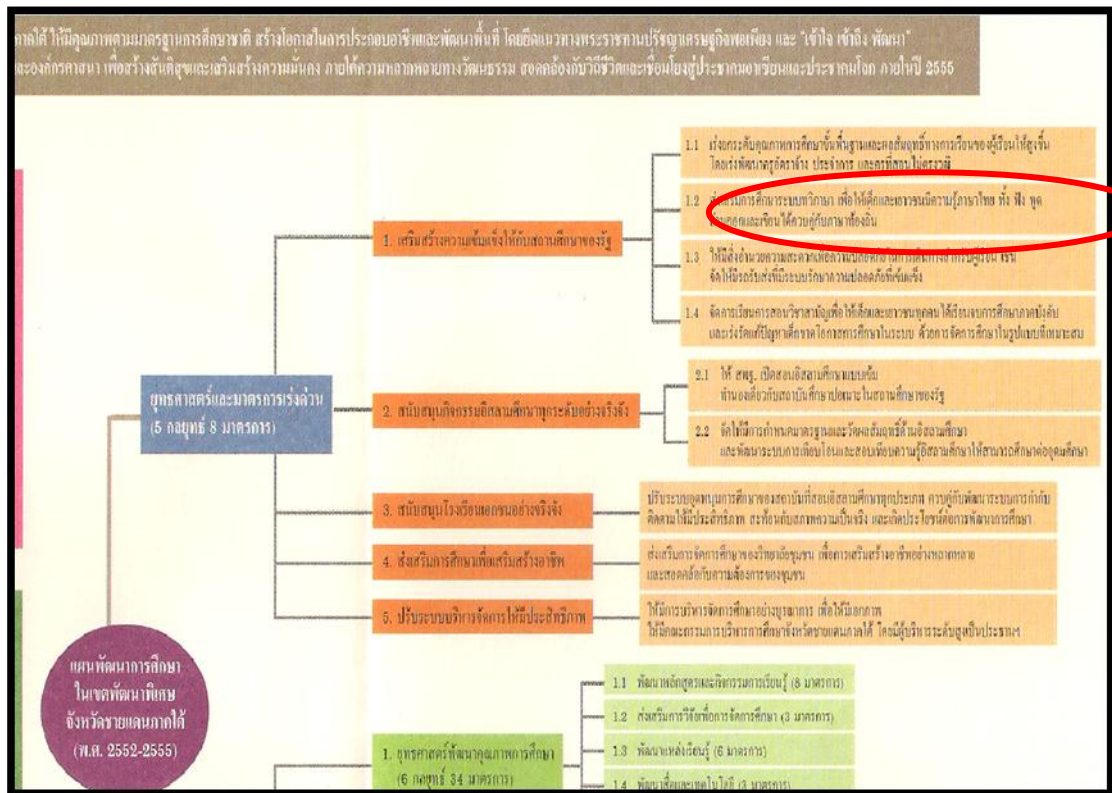
ในปัจจุบันภาวะวิกฤตทางภาษาเกิดขึ้นรุนแรงและรวดเร็วในหลายกลุ่มภาษา เห็นได้
ชัดเจนถึงการเสื่อมถอยของภาษาท้องถิ่น มีการใช้ภาษาปะปนกันระหว่างภาษาท้องถิ่นและ
ภาษาไทย (มาตรฐาน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันซึ่งจะต้องมีการเกี่ยวข้องกับภาษาอื่น ๆ
อย่างมากมาย นับแต่บัดนี้และต่อไปในอนาคตหรืออีก ๕ ปีข้างหน้า ภาษาท้องถิ่นจะต้องประสบ
ปัญหาวิกฤตอย่างรุนแรงมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทั้ง คำศัพท์ และไวยากรณ์ และลักษณะทาง
เสียง หรือเปลี่ยนไปใช้ภาษาใหญ่อื่น ๆ สถานการณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับการคาดคะเนของ
นักภาษาศาสตร์ว่า หากไม่มีการดำเนินการใด

สำหรับงานด้าน **นโยบายการศึกษา** ได้มีการทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 2 หน่วยงานหลัก คือ 1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และ 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในส่วนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการทำงานร่วมกันภายใต้โครงการ **“วิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนรู้การสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้”**

ในกรอบของการจัดการศึกษาแบบทวิ/พหุภาษาแก่เยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งจากการดำเนินงานโครงการดังกล่าวร่วมกันทำให้ทางสำนักงานเลขาธิการสำนักงานสภาการศึกษา ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา โดยเฉพาะในส่วนของ การออกแบบกระบวนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองแก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และได้นำรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552 – 2555) โดยบรรจุในยุทธศาสตร์และมาตรการเร่งด่วน กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาของรัฐ มาตรการที่ 1.2 ส่งเสริมการศึกษาระบบทวิภาษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ภาษาไทย ทั้งฟัง พูด อ่านออกและเขียนได้ควบคู่กับภาษาท้องถิ่น ดังนี้

สำหรับการทำงานร่วมกับสำนัก งาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันได้มีการแต่งตั้ง **“คณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอน
โรงเรียนแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษ : การจัดการเรียนการสอนโดยแนวทางทวิภาษา
และพหุภาษา”** เพื่อขับเคลื่อนงานทวิและพหุภาษา ดังรายชื่อต่อไปนี้

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ ๔๔๗๑ / ๒๕๕๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนโรงเรียนแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษ :
การจัดการเรียนการสอนโดยแนวทางทวิภาษาพหุภาษา

กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรไทยทุกคน ซึ่งในการยกระดับคุณภาพการศึกษา(ยกเครื่องการศึกษาไทย) นั้น จำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนการสอนทั้งระบบให้เชื่อมโยงกัน ทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านออกเขียนได้ เรียนรู้อย่างเข้าใจความหมาย สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นประชากรไทยที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประชากรไทยในศตวรรษที่ ๒๑

ในการพัฒนา ยกระดับการเรียนการสอนสำหรับประชากรไทยแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษ ซึ่งพูดภาษาประจำวันแตกต่างจากภาษาไทย นั้น กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน การทดสอบ/วัดและประเมินผลผู้เรียน การศึกษาต่อ การประเมินวิทยฐานะ ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู และการประเมินสถานศึกษา โดยใช้ประโยชน์จากภาษาและวัฒนธรรม
วัฒนธรรมไทย หรือแนวทางทวิภาษาพหุภาษา (ภาษาท้องถิ่นร่วมกับภาษาและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนและบริบทของชุมชนและพื้นที่ มีรายนามคณะกรรมการ

คำสั่งยุทธศาสตร์ 1 001.bmp
Type: Bitmap image
Size: 25.5 MB
Dimension: 2550 x 3501 pixels

คณะกรรมการอำนวยการ

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจาตุรนต์ ฉายแสง)	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการอำนวยการ
๒. ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงศึกษาธิการ (นางฉวีวรรณ คลังแสง)	รองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการอำนวยการ
๓. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายอภิชิต จีระวุฒิ)	ประธานกรรมการ
๔. รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นางอ่องจิต เมธยะประสาท)	รองประธานกรรมการ
๕. รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายกมล รอดคล้าย)	รองประธานกรรมการ
๖. รองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (นายพินิจศักดิ์ สุวรรณรังค์) หรือผู้แทน ก.ค.ศ.	กรรมการ
๗. คุณหญิงเกษมา วรรณ ณ อยู่ธยา	ข้าราชการบำนาญ กรรมการ
๘. ศาสตราจารย์เกียรติคุณสุวิไล เปรมศรีรัตน์	ข้าราชการบำนาญ กรรมการ
๙. ศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์	ข้าราชการบำนาญ กรรมการ
๑๐. นางจิราพร ปูนนาค	ข้าราชการบำนาญ กรรมการ
๑๑. นายโคทม อาริยา	สถาบันสิทธิชุมชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล กรรมการ
๑๒. นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี กรรมการ

.../๒. ๑๓. นาย....

๑๓. นายวินัย รอดจ่าย	คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ
๑๔. นางสาววิณา อัครธรรม	ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	กรรมการ
๑๕. นายศุภกร นัวสาย	ผู้จัดการสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	กรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ (นายสมยศ ศิริบรรณ)		กรรมการ
๑๗. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน(นายชวลิต ไพรัตน์)		กรรมการ
๑๘. ประธานมูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (นายฤทธิชัย กิ่งศิริ)		กรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (นางสาวไพโรจน์ พิทยะสาธิต)	กรรมการและเลขานุการ	
๒๐. ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย สวก. (นางสาวนิจสุตา อภินันท์)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๒๑. นางบุษบา ประภาสพงศ์ สถาบันภาษาไทย สวก.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	

อำนาจหน้าที่

๑. ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอนแนวทางทวิ-พหุภาษา โรงเรียนแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษมีความก้าวหน้าและสำเร็จผล
๒. แต่งตั้งคณะบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นคณะกรรมการเพิ่มเติมหรือในการประชุมเฉพาะครั้ง

คณะกรรมการดำเนินงานพื้นที่ชายแดน

๑. รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(นางอ่องจิต เมธยะประภาส)	ประธานกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (นางสาวไพโรจน์ พิทยะสาธิต)	รองประธานกรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วราณา เทียนมี	ประธานมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
๔. นายอมรวิชช์ นาครทรรพ	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้
๕. นายสุชิน เพ็ชรภักดิ์	ข้าราชการบำนาญ
๖. นางสมพร หวานเสร็จ	ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์
๗. นายสินอาจ ลำพูนพงศ์	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๘. นายนพรัตน์ อุทอง	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๙. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๓	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๕	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๔	กรรมการ
๑๒. นางสาวจารุณี บุรุษชาติ	สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
๑๓. นายสมเกียรติ พึ่งคุณไธรัตน์	สำนักพัฒนาระบบงานบุคคลและนิติการ
๑๔. นางพรรณพิมล จันทรมนตรี	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑๕. นางสาวสุนิสา สุขพูล	สำนักพัฒนาระบบงานบุคคลและนิติการ
๑๖. นางบุษบา ประภาสพงศ์	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑๗. นางสาวสายสวลี วิทยาภักดิ์	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต ๑

๑๘. นายสะอาด คำตัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต ๔	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. นางสาววิชญาสุ คุณธรรม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต ๕	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. นางสาวกระแสนธุ์ ป้อมมะณี	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานพื้นที่ชายแดนภาคใต้

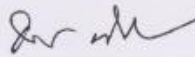
๑. รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดร.กมล รอดคล้าย)		ประธานกรรมการ
๒. นายเบญจรงค์ ศรีเนตร	ผู้อำนวยการสำนักงานประสานงานและบูรณาการ การศึกษาชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ	รองประธานกรรมการ
๓. นายพิรศักดิ์ รัตนะ	ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๒ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	รองประธานกรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกลรี สัตติชัย	คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	กรรมการ
๕. นายณัฐวิทย์ พจนันต์	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	กรรมการ
๖. นายแวมาอี ปารามัล	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	กรรมการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ กิจถาวร	รองเลขาธิการด้านยุทธศาสตร์และการพัฒนา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	กรรมการ
๘. นายวรวิทย์ บารู	สมาชิกวุฒิสภา	กรรมการ
๙. นายเจ๊ะฮูเซ็น เจ๊ะอุบง	ที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และคณะกรรมการส่งเสริมกิจการยังชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้	กรรมการ
๑๐. นายเศรษฐ์ อัลยุฟรี	นายกองค์การบริหารจังหวัดปัตตานี	กรรมการ
๑๑. นายอัยหมัด สมบูรณ์ บัวหลวง	นักวิชาการอิสระด้านสันติวิธี	กรรมการ
๑๒. นายอาตุลย์ พรหมแสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยะลา เขต ๑	กรรมการ
๑๓. นางยัสนะ เจ๊ะอุบง	ประธานกรรมการฝ่ายหลักสูตร แผน และนิเทศติดตามโครงการทวิภาษา	กรรมการ
๑๔. นางตรุณี จำปาทอง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	กรรมการ
๑๕. นางสาวมีรินต้า บุรุ่มโรจน์	มหาวิทยาลัยมหิดล	กรรมการ
๑๖. นายยูเนี่ยนสาสมิต้า สาเมาะ	มหาวิทยาลัยมหิดล	กรรมการ
๑๗. นางวัชรีย์ แก้วจินดา	สำนักพัฒนาระบบงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ
๑๘. นายอนุศักดิ์ ฉายาวัดนะ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้	กรรมการและเลขานุการ
๑๙. นายธวัช แสงสุวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสลามบำรุง ช่วยราชการ สทท.จชด.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ดำเนินงาน ประสาน เชื่อมโยง พัฒนา และติดตามการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
โรงเรียนแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษ
๒. เสนอรายชื่อบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ เพิ่มเติม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

(นายจตุรนต์ ฉายแสง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

3.2.4 การทำวิจัยติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์พัฒนาการนักเรียนระยะยาว (Longitudinal studies)

การทำวิจัยติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์พัฒนาการนักเรียนระยะยาว (Longitudinal studies) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง 3 ฝ่าย คือ 1) ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล 2) สถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ 3) Graduate Institute of Applied Linguistics (SIL International, USA) โดยจะดำเนินการตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบให้สาธารณชนได้รับทราบ ใน 2 ประเด็น คือ 1) การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อจะมีส่วนช่วยในการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ได้จริงหรือไม่และอย่างไรและ 2) การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อสามารถพัฒนาทักษะภาษาไทยของเด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดีขึ้นได้จริงหรือไม่และอย่างไร โครงการนี้ ได้ดำเนินงานไปแล้ว 4 ปี คือ ตั้งแต่ปี 2553-2556 และได้ทำการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนไปแล้วจำนวน 3 ชั้นปี คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 (ดังผลการประเมินฯ ที่ได้นำเสนอไปแล้วส่วนที่ 3.1.6.2) ปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงของการติดตามและประเมินผลฯ นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.3 ผลงานอื่นๆ

สำหรับผลงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาฯ มีดังนี้

3.3.1 หนังสือและคู่มือชุดความรู้หรือภูมิปัญญาด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การพัฒนาและจัดทำระบบตัวเขียนภาษามลายูปาตานีอักษรไทยเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายงานวิจัยด้านการเก็บรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมลายูปาตานี เนื่องจากการที่ได้มีระบบตัวเขียนนี้ถือว่าเป็นกุญแจดอกสำคัญที่ช่วยคลายข้อจำกัดของการจดบันทึกภาษามลายูปาตานีเพราะก่อนหน้านี้การจดบันทึกภาษามลายูปาตานีเป็นสิ่งที่ยากเนื่องจากในพื้นที่ยังไม่มีระบบเขียนสำหรับภาษามลายูปาตานี สำหรับระบบเขียนที่มีอยู่ก็จะเป็นภาษามลายูอักษรยาวีหรือภาษามลายูอักษรรูมี ซึ่งทั้งสองตัวอักษรนี้ใช้สำหรับการเขียนภาษามลายูกลางไม่ใช่

ภาษามลายูปาตานี ฉะนั้นปราชญ์หรือผู้รู้ในพื้นที่ส่วนใหญ่จึงไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ของตนเองได้เนื่องจากไม่มีเครื่องมือในการจดบันทึก ในขณะที่นักวิจัยหรือนักภาษาศาสตร์เองก็ไม่สามารถทำงานด้านการรวบรวมองค์ความรู้ท้องถิ่นได้ดีมากนักเช่นกัน เนื่องจากติดขัดในเรื่องของเครื่องมือจดบันทึกเพราะแม้ว่าจะสามารถจดบันทึกโดยใช้ภาษามลายูอักษรยาวีหรือภาษามลายูอักษรโรมัน หรือแม้แต่ภาษาไทยได้แต่นั่นก็ยังถือว่าไม่สามารถเข้าถึงแก่นของภาษาและองค์ความรู้นั้นได้อย่างสมบูรณ์เนื่องจากยังไม่ใช้ตัวภาษาที่ใช้กันจริงๆ ด้วยเหตุนี้การที่มีระบบตัวเขียนภาษามลายูปาตานีอักษรไทยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจดบันทึกได้ความรู้หรือภูมิปัญญาภาษามลายูปาตานีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ให้ภาษามลายูปาตานีได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านภาษาเขียนที่ไม่ใช่เพียงภาษาพูดอย่างเดียว

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของการดำเนินงานโครงการทวิภาษาฯ ในระยะที่ 2 นี้ ได้มีการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นประเด็นภาษา โดยเป็นการทำงานวิจัยในประเด็นของภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นโครงการคู่ขนานและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันเพราะองค์ความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มาจากงานวิจัยนี้สามารถนำมาใช้ประยุกต์ใช้ในโครงการทวิภาษาฯ ได้ ไม่ว่าจะเป็น พจนานุกรมคำศัพท์หมวด , นิทานพื้นบ้าน, บทขับร้องในพิธีกรรมเกี่ยวกับเด็ก , สมุนไพรท้องถิ่น, อาหารพื้นบ้านมลายู และปาตองมลายูปาตานี เป็นต้น

ตัวอย่างผลงานการเก็บรวบรวมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมลายูปาตานี

ส่วนที่ 4

สรุปและอภิปรายผล

ส่วนที่ 4

สรุปและอภิปรายผล

4.1 เจาะไขความสำเร็จของโครงการฯ

- การสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ระดับพื้นที่ เช่น คนในพื้นที่ (นักวิชาการ , ปราชญ์, นักการศึกษา , นักภาษาในพื้นที่ , คนในชุมชนรอบโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน), สำนักเขตพื้นที่การศึกษา สพฐ . กระทรวงศึกษาธิการ , ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.), มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นต้น ระดับส่วนกลาง เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.), ราชบัณฑิตยสถานและศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น นักวิชาการและหน่วยงานต่างประเทศ เช่น SIL, UNESCO, SEAMEO, UNICEF และ EU เป็นต้น
- ประสิทธิภาพของหลักสูตรการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา
- บุคลากรมีความแน่วแน่ มั่นคง และตั้งใจจริงต่อการขับเคลื่อนงานทวิภาษา
- มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง รวมทั้งมีการติดตามดูแลแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิด

4.2 บทเรียน

- การประชุมคณะกรรมการ ขับเคลื่อนงานชุดต่างๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความหวาดระแวง และมีความขัดแย้งสูง แต่เนื่องจากคณะกรรมการเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาและเข้าใจปัญหาในพื้นที่เป็นอย่างดี ทำให้โครงการสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง
- โครงการฯ สามารถสร้างเยาวชนในพื้นที่ที่ไม่ได้เรียนสายครู เพื่อเป็นครูผู้ช่วยในโครงการ และสามารถสร้างผลงานจนเป็นที่น่าประทับใจ จนได้รับการยอมรับจากคณะครูในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากโครงการฯ มีกระบวนการฝึกครูก่อนที่จะไปสอน ระหว่างสอนและมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนหลังสอน
- ความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่แสดงออกอย่างชัดเจน มีผลกระทบหลายประการ ฐานที่สำคัญที่สุดคือ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นทั้งผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงและมีส่วนร่วมในการพัฒนา เกิดความภูมิใจในบุตรหลานของตน ส่งผลทำให้ความสัมพันธ์กับครูและโรงเรียนดีขึ้น รวมทั้งเกิดความพึงพอใจและสนับสนุนโครงการ ตลอดจนมั่นใจในระบบศึกษาของภาครัฐมากขึ้น

4.3 จุดแข็งของโครงการ

- เป็นโครงการที่มีฐานทางวิชาการที่เข้มแข็งและมีมาตรฐาน
- มีผู้สนับสนุนทางการเงินและกำลังใจ แต่ส่วนมากเป็นคนภายนอก

4.4 จุดอ่อนของโครงการ

- คนส่วนใหญ่ยังคงมีความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาและวัฒนธรรม (ไม่เห็นความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมในการพัฒนาประเทศ)
- การไม่รู้จักการใช้ประโยชน์ของงานวิจัย หน่วยงานต่างๆ มองว่างานวิจัยมีความยุ่งยากต่อการนำไปขยายผลและไม่สามารถปฏิบัติได้จริง

4.5 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

- ปัญหาความไม่เข้าใจต่อโครงการฯ แม้ว่าผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการฯ ไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียนเอง ครูผู้สอน ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนรอบโรงเรียนจะมีความเข้าใจและพึงพอใจต่อโครงการเป็นอย่างมาก แต่สำหรับกลุ่มคนบางกลุ่มโดยเฉพาะบุคคลภายนอกในพื้นที่ (ที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสีย) ยังคงมีความไม่เข้าใจและมองว่าการดำเนินงานโครงการฯ เป็นส่วนหนึ่งของการทำลายอัตลักษณ์พื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการใช้ตัวอักษรไทยเขียนภาษามลายูถิ่นที่ถูกมองว่าเป็นการทำลายและลดบทบาทภาษามลายูอักษรยาวี อย่างไรก็ตาม โครงการฯ ได้มีความพยายามว่า การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาไม่ได้ ทำลายอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม แต่ส่งเสริมอัตลักษณ์มลายูปาตานี และต้องการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนส่วนมาก โครงการฯ ได้มีการวางแผนสำหรับการเรียนการสอนมลายูศึกษา (จะเริ่มในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) ซึ่งจะมีการสอนภาษามลายูกลางทั้งมลายูกลางอักษรยาวีและมลายูกลางอักษรโรมัน เพื่อเชื่อมโยงการสื่อสารในประชาคมอาเซียนต่อไป
- ปัญหาภาระงานที่เพิ่มขึ้น สืบเนื่องจากช่วงปีที่ 2 งวดที่ 3 โครงการฯ ได้มีการเตรียมงานและดำเนินงานโครงการขยายผลทวิภาษาศอ .บต. ส่งผลทำให้ทีมวิจัยต้องรับภาระงานเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานหลัก อย่างไรก็ตาม โครงการฯ ได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยจัดให้มีการประชุมที่มววิจัยเพื่อวางแผนการทำงานใหม่และกระจายงานให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็เปิดรับสมัครทีมวิจัยเพิ่มขึ้นเพื่อถ่ายโอนงานให้เบาลง
- ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลทำให้เกิดอุปสรรคในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่จำเป็นต้องจัดในพื้นที่ชุมชนหรือโรงเรียน อย่างไรก็ตาม โครงการฯ ได้หาทางออกโดยการปรับเปลี่ยนสถานที่จัดกิจกรรมมาเป็นในเขตเมืองหรือที่โรงแรม หรือมีการเลื่อนระยะเวลาในการจัดกิจกรรมออกไป

- ปัญหาความกลัวต่อการให้โอกาสและยกสถานะภาษาท้องถิ่น โดยเกรงว่าครูไทยพุทธ จะไม่มีพื้นที่
- ปัญหาบุคลากรในระดับต่างๆ (บุคลากรทางการศึกษา) มีการโยกย้าย ทำให้มีความไม่ต่อเนื่อง
- บุคลากรครูยังไม่ชินกับการใช้ภาษาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน (แม้จะใช้ภาษาท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน) ครูบางคนไม่มั่นใจในการสอน เมื่อมีบุคคลภายนอกที่ยังไม่เข้าใจโครงการฯ มาประเมินผล เช่น ศมส. เป็นต้น
- ครูยังไม่ชินกับการฝึกอบรมที่มีความต่อเนื่อง ระยะเวลา และปฏิบัติตามกลวิธีต่างๆ ทำให้เกิดอาการล้า
- การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐในระดับต่างๆ เนื่องจากห่างไกลกับส่วนกลาง และวัฒนธรรมการทำงานเป็นระดับชั้น

4.5 ข้อเสนอแนะ

- การเตรียมการเพื่อจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาฯ และการจัดการเกี่ยวกับโรงเรียนต้นแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/พหุภาษาฯ ในพื้นที่ ซึ่งเป็นหน่วยฝึกนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และเพื่อการขยายผลและพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ต้องมีการประเมินผลทัศนคติ ทั้งในระดับชุมชนและสังคมภายนอก ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จของชุมชนที่มีการนำภาษามลายูเข้าสู่ระบบโรงเรียนของรัฐบาล

ส่วนที่ 5

บรรณานุกรม

ส่วนที่ 5

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เดนนิส มาโลน. 2013. *เอกสารประกอบการประชุม พัฒนาศักยภาพการผลิตครูทวิ/ พหุภาษาศึกษา ชุดที่ 1 หลักการ แนวคิด และทฤษฎี การจัดการเรียนการสอนแบบทวิ/ พหุภาษาศึกษา*. (จัดเมื่อ 1-4 กรกฎาคม 2556)
- ประสิทธิ์ ศรีเรืองฤทธิ์. 2549. การใช้แนวคิดเรื่อง พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ของไวก็อตสกี เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา . วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีระชน พลโยธา. 2551. การเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ . กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2551. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการเรื่อง “ความหลากหลายและความสำคัญของภาษาท้องถิ่นที่นำไปสู่นโยบายภาษาแห่งชาติ ” ระหว่างวันที่ 24-25 เมษายน 2551 ณ โรงแรมรอยัลซิตี้. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. 2544. รายงานผลการวิจัย “แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2549. “สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์”. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม* . ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2549 . นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2550. “การสร้างระบบเขียนสำหรับภาษาชาติพันธุ์ : เครื่องมือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาด้านภาษา ”. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม* ปีที่ 26 ฉบับที่ 1-2 มกราคม-ธันวาคม 2550. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2551. “นโยบายทางภาษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ ”. หนังสือรวมบทความวิชาการการประชุมวิชาการ เรื่อง *ชาตินิยมกับพหุวัฒนธรรม* ระหว่าง

วันที่ 22-23 ธันวาคม 2551 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติ โรงแรมดิเอ็มเพรส จังหวัด
เชียงใหม่

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2552. **โครงการภาษาและชาติพันธุ์ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ . 2553. **รายงานการวิจัย 3 ปี โครงการวิจัยปฏิบัติการเรื่อง**

“การจัดการเรียน การสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อ กรณีการจัดการศึกษา

แบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดน

ภาคใต้” ระยะที่ 1. นครปฐม: ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะ

วิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาษาอังกฤษ

Bransford, J., Brown, A.; & Cocking, R. 2000. **How People Learn : Brain, Mind, and
Experience & School**. Washington, DC: National Academy Press

Collier, V.P. 1995. **Acquiring a Second Language for School. Directions in
Language and**

Education, Volume 1, Number 4, Fall 1995. Washington, DC: National

Clearinghouse for English Language Acquisition (NELA)

Cummins, J. 1979. **Cognitive/ academic language proficiency, linguistic
interdependence,**

the optimum age question and some other matters. *Working papers on*

Bilingualism, No.19, 121-129

Cummins, J. 1982. **Bilingualism and minority language children**. Toronto: OISE
Press

Cummins, J. 1984. **Bilingual Education and Special Education: Issues in
Assessment and Pedagogy**. San Diego: College Hill

Cummins, J. and McNeely, S. 1987. **Language Development, Academic Learning,
and Empowering Minority Students**. In Tikunoff, K. **Bilingual Education and
Bilingual Special Education: A Guide for Administrators**. Boston: College
Hill

Daniels, H. 1996. **An introduction to Vygotsky**. London: Routledge

- Denis and Susan Malone. 2005. ***Two-Track Approach to Teaching Children to Read and Writing their First Language (L1)***. Adapted from Working together for literacy (chapter 3) by Mary Stringer. LinguaLink™ Dallas: SIL International
- Dixon-Krauss, L. 1996. ***Vygotsky in the classroom: Mediated literacy instruction and assessment***. New York: Longman
- Hetty Roessingh. 2004. ***BICS-CALP: An introduction for some, a review for others***. University of Calgary: SCENES newsletter
- Raymond, E. 2000. ***Cognitive Characteristics. Learners with Mild Disabilities***. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon, A Pearson Education Company
- Shaffer, D. 1999. ***Developmental psychology: childhood & adolescence***. (5th edition). Pacific Grove: Brooks/Cole
- Smalley, William A. 1994. ***Linguistic Diversity and National Unity***. Chicago: The University of Chicago Press
- Susan Malone. 2006. ***Planning Patani Malay Multilingual Education Program in Southern Thailand***.
- Suwilai Premsrirat. 2006. ***"Thailand: Language Situation"***. ***Encyclopedia of Language and Linguistics***. 2nd Edition. Edited by Keith Brown. Oxford: Elsevier
- Thomas, W.P., & Collier, V.P. 1995. ***Language minority student achievement and program effectiveness***. Manuscript in preparation.
- Vygotsky, L. 1978. ***Mind in society: The developmental of higher psychological process***. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wing, J.; & Putney, L. 2002. ***A vision of Vygotsky***. Boston: Allyn & Bacon
- Wood, D.; Bruner, J.; & Ross, G. 1976. ***The role of tutoring in problem-solving***. Journal of Child Psychology and Psychiatry 17(2): 89-100